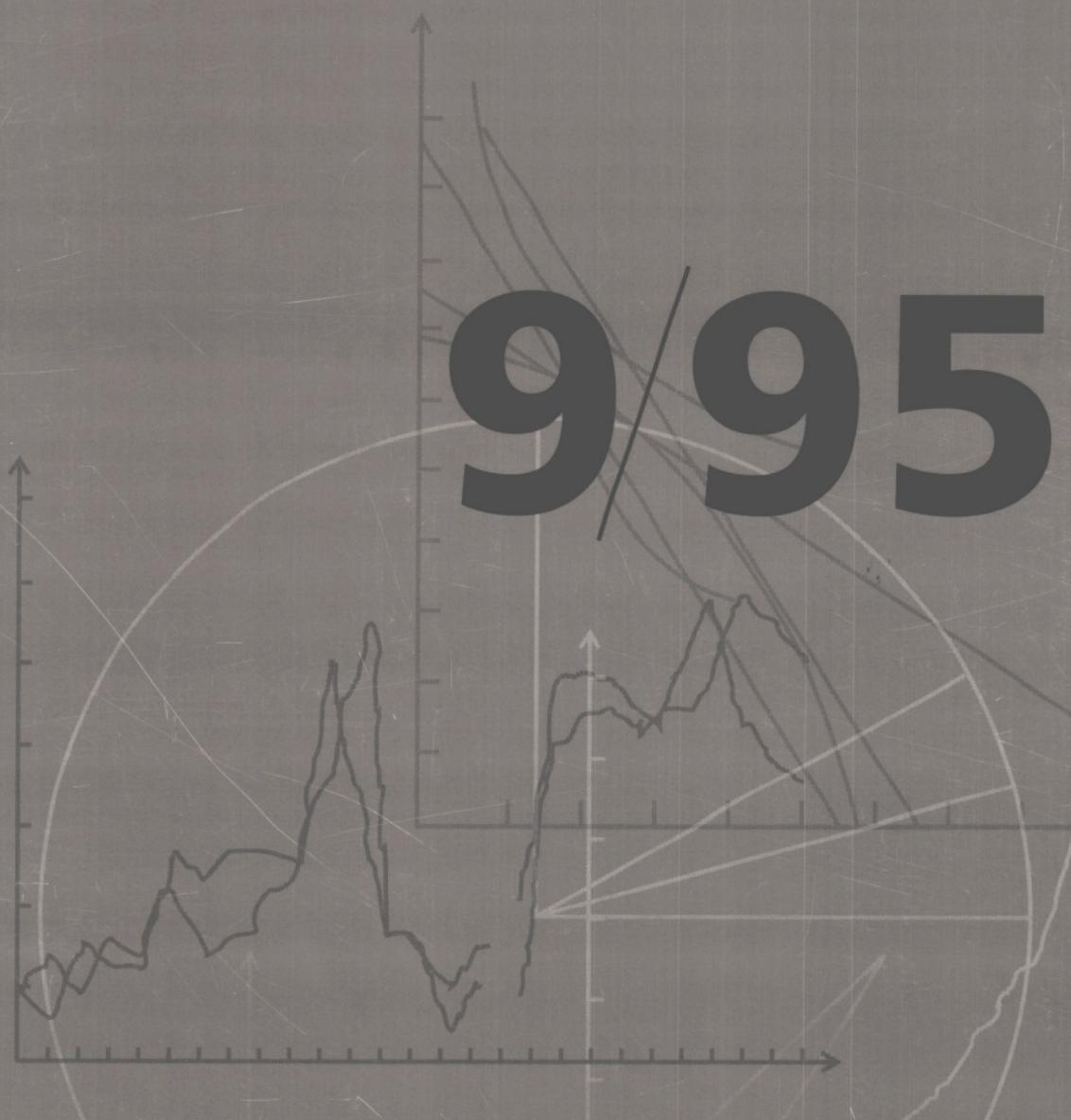

Økonomiske analyser

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Konjunkturtendensene

- Nasjonalregnskapstall for 3. kvartal 1995
- Utviklingen i norsk og internasjonal økonomi
- Prognoser for norsk økonomi for 1995 og 1996

Artikler

- Norsk økonomisk utvikling 1996-2000
- Internasjonale konjunkturer mot år 2000
- Skattereformen og progressivitet

Økonomiske analyser

9/95

Innhold

Konjunkturtendensene	3
Internasjonal økonomi	4
Norsk økonomi	7
• Situasjonen i 1995	7
• Utsiktene for 1996	11
<hr/>	
<i>Ådne Cappelen og Einar Bowitz:</i>	
Norsk økonomisk utvikling 1996-2000	16
<hr/>	
<i>Knut A. Magnussen og Mette Rolland:</i>	
Den internasjonale konjunkturutviklingen mot år 2000	22
<hr/>	
<i>Thor Olav Thoresen og Karl Ove Aarbu:</i>	
Skattereformen og progressivitet i skattesystemet	31
<hr/>	
Økonomisk-politisk kalender	38
<hr/>	
Reiserapporter	40
<hr/>	
Forskningspublikasjoner	42
<hr/>	
Innholdsfortegnelse for Økonomiske analyser	
og Economic Survey de siste 12 måneder	46
<hr/>	
Tabell- og diagramvedlegg	47

Redaksjonen ble avsluttet tirsdag 5. desember 1995.

Spørsmål om konjunkturutviklingen i Norge og utlandet kan rettes til Knut Moum eller Mette Rolland.

Økonomiske analyser

Redaksjonen: Olav Bjerkholt (ansv.), Knut H. Alfsen, Julie Aslaksen, Ådne Cappelen, Solveig Glomsrød, Knut Moum, Tor Skoglund. **Redaksjonssekretær:** Eva Ivås, tlf.: 22 86 45 70 (artikkkelstoff), Lisbeth Lerskau, tlf.: 22 86 48 06 (konjunkturoversikter mv.), telefax: 22 11 12 38. **Design:** Enzo Finger Design. **Trykk:** Falch Hurtigtrykk. **Redaksjonens adresse:** Statistisk sentralbyrå, Forskningsavdelingen, Postboks 8131 Dep., N-0033 Oslo. **Salg og abonnementstjeneste:** Postboks 8131 Dep., N-0033 Oslo, tlf.: 22 86 49 64, telefax: 22 86 49 76.

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå. Forskningsavdelingen ble opprettet i 1950 og har 90-100 ansatte. Ca. 45 prosent av virksomheten finansieres av eksterne oppdragsgivere, hovedsakelig forskningsråd og departementer. Avdelingen er delt i 4 seksjoner og ledes av **forskningsdirektør Olav Bjerkholt**.

- Seksjon for offentlig økonomi og personmodeller
Forskningsssjef Nils Martin Stølen

- Skatteberegninger
- Arbeidsmarked
- Mikrosimuleringsmodeller

- Seksjon for makroøkonomi
Forskningsssjef Ådne Cappelen

- Konjunkturanalyse
- Makroøkonomiske beregninger
- Likevektsmodeller

- Seksjon for ressurs- og miljøøkonomi
Forskningsssjef Knut H. Alfsen

- Miljø og samfunn
- Internasjonale energimarkeder
- Olje- og energianalyse

- Seksjon for mikroøkonometri
Forskningsssjef Jørgen Aasness

- Konsument- og bedriftsatferd
- Fordelingsanalyse
- Økonometriske metoder

**Økonomiske analyser utkommer med 9 nummer i året.
Neste utgave publiseres i begynnelsen av februar.**

Standardtegn i tabeller	Symbol
Oppgave mangler	..
Tall kan ikke offentliggjøres	..
Null	0
Foreløpige tall	*

Konjunkturtendensene

Utviklingen i norsk økonomi gjennom 1995 tyder på at veksten er redusert; både produksjon og etterspørsel for fastlands-Norge ser ut til å øke klart mindre i år enn i fjor. På årsbasis ligger det an til en økning i BNP for fastlands-Norge på 3,9 prosent. Det er som ventet fastlandsinvesteringene som nå bidrar sterkest til etterspørselsveksten, mens konsum i husholdningene og særlig tradisjonell eksport var hoveddrivkraft tidligere i oppgangen. Sysselsettingen øker fortsatt sterkt, og i den senere tid klart sterkere enn arbeidstyrken. Dette bidrar til at arbeidsledigheten ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelse (AKU) trolig vil komme under 5 prosent i gjennomsnitt for året, for første gang siden 1989. Selv med økningen i satsen for merverdiavgift fra 1. januar i år, vil prisstigningen inneværende år bli 2,5 prosent, bare marginalt høyere enn den gjennomsnittlige prisveksten hos Norges viktigste handelspartnerne. Det er foreløpig ingen tegn til særlig oppgang i lønnsveksten. Sterk økning i produksjonen av olje og gass fra 1994 til 1995 bidrar til større overskudd på driftsbalanse og i offentlige budsjetter.

Det norske konjunkturforløpet må ses på bakgrunn av veksten i de engelsktalende industrielandene, som skjøt fart gjennom 1993 og inn i 1994. Etterhvert kom det kontinentale Europa etter, støttet opp av den tyske rentenedgangen. Det ser nå ut til at konjunkturtoppen i OECD-området er passert, og det ligger an til en viss svekkelse av veksten hos Norges viktigste handelspartnerne gjennom 1995 og inn i 1996. En slik utvikling kan allerede spores i tallene for den tradisjonelle norske vareeksporten, som neppe vil gi vekstimpulser til norsk økonomi av betydning i 1996. Det er imidlertid heller ikke ventet noen markert konjunktur nedgang internasjonalt.

Også konsumveksten vil trolig avta fra 1995 til 1996, til tross for at rentene kan komme til å gå ytterligere noe ned. Økningen i investeringene i fastlands-Norge kan bli halvert, men ny oppgang i oljeinvesteringene vil bidra til at veksten i bruttoinvesteringene i fast kapital i alt vil

Hovedtall for norsk økonomi Vekstrater i prosent

	1994	1995	1996
BNP	5,7	4,2	3,8
Konsum i husholdninger mv.	4,6	3,1	2,3
Arbeidsledighetsrate ¹⁾	5,4	4,9	4,5
Konsumprisindeksen	1,4	2,5	1,8

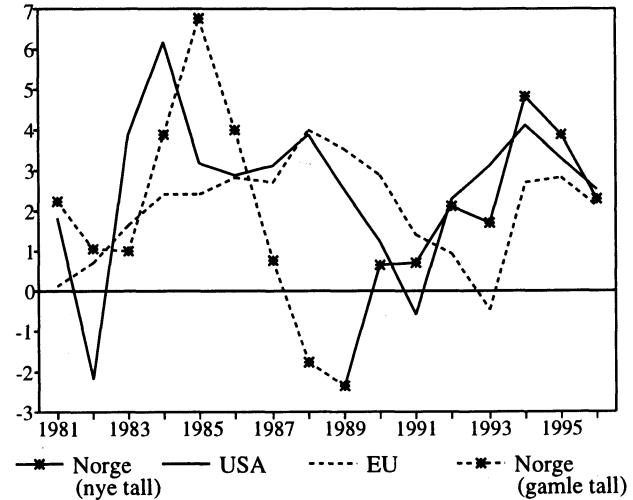
1) Nivåtall i prosent.

holde seg godt oppe. Det ventes en økning i BNP for fastlands-Norge på 2,3 prosent neste år. Til tross for konjunkturavmatningen og strammere finanspolitikk ligger det an til fortsatt nedgang i arbeidsledigheten til om lag 4,5 prosent i 1996.

Prisimpulsene fra internasjonal økonomi og fra arbeidsmarkedet ventes ikke å endre seg mye fra i år til neste år. Med uendrede momssatser ligger det likevel an til en nedgang i prisveksten til i underkant av 2 prosent neste år. Både offentlig forvaltnings budsjettbalanse og driftsbalanse vil styrke seg ytterligere.

I en egen artikkel i denne utgaven av Økonomiske analyser er det skissert en mulig utviklingsbane for norsk økonomi frem mot årtusenskifte, basert på en forutsetning om moderat økonomisk vekst internasjonalt, økt produksjon av olje og gass, tilnærmet konstant realoljepris og moderat vekst i offentlige utgifter. Fremskrivningene viser et forløp med en moderat og relativt jevn vekst i BNP og priser, ytterligere nedgang i arbeidsledigheten, økt oljeavhengighet og store nettofinansinvesteringer i offentlig sektor og for Norge sett under ett. Dette illustrerer at norsk økonomi nå er inne i et spor som ikke behøver å lede til bekymringsfulle ubalanser på mellomlang sikt.

BNP-vekst i fastlands-Norge, USA og EU
Årlige vekstrater

Kilde: Statistisk sentralbyrå, OECD og Concensus Forecasts.

Internasjonal økonomi

I løpet av andre halvår i år er det blitt klart at vårens konjunkturavmatning i USA er i ferd med å bre seg til Europa. Blant annet har BNP-veksten avtatt markert i *Tyskland* som er viktig for den økonomiske utviklingen i Europa. Også i *Storbritannia* og *Frankrike* er det klare tegn til svakere vekst. Selv med betydelige forskjeller mellom land, er det et felles trekk at innenlandske etterspørselsimpulser ikke i tilstrekkelig grad har tatt over som drivkretter i økonomiene etter at eksporteffektene begynte å avta. Dette må ses på bakgrunn av at finanspolitikken i stor grad er blitt innrettet mot å redusere budsjettunderskudd og offentlig gjeld. Økninger i skattenivået har virket dempende på husholdningenes forbruk, og vedvarende høy arbeidsledighet trekker i samme retning. Oppgangen i de lange rentene i fjor bidro antakelig også til å bremse veksten. Våre anslag viser nå at BNP-veksten hos Norges viktigste handelspartnere blir rundt 2 3/4 prosent i 1995, mens den for neste år kan komme ned mot 2 prosent.

I de to kommende årene vil trolig innretningen av finanspolitikken i EU-landene spille en viktig rolle for konjunkturutviklingen i regionen. Frem til 1997 blir det spesielt viktig å vise at Maastricht-kriteriene kan oppfylles, eller i hvertfall at en beveger seg klart i retning av kravene. Det ligger derfor an til fortsatt stram finanspolitikk i mange land, samtidig som mulighetene for en mer ekspansiv pengepolitikk er begrenset av et allerede lavt rentenivå. I tillegg er det lite å hente av drahjelp fra omverdenen ettersom veksten nå er dempet i USA og Japan fortsatt sliter for å komme opp av bølgedalen. Andre asiatiske land vil antakelig vokse noe svakere enn i de siste årene.

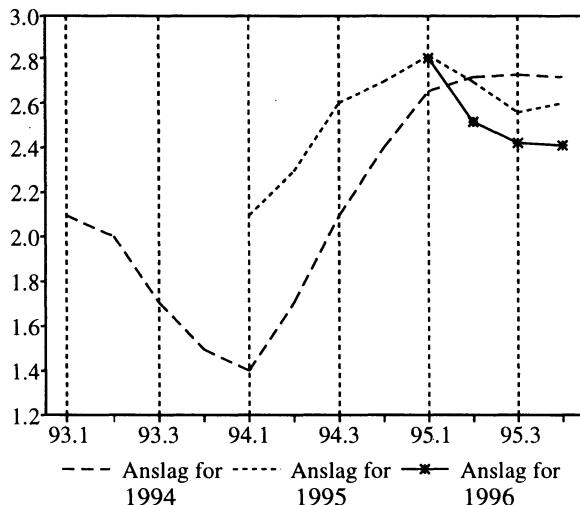
USA passerte konjunkturtoppen i fjor. Oppgangsperioden, som hadde en famlende start i 1991-92, har vært bredt

basert, men de viktigste drivkretene har vært privat konsum, boliginvesteringer og særlig investeringer i maskiner og utstyr. Konjunkturavmatningen må ses i sammenheng med en betydelig innstramming av pengepolitikken gjennom 1994. Den amerikanske sentralbanken hadde som målsetting å hindre overoppheting av økonomien med påfølgende økning i inflasjonen. Korttidsstatistikken peker mot at strategien er i ferd med å lykkes. BNP vil øke med rundt 3 1/4 prosent i år, men avta ned mot 2 1/2 prosent i 1996.

Japan er inne i den mest langvarige stagnasjonsperioden siden andre verdenskrig og 1995 er det fjerde året på rad med lav eller negativ vekst. Lavkonjunkturen må ses i sammenheng med en sterk nedgang i private investeringer, etter flere år med overinvesteringer og oppblåsing av eindoms- og formuesverdier på slutten av 1980-tallet. Regjeringen, som ved flere anledninger har forsøkt å stimulere økonomien, har i høst iverksatt ytterligere kraftige stimulerings tiltak i form av en budsjettsvekkelse for 1996 på 14 220 milliarder yen (om lag 3 prosent av BNP). Privat konsum utvikler seg svakt, blant annet påvirket av situasjonen på arbeidsmarkedet, der ledigheten er rekordhøy etter japansk målestokk. Med bakgrunn i frykten for videre deflasjonspress, bankkrise og nedgang i økonomien, ventes veksten å bli rundt 1/2 prosent i inneværende år. Mot slutten av 1996, etter at myndighetenes tiltak har hatt tid til å virke, antas BNP å øke med rundt 1 3/4 prosent for året sett under ett.

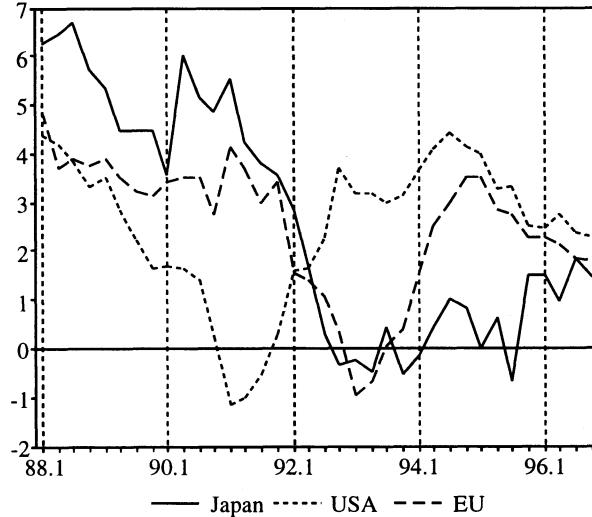
Prognosene peker mot en *prisstigning* for Norges viktigste handelspartnere på rundt 2 1/4 prosent i år og noe høyere neste år. Konsumprisveksten i *Tyskland* har hittil i år vist en fallende tendens, og mens prisstigningen er anslått til å bli 1,8 prosent i 1995, vil den trolig bli enda lavere i 1996.

BNP-vekstanslag for Norges handelspartnere for årene 1994 - 1996 gitt på ulike tidspunkter

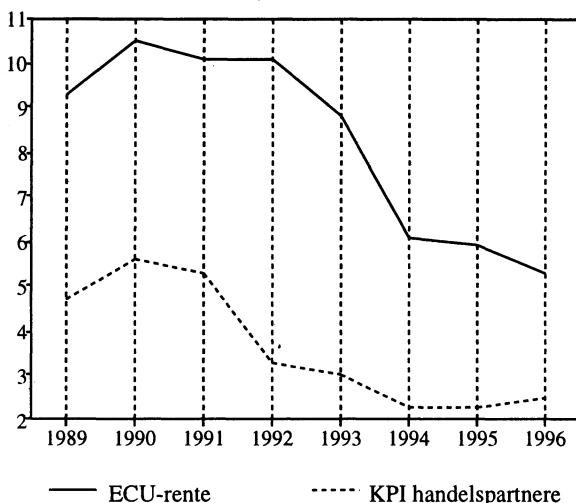
Kilde: Consensus Forecasts.

**Bruttonasjonalprodukt i USA, Japan og EU
Prosentsvis vekst fra samme kvartal året før**

Kilde: NIESR og Statistisk sentralbyrå.

**3-måneders ECU-rente og vekst i konsumprisene
for Norges handelspartnerne. Prosent**

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I Frankrike og Sverige fører avgiftsøkninger til noe høyere inflasjon neste år, mens høyere prisstigning i Italia skyldes økt lønnspress. Prisstigningen i USA har i denne oppgangsperioden vært mer moderat enn i konjunkturoppganger på åttitallet. Dette kan skyldes at amerikansk økonomi har blitt mer åpen de siste fem årene med høyere import i forhold til BNP og sterkere konkurranse i markedet. Arbeidsmarkedet er fortsatt klart mer fleksibelt enn i Europa og endringer i helseforsikringene har gitt lavere kostnadsvekst for arbeidsgiverne. På denne bakgrunn ventes moderat prisstigning i USA også neste år. Japan er inne i en periode med fallende prisnivå, men konsumprisene vil trolig begynne å øke svakt i 1996.

Den konjunkturmessige faseforskyvningen mellom flere av de store OECD-landene gjenspeiler seg i *pengepolitikken*. Etter at pengepolitikken i USA var strammet betydelig til i løpet av fjoråret, kom det utover våren i år indikasjoner på at den økonomiske veksten begynte å avta, og fondsrenten ble derfor senket til 5,75 prosent i juli. En ytterligere nedgang i amerikanske korte renter kan ventes i 1. kvartal 1996. I Storbritannia hevet sentralbanken basisrenten tre ganger fra september i fjor til februar i år, til et nivå på 6,75 prosent. Siden prisveksten ser ut til å være relativt stabil, og den økonomiske aktiviteten har avtatt markert i år, er det ingen forventninger om snarlige endringer i rentebildet. Den tyske sentralbanken har siden september 1992 gjennomført en gradvis rentenedsettelse, sist i slutten av august da diskontoen og Lombardrenten ble senket til henholdsvis 3,5 og 5,5 prosent. Dette må ses i lys av at utviklingen i korttidsstatistikken antydet en noe svakere økonomisk aktivitet i første halvår enn tidligere forventet, samtidig som veksten i konsumpriser og penge mengde var avtakende. Det er antatt at signalrentene kan bli satt ytterligere ned i løpet av de kommende måneder. Diskontoen vil likevel neppe bli senket mer enn til 3 prosent, noe som kan ses som et historisk bunn-nivå. I de øvrige landene i kontinental-Europa følger rentene de tyske, med påslag av en viss risikopremie. Et unntak fra

Hovedtall for internasjonal økonomi

	1994	1995	1996
USA			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	4,1	3,3	2,5
Konsumprisvekst	2,6	2,8	2,8
Kortsiktig rente (prosent)	4,7	5,9	5,5
Japan			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	0,6	0,4	1,7
Konsumprisvekst	0,7	-0,2	0,6
Kortsiktig rente (prosent)	2,3	1,1	0,5
Tyskland			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	3,1	2,3	1,7
Konsumprisvekst ²⁾	2,8	1,8	1,6
Kortsiktig rente (prosent)	5,3	4,5	3,6
Frankrike			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	2,9	2,9	1,8
Konsumprisvekst	1,7	2,0	3,1
Kortsiktig rente (prosent)	5,8	6,7	5,6
Storbritannia			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	3,9	2,5	2,0
Konsumprisvekst ³⁾	2,5	3,5	2,8
Kortsiktig rente (prosent)	5,5	6,7	6,1
Italia			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	2,2	3,3	2,0
Konsumprisvekst ²⁾	3,9	5,0	5,2
Kortsiktig rente (prosent)	8,4	9,1	8,7
Sverige			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	2,2	3,4	1,5
Konsumprisvekst	2,2	2,6	3,1
Kortsiktig rente (prosent)	7,4	8,8	8,5
Danmark			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	4,4	3,7	3,0
Konsumprisvekst	2,0	2,2	2,5
Kortsiktig rente (prosent)	..	..	..
Nederland			
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	2,5	2,8	2,8
Konsumprisvekst ²⁾	2,1	1,9	1,9
Kortsiktig rente (prosent)	5,2	4,4	4,0
Memo			
BNP handelspartnerne	2,7	2,7	2,1
KPI handelspartnerne	2,3	2,3	2,5
ECU-rente	6,1	5,9	5,3

1) Volumendring i prosent fra året før.

2) Konsumprisdeflatoren

3) Prisindeksen for detaljomsetningen

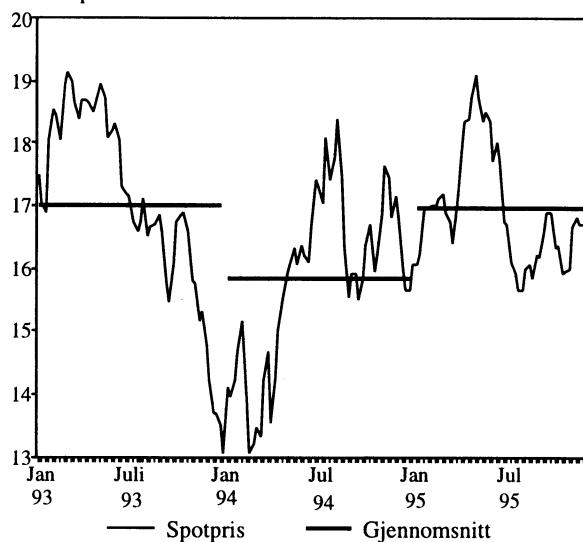
Kilde: NIESR og Statistisk sentralbyrå

Nasjonale kilder for Sverige og Danmark.

dette mønsteret er Italia, der en kraftig depresering av lire har vært fulgt av en kontraktiv pengepolitikk. En fortsatt svak valuta og økende konsumpriser trekker i retning av at italienske renter vil holde seg relativt høye fremover. I Japan har de siste fire årenes lavkonjunktur blitt møtt med en gradvis senking av diskontoen, siste gang til rekordlave 0,5 prosent i september i år. Det er ventet at sentralbanken vil holde diskontoen på et lavt nivå til det økonomiske oppsvinget helt klart er godt i gjenge.

Spotprisen på Brent Blend

Dollar pr. fat

Kilde: Petroleum Intelligence Weekly

Veksten i verdenshandelen kom opp i 10 prosent i 1994, etter at gjennomsnittsveksten i de første årene på 90-tallet lå rundt 5 prosent. Oppsvinget i fjor må ses i sammenheng med den konjunkturmessige oppgangen i det kontinentale Europa og sterk vekst i Nord-Amerika. I tillegg holdt den økonomiske aktiviteten seg på et høyt nivå i Sørøst-Asia i fjor, og BNP-veksten i Kina fortsatte med to-sifret fart. I inneværende år har lavere etterspørsel og produksjon i OECD-området redusert veksten i verdenshandelen til anslagsvis 8 prosent. Det er flere grunner til at veksten tross alt fortsatt er relativt høy. Importen i utviklingslandene har tiltatt betydelig i år, blant annet som en følge av at den sterke økningen i råvareprisene i fjor har bidratt til økt importkapasitet. Østeuropeiske land har også kunnet øke sin import som følge av en bedring av eksportmarkedene i Vest-Europa. Oljeproducerende land bidrar derimot i liten grad til økningen i verdenshandelen, noe som må ses på bakgrunn av den svake prisutviklingen på råolje. Forventninger om lavere BNP-vekst i OECD-området, spesielt i USA, trekker i retning av lavere vekst i verdenshandelen neste år regnet på årsbasis. Fortsatt høy vekst i de nyindustrialiserte landene i Asia trekker i motsatt retning. AIECE (Foreningen for europeiske konjunkturinstitutter) anslår at verdenshandelen vil øke med 7 1/2 prosent i 1996.

Prisen på nordsjøoljen Brent Blend har de siste fem månedene ligget mellom 16 og 17 dollar pr. fat, etter å ha vært opp i rundt 18 dollar på forsommeren. Det har vært sterk vekst i etterspørselen, men tendens til enda sterkere vekst i produksjonen utenfor OPEC. Det er produksjonen i Nordsjøen som i størst grad bidrar til dette. Prognosene tyder på at presset på OPEC for å begrense produksjonen vil fortsette i 1996, til tross for at den globale etterspørselen øker mer enn på flere år. Det siste halvåret har også enkelte land innen OPEC produsert mer enn de avtalte kvoter med ytterligere press på oljeprisene som resultat. Etter skifte av oljeminister i Saudi-Arabia synes landet fortsatt å foretrekke stabilitet fremfor priskrig og kamp om markedsandeler som virkemiddel overfor produsenter uten-

for OPEC. Enkeltepisoder, som uvær i Mexicogolfen, har betydning for oljeprisen i et følsomt marked, men prosjoner for markedsbalansen neste år tyder på at økte oljepriser er mindre sannsynlig.

Etter at de fleste *råvareprisene* utenom olje økte kraftig gjennom 1994, flatet oppgangen ut i første halvår i år og prisene har gått svakt ned utover høsten. Ifølge prisindeksen for råvarer, utarbeidet av Institut für Wirtschaftsforschung i Hamburg (HWWA), økte råvareprisene, eksklusive energiråstoffer, med 2,3 prosent fra november i fjor til samme måned i år. Prisene på landbruksbaserte råstoffer til industrien gikk mest opp, med en vekst på 10,5 prosent i samme periode. Det er særlig den sterke oppgangen i tremasseprisene (137 prosent siden 1. kvartal i fjor) som har trukket veksten opp. Metallprisene økte sterkt i fjor, men oppgangen gjennom inneværende år har vært beskjedne 2-3 prosent. Med fortsatt moderat økonomisk vekst i OECD-området, og relativt gode utsikter for bilindustrien, regner AIECE med muligheter for en viss ytterligere oppgang i metallprisene neste år. Det er imidlertid fortsatt usikkerhet knyttet til tilbuddet fra landene i det tidligere Sovjetunionen. Matvareprisene nådde en topp i mars/april i år og har siden avtatt noe. Utviklingen varierer imidlertid sterkt mellom ulike matvareslag. Prisene på korn og mais har tatt seg betydelig opp siden i sommer, særlig som følge av dårlige værforhold i USA. Det ventes ytterligere oppgang i kornprisene, både som følge av tiltakende etterspørsel i Asia og fordi EU-landene har redusert sine dyrkede arealer. Prisen på kaffe og sukker har avtatt i år og det antas fortsatt svak utvikling i 1996, basert på forventninger om produksjonsoverskudd.

Norsk økonomi¹

Situasjonen i 1995

Foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) frem til og med 3. kvartal i år tyder på fortsatt vekst i norsk økonomi, men i et klart langsommere tempo enn gjennom 1993 og 1994. Etterspørselen fra fastlands-Norge økte sesongjustert med 0,3 prosent fra 2. til 3. kvartal i år, og veksten har vært avtakende gjennom de siste fire kvartalene. Til tross for en sesongjustert vekst i BNP for fastlands-Norge på 1,1 prosent fra 2. til 3. kvartal, ser det ut til at oppgangen i produksjonen også er i ferd med å bli svekket. Det ligger nå an til en vekst i BNP for fastlands-Norge på i underkant av 4 prosent i år, nærmere ett prosentpoeng lavere enn i fjor. Oppgang i oljeproduksjonen bidro til at BNP i alt vokste klart sterkere enn BNP for fastlands-Norge i 3. kvartal. Oppstartning av nye felt i Nordsjøen vil gi ytterligere vekst i oljeproduksjonen i 4. kvartal, og dermed bidra til at BNP i alt øker noe mer enn BNP for fastlands-Norge inneværende år, men klart mindre enn i fjor, da BNP økte med 5,7 prosent.

Et problem ved tolkningen av de foreløpige KNR tallene er den vedvarende økningen i *lagerinvesteringene* gjennom de siste tre årene. Som omtalt i egen boks kan dette tyde på at KNR-tallene overvurderer veksten i tilgangen av varer og tjenester (produksjon pluss import) eller undervurderer etterspørselen. Med klare tegn til avtagende vekst både i tilgang og anvendelse, indikerer likevel tallene at konjunkturoppgangen i norsk økonomi er i ferd med å dempes, i overensstemmelse med det bildet som er gitt i våre tidligere konjunkturrapporter.

Produksjonen innenfor de vareproduserende næringene viste klar nedgang i 3. kvartal, etter svak utvikling også kvartalet før, mens aktiviteten innenfor privat tjenesteyting fortsatte å øke. Den moderate utviklingen i industriproduksjonen etter årsskiftet 1994/95 henger sammen med en markert, men trolig forbigående, reduksjon i oljeinvesteringene og med nedgang i eksporten av tradisjonelle varer. Forløpet til månedsindikatorene tyder på at denne delen av eksporten har vist nedgang i volum gjennom mesteparten av inneværende år, fra et toppnivå i 1. kvartal. Riktignok viser de sesongjusterte kvartalstallene vekst fra 2. til 3. kvartal, men dette kan føres tilbake til at uvanlig svake eksporttall for juni måned trakk 2. kvartalstallene sterkt ned. Den underliggende tendensen i den månedlige verdiindeksen har pekt nedover frem til og med oktober, mens prisene ifølge KNR bare har falt moderat inneværende år, etter sterk oppgang i andre halvår i fjor. Vi anslår nå veksten i eksporten av tradisjonelle varer til 4-5 prosent fra 1994 til 1995, mens prisene på denne delen av eksporten trolig vil øke med rundt 7 prosent. Både for volum og pris kan mesteparten av årsveksten føres tilbake til oppgangen gjennom 1994. Den svake utviklingen i den tradisjonelle vareeksporten gjennom inneværende år må ses på

Lagerendringstallene i KNR

De foreløpige tallene fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) for perioden 1993 - 1995 viser økende vekst i lagerinvesteringene (lagerendringene). I nasjonalregnskapet er lagerendringstallene beregnet som forskjellen mellom tilgang og anvendelse av hver enkelt vare, dvs. som differansen mellom produksjon og import på den ene siden, og leveranser til produktinnsats, eksport, konsum og investeringer på den annen. Lagerendringene omfatter dermed ikke bare de egentlige varelagre, men påvirkes også av målefeil i anslagene for de enkelte tilgangs- og anvendelseskomponentene. Det er grunn til å tro at den sterke veksten i KNRs lagerinvesteringstall gjennom de siste to årene omfatter noe mer enn reell oppgang i varelagrene. I så fall innebærer de foreløpige tallene enten en overvurdering av tilgangen og/eller en undervurdering av anvendelsen.

Fordi industristatistikk og andre omfattende statistiske oppgaver for en periode foreligger med et betydelig tidsetterslep, er de foreløpige nasjonalregnskapstallene i hovedsak anslått med utgangspunkt i utviklingen i tilgjengelige korttidsindikatorer som detaljomsetningsindeksen, produksjonsindeksen og investeringstellingen for industri og bergverk mv. Når det gjelder investeringene, er informasjonen mangelfull for mange av de tjenesteytende næringene. Det foreligger heller ikke opplysninger om utviklingen i produktinnsatsen i bedriftene når de foreløpige tallene utarbeides. Produktinnsatsen i en næring forutsettes derfor å utvikle seg i takt med produksjonen i næringen. Etter hvert som ny informasjon kommer inn, blir nasjonalregnskapet revisert, og endelige tall for et år foreligger om lag 2 år etter årets utløp.

Statistisk sentralbyrå har på det nåværende tidspunkt ikke grunnlag for å fastslå årsakene til den sterke økningen i nasjonalregnskapets beregnede lagerendringstall for perioden etter 1992. Analyser som er gjort av påløpt merverdi- og investeringsavgift, kan imidlertid tyde på at kvartalsregnskapet, i alle fall for 1993, undervurderer veksten i avgiftsbelagte anvendelseskomponenter. De mest usikre av disse er nettopp produktinnsats og investeringer. Det må imidlertid påpekes at det er for tidlig å trekke noen endelige konklusjoner om fremtidige revisjoner av de foreløpige tallene, og Statistisk sentralbyrå har derfor valgt å gå ut med lagerendringstallene slik de nå fremkommer i regnskapssystemet

bakgrunn av tendensene til avmatning i konjunkturoppgangen hos Norges viktigste handelspartner. Foreløpige anslag tyder på en vekst i etterspørselen i de norske eksportmarkedene på 5-6 prosent i år, mot over 10 prosent i fjor.

1 Anslagene for utviklingen i 1995 og 1996 er utarbeidet ved hjelp av SSBs makroøkonometriske modell MODAG.

Konjunkturtendensene i hovedtrekk

Vekst fra forrige periode der ikke annet fremgår. Prosent

	1993	1994	94.4	95.1	Sesongjustert
					95.2
					95.3
Realøkonomi					
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,1	4,6	0,7	-0,6	1,7
Konsum i offentlig forvaltning	1,0	1,1	-0,6	-0,3	0,2
Bruttoinvesteringer i alt	6,1	9,2	-3,9	32,0	-6,6
- fastlandsNorge	3,8	12,0	4,8	7,5	-1,5
- oljevirksomhet	12,6	7,6	-10,6	-2,3	0,7
Etterspørsel fra fastlandsNorge ¹⁾	0,9	4,8	1,0	0,8	0,8
Eksport	2,0	8,5	7,4	-1,3	-2,8
- råolje og naturgass	5,8	11,6	13,9	-3,3	-0,1
- tradisjonelle varer	2,9	13,3	1,7	4,1	-8,2
Import	4,0	6,6	-0,1	1,6	3,7
- tradisjonelle varer	0,3	15,0	-0,2	3,4	2,6
Bruttonasjonalprodukt	2,1	5,7	2,6	-0,8	0,7
- fastlandsNorge	1,7	4,8	1,5	-0,6	0,8
					1,1
Arbeidsmarkedet					
Utførte timeverk	0,0	1,4	-0,0	0,4	0,2
Sysselsatte personer	0,2	1,5	0,5	0,5	0,4
Arbeidsstyrke	0,0	0,9	0,4	0,7	0,1
Arbeidsledighetsrate, nivå	6,0	5,4	5,2	5,4	4,8
Priser					
Konsumprisindeksen ³⁾	2,3	1,4	1,8	2,6	2,7
Eksportpriser tradisjonelle varer	0,4	0,8	1,4	5,7	-1,7
Importpriser tradisjonelle varer	1,6	0,5	0,6	-0,1	0,3
					1,5
Utenriksregnskap					
Driftsbalansen, milliarder kroner	25,1	21,1	6,9	10,8	5,3
					7,9
MEMO (ujusterte nivåtall):					
Pengemarkedsrente (3mnd. NIBOR)	7,2	5,7	6,7	5,4	5,5
Gjennomsnittlig lånerente ⁴⁾	11,4	8,4	8,2	8,1	7,8
Råoljepris i kroner ⁵⁾	121,1	111,3	111,2	109,9	113
Industriens effektive kronekurs (1992=100)	102	103,5	102,9	101,4	101,2
					100,7

1) Privat konsum + offentlig konsum + bruttoinvesteringer i fastlandsNorge.

2) Kvartalstallene er beregnet ut fra sesongjusterte månedstall.

3) Prosentvis vekst fra samme periode året før.

4) Husholdningenes lånerente i private finansinstitusjoner.

5) Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Også innenfor bygge- og anleggvirksomheten viser aktiviteten tegn til å flate ut. Dette henger sammen med den nedadgående tendensen i igangsettingstallene for næringsbygg og nye boliger gjennom mesteparten av inneværende år, etter sterk vekst gjennom 1993 og 1994. I oktober i år økte imidlertid igangsettingen av nye boliger igjen betydelig, til et nivå noe over nivået i samme måned i fjor (målt i m²). Dette tyder på at vi kan få en viss oppgang i aktiviteten i byggenæringen i 4. kvartal.

Den markerte veksten i produksjonen innenfor privat tjenesteyting i 2. og 3. kvartal må ses på bakgrunn av at også konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner (privat konsum) viste klar oppgang, etter svak utvikling i 1. kvartal. Ifølge de foreløpige KNR-tallene var økningen i privat konsum i 2. og 3. kvartal i år noe sterkere enn den underliggende veksten gjennom fjoråret. Utviklingen i detaljomsetningsindeksen og i tallene for nyregistrering av personbiler så langt i andre halvår, tyder imidlertid på at

oppgangen i privat konsum avtok kraftig etter sommeren. På årsbasis regner vi med en vekst på rundt 3 prosent, om lag halvannet prosentpoeng mindre enn i 1994. De nylig vedtatt endringene i bilavgiftene kan bidra til en viss forskyving av bilkjøp fra 4. kvartal i år til 1. kvartal neste år.

Den avtagende sesongjusterte veksten i boliginvesteringene rundt årsskiften 1994/95 ble snudd til nedgang i 2. og 3. kvartal i år. Oppgangen i igangsettingstallene i oktober og stor ordreinngang innenfor rehabiliteringsdelen av byggemarkedet antyder imidlertid at vi kan få et brudd med denne tendensen i 4. kvartal. På årsbasis regner vi med en vekst i boliginvesteringene på om lag 14 prosent, nærmere en halvering av fjorårets vekstrate.

Oppgangen i boligprisene gjennom de to siste årene ser også ut til å avta. SSBs indeks for kvadratmeterprisen på brukte boliger lå i første halvår reellt sett om lag 5 prosent over nivået i samme periode i fjor, mens materiale fra

Norges eiendomsmeglerforbund antyder en realvekst i bruktboligprisene på 4 prosent fra perioden januar-september i fjor til samme periode i år. På årsbasis kan veksten reellt sett bli i området 5 - 6 prosent, som vil være en halvering i forhold til årsveksten fra 1993 til 1994.

Med en anslått vekst i husholdningenes realdisponibele inntekt på noe over 3 prosent i år og 2,8 prosent i fjor, er det nærliggende å se tendensen til avmatning i veksten i privat konsum og boliginvesteringer i sammenheng med rente-utviklingen. Husholdningenes gjennomsnittlige lånerente i private finansinstitusjoner falt med nærmere 5 prosentpoeng fra 1992 til 1994. Rentenedgangen stoppet imidlertid så opp i andre halvår i fjor, og utlånsrentene lå ved utgangen av 3. kvartal i år bare 0,5 prosentpoeng lavere enn på samme tidspunkt i fjor. Utviklingen i markedsrentene etter dette trekker i retning av en moderat nedgang i finansinstitusjonenes renter fra 3. til 4. kvartal i år. I tråd med dette anslår vi at husholdningenes gjennomsnittlige utlånsrente i de private finansinstitusjonene vil gå ned med vel et halvt prosentpoeng fra 1994 til 1995, til 7,8 prosent. Som følge av at prisveksten blir vel ett prosentpoeng høyere i år enn i fjor, blir det likevel en nedgang i husholdningenes realrente etter skatt på 1,5 prosentpoeng, til rundt 3 prosent.

Foreløpige regnskapstall for offentlig forvaltning kan tyde på en litt svakere vekst i offentlig konsum og bruttorealinvesteringer i 1995 enn lagt til grunn i Salderingsproposisjonen. På årsbasis venter vi i tråd med dette en vekst i konsumet og i realinvesteringene på henholdsvis 0,6 og i underkant av 1,5 prosent.

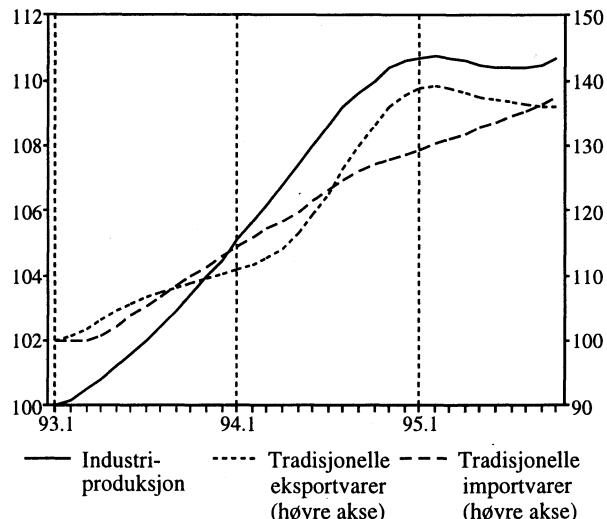
Etter to og et halvt år med svak underliggende utvikling økte industriinvesteringene markert gjennom fjoråret og inn i første halvår i år. Oppgangen i investeringene stanset imidlertid nesten opp i 3. kvartal. Statistisk sentralbyrås investeringsstatistikk for 4. kvartal tyder på at nivået på industriinvesteringene vil endre seg lite fra 3. til 4. kvartal, slik at veksten på årsbasis vil bli rundt 38 prosent målt i faste priser.

Investeringene i privat tjenesteyting utenom boligtjenester har vist en nedadgående tendens de siste to kvartalene. På årsbasis ligger veksten likevel an til å bli sterkt, som følge av den markerte oppgangen i disse investeringene gjennom fjoråret. Således lå nivået i 1. kvartal i år mer enn 20 prosent over kvartalsgjennomsnittet for 1994. Byggingen av ny hovedflyplass og andre samferdselsrelaterte investeringer bidrar til å trekke årsveksten opp. Alt i alt ligger det nå an til en vekst i investeringene i fast kapital i fastlands-Norge på vel 13 prosent i år, i overkant av veksten fra 1993 til 1994.

Investeringene i petroleumsvirksomheten vil som tidligere nevnt gå markert ned inneværende år. Med utgangspunkt i SSBs investeringstatistikk anslår vi denne delen av investeringene til å falle med vel 12 prosent.

Trendutviklingen i noen månedsindikatorer

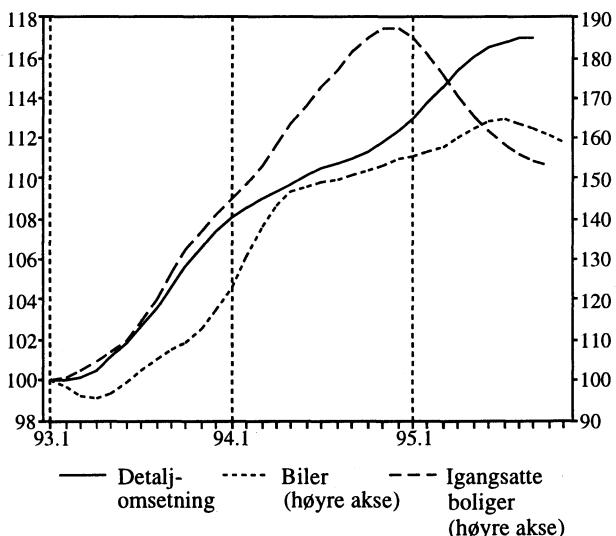
Indeks. Januar 1993 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Trendutviklingen i noen månedsindikatorer

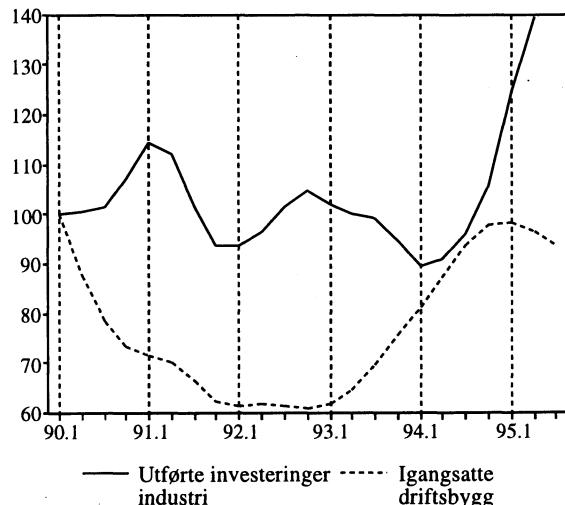
Indeks. Januar 1993 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

To investeringsindikatorer

Sesongjusterte og glattede indeks. 1. kv. 1990 = 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Oppgangen i importen av tradisjonelle varer (i volum) fortsatte i de tre første kvartalene i år, men i gradvis avgangende tempo i forhold til den sterke veksten gjennom 1993 og 1994. På årsbasis regner vi med at denne delen av importen vil stige med i underkant av 8 prosent i år, etter en økning på 15 prosent i fjor. Verkstedprodukter, som i 1994 utgjorde over 1/3 av den samlede importen av tradisjonelle varer i verdi, ligger imidlertid an til å øke om lag like sterkt i år som i fjor. Det er nærliggende å se dette i sammenheng med den sterke investeringsoppgangen, mens avmatningen i eksporten av tradisjonelle varer bidrar til lavere vekst i importen av råvarer og halvfabrikata i år enn i fjor. Også prisene på tradisjonelle importvarer økte gjennom fjoråret, men veksten var langt mindre markert enn for prisene på tradisjonelle eksportvarer. Hittil i år har prisdeflatoren for den tradisjonelle vareimporten ligget nærmere en prosent over nivået i samme periode i fjor, og veksten på årsbasis ventes å bli i samme størrelsesorden. Samholdt med prisutvikling på tradisjonelle eksportvarer viser dette en byttehandelsgevinst for denne delen av Norges varebytte med utlandet.

Ifølge tall fra SSBs arbeidskraftundersøkelse (AKU) økte sysselsettingen med 0,6 prosent sesongjustert fra 2. til 3. kvartal i år, om lag på linje med den gjennomsnittlig veksten gjennom de foregående fire - fem kvartalene. Mens arbeidsstyrken gjennom mye av fjoråret og inn i inneværende år utviklet seg om lag på linje med sysselsettingen, var veksten klart svakere i 2. og 3. kvartal i år. Som et resultat av dette gikk arbeidsledigheten ned med 0,6 prosentpoeng på to kvartaler, og sesongjustert utgjorde tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt 4,8 prosent av arbeidsstyrken i 3. kvartal i år, det laveste nivået siden 1989. Også Arbeidsdirektoratets tall for summen av registrerte ledige og personer på arbeidsmarkedstiltak utenom attføring har vist klar nedgang siden 1. kvartal 1993. Utviklingen i oktober og november antyder at denne tendensen vedvarer, mens beholdningen av ledige plasser ved arbeidsformidlingen viste fortsatt oppgang.

Konsumprisindeksen økte med 2,5 prosent fra januar-oktober i fjor til januar-oktober i år. Målt i forhold til samme måned året før lå prisveksten stabilt på 2,6 til 2,7 prosent gjennom første halvår i år, men kom ned i 2,3 prosent for perioden juli-oktober. Nedgangen i prisveksten i andre halvår henger blant annet sammen med at vi i år ikke fikk noen reprise på oppjusteringen av tobakks- og bensinavgiftene fra 1. juli i fjor. Utviklingen i husleiene, i prisene på jordbruks- og fiskevarer og i importerte konsumvarer med norsk konkurranse har bidratt til å dempe den generelle prisstigningen, mens utviklingen i prisene på andre norske produserte konsumvarer har trukket prisveksten opp. På årsbasis vil konsumprisene øke med 2,5 prosent i år, marginalt over inflasjonstakten hos Norges viktigste handelspartner, men i underkant av prisveksten i ECU-området.

Norske kroner styrket seg mot en importveid kurv av valutaene til våre viktigste handelspartner gjennom 1994 og inn i 1995, og dette har bidratt til å trekke prisveksten på importerte varer ned. På årsbasis ligger det an til en

Utviklingen i noen økonomiske hovedstørrelser 1)

Prosentvis endring fra året før der ikke annet fremgår

	Regnskap		
	1994	1995	1996
Realøkonomi			
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	4,6	3,1	2,3
Konsum i offentlig forvaltning	1,1	0,6	1,5
Bruttoinvesteringer i alt	9,2	5,0	6,4
- fastlandsNorge, fast kapital	12,0	13,7	6,8
- oljeutvinning og rørtransport	7,6	-12,3	6,5
Etterspørsel fra fastlandsNorge ²⁾	4,8	4,1	2,9
Eksport	8,5	5,0	6,7
- råolje og naturgass	11,6	9,3	15,2
- tradisjonelle varer	13,3	4,4	1,2
Import	6,6	4,5	4,0
- tradisjonelle varer	15,0	7,6	3,8
Bruttonasjonalprodukt	5,7	4,2	3,8
- fastlandsNorge	4,8	3,9	2,3
Arbeidsmarked			
Sysselsatte personer	1,5	2,2	1,5
Arbeidsledighetsrate (nivå)	5,4	4,9	4,5
Priser og lønninger			
Lønn pr. timeverk	3,0	3,6	3,1
Konsumprisindeksen	1,4	2,5	1,8
Eksportpris tradisjonelle varer	0,8	7,2	-1,5
Importpris tradisjonelle varer	0,5	1,3	1,1
Utenriksøkonomi			
Driftsbalsansen, milliarder kroner	21,1	32,2	38,8
Driftsbalsansen i prosent av BNP	2,4	3,5	4,0
MEMO:			
Pengemarkedsrente (nivå)	5,7	5,3	5,0
Gjennomsnittlig lånerente (nivå) ³⁾	8,4	7,8	7,4
Råoljepris i kroner (nivå) ⁴⁾	112	108	106
Internasjonal markedsvekst	10,2	6,0	5,0
Importveid kronekurs ⁵⁾	1,3	-2,5	0,4

1) Endringer i beregningsmetoder og definisjoner i det nye nasjonalregnskapet har påvirket både de foreløpige tallene fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet for 1994 og anslagene for 1995 og 1996.

2) Privat konsum + offentlig konsum + bruttoinvesteringer i fastlandsNorge.

3) Husholdningenes lånerente i private finansinstitusjoner.

4) Gjennomsnitt norsk oljeproduksjon.

5) Positivt fortegn innebefatter depresering.

appresiering av denne valutakursindikatoren på nærmere 2,5 prosent.

Utviklingen i lønnsoppgjøret og annen tilgjengelig informasjon tyder på en oppgang i timelønnsveksten fra 3,1 prosent i fjor til 3,6 prosent i år.

Driftsregnskapet overfor utlandet viste et overskudd på vel 24 milliarder kroner for perioden 1. til 3. kvartal i år, nesten 10 milliarder mer enn i samme tidsrom i fjor. Overskuddet på handelsbalansen økte med om lag 7,4 milliarder kroner, mens underskuddet på rente- og stønadsbalansen ble redusert med 2,6 milliarder. Med fortsatt oppgang i oljeproduksjonen i 4. kvartal og om lag uendrede oljepriser kan overskuddet på driftsbalsansen for året som helhet komme opp i rundt 32 milliarder kroner.

Utsiktene for 1996

For 1996 venter vi ytterligere avmatning i veksten i etterspørsel og produksjon i forhold til inneværende år. Fastlands-Norges BNP er anslått til å øke med 2,3 prosent og BNP i alt med 3,8 prosent. Veksten i etterspørselen fra fastlands-Norge går noe ned, fra 2,4 prosent i år til 2,1 prosent neste år, mens eksporten av tradisjonelle varer øker bare med 1 prosent. Selv om disse vekstratene ligger klart under resultatene for toppåret 1994, er de med unntak for eksporten relativt høye i forhold til gjennomsnittet for perioden 1989-1993. Prisveksten vil trolig havne noe under 2 prosent neste år, selv om ledigheten vil gå ytterligere ned. Overskuddet på driftsbalansen kan øke noe i forhold til inneværende år, og det samme vil trolig budsjettoverskuddet i offentlig forvaltning.

Anslagene for den økonomiske utviklingen i 1996 er i hovedsak basert på forutsetninger om den økonomiske politikken slik denne ble lagt frem i Nasjonalbudsjettet for 1996. Det er lagt til grunn om lag uendret gjennomsnittlig skattesats for husholdningene, en vekst i konsumet i offentlig forvaltning på 1,5 prosent og i offentlig sektors realinvesteringer på vel 3 prosent. Målt i faste priser øker utgiftene i offentlig forvaltning klart mindre enn BNP for fastlands-Norge. Som følge av dette, og av fortsatt vekst i produksjonen av olje og gass venter vi en klar oppgang i overskuddet på offentlig forvaltnings budsjetter.

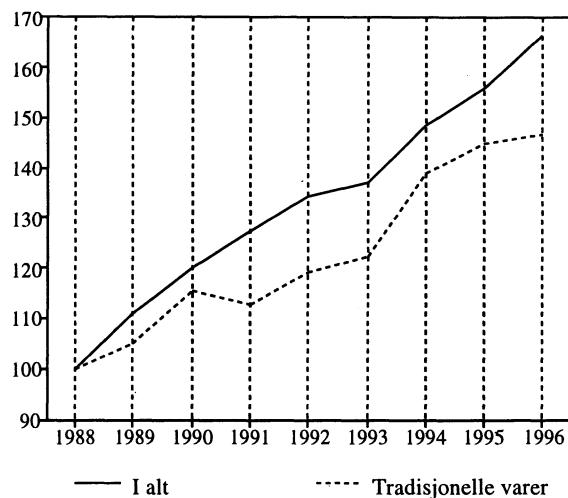
Det økonomiske oppsvinget hos Norges viktigste handelspartnerne, som bidro sterkt til oppgangen i norsk økonomi i 1993 - 94, vil svekkes noe neste år. Med relativt små endringer i relativ pris mellom norske og utenlandske produkter kan dette gi en nedgang i veksten i eksporten av tradisjonelle varer til rundt 1 prosent neste år. Eksport i alt vil likevel vise relativt sterk vekst, som følge av kraftig oppgang i petroleumseksperten.

Prissigningen hos Norges viktigste handelspartnerne ventes å bli rundt 2,5 prosent i 1996, marginalt høyere enn i år. Med uendret importveid kronekurs fra nå og ut 1996, vil vi heller ikke få noen merkbar prisimpuls fra valutamarkedet, og importprisene vil dermed trolig øke med om lag samme rate som i år.

Om lag uendret inflasjon og nedgang i BNP-veksten internasjonalt, blant annet i Tyskland, trekker i retning av ytterligere noe nedgang i de korte rentene. Vi har lagt til grunn en reduksjon i 3 måneders ECU-rente fra om lag 5,9 prosent i år, til 5,3 prosent neste år. Retningslinjene for rentepolitikken åpner for at Norges Bank kan øke sin valutabeholdning for å holde rentene oppe i en situasjon med sterke kroner og markert konjunkturoppgang. Slik utsiktene for 1996 nå fortuner seg legger vi likevel til grunn at de norske pengemarkedsrentene i hovedsak vil følge europeiske renter, og 3 måneders pengemarkedsrente er anslått å gå ned med 0,3 prosentpoeng til et gjennomsnittlig nivå på 5 prosent neste år. En moderat nedgang i norske markedsrenter trekker også i retning av noe lavere renter i finansinstitusjonene. Via husleiene har dette en moderat dempende effekt på prisveksten.

Eksport

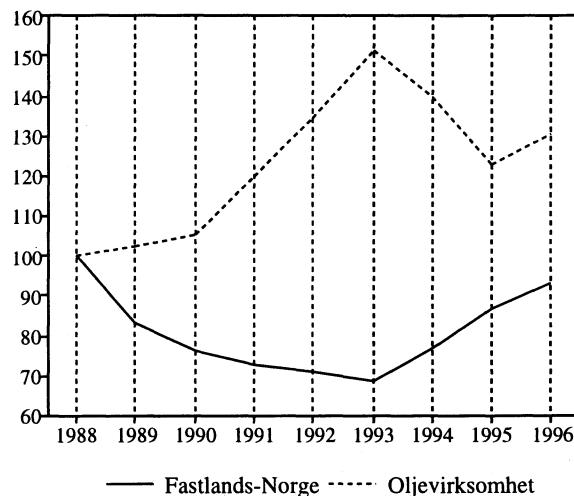
Volumindekser. 1988=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruttoinvesteringer i fast realkapital

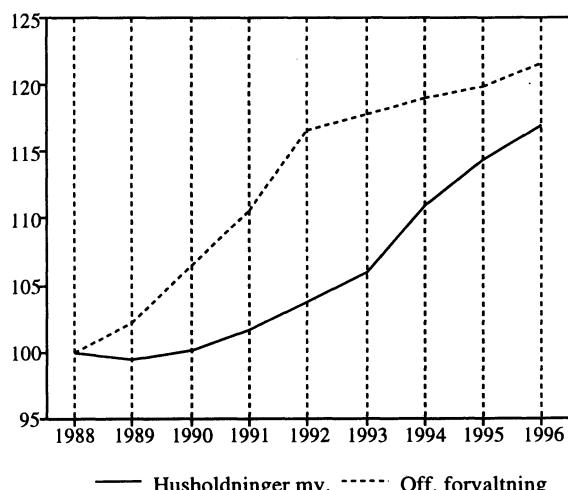
Volumindekser. 1988=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Konsum

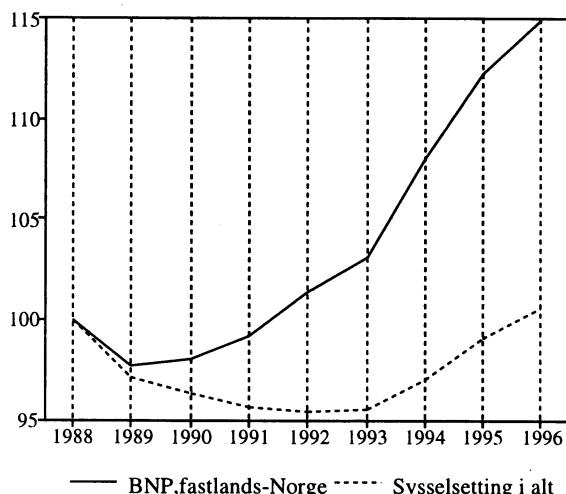
Volumindekser. 1988=100

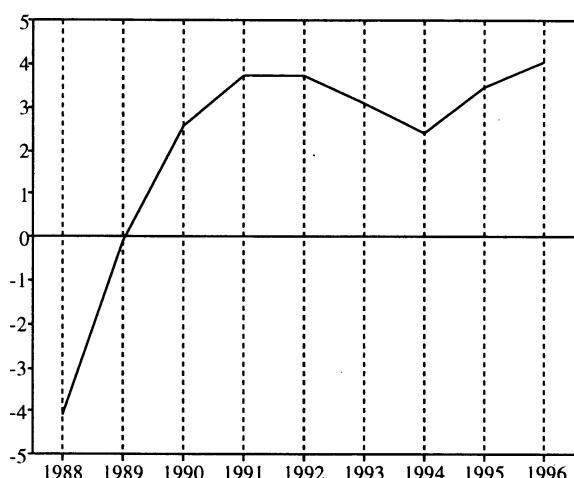
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bruttoprodukt og sysselsetting

Volumindeks. 1988=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Driftsbalanse i prosent av BNP

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Timelønnsveksten er anslått til 3,1 prosent neste år, dvs om lag som i 1994, men 0,5 prosentpoeng under ventet timelønnsvekst for inneværende år. Lønnsutviklingen gir dermed bare små impulser til endringer i prisveksten. Vi regner heller ikke med noen impuls i retning av økt prisvekst fra avgiftsendringer i 1996, mens oppjusteringen av momssatsen fra 1. januar i år kan ha bidratt med om lag 0,5 prosent til prisstigningen inneværende år. Sterk vekst i prisen på elektrisk kraft bidro til å trekke prisstigningen opp tidlig i 1995. Vi regner ikke med noen tilsvarende prisimpuls i 1996, og konsumprisveksten anslås nå til 1,8 prosent.

Husholdningenes disponible realinntekt kan øke med 2,2 prosent i 1996, en nedgang i vekstraten på om lag ett prosentpoeng fra inneværende år. Uviklingen i lønnsinntektene bidrar positivt, mens bidraget fra netto renteinntektene antas å bli negativt. Med kun beskjeden nedgang i finans-

insitusjonenes utlånsrenter trekker inntektsutviklingen i retning av om lag uendret vekst i realprisen på brukte boliger. Spareraten kan gå moderat ned, men ikke mer enn at også veksten i privat konsum vil avta, anslagsvis med noe under ett prosentpoeng til 2,3 prosent. Oppgangen i boliginvesteringene dempes ytterligere neste år. Dette bidrar til at nettofinaninvesteringene bare går moderat ned fra det relativt høye nivået inneværende år, til tross for reduksjonen i spareraten.

Produksjonsvekst, økt lønnsomhet og rentenedgang har bidratt til den sterke veksten i bedriftenes investeringer gjennom de to siste årene. Utbyggingen av Gardermoen har også trukket opp, og disse investeringene når trolig en topp neste år. Industriinvesteringene vil ifølge beregningsbare øke med rundt 5 prosent i 1996, etter den sterke oppgangen inneværende år. Avtagende vekst i privat konsum tilsier at også investeringene i private tjenesteytende næringer utenom bolig vil øke mindre neste år enn i år. Selv med noe sterkere vekst i bruttoinvesteringene i offentlig forvaltning, ligger det an til en halvering av veksten i investeringene i fastlands-Norge fra 1995 til 1996.

Oljeinvesteringene, som viser sterk nedgang inneværende år, ventes å øke om lag på linje med investeringene i fastlandsøkonomien neste år. Dette tilsier at investeringene i fast kapital i alt vil øke moderat sterkere i 1996 enn inneværende år.

Ifølge våre anslag vil veksten i BNP for fastlands-Norge bli 2,3 prosent neste år, 1,6 prosentpoeng mindre enn i år og hele 2,5 prosentpoeng mindre enn i 1994. Utviklingen for industrien og i offentlig forvaltning bidrar til å trekke vekstraten ned, mens bygge- og anleggsvirksomheten og privat tjenesteyting vokser raskere enn fastlandsøkonomien sett under ett. Sterk vekst i utvinning av olje og gass bidrar til at veksten i BNP i alt bare ventes å gå moderat ned, fra 4,2 prosent i år, til 3,8 prosent neste år.

Oppgangen i sysselsettingen vil fortsette gjennom 1996, men i svakere tempo enn i inneværende år. Med noe langtommere vekst i arbeidstilbuddet enn i sysselsettingen anslår vi en nedgang i ledigheten til 4,5 prosent som gjennomsnitt for året.

Overskuddet på handelsbalansen øker neste år, som følge av sterk vekst i eksporten av råolje og naturgass. Det er lagt til grunn en nedgang i oljeprisen fra 108 kroner pr. fat i år til 106 kroner pr. fat neste år. Underskuddet på rente- og stønadsbalansen reduseres ytterligere, som følge av gradvis vekst i Norges nettofordringer overfor utlandet. Dette bidrar til en oppgang i overskuddet på driftsbalanse overfor utlandet fra vel 32 milliarder kroner i inneværende år, til nærmere 39 milliarder kroner neste år.

Utviklingen i noen makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 1992-priser.

Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	Mrd. 1992-kr	Vekst fra samme periode året før								
		1994	1994	94.1	94.2	94.3	94.4	95.1	95.2	95.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner.....	422,1	4,6	5,6	4,9	4,2	4,0	1,8	3,1	3,7	
Varekonsum	227,5	5,3	8,1	5,5	4,3	3,8	1,9	3,6	3,9	
Tjenester	192,9	4,2	4,5	4,6	4,2	3,4	2,0	1,0	1,8	
Nordmenns konsum i utlandet.....	16,9	8,6	1,8	8,8	11,1	9,4	-3,1	3,1	4,6	
Utlendingers konsum i Norge	-15,3	13,3	32,6	13,5	13,2	-4,5	2,3	-14,9	-9,7	
Konsum i offentlig forvaltning	176,7	1,1	1,3	1,3	0,9	1,0	-0,6	0,2	-1,4	
Konsum i statsforvaltningen	71,3	-0,6	-0,3	-0,4	-1,0	-0,8	-3,8	-1,9	-4,5	
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	51,4	-0,	,2	0,4	-0,8	-0,4	-0,2	1,1	-1,1	
Konsum i statsforvaltningen, forsva	19,9	-1,8	-1,7	-2,3	-1,6	-1,8	-13,1	-9,8	-13,3	
Konsum i kommuneforvaltningen	105,4	2,3	2,4	2,5	2,2	2,2	1,5	1,7	0,6	
Bruttoinvestering i fast kapital	167,4	5,5	7,9	14,7	6,6	-4,5	8,7	1,0	-1,6	
Oljeutvinning og rørtransport	51,1	-7,6	-1,6	13,8	-10,9	-29,2	-17,7	-30,6	-9,9	
Utenriks sjøfart og oljeboring.....	1,9	60,0	35,9	-213,4	-861,4	-189,9	-53,4	61,2	-240,3	
Fastlands-næringer	114,3	12,0	12,0	9,6	12,4	13,8	24,6	18,9	8,9	
Industri og bergverk	11,7	6,5	-4,1	-3,6	7,7	20,7	42,8	50,6	30,2	
Annен vareproduksjon	11,0	-4,4	-9,9	4,1	-12,9	0,6	6,3	-3,4	-3,4	
Offentlig forvaltning	26,6	-0,8	-0,2	-5,4	-1,2	2,1	1,9	3,6	0,7	
Boligtjenester	22,4	25,9	17,2	26,5	30,7	28,0	32,8	20,8	5,7	
Annen tjenesteyting	42,7	22,1	28,6	18,4	24,2	18,3	33,1	25,7	12,6	
Lager.....	20,5	53,2	-2,7	-775,5	-33,3	29,6	59,2	149,5		
Bruttoinvesteringer i alt	187,9	9,2	5,5	32,6	3,0	0,3	13,0	7,8	7,1	
Innenlandsk anvendelse.....	786,6	4,9	4,6	9,8	3,1	2,5	4,0	3,6	3,3	
Etterspørsel fra fastlands-Norge.....	713,1	4,8	5,3	4,6	4,6	4,9	4,5	4,8	3,3	
Eksport i alt	332,2	8,5	11,4	4,2	7,8	10,7	6,4	2,7	5,3	
Tradisjonelle varer	126,5	13,3	11,0	9,3	19,8	13,5	15,2	1,5	1,8	
Råolje og naturgass	114,7	11,6	18,9	10,2	8,4	9,3	3,9	4,5	14,5	
Skip og plattformer	10,9	-11,0	-13,2	-53,6	-21,0	82,4	1,1	81,3	27,6	
Tjenester	80,1	0,8	5,3	1,8	-2,5	-0,7	-2,6	-5,8	-3,1	
Samlet anvendelse.....	1118,8	5,9	6,5	8,1	4,5	4,8	4,7	3,3	3,9	
Import i alt	272,6	6,6	7,6	11,1	4,7	3,6	4,4	3,7	3,2	
Tradisjonelle varer	180,5	15,0	14,1	17,9	16,3	11,9	12,4	9,6	6,6	
Råolje.....	1,0	-17,8	-16,5	-6,1	-21,1	-25,0	48,5	66,8	28,0	
Skip og plattformer	12,3	-33,7	-7,8	-10,9	-56,4	-56,0	-38,4	-31,0	-1,7	
Tjenester	78,8	-0,0	-1,6	3,1	-3,0	1,8	-5,1	-3,4	-3,7	
Bruttonasjonalprodukt.....	846,2	5,7	6,2	7,1	4,4	5,2	4,8	3,2	4,2	
Fastlands-Norge.....	708,1	4,8	4,4	5,9	4,5	4,6	5,0	3,3	2,7	
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	138,0	10,3	15,9	13,8	3,7	8,5	4,3	2,8	12,1	
Fastlands-næringer	639,7	4,5	3,9	5,5	4,4	4,3	4,7	3,0	2,3	
Industri og bergverk	97,2	5,6	2,8	8,0	5,7	5,9	9,4	1,4	1,4	
Annен vareproduksjon	72,3	2,2	0,5	5,8	2,2	1,2	9,4	12,6	4,2	
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	131,8	1,8	1,9	1,8	2,0	1,4	1,1	1,9	1,0	
Privat tjenesteproduksjon.....	338,5	5,8	5,9	6,3	5,5	5,7	3,7	2,3	2,7	
Korreksjonsposter	68,4	8,0	9,9	9,2	6,1	7,1	7,8	5,5	6,2	

Utvikling i noen makroøkonomiske hovedstørrelser

Prosentvis volumendring i 1992-priser

	Mrd. 1992-kr		Vekst fra foregående kvartal,sesongjustert						
	1994	1994	94.1	94.2	94.3	94.4	95.1	95.2	95.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	421,6	4,7	1,3	0,8	1,3	0,7	-0,6	1,7	1,5
Nordmenns konsum i utlandet	16,7	8,2	2,2	9,2	2,4	-3,3	-8,5	12,5	4,1
- Utlanders konsum i Norge	-15,2	13,3	15,9	-3,5	-0,7	-12,7	21,3	-18,3	3,9
Konsum i offentlig forvaltning	176,8	1,0	2,2	-1,2	1,0	-0,6	-0,3	0,2	-0,9
Bruttoinvesteringer i fast kapital	167,2	5,2	-4,9	6,2	-2,7	-3,8	8,7	0,1	-5,9
Oljevirksomhet	51,	-7,8	-14,6	17,4	-20,6	-10,6	-2,3	0,7	2,4
Sjøfart	1,9	60,0	..	..	..	..	..	..	..
Fastlands-Norge	114,0	11,6	-0,8	3,3	6,5	4,8	7,5	-1,5	-1,8
Industri og bergverk	11,5	4,0	-5,8	6,3	16,9	1,9	13,8	10,3	1,6
Annen vareproduksjon	10,9	-5,3	3,1	5,6	-9,3	1,6	9,2	-3,6	-9,9
Offentlig tjenesteyting	26,6	-1,3	-1,7	-1,3	3,5	1,4	-0,1	-2,4	1,0
Boliger	22,3	25,8	-1,5	10,6	8,8	7,5	3,3	-0,4	-4,2
Annen tjenesteyting	42,8	22,3	0,5	1,4	9,1	7,0	12,1	-4,5	-1,4
Lager	20,5	53,2	..	..	..	..	..	..	..
Bruttoinvesteringer i alt	187,6	8,9	17,3	-3,3	-8,5	-3,9	32,0	-6,6	-9,5
Innenlandske anvendelse	786,1	4,8	5,2	-0,7	-1,2	-0,7	6,7	-0,9	-1,9
Etterspørsel fra fastlands-Norge	712,5	4,8	1,2	0,7	2,0	1,0	0,8	0,8	0,3
Eksport	331,5	8,4	2,6	0,3	-0,1	7,4	-1,3	-2,8	2,7
Tradisjonelle varer	126,4	13,4	2,7	3,2	5,0	1,7	4,1	-8,2	4,9
Råolje og naturgass	114,7	11,6	1,6	-0,5	-5,2	13,9	-3,3	-0,1	3,8
Skip og plattformer	10,9	-11,0	-9,0	-7,2	22,8	75,8	-49,6	66,7	-13,6
Tjenester	79,5	0,4	5,3	-2,0	-3,0	-0,8	3,6	-5,1	0,7
Samlet anvendelse	1118,8	5,9	0,2	1,9	0,6	2,0	-0,2	1,4	0,8
Import	272,5	6,7	1,5	2,3	-0,4	-0,1	1,6	3,7	-1,9
Tradisjonelle varer	180,5	15,0	4,3	2,3	5,0	-0,2	3,4	2,6	0,5
Råolje	1,0	-17,8	-22,6	-2,2	9,2	-9,2	53,3	9,7	-16,2
Skip og plattformer	12,3	-33,7	-18,2	-13,9	-49,3	23,2	14,6	-3,6	-27,9
Tjenester	78,6	-0,1	1,5	6,0	-3,2	-2,1	-5,1	7,3	-4,1
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	846,4	5,7	-0,2	1,8	0,9	2,6	-0,8	0,7	1,7
Fastlands-Norge	708,3	4,9	-0,7	1,8	1,8	1,5	-0,6	0,8	1,1
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	138,0	10,4	2,5	1,5	-3,7	8,6	-1,6	0,0	4,5
Fastlands-næringer	639,9	4,5	0,7	1,6	1,4	0,4	0,8	0,7	0,6
Industri og bergverk	97,2	5,6	0,7	2,9	1,0	1,2	2,1	-1,0	-0,8
Annen vareproduksjon	72,4	2,4	-2,2	0,	3,9	-1,6	7,0	0,7	-0,8
Offentlig tj. produksjon	131,9	1,8	1,2	-0,6	0,9	0,3	0,3	0,4	-0,1
Privat tjenesteproduksjon	338,5	5,8	1,1	2,5	1,3	0,6	-0,8	1,4	1,5
Korreksjonsposter	68,4	8,0	-12,7	3,8	5,6	12,0	-12,2	1,6	6,3

*) Se Tekninsk merknad.

Prisindeks for makroøkonomiske hovedstørrelser

	1994	Prosentvis endring fra samme periode året før				Prosentvekst fra foregående kvartal Sesongjustert*)			
		94.4	95.1	95.2	95.3	94.4	95.1	95.2	95.3
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1,3	1,3	2,3	2,1	1,9	0,5	0,9	0,2	0,4
Konsum i offentlig forvaltning	2,2	2,3	2,9	3,0	2,9	0,6	0,9	0,8	0,6
Bruttoinvesteringer i fast kapital	2,2	2,2	2,2	1,6	3,2	1,1	0,2	0,4	1,4
- fastlands-Norge	2,3	2,2	2,1	1,6	2,5	1,0	0,5	0,7	0,2
Innenlandsk anvendelse	1,6	1,6	2,3	2,1	1,9	0,6	0,7	0,3	0,2
- etterspørsel fra fastlands-Norge	1,7	1,7	2,4	2,3	2,2	0,6	0,8	0,4	0,4
Eksport	-2,2	1,4	5,5	2,0	-1,3	-0,5	1,5	-0,1	-2,2
- tradisjonell vareeksport	0,8	4,5	10,9	7,8	5,9	1,4	5,7	-1,7	0,4
Samlet anvendelse	0,4	1,5	3,2	2,1	0,9	-0,3	1,5	0,0	0,2
Import	1,0	0,3	1,3	0,6	1,2	0,4	0,3	-0,6	2,2
- tradisjonell vareimport	0,5	0,4	0,8	1,1	0,7	0,6	-0,1	0,3	1,5
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	0,3	1,9	3,8	2,6	0,8	-0,6	1,9	0,2	-0,4
- fastlands-Norge	1,8	2,4	4,2	3,6	2,9	0,5	1,9	0,4	0,2

*) Se Teknisk merknad

Teknisk merknad om kvartalstallene og fotnoter til tabellene

Statistisk sentralbyrå er i gang med en omfattende revisjon av nasjonalregnskapet. Reviderte tall for årene 1988-1992 ble publisert i Ukens statistikk nr 27 1995 (ekstranummer). I Økonomiske analyser 6/95 ble det publisert reviderte foreløpige nasjonalregnskapstall for årene 1993 - 1994, og dessuten tall for 1. og 2. kvartal 1995.

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg.

Basisår og kjeding: I det kvartalsvise nasjonalregnskapet beregnes for tiden alle størrelser i faste priser med basis i prisene i 1992, og med vekter fra dette året. Valg av basisår påvirker fastpristallene og dermed de årlige volumendringsratene (vekstratene). For sammenligningens skyld er det i alle tabeller gitt vekstrater med 1992 som basisår (felles omregningsår). Prisomregningen er foretatt på kvartalsregnskapets sektor nivå.

Tallene fra det nye kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) går foreløpig bare tilbake til 1. kvartal 1992. Dette er en for kort periode for sesongjustering. Med utgangspunkt i de nye årstallene for perioden 1988 - 1992 er det derfor blitt utarbeidet provisoriske kvartalstall på aggregatnivået til SSBs makroøkonometriske modell MODAG. Disse tallene er kjedet bakover med kvartalstall fra det gamle nasjonalregnskapet, og fremover med de nye kvartalsvise tallene fra KNR, for sesongjustering. Denne kjedingen bidrar til å øke usikkerheten i de sesongjusterte tallene. De nye sesongjusterte seriene er mer aggregerte enn tallene i det kvartalsvise nasjonalregnskapet. I denne utgaven av ØA har det derfor ikke vært mulig å gi sesongjusterte anslag for alle størrelser som tidligere ble presentert på denne måten. Dette gjelder blant annet den gamle konkurranseinndelingen innenfor industrien og den gamle fordelingen av privat konsum på varer og tjenester.

Norsk økonomisk utvikling 1996-2000

Einar Bowitz og Ådne Cappelen

Denne artikkelen presenterer anslag for den makroøkonomiske utvikling i Norge de nærmeste fem årene.

Beregningene som er utført ved hjelp av modellen MODAG, er tilpasset de reviserte nasjonalregnskapstallene som SSB presenterte sommeren 1995. Våre anslag er i tråd med tidligere beregninger og innebærer langt mer moderat økonomisk vekst i de kommende årene enn i de siste tre. Likevel fortsetter arbeidsledigheten å falle til knapt fire prosent i 1998. Vi regner med økende overskudd både i utenriksøkonomien og i offentlig forvaltnings budsjetter. Inflasjonstakten antas å holde seg lav.

1. Innledning

I Økonomisk analyser nr. 1/95 ble det presentert makroøkonomiske framskrivninger for norsk og internasjonal økonomi for årene 1995-2000. I denne artikkelen oppdateres de nasjonale framskrivningene, mens en annen artikkel i dette nummer av Økonomiske analyser (av Magnussen og Rolland) presenterer framskrivninger for internasjonal økonomi for samme periode.

Problemstillingene som søkes belyst gjennom modellberegnene er:

- Etter en kraftig konjunkturoppgang i norsk økonomi de senere år, er det nå en fare for press i norsk økonomi med tiltakende pris- og kostnadsvekst? Selv om en skulle svare nei på dette spørsmålet, vil en ny internasjonal oppgang senere på 1990-tallet kunne føre til en slik utvikling?
- Hvor store vil overskuddene i utenriksøkonomien og på offentlig budsjetter bli når oljeutvinningstempoet øker og de automatiske stabilisatorene i økonomien får virke?

Beregningene viser at det med våre forutsetninger, ikke ligger an til å bli noen sterk norsk pris- og kostnadsutvikling i andre halvdel av 1990-tallet. Vi regner altså med at det vil være nok ledige ressurser, ikke minst av arbeidskraft, til at dette unngås. Denne konklusjonen er imidlertid basert på to viktige forutsetninger: At et nytt internasjonalt oppsving ikke blir klart sterkere enn det vi har bak oss, og at finanspolitikken i Norge ikke svekkes vesentlig.

Et nytt internasjonalt oppsving vil neppe bli kjennetegnet av en like sterk rentenedgang som den vi opplevde i Europa gjennom 1993 og 1994. Det tilsier at den forventede oppgangen i siste halvdel av 1990-tallet, vil bli svakere enn oppgangen i første halvdel. Dermed blir eksportveksten av tradisjonelle varer mer moderat. Den kraftige økningen i husholdningenes etterspørsel som vi har bak oss, vil uten en betydelig rentenedgang trolig ikke gjenta seg senere på 1990-tallet. Selv om vi kan oppleve ny vekst i oljeinvesteringene, vil det neppe være nok til å endre vår oppfatning om en moderat konjunkturutvikling i andre halvdel av 1990-tallet. Med et høyt utvinningstempo i olje-

sektoren vil overskuddene i utenriksøkonomien og på de offentlige budsjettene bli betydelige selv med lave oljepriser. En beregnet moderat nedgang i arbeidsløsheten vil også bidra til å øke budsjettoverskuddene.

Siden forrige mellomlangsiktige framskriving har SSB presentert nye nasjonalregnskapstall for Norge for perioden 1988-94. De nye nasjonalregnskapstallene er innarbeidet i SSBs makroøkonometriske årsmodell MODAG. Denne modellen ble også brukt ved utarbeiding av de forrige mellomlangsiktige beregningene. Det er imidlertid grunn til å understreke at det er større usikkerhet knyttet til disse modellberegningene enn det vi vanligvis mener det er, fordi det ennå ikke har lett seg gjøre å revurdere modellens struktur fullstendig på grunnlag av så korte historiske serier som perioden 1988-94.

Når disse forbehold er tatt, bør det dog understrekkes at de framskrivningene som nå presenteres, i liten grad avviker fra de som ble publisert i begynnelsen av året. Særlig gjelder dette for 1995, hvor forskjellene i vekst fc. sentrale makrovariable er meget små. Når det gjelder arbeidsledighet er det ingen forskjell og det er det heller ikke for konsumprisvekst og lønnsvekst. For BNP for fastlands-Norge er vekstnastlaget økt fra 3,8 til 3,9 prosent og selv for de fleste etterspørskomponentene er det små avvik. Også når det gjelder utviklingen i årene framover til år 2000, er forskjellene relativt små, med unntak av det nominelle bildet som er noe nedjustert. Dette henger i hovedsak sammen med at vi har nedjustert anslagene for veksten i prisene internasjonalt. Oljeprisanslagene er også noe lavere slik at overskuddene i utenriksøkonomien er noe nedjustert, men ikke vesentlig.

2. Forutsetninger for beregningene

Internasjonal økonomi

Det vises til artikkelen av Magnussen og Rolland for detaljerte anslag for internasjonal økonomisk utvikling i perioden fram til århundreskiftet. Vi skal her bare oppsummere de viktigste faktorene.

Når det gjelder BNP-utviklingen legges det nå til grunn en svakere vekst i 1996 enn vi regnet med for knapt ett år

siden, idet veksten er nedjustert med vel en halv prosent. For årene deretter er det ikke særlige endringer, men det sykliske forløpet er noe forskjøvet i forhold til tidligere antakelser, idet en ny oppgang først ventes mot slutten av 1997.

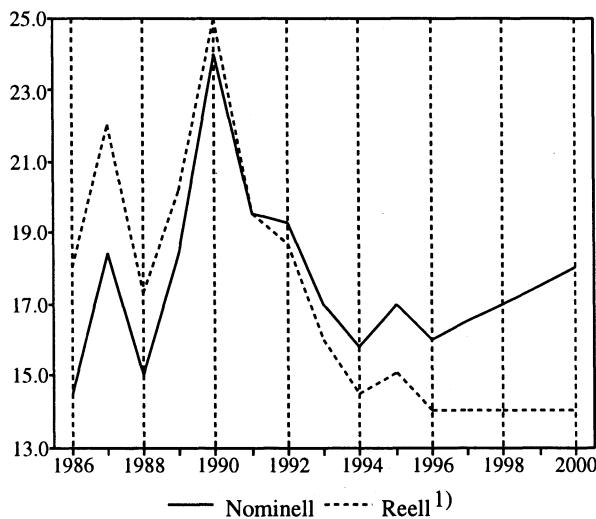
For prisutviklingen har det skjedd en nedjustering både av veksten i 1996 og i den underliggende veksttakten. Mest markert er nedjusteringen for USA hvor det nå antas en prisvekst på omlag tre prosent årlig i perioden, mot i underkant av fire i vår forrige mellomlangsigte beregning.

Forskyvningen av neste konjunkturoppsving ett år ut i til sammen med lavere anslag for prisveksten, har ført til at anslagene for korte renter er nedjustert, særlig for Tyskland. Denne nedjusteringen har stor betydning for våre beregninger for renteutviklingen i Norge, noe som igjen har betydning for pris- og volumveksten i Norge. Det er grunn til å regne med at den forutsatte renteutviklingen vil styrke dollarkursen overfor europeiske valutaer i perioden sett under ett. Vi har som en teknisk forutsetning lagt til grunn at dollarkursen regnet mot norske kroner blir 6,6 per dollar fra og med 1996, mot 6,3 i 1995.

For råvareprisene utenom olje og gass er anslagene våre endret lite det siste året. Vi forventer nå en nedgang i råvareprisene i 1996 og en ny oppgang mot slutten 1997 i tråd med et forventet konjunkturforløp. Denne nedjusteringen av råvareprisen for 1996 har betydningen for lønnsomheten i industrien og dermed også lønnsutviklingen. I vår forrige beregning la vi til grunn en noe mindre nedgang i råvareprisene, noe som ga høyere lønnsvekst enn vi nå har beregnet.

For råoljeprisen er våre anslag for årene framover nedjustert, mens anslagene for 1995 er i tråd med det vi sa for knapt ett år siden. Utviklingen er nærmere belyst i figur 1.

Figur 1. Oljepris. Brent blend USD/fat

1) Deflatert med konsumprisen i USA.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

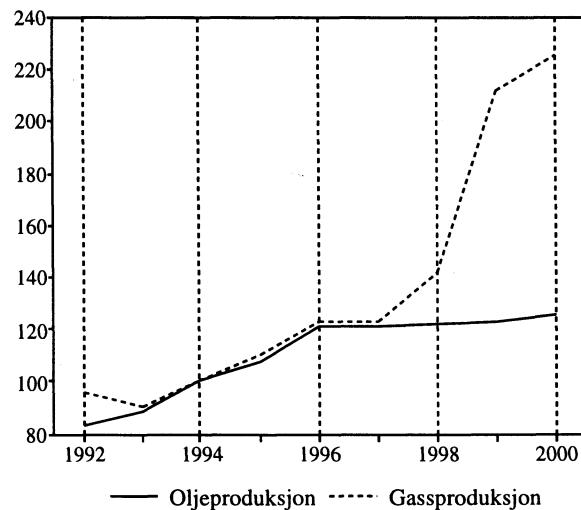
Mens vi i vår beregning i januar hadde et anslag for nominell oljepris i år 2000 på 22 USD/fat, er dette nå nedjustert til 18 USD/fat. Vi legger nå til grunn en nedgang i realoljeprisen fra 1995 til 1996 og deretter uendret realpris fram til 2000. Resonnementet bak dette er at den teknologiske utviklingen gjør det mulig å produsere olje på de marginale felt i verden ("Nordsjøen") til langt lavere utbyggingskostnader enn tidligere; samlede utbyggingskostnader for enkelte nye felt som kan benytte noe av den eksisterende infrastruktur, ligger nå på under 10 USD/fat. Det er grunn til å tro at utviklingen i retning av lavere utbyggingskostnader vil fortsette etterhvert som ny kunnskap opparbeides. Dette øker muligheten for lønnsom produksjon utenfor OPEC og svekker OPECs markedsmakt. På denne bakgrunn kan det tenkes at vårt oljeprisanslag (uendret realoljepris) egentlig er for optimistisk og at prisen kanskje snarere vil holde seg nominelt uendret.

Fordi den svake råoljeprisutviklingen går sammen med fallende utbyggingskostnader på norsk sokkel blir oljerenaten og statens kontantstrøm ikke særlig påvirket. Våre handelspartnere får glede av lave råvarepriser som igjen gir lav inflasjon, lave renter og bedre økonomisk vekst. For OPEC, som ikke har den samme utvikling i produktionskostnader som Norge, innebærer imidlertid utviklingen et fall i inntekter. Noen av disse landene har allerede budsjettproblemer og et eventuelt ytterligere fall i realoljeprisen kan skape ustabilitet i enkelte land med store konsekvenser for oljeprisen på kort sikt i begynnelsen.

Norsk økonomi

Den økonomiske politikken slik den ble lagt fram i forslag til statsbudsjett og nasjonalbudsjett for 1996 er innarbeidet i beregningene. Derimot har det ikke vært tid til å innarbeide endringene i Salderingspropositionen særlig nøyne. I Økonomisk utsyn over 1995 som publiseres i begynnelsen

Figur 2. Petroleumsproduksjon Indeks 1994=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

av februar neste år, vil imidlertid endringene i finanspolitikken bli innarbeidet. Dette innebærer at vi ikke har tatt hensyn til nedgangen i bilavgiftene fra nyttår som kan innebære en prisnedgang for noen biltyper, men prisoppgang for andre. Hvor stor nedgangen i bilprisene blir i gjennomsnitt er derfor uklart. Dessuten kan denne avgiftsreduksjonen bli motvirket av en økning i andre avgifter. Ifølge MODAG vil en prisnedgang på biler føre til en like stor kjøpsoppgang første året fordi priselastisiteten for kjøp av bil er -1,07 første året økende (i tallverdi) til omlag -1,7 på lengre sikt.

Når det gjelder offentlig kjøp av varer og tjenester, er våre anslag for offentlig konsum i årene framover noe nedjustert i forhold til våre tidligere beregninger, mens anslagene for offentlige investeringer er noe oppjustert. Dette skyldes i hovedsak endringer i nasjonalregnskapets føringsmåte for noen typer militære investeringer som i det tidligere nasjonalregnskapet i sin helhet ble ført som offentlig konsum, men som nå føres som investeringer. Noen av endringene i forsvarsutgiftene som følger av utbyggingen av Gardermoen, vil derfor delvis bli ført som investeringer mot tidligere som konsum i den beregningene vi presenterte for knapt ett år siden.

Anslagene for produksjonsutviklingen i de ressursbaserte næringene er noe endret fra forrige beregning. Anslagene for produksjonen av gass og råolje er vist i figur 2. Produksjonen av råolje er noe oppjustert, mens gassproduksjonen er nedjustert i 1997 og 1998, men oppjustert for 1999 og 2000.

Anslagene for oljeinvesteringene er klart oppjustert i forhold til i forrige beregning. Som vi minne om i vår forrige analyse, er det en tendens til å undervurdere investeringene i petroleumsvirksomheten når en går noen år framover.

Mens vi tidligere la til grunn at det i årene framover ville skje en betydelig nedgang i investeringene, synes det nå som om investeringene ikke vil falle særlig, men snarere nå en ny topp i 1998. Deretter antar vi et betydelig fall i investeringene, men vi vil igjen understreke hvor usikkert dette anslaget er. Vi får følgelig fortsatt betydelige etter-spørselsimpulser fra oljevirksomheten i årene framover. Resultatet av disse endringene i anslagene er at bruttoinvesteringene vokser raskere fram til 1998 enn tidligere lagt til grunn, men svakere deretter sammenliknet med vår forrige beregning.

3. Beregningsresultater

Hovedresultatene fra beregningene er vist i tabell 1. Vi beskriver først utviklingen i husholdningenes tilpasning, deretter utviklingen for bedriftene, så arbeidsmarkedet, pris- og lønnsutviklingen og endelig finansinvesteringer fordelt på de viktigste institusjonelle sektorene.

Husholdningenes tilpasning

Husholdningenes tilpasning av konsum og boligkapital avhenger i hovedsak av utviklingen i disponibel inntekt, men det er virkninger både av renter og formue på tilpasningen. Dessuten spiller utviklingen i bruktboligmarkedet en rolle både for husholdningenes formue og deres atferd i boligmarkedet.

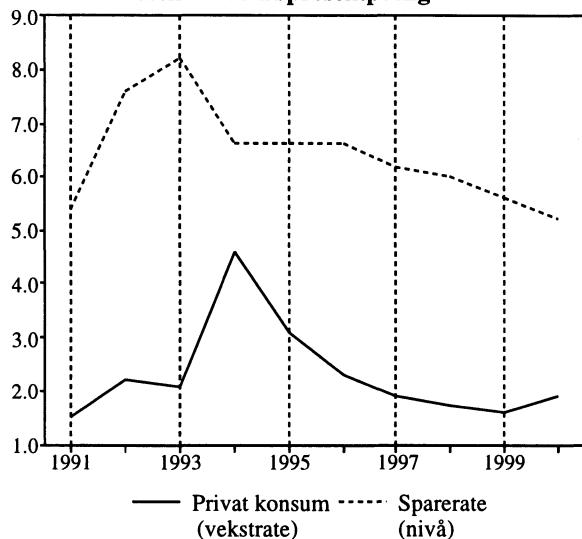
Som nevnt innledningsvis, gir lavere rentenivå i Tyskland lavere norske renter. Dette har betydning for beregningene på to måter. For det første vil det isolert sett tilsi høyere boliginvesteringer enn tidligere. På den annen side gir lavere renter (og realrenter) lavere inntekter for husholdningene når disse nå er blitt betydelige kreditorer etter å ha bygd opp betydelige nettofordringer i løpet av 1990-tallet. Dette

Tabell 1. Makroøkonomiske hovedstørrelser

Volumvekst i prosent hvis ikke annet er angitt

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Konsum i husholdninger mv.	4,6	3,1	2,3	1,9	1,7	1,6	1,9
Offentlig konsum	1,1	0,6	1,5	1,4	1,3	1,4	0,7
Bruttoinvestering i alt	9,2	5,0	6,4	3,5	3,1	-2,0	0,4
Bruttoinvest. fastlandsNorge	12,0	13,7	6,8	3,3	0,8	1,1	0,4
Eksport	8,5	5,0	6,7	1,7	3,3	5,5	3,3
-tradisjonelle varer	13,3	4,4	1,2	2,0	6,9	2,9	3,4
Import	6,6	4,5	4,0	3,3	3,3	1,3	2,3
BNP	5,7	4,2	3,8	1,5	2,0	2,5	1,8
-fastlandsNorge	4,8	3,9	2,3	1,7	2,2	1,9	1,6
Konsumpris	1,4	2,5	1,8	2,1	2,5	2,6	2,6
Timelønn	3,0	3,6	3,0	2,6	3,4	4,6	4,7
Nivåtall							
Driftsbalanse, mrd. kroner	21	32	39	39	47	71	86
Pengemarkedsrente, prosent	5,7	5,3	5,0	5,2	5,1	4,6	4,7
Arbeidsledighetsrate, prosent	5,4	4,9	4,5	4,3	4,0	3,8	3,9
Importpriser	0,5	1,5	1,4	1,4	2,3	1,3	1,7
Råoljepris (nominell)	112	108	106	109	112	115	119
Internasj. markedsvekst	10,2	6,0	5,0	5,0	7,0	4,0	4,0

Figur 3. Privat konsum og sparerate
Prosentvis vekst/prosentpoeng

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

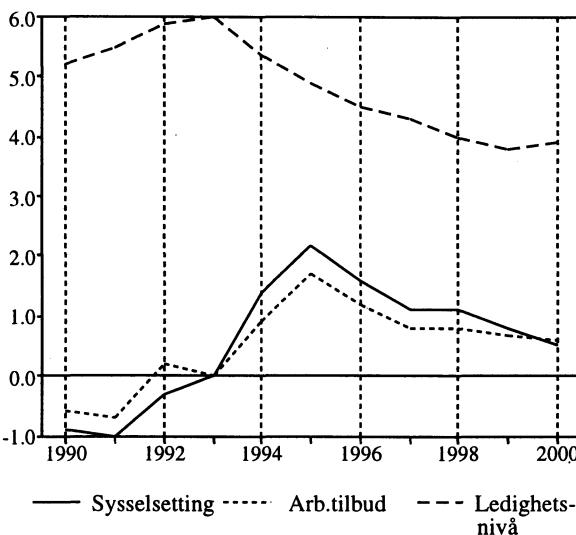
gir isolert sett lavere forbruksvekst og boliginvesteringer. Sammen med en lavere reallønnsvekst i denne beregning-en enn i vår beregning fra januar i år, har dette ført til noe lavere konsumvekst enn tidligere anslått, men ikke mye. På den annen side viser beregningene at husholdningenes sparerate er anslått til å bli liggende på et høyt nivå (over fem prosent) i hele beregningsperioden. Her det er imidlertid ikke så lett å sammenlikne nivåene med resultatene fra de forrige beregningene fordi hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet har ført til en økning i nivået på husholdningenes sparing i forhold til tidligere versjoner av nasjonalregnskapet. Dette er omtalt i Økonomiske analyser nr. 6/95. Utviklingen er nærmere belyst i figur 3. Siden våre anslag på boliginvesteringer (og andre investeringer i hus-holdssektoren) ikke er så mye endret, gir høyere sparerate høyere netto finansinvesteringer i disse beregningene. Også dette forholdet er i hovedsak et utslag av revisjonen av nasjonalregnskapstallene og har som motstykke lavere finansinvesteringer i bedriftene.

Fastlandsbedrifter

Etter en periode med høy produksjonsvekst, anslår vi at veksttakten vil bli betydelig dempet i årene framover og ligge på omlag to prosent årlig. Dette gir en avtakende vekst i sysselsettingen, idet vi regner med at veksten i 1996 fortsatt blir høy i etterkant av konjunkturopgangen og den høye produksjonsveksten. Den impliserte produktivitetsveksten for fastlands-bedrifter er nå anslått til å bli noe lavere enn i forrige beregning, noe som påvirker lønnsveksten. Den viktigste forklaring på dette er antakelig at de tjenesteytende næringenes andel av økonomien er større ifølge de reviderte nasjonalregnskapstallene og i de fleste av disse næringene er produktivitetsveksten lavere enn i industrien, slik dette blir målt i nasjonalregnskapet.

Industriinvesteringene økte svært sterkt fra 1994 til 1995 og det ser nå ut til at investeringene vil holde seg på dette nivået også i 1996 for så å synke noe fram til 1998. For-

Figur 4. Arbeidsmarked. Vekstrater i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

øvrig er en betydelig del av investeringsveksten for tiden knyttet til utbygging av ny hovedflyplass. Disse investeringene når sitt maksimale årsnivå i 1996 og 1997. Deretter faller investeringene i 1998 for så å bli null 1999. På dette tidspunktet har vi også forutsatt en klar nedgang i oljeinvesteringene. Vi anslår derfor en nedgang i de samlede investeringene fra 1998 til 1999.

Eksporten av tradisjonelle varer følger i hovedsak den internasjonale markedsutviklingen, ettersom det ikke er beregnet særlige endringer i den prismessige eller kostnadsmessige konkurransen. Beregningene viser en svak eksportvekst i 1996 for tradisjonelle varer, mens veksten deretter tar seg opp, særlig i 1998, da neste konjunkturopsving hos våre handelspartnerne er antatt å finne sted.

Utviklingen på arbeidsmarkedet

Arbeidsløsheten målt med SSBs Arbeidskraftundersøkelse, nådde toppen i midt i 1993 og har siden stort sett vært fallende. Den sesongjusterte raten var 4,8 prosent i 3. kvartal 1995 og den underliggende tendensen viser fortsatt nedgang. Vårt anslag for års gjennomsnittet 1995 er nå 4,9 prosent. Mens det i en periode har vært en uvanlig sterk vekst i arbeidsstyrken ("arbeidstilbuddet") sett i forhold til den demografiske utviklingen og veksten i sysselsettingen, synes tallene utover i 1995 å peke i retning av et noe mer normalt mønster i forholdet mellom vekst i arbeidsstyrken og sysselsettingen. Vi legger til grunn at ledigheten vil fortsette å falle klart i 1996. Deretter endres ledigheten bare moderat, jfr. figur 4.

Sysselsettingsveksten ser nå ut til å kunne bli over to prosent fra 1994 til 1995 og veksten i antall utførte timeverk så høy som 1,7 prosent. Vi må tilbake til 1986 for å finne et år med høyere veksttakt, men dengang var veksten klart høyere (vel 3,5 prosent både i sysselsetting og timeverk). Utviklingen i sysselsettingen fra 1994 til 1995 er i hovedsak en følge av vekst i privat sektor. Av konjunkturregu-

leringshensyn har veksten i offentlig sysselsetting vært moderat i 1995. Vi har lagt til grunn at denne utviklingen vil fortsette når ledigheten iflg. beregningene fortsetter å synke. Den nedgangen i ledigheten som finner sted i beregningene fram til 1998, fører ifølge modellen ikke til at det vil oppstå noe lønnspress av betydning i arbeidsmarkedet. Når ledigheten fortsetter å falle til tross for klart lavere sysselsettingsvekst, henger dette sammen med en langt lavere vekst i arbeidsstyrken som ut fra i hovedsak demografiske faktorer, nå øker med omlag 13 000 årlig, dvs. 0,6 prosent.

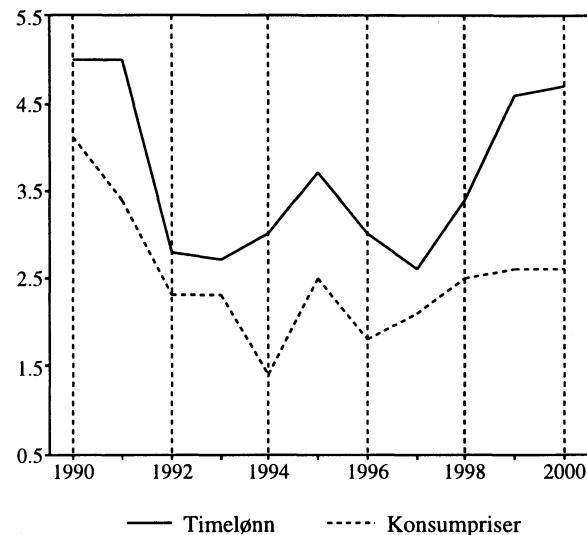
Det er i framskrivingen ikke forutsatt noen endringer i normalarbeidstiden eller i antall feriedager. Skulle partene i arbeidslivet bli enige om slike endringer i den nærmeste tiden, er det sannsynlig at dette vil bidra til å redusere ledigheten noe, i det minste på kort sikt.

Priser og lønninger

Konsumprisveksten blir i år antakelig 2,5 prosent. Det er på linje med prisveksten hos våre handelspartnerne etter at Norge i flere år har hatt lavere prisvekst. En viktig grunn til at prisveksten i Norge økte fra 1994 til 1995, var imidlertid økningen i merverdiavgiften fra 1. januar i år. Uten en slik avgiftsøkningen (og alle andre forhold like) ville prisveksten i 1995 antakelig ha vært om lag en halv prosent lavere. Forenklet sagt kan en si at vår prisprognose for 1996 på litt under to prosent, stort sett skyldes at de underliggende prisimpulsene er de samme som i 1995, men at det ikke blir noen avgiftsøkning av betydning. Snarere innebærer regjeringens salderingsproposisjon en avgiftsreduksjon, men den kan bli motvirket av andre avgiftsøkninger. Den underliggende prisutviklingen internasjonalt er ganske stabil. Vår antakelse om at det ikke blir noen sterkt konjunkturoppgang internasjonalt, tilsier at det ikke er grunn til å tro at prisveksten vil øke. Snarere er det grunn til å regne med en noe svakere prisvekst. Utviklingen i råvaremarkedene peker samlet sett ikke i retning av økte inflasjonsimpulser fra disse. I 1995 har den importerte effektive kronekursen appresiert noe. Det regner vi ikke med vil skje i 1996. Med en stabil kronekurs regner vi derfor med kun moderat sterkere prisimpulser fra utlandet i 1996 sammenliknet med 1995.

En annen faktor som bidrar til å dempe prisimpulsene i 1996, er det lave rentenivået. Mens vi i vår forrige framskriving regnet med økende rentenivå i årene framover, antyder beregningen nå at det norske rentenivået vil endre seg lite i årene framover. En viktig faktor bak denne utviklingen er antakelsen om lavere internasjonal inflasjon som har gjort at vi også har redusert internasjonale renter. Økende overskudd i utenriksøkonomien og i offentlige budsjettter gir en økende differanse mellom norske pengemarkedsrenter og ECU-renten, særlig mot slutten av beregningsperioden. Lavere renter gir lavere husleier og en inflasjonsimpuls som var tilstede i den forrige beregningene er dermed blitt redusert. Dette spiller inn allerede for utviklingen i 1996 og er med på å forklare nedjusteringen av inflasjonsprognosene, se figur 5.

Figur 5. Pris- og lønnsvekst i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Den største endringen i disse framskrivingene sammenliknet med de som ble presentert i januar, er reduksjonen i anslagene for lønnsveksten i 1996 og 1997. Denne reduksjonen er dels en følge av nedjusterte prisprognosør, idet hele den nominelle veksten i framskrivingen er nedjustert både i utlandet og i Norge. For det andre skyldes nedjusteringen en antatt svakere konjunkturutvikling i utlandet og en mindre vekst i råvareprisene enn tidligere lagt til grunn. Vi regner nå med en nedgang i prisene på de viktigste norske eksportvarene fra 1995 til 1996, en nedgang som allerede har gjort seg gjeldende. For det tredje spiller nå industrisektoren mindre rolle i norsk økonomi enn det de gamle nasjonalregnskapstallene viste. Som nevnt over, gir dette seg utslag i lavere vekst i produktiviteten enn tidligere anslag. Det gir igjen lavere lønnsvekst i tjenesteytende næringer, som i kraft av sin relative størrelse, dominerer bildet for samlet lønnsvekst. Betydningen av dette forholdet er ikke klarlagt ennå, men vil bli mer tydelig når vi kan sammenlikne en fullstendig reestimert modell på nye nasjonalregnskapstall med tidligere analyser. Også anslagene for reallønnsutviklingen i denne beregningen er lavere enn i den forrige. Det forklarer også hvorfor veksten i privat konsum er noe nedjustert i denne beregningen.

Nedgangen i arbeidsløsheten er i hovedsak den samme som i den forrige beregningen. Oppjusteringen av oljeinvesteringene gir imidlertid noe høyere økonomisk vekst fram til 1998 og dermed litt lavere ledighet i det året enn tidligere anslått. Ifølge modellen spiller imidlertid små endringer i ledighetsraten liten rolle for anslagene for lønnsveksten når ledigheten er om lag fire prosent.

Endringer i finansielle balanser

I tabell 2 vises utviklingen i netto finansinvestering etter institusjonell sektor. Hovedtrekket i det bildet som disse tallene tegner, er det samme som i forrige beregning. Vi forventer store overskudd i utenriksøkonomien og i offentlig forvaltning, men også for bedrifter og husholdninger er det

Tabell 2. Netto finansinvestering etter institusjonell sektor. Mrd. kr., løpende priser

Husholdninger	Offentlig forvaltning	Bedrifter	Norge
1991	15	1	27
1992	28	-14	27
1993	34	-13	24
1994	19	3	20
1995	14	18	32
1996	13	23	38
1997	11	25	40
1998	10	29	47
1999	9	37	72
2000	8	58	87

positive finansinvesteringer. For bedriftene er det verd å merke seg at dette skjer til tross for klart høyere realinvesteringer enn på begynnelsen av 1990-tallet. Med unntak av i 1995, hvor anslaget for overskudd på driftsbalansen overfor utlandet og også Norges netto finansinvestering er litt oppjustert i forhold til tidligere beregninger, er anslagene nedjustert i hovedsak fordi anslaget på oljeprisen er noe nedjustert. Regnet som andel av BNP i løpende priser er nedjusteringen mer synlig fordi de nye nasjonalregnskaps-tallene viser vel ti prosent høyere BNP enn de gamle.

Regnet som andel av BNP i løpende priser, er overskuddet på driftsbalansen i år 2000 anslått til 7,6 prosent, mens offentlig netto finansinvestering er 5 prosent av BNP i år 2000.

I beregningene fortsetter husholdningene med positive finansinvesteringer i hele perioden og på et noe høyere nivå enn i den forrige beregningen. De reviderte nasjonal-regnskapstallene gir en høyere sparing i husholdningene. Men denne nivåforskjellen forsvinner gradvis ettersom veksten i husholdningenes realinntekter er noe lavere i denne beregningen enn i den forrige bl.a. pga. lavere real-lønnsvekst. Lavere lønnsvekst er også årsaken til at offentlig forvaltnings netto finansinvestering er høyere ettersom utgiftsveksten er sterkt påvirket av den nominelle utviklingen og justering av pensjoner mv. I tillegg er finanspolitikken noe strammere målt med veksten i kjøp av varer og tjenester enn i forrige beregning.

I motsatt retning trekker et noe lavere anslag på oljepriser og oljeskatter. Vi har imidlertid også nedjustert oljesektorens ressursbruk av vareinnsats og arbeidskraft samt oppjustert produksjonen noe, slik at produktiviteten i oljesektoren er klart høyere i slutten av perioden. Dette kompen-serer i hovedsak for de lave oljeprisene, slik at driftsresul-tatet (og grunnrenten) i oljesektoren ikke er vesentlig ned-justert.

Den internasjonale konjunkturutviklingen mot år 2000

Knut A. Magnussen og Mette Rolland

Artikkelen ser nærmere på den internasjonale konjunkturutviklingen og presenterer anslag for makroøkonomiske hovedstørrelser for viktige norske samhandelsland for perioden 1995-2000. Anslagene viser at 1996 ser ut til å bli et svakt år for Europa, delvis som en følge av stram finanspolitikk med sikte på å tilfredsstille betingelsene for etableringen av EUs monetære union. I USA legger vi til grunn en BNP-vekst på rundt 2,5 prosent neste år. Forsterket vekst igjen i 1997-98 vil, sammen med et lavt rentenivå, stimulere til sterkere BNP-vekst også i Europa. Japan trenger trolig mer tid for å få fart på økonomien, og vi venter et gradvis oppsving gjennom de tre neste årene. Inflasjon og rentenivå vil ifølge anslagene holde seg lave og bare øke svakt som følge av høyere økonomisk vekst i midten av prognoseperioden.

1. Innledning¹

Konjunkturutviklingen så langt på 90-tallet har på flere områder skilt seg klart ut fra de to foregående tiårene. I USA har oppgangsfasen som startet i 1991 i større grad enn tidligere vært preget av høy investeringsvekst, mens konsumetterspørselen har spilt en mer beskjeden rolle. Japan har på 90-tallet opplevd en dramatisk og langvarig nedgangsperiode etter flere tiår med høy og stabil BNP-vekst. I Europa begynte tiåret med høy vekst som ble avløst av en dyp nedgangskonjunktur i 1992, forsterket ved at Tyskland lenge førte en stram pengepolitikk for å dempe ettervirkningene etter gjenforeningen. Etterhvert kom veksten i gang, men oppgangen har vært relativt svak, bl.a. som følge av stram finanspolitikk.

Når vi vender blikket fremover, melder det seg flere interessante problemstillinger. En er om den investeringspregede oppgangen i USA også, slik mange tror, vil bli avløst av en periode med ny vekst slik at produksjonsfall kan unngås. Videre er det for Japan høyst usikkert når og på hvilken måte økonomien vil komme ut av uføret med gjeldsproblemer og lav produksjonsaktivitet. I Europa er det nå klare tegn til konjunkturavmatning i mange land og et viktig spørsmål er om vi står overfor en ny nedgangsperiode eller om veksten vil kunne ta seg opp igjen. Utviklingen i Europa vil være avgjørende for mulighetene for å etablere EUs monetære union, samtidig som Maastricht-kriteriene i stor grad legger premissene for den økonomiske politikken, og derved for den økonomiske utviklingen frem mot årtusenskiftet.

Artikkelen drøfter disse problemstillingene ved å ta utgangspunkt i dagens økonomiske situasjon og skissere et mulig konjunkturforløp for resten av tiåret. Som figur 1 viser legger vi til grunn en ny oppgangsperiode i USA i 1997 og 1998, før veksttakten nok en gang faller tilbake mot slutten av tiåret. I Japan ser vi for oss en gradvis bedring av den økonomiske situasjonen, slik at BNP-veksten

mot slutten av 90-tallet vil være på linje med den i EU. I Europa ser 1996 ut til å bli et relativt svakt år, mens veksten tar seg opp igjen i 1997/98 i tråd med utviklingen i USA og Japan.

2. USA

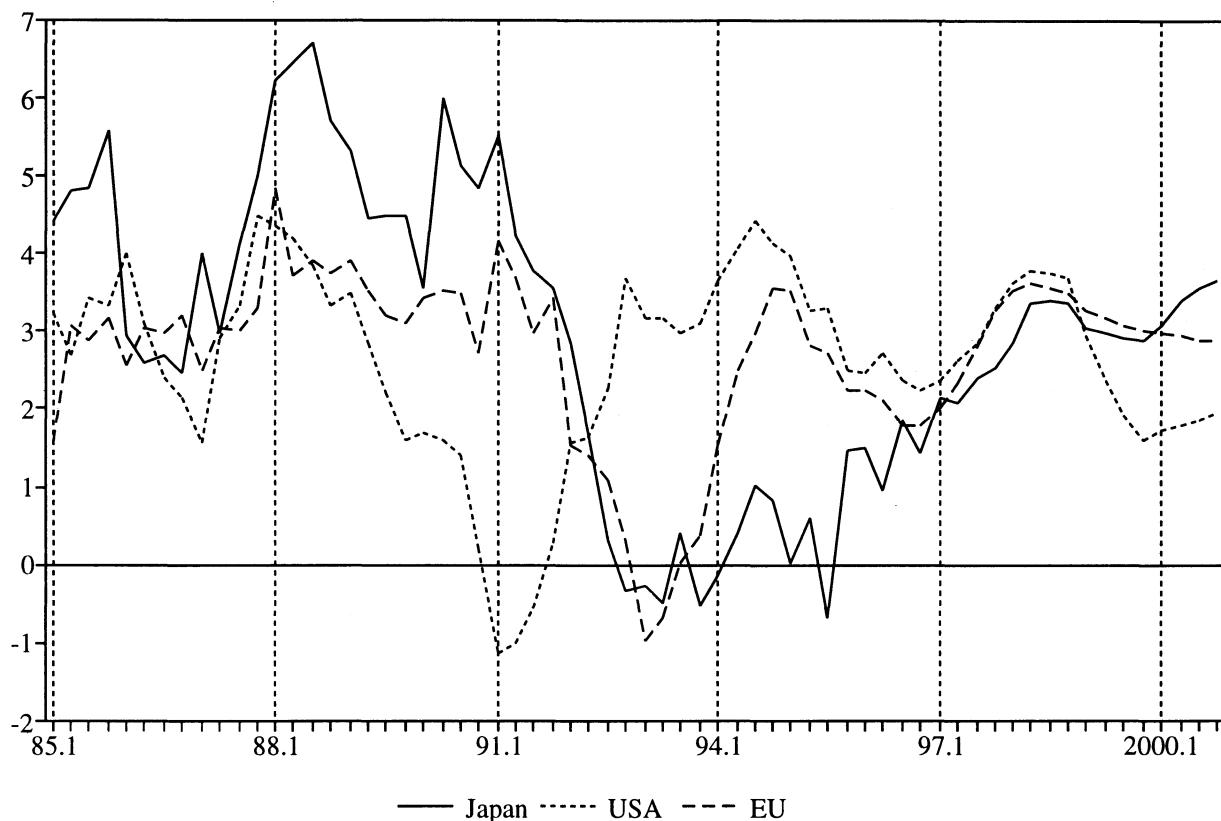
Oppgangsperioden i amerikansk økonomi som startet i 1991, har nå vart lengre enn gjennomsnittet for vekstperiodene i etterkrigstiden (50 måneder). Det har imidlertid vært store variasjoner i syklenes varighet og flere har vært påvirket av spesielle forhold, som oljeprissjokk og Vietnamkrigen. Våre beregninger indikerer, i tråd med de fleste andre prognosører, at vi står overfor en periode med lavere BNP-vekst, men at produksjonsfall unngås i denne konjunkturbunnen. En mulig begrunnelse er at oppgangsperioden på 90-tallet har vært preget av meget sterk investeringsvekst (spesielt de tre siste årene), noe som kan ha bidratt til å øke vekstpotensialet for den amerikanske økonomien.

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser en vekst i bruttonasjonalproduktet (BNP) på 4,2 prosent (sesongjustert årlig rate) i 3. kvartal i år. Økningen fra 1. og 2. kvartal da veksten var henholdsvis 2,8 og 1,3 prosent, var sterkere enn ventet, men kan et stykke på vei føres tilbake til lageroppbygging. Dessuten økte offentlige innkjøp markert som følge av ønsket om å benytte budsjettet beløp før budsjettårets utløp 30. september. I tillegg bidro en kraftig økning i bilsalget, som følge av prisrabatter på flere populære modeller, til å trekke veksten opp. Korttidsstatistikken indikerer at toppen i denne konjunkturskelen er passert og at veksten i 4. kvartal blir betydelig lavere enn i foregående kvartal. Våre beregninger viser en BNP-vekst i inneværende år på rundt 3 1/4 prosent, mens vi venter nedgang i vekstraten til 2 1/2 prosent neste år. I 1997 og inn i 1998 kan det ifølge beregningene bli et moderat oppsving i amerikansk økonomi, dradd igang av næringslivets

1 De makroøkonomiske anslagene i denne artikkelen er, med unntak for Sverige og Danmark, basert på den makroøkonomiske kvartalsmodellen NIGEM, se Magnussen (1994) og Johansen et al. (1993) for en nærmere beskrivelse av modellen. Beregningene har tatt utgangspunkt i prognosene fra National Institute of Economic and Social Research (NIESR) i London, se Barrell et al. (1995).

Figur 1. Bruttonasjonalprodukt i USA, Japan og EU

Prosentvis vekst fra samme kvartal året før

Kilde: Barrell et al. (1995) og egne beregninger.

investeringer og til en viss grad av økt privat konsum. Veksten blir trolig svakere enn i konjunkturoppgangen fra 1991 til 1994.

Det er først og fremst private investeringer som har bidratt positivt i den oppgangsperioden amerikansk økonomi nå er i ferd med å legge bak seg. Investeringsnivået i 1995 er anslått å være 47 prosent høyere enn for tre år siden. Fra årsskiftet har kapasitetsutnyttelsen avtatt med om lag 2 prosentpoeng, noe som indikerer lavere aktivitetsnivå i industrien. På denne bakgrunn viser våre beregninger at private investeringer utenom bolig ventes å avta betydelig frem mot 1997. Derved svekkes en viktig drivkraft bak høyere BNP-vekst. Enkelte tegn tyder imidlertid på at den gjennomsnittlige levetiden for realkapital har gått ned den siste tiden. Dette kan trekke i retning av at våre beregninger undervurderer veksten i investeringene og derved i BNP. Den historisk sett svært sterke investeringsveksten de siste tre årene trekker i motsatt retning.

Prisstigningen har i denne oppgangsperioden vært mer moderat enn i tilsvarende konjunkturoppganger på åtti-tallet, da inflasjonen økte raskere når økonomien nærmet seg kapasitetsskranker. Industriens kapasitetsutnytting var ved inngangen til 1995 høyere enn noen gang siden 1979, mens arbeidsledigheten ikke har vært lavere siden 1989. Likevel er den gjennomsnittlige konsumprisøkningen hittil i år 2,8 prosent. Det er for tidlig å konkludere med at struk-

turen i økonomien har endret karakter slik at inflasjonspresset har avtatt. Imidlertid har amerikansk økonomi blitt mer åpen de siste fem årene, i den forstand at importen har økt i forhold til BNP. Trolig har dette ført til sterkere konkurranse i markedet og et press nedover på prisene. Dessuten har arbeidsmarkedet blitt mer fleksibelt i form av stadig mer bruk av midlertidige ansettelser både innen industrien og i de tjenesteytende sektorene. Samtidig har endringer i tilleggsytelsene, spesielt innen helseforsikringene, gitt lavere kostnadsvekst for arbeidsgiverne. Våre beregninger viser moderat prisstigning i hele perioden på i underkant av 3 prosent, og litt høyere mot slutten av beregningsperioden.

Etter å ha hevet den føderale fondsrenten med tilsammen 3 prosentpoeng på ett år, senket den amerikanske sentralbanken sin signalrente med 0,25 prosentpoeng til 5,75 prosent i juli i år. Etterhvert som veksten i amerikansk økonomi dempes, vil trolig fondsrenten settes ytterligere ned. Det er imidlertid ikke ventet noen rentenedsettelse før administrasjonen er blitt enig med Kongressen om budsjettet for budsjettåret 1995/96 (som begynte 1. oktober). Det republikanske flertallet i Kongressen har koplet beslutningene om budsjettet for inneværende budsjettår sammen med kravet om balansert budsjett i løpet av syv år, og det er duket for harde forhandlinger før budsjettet finner sin endelige form.

Tabell 1. Hovedtall for USA og Japan

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
USA							
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	4,1	3,3	2,5	2,8	3,7	2,2	1,8
Konsumprisvekst	2,6	2,8	2,8	3,1	3,1	3,1	2,8
Kortsiktig rente (prosent)	4,7	5,9	5,5	5,5	5,8	5,6	5,1
Budsjettunderskudd ²⁾	2,0	1,6	1,6	0,9	0,1	0,2	0,3
Offentlig bruttogjeld ³⁾	61,7	61,0	59,7	56,9	52,8	50,1	48,0
Japan							
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	0,6	0,4	1,7	2,2	3,2	2,8	3,4
Konsumprisvekst	0,7	-0,2	0,6	1,4	1,2	1,6	1,7
Kortsiktig rente (prosent)	2,3	1,1	0,5	1,1	1,9	2,7	3,4
Budsjettunderskudd ²⁾	3,5	4,0	5,4	4,9	4,0	3,4	2,4
Offentlig bruttogjeld ³⁾	82,3	90,4	97,1	99,7	99,8	98,2	94,9

1) Volumendring i prosent fra året før

2) Prosent av BNP

3) Prosent av BNP ved slutten av året

Kilder: Barrell et al. (1995) og egne beregninger.

Vi legger derfor til grunn at fondsrenten blir satt ned i løpet av 1. kvartal 1996. Deretter endres de korte rentene lite, før vi får en svak økning i midten av perioden i tråd med den antatte oppgangen i den økonomiske aktiviteten. Etterhvert som veksten avtar, legger det an til nye rentesenkninger. I våre beregninger legges det opp til en gradvis nedgang i budsjettunderskuddet til nær balanse ved årtusenskiftet. Bruttogjelden som har steget de siste femten årene, viser også en nedadgående tendens og er ventet å gå ned fra dagens nivå på i overkant av 61 prosent av BNP til under 50 prosent i år 2000. Til tross for mye oppmerksomhet rundt USAs store gjeld og offentlige underskudd, er situasjonen adskillig gunstigere enn for majoriteten av EU-landene.

3. Japan

Japan har de siste årene vært inne i en dyp og langvarig nedgangsperiode, preget av store gjeldsproblemer både for næringslivet og husholdningene. Myndighetene har ved flere anledninger forsøkt å få økonomien ut av bølgedalen, særlig ved å gjøre finanspolitikken mer eksplasiv, men også ved å senke rentenivået til et historisk sett meget lavt nivå. Lav inflasjon - og til og med fallende konsumpriser i år - har imidlertid gjort det spesielt vanskelig å løse gjeldsproblemene. Situasjonen på arbeidsmarkedet er antakelig også betydelig verre enn det ledighetstallene gir inntrykk av, noe som også gjør det vanskelig å gjenskape optimismen blandt husholdningene. Det er foreløpig ingen klare tegn til oppgang i økonomien og vi legger til grunn at også neste år kan bli relativt svakt, men med en viss oppgang i BNP-veksten. Siden gjeldsproblemene fortsatt er store og bare avtar gradvis, vil det trolig ta flere år før japansk økonomi kan nærme seg vekstratene som var vanlig på 1980-tallet.

Til tross for et overraskende høyt aktivitetsnivå i 2. kvartal, med en vekst i BNP på 3,1 prosent (sesongjustert årlig rate), tyder mye på at det økonomiske oppsvinget lar vente på seg. Foreløpige nasjonalregnskapstall for 3. kvartal viser en årlig vekstrate på 0,8 prosent, og korttidsstatistikken

for 4. kvartal indikerer svak utvikling på de fleste områder. I høst har imidlertid regjeringen iverksatt nye tiltak for å løse de tre hovedproblemene i japansk økonomi: en kraftig appresiering av valutaen, svak innenlandsk etterspørsel og krise i finanssektoren. Effekten av tiltakene vil ikke komme tidsnok til å stimulere økonomien i særlig grad inneværende år. Våre beregninger viser at BNP vil øke med rundt 1/2 prosent i 1995. Etterhvert som regjeringens aktive politikk får gjennomslag, venter vi tiltakende vekst. Totalt sett ligger det likevel an til svak utvikling også neste år, med vekst på om lag 1 3/4 prosent. Ifølge modellberegningene vil trolig oppgangen ta til i andre halvår 1996, og frem mot årtusenskiftet har vi lagt til grunn en økning i de årlige vekstratene opp mot 3 1/4 prosent.

Siden august i år har det funnet sted en kraftig depresiering av yen; fra et bunnpunkt på under 80 yen pr. dollar, er kurseren nå rundt 100. Utviklingen skyldes delvis en koordinert intervension mellom den japanske og den amerikanske sentralbanken, men en tiltakspakke med siktet mål å gjøre det enklere å overføre kapital til utlandet har også bidratt. I tillegg senket den japanske sentralbanken diskontoen med 0,5 prosentpoeng til rekordlave 0,5 prosent i september. De største forretningsbankene satte ikke ned sine korte utlånsrenter tilsvarende, og den økte rentemarginen er ventet å gi noe bedre inntjening for bankene. Imidlertid vil antakelig en del av denne gevinsten bli oppveiet av den høyere renten japanske banker må betale for internasjonale lån som følge av utlandets risikovurdering ved å låne ut til de gjeldstyrkede institusjonene.

Bankkrisen må ses i sammenheng med den oppblåsinga av eiendoms- og formuesverdier som fant sted på slutten av 1980-tallet. Det påfølgende prisfallet har vært dramatisk; i de største byene har eiendomsprisene falt med over 50 prosent siden 1991. Aksjekursene ble også hardt rammet med fall på 60 prosent på fem år. Mange japanske banker har plassert store deler av sine midler i aksjer, og dessuten har fallet i eiendomsprisene fjernet det meste av sikkerheten for utestående lån. Mens eiendomsprisene har fortsatt å falle i høst, har aksjekursene økt med nær 25 pro-

sent siden bunnivået ble nådd i juni i år, og dette hjelper bankene. I tillegg har myndighetene intatt en mer aktiv rolle ved å gå ut med signaler om bruk av offentlige midler for å støtte opp om konkurrensestrukturene. Det offisielle anslaget på lån som antakelig ikke kan betales tilbake, er nedjustert fra 50 000 til om lag 38 000 milliarder yen (rundt 8 prosent av BNP), og farene for at finanssystemet skal bryte sammen, anses nå for å være liten.

Som følge av den negative utviklingen i Japans økonomi i sommer, iverksatte regjeringen ytterligere stimulerings tiltak i september ved å svekke budsjetten med 14 220 milliarder yen (om lag 3 prosent av BNP). En del av disse midlene er allerede bevilget og består av fremskynding av planlagte tiltak. Imidlertid synes 7 000 - 8 000 milliarder yen å være "friske penger". Av disse vil rundt 2/3 gå direkte til offentlig innkjøp, mens resten vil være overføringer til privat sektor. Dette er den sjette tiltakspakken på tre år, og har ført til at det offentlige budsjettunderskuddet i år vil utgjøre 4 prosent av BNP. Det er ventet ytterligere forverring i den offentlige balansen fremover. Våre beregninger viser at underskuddet vil være nær 5 1/2 prosent av BNP neste år. Deretter vil det falle langsomt i takt med økende økonomisk aktivitet. Ved årtusenskiftet vil det utgjøre rundt 2 prosent av BNP. Den offentlige bruttogjelden er ventet å stige til nær 100 prosent av BNP i 1998, for deretter å avta. Med den utviklingsbanen vi tegner, ville Japan ikke ha vært kvalifisert for medlemskap i EMU (noe som selvsagt heller ikke er aktuelt). På den annen side har offentlig sektor store fordringer, slik at den mer interessante nettogjelden i år bare utgjør 10-15 prosent av BNP.

Mens private realinvesteringer synes å ha tatt seg noe opp igjen fra siste halvår i fjor, har konsumet utviklet seg svakt. Dette har nært sammenheng med situasjonen i Japans næringsliv. Eksportbedriftenes dårligere inntjening i kjølvannet av "bølleøkonomien" fra slutten av 1980-tallet ble ytterligere forsterket av yen-appreseringen frem mot sensommeren i år. Den svake utviklingen i næringslivet har gitt utslag i arbeidsmarkedet i form av rekordhøy arbeidsledighet i japansk målestokk. Inntektsveksten har på denne måten blitt svekket, en utvikling som forsterkes gjennom nedskjæringer av overtidsbruk og bonusordningene. Den sterke valutaen har, sammen med lav innenlandsk etterspørsel og dereguleringer i distribusjonssystemet, ført til fall i konsumprisene i år. Frykten for videre deflasjonspress, bankkrise og nedgang i økonomien er hovedgrunnen til konsumentenes tilbakeholdenhet. Våre beregninger bærer bud om at myndighetenes tiltak vil føre til høyere økonomisk aktivitet, men det tar trolig litt tid å overvinne aktørenes pessimisme. Neste år venter vi fortsatt dempet vekst i første halvår, men utover sommeren og høsten ser det ut som om oppsvingen vil skyte fart. Det ligger likevel an til moderat prisutvikling og svakt stigende, men fortsatt lave renter frem mot tusenårsskiftet.

4. Europa

I mange europeiske land startet en svak oppgangskonjunktur i 1993 som forsterket seg i løpet av fjoråret. Et viktig

unntak er Storbritannia der veksten tiltok tidligere, med drahjelp fra USA. For de fleste landene var oppsvingen drevet av økt eksport og til en viss grad av investeringsvekst. Nedgang i rentenivået, som fulgte av at Bundesbank slakket betydelig på pengepolitikken og depresierende valuta i land som Italia, Spania, Sverige og Finland, var viktige faktorer bak oppgangen. Innenlandsk etterspørsel utviklet seg imidlertid svakt i mange land, ettersom finanspolitikken i stor grad ble innrettet mot å redusere budsjetunderskudd og offentlig gjeld. Økningen i de lange rentene i fjor bidro antakelig også til å bremse veksten, se Magnusson (1994) for en analyse av mulige virkninger av renteøkningen.

I løpet av 1995 har BNP-veksten avtatt markert i flere land, deriblant i Tyskland som er et viktig land for den økonomiske utviklingen i Europa både pga. størrelsen og fordi renten danner et gulv for rentenivået i de fleste europeiske land. I andre store land som Storbritannia og Frankrike er det også klare tegn på konjunkturavmatning. Forklaringen på denne utviklingen er dels landspesifikke, men det er et relativt generelt trekk at innenlandske etterspørselsimpulser ikke har tatt over som drivkrefter i økonomiene etter at eksporteffektene har begynt å avta. I flere land svekkes husholdningenes etterspørsel av økninger i skattenivået. Det at arbeidsledigheten bare avtar i liten grad legger trolig også en demper på kjøpelysten.

Den relativt svake konjunkturutviklingen venter vi skal fortsette gjennom 1996 og inn i 1997. I de to kommende årene blir det spesielt viktig å vise at Maastricht-kriteriene kan oppfylles (eller i hvertfall at en beveger seg klart i retning av kravene). Det ligger derfor an til fortsatt stram finanspolitikk i mange land, samtidig som mulighetene for en mer ekspansiv pengepolitikk er begrenset av et allerede lavt rentenivå. I tillegg er det lite å hente av drahjelp fra omverdenen ettersom veksten dempes i USA, Japan fortsatt sliter for å komme opp av bølgdedalen og andre asiatiske land antakelig vil vokse saktere enn det som har vært tilfelle de siste årene.

På denne bakgrunn legger vi til grunn lavere BNP-vekst i 1996 enn i 1995 for de fleste europeiske landene. I løpet av 1997 venter vi imidlertid at veksttakten kan begynne å ta seg opp igjen, både som følge av at rentenivået i Europa er lavt og ved at den japanske og den amerikanske økonomien vil begynne å vokse sterkere. I prognosene er 1998 et nytt toppå for den økonomiske veksten. I tråd med den skisserte utviklingen venter vi en nedgang både i offentlige budsjettunderskudd og i offentlig sektors bruttogjeld i løpet av prognoseperioden.

4.1 Tyskland

Etter at BNP i Tyskland økte med 3,1 prosent i fjor, ser veksten i økonomien ut til å avta. Dette gjelder både de østlige og de vestlige delstatene. BNP-tallene for årets to første kvartaler, som pga. omfattende revisjoner av nasjonalregnskapet først ble lagt frem i september, viste at veksten var 2,6 prosent fra første halvår i fjor til første

Tabell 2. Hovedtall for store europeiske land

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Tyskland							
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	3,1	2,3	1,7	2,5	3,4	2,6	2,3
Konsumprisvekst ⁵⁾	2,8	1,8	1,6	1,8	1,8	1,9	1,8
Kortsiktig rente (prosent)	5,3	4,5	3,6	4,1	4,6	5,0	5,0
Budsjettunderskudd ²⁾	2,7	2,2	2,5	2,6	2,1	1,5	1,1
Offentlig bruttogsjeld ³⁾	49,0	60,1	60,0	59,1	57,6	56,2	54,5
Frankrike							
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	2,9	2,9	1,8	2,9	3,5	3,1	2,8
Konsumprisvekst	1,7	2,0	3,1	2,7	2,6	2,8	3,1
Kortsiktig rente (prosent)	5,8	6,7	5,6	6,1	6,6	6,8	7,0
Budsjettunderskudd ²⁾	6,0	4,7	3,7	3,2	2,7	2,2	1,8
Offentlig bruttogsjeld ³⁾	55,6	56,6	57,7	57,5	57,2	56,7	55,4
Storbritannia							
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	3,9	2,5	2,0	2,8	3,2	2,4	2,6
Konsumprisvekst ⁴⁾	2,5	3,5	2,8	3,2	2,9	3,0	3,0
Kortsiktig rente (prosent)	5,5	6,7	6,1	6,4	6,9	7,0	7,0
Budsjettunderskudd ²⁾	5,7	4,9	2,8	1,7	0,9	0,5	0,2
Offentlig bruttogsjeld ³⁾	49,9	51,2	51,6	50,1	47,8	45,2	42,5
Italia							
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	2,2	3,3	2,0	2,2	3,2	3,5	3,3
Konsumprisvekst ⁴⁾	3,9	5,0	5,2	4,5	4,4	4,3	4,5
Kortsiktig rente (prosent)	8,4	9,1	8,7	9,0	9,4	9,5	9,0
Budsjettunderskudd ²⁾	9,0	7,9	6,7	6,7	6,5	5,7	5,0
Offentlig bruttogsjeld ³⁾	119,2	116,1	114,4	113,1	110,6	107,3	103,5

1) Volumendring i prosent fra året før

2) Prosent av BNP

3) Prosent av BNP ved slutten av året

4) Prisindeksen for detaljomsætningen

5) Konsumprisdeflatoren

Kilder: Barrell et al. (1995) og egne beregninger.

halvår i år. Foreløpige anslag antyder videre at BNP holdt seg uendret fra 2. kvartal til 3. kvartal i år. I vår prognosebane legger vi til grunn at BNP i 1996 kan komme til å øke med mindre enn 2 prosent, men at veksten deretter vil ta seg opp igjen i 1997 og 1998, for så å falle noe tilbake mot år 2000.

Konjunkturavmatningen må ses i sammenheng med appresieringen av tyske mark tidligere i år, som sammen med relativt sterk lønnsvekst og en forkorting av arbeidstiden har bidratt til reduserte overskudd og svekket konkurransesevne for tyske bedrifter. Kapasitetsutnyttelsen i industrien nådde et bunnpunkt i midten av 1993 og var i jevn oppgang frem til 2. kvartal i år. Som en følge av nedgang i industriproduksjonen utover høsten, falt kapasitetsutnyttelsen fra 2. til 3. kvartal, mest for konsumvaresektoren.

Det er ventet at næringsinvesteringene bare vil øke med rundt 1 prosent i år. En investeringsundersøkelse blant 25 000 bedrifter indikerer en fortsatt svak investeringsutvikling fremover; flertallet av bedriftene forventer å redusere investeringene. Boliginvesteringene, som økte sterkt i perioden etter gjenforeningen, er også i ferd med å avta betydelig, ifølge tall for innvilgede byggetillatelser. På denne bakgrunn ventes den samlede investeringsutviklingen å bli svak også neste år. Vi regner imidlertid med at investeringene gradvis vil ta seg opp gjennom 1997 og 1998, delvis drevet av det lave rentenivået.

Privat konsum har de siste årene blitt holdt tilbake av skatteøkninger, bl.a. gjeninnføringen av den såkalte solidaritetsskatten fra januar i år, og har i liten grad bidratt til det økonomiske oppsvinget de siste to årene. Dette er trolig også en viktig årsak til at arbeidsledigheten bare i liten grad har blitt redusert i oppgangsfasen. Neste år er det ventet at skattelettelser for de lavest lønte vil stimulere til sterkere vekst i privat konsum. Siden skatteletten har vært planlagt lenge, kan noe av effekten på konsumet allerede ha kommet; veksten i privat konsum i første halvår i år var betydelig sterkere enn ventet. På den annen side skulle en forvente at de lavest lønte har høy konsumtilbøyelighet og små lønemuligheter, noe som tilsier at konsumveksten kommer etter skatteletten. I våre prognosør legger vi til grunn at spareraten holder seg uendret fra i år til neste år, og at konsumveksten vil ta seg betydelig opp i 1997 og 1998.

Inflasjonen har vist en stabil utvikling gjennom 1995 og har de siste månedene ligget rundt 1,8 prosent. Den lave prisstigningstakten er dels en følge av lavere økonomisk aktivitet og kan trolig også knyttes til appresieringen av tyske mark. Nedgangen i prisveksten må imidlertid også ses i sammenheng med at overgang til nye vekter i konsumprisindeksen i seg selv førte til en nedjustering av veksten med 0,4 prosentpoeng i de vestlige delstatene.

Dessuten har de relativt høye avtalte lønnstilleggene for 1995 og 1996 hittil ikke blitt overveltet i prisøkninger.

Bundesbank senket signalrentene med 0,5 prosentpoeng i august i år, etter at det ble klart at den økonomiske aktiviteten var i ferd med å avta. Svak utvikling i pengemengdeveksten og den lave prisstigningstakten kan tilsi ytterligere rentenedgang i løpet av de kommende måneder. Diskontoen vil neppe bli senket mer enn til 3 prosent, noe som kan ses som et historisk bunn-nivå. De kortsiktige markedsrentene kan likevel komme til å falle med opp mot 1 prosentpoeng i gjennomsnitt fra 1995 til 1996. Gjennom 1997 og 1998 venter vi en svak renteoppgang, som følge av at BNP-veksten tar seg opp igjen.

Driftsbalanse vil komme til å vise overskudd i inneværende år, som følge av at eksporten målt i verdi klart overstiger importen. Dette har i stor grad sammenheng med appresieringen av tyske mark, som har ført til en nedgang i importprisene siden i vår. Prisutviklingen på importvarer kan, sammen med et gradvis oppsving i innenlandske etterspørslar, bidra til økt importvekst i årene fremover. Med svekket konkurransevevne på eksportsiden, ser det ikke ut til at utenriksøkonomien vil kunne bidra til å trekke den økonomiske veksten i Tyskland opp i årene som kommer.

Etter flere år med stram finanspolitikk rettet mot finansiering av gjenoppbyggingen av de østlige delstatene, er det planlagt skattereduksjoner neste år, bl.a. ved at de lavest lønte skal unntas for inntektsbeskatning. Noe av lettelsen vil imidlertid bli inndratt ved en heving av innbetalingene til offentlige pensjonsordninger og helseforsikring. På noe lengre sikt er planen å redusere skattetrykket ytterligere, men samtidig å kutte de offentlige utgiftene så mye at budsjettunderskuddet vil være eliminert ved århundreskiftet. I følge våre beregninger vil imidlertid denne målsettingen ikke helt oppfylles, som det fremgår av tabell 2. Den offentlige gjelden økte med 12 prosentpoeng fra 1994 til 1995, da Treuhands gjeld ble innlemmet i statens gjeldsforpliktelser. Tyskland tilfredsstiller derfor bare såvidt EMU-kravet hva gjeld angår. Budsjettunderskuddet er imidlertid klart innenfor rammene.

4.2 Frankrike

Etter at bruttonasjonalproduktet i Frankrike økte med 2,9 prosent i fjor, har veksten avtatt i inneværende år. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at BNP vokste med 0,8 prosent (sesongjustert årlig rate) i 3. kvartal etter økning på henholdsvis 2,8 og 1,4 prosent i 1. og 2. kvartal. For 1995 totalt ligger det likevel an til en økning i BNP på opp mot 3 prosent som følge av overheng fra den relativt sterke veksten gjennom fjoråret. Våre beregninger viser at fransk økonomi vil utvikle seg svakere neste år, med en anslått BNP-vekst under 2 prosent. Det er først og fremst den bebudede stramme finanspolitikken som ligger bak disse anslagene. Videre fremover kan imidlertid veksten ta seg opp igjen, med en forventet konjunkturtopp i 1998.

Avmatningen i økonomien i løpet av 1995 ser ut til å ha sammenheng med lagernedbygging og svakere vekst i pri-

vat konsum. Dessuten avtok realinvesteringene i 2. kvartal, etter lenge å ha vært en viktig drivkraft i oppgangsgfasen. Nettoeksporten vil i inneværende år bidra positivt, til tross for både appresierende valuta og trusler om boikott i kjølvannet av franske atomprøvesprengninger. Eksportvolumet er ventet å øke med nær 7 prosent i 1995, mens anslagene viser at eksportveksten vil avta neste år. Også innenlandske etterspørslar ventes å bli svak. Konsumentundersøkelser viser at forbrukernes tro på bedring av egen situasjon i nærfremtid er svært lav. Dette må bl.a. ses på bakgrunn av den negative utviklingen i arbeidsledigheten. Etter å ha vist fallende tendens siden mars 1994, økte ledigheten med 0,1 prosentpoeng til 11,5 prosent i september, et nivå som holdt seg i oktober. Regjeringens reformforslag bidrar antakelig også til å minske optimismen blandt husholdningene. På denne bakgrunn legger vi til grunn svak økning i privat konsum neste år, noe som i stor grad er med på å forklare BNP-veksten.

Regjeringen står overfor en meget vanskelig balansegang i utforming av sin økonomiske politikk. For å tilfredsstille forventningene om lavere arbeidsledighet, som Chirac lovet under presidentvalgkampen, trengs det en mer ekspansiv politikk. Samtidig er det helt nødvendig med innstramninger på de offentlige budsjettene for å oppfylle Maastrichtkravet om at budsjettunderskuddet ikke må overskride 3 prosent av BNP ved utgangen av 1997, se tabell 2. Dessuten er det viktig å føre en politikk som gir tillit i finansmarkedene både for å hindre en depresivering av valutaen, spesielt mot tyske mark, og for å minske rentedifferansen i forhold til Tyskland. Signalene hittil synes å indikere at regjeringen prioriterer å forbedre budsjettbalansen og berolige finansmarkedene, mens det er et langt stykke igjen for at løftene om bedring i arbeidsmarkedet kan betraktes som oppfylt.

I juni presenterte den nye statsministeren Juppé et minibudsjett som la opp til å redusere budsjettunderskuddet tilstrekkelig til å oppfylle Maastricht-kravet. Forslaget inneholdt tiltak både for å redusere statens utgifter og å øke inntekten. Blant annet ble momsen hevet med 2 prosentpoeng til 20,6 prosent fra 10. august. Dette vil føre til noe høyere prisstigning; våre beregninger peker mot en økning i inflasjonen til rundt 3 prosent i 1996. Etterhvert som effekten av avgiftsoenkningen avtar, vil trolig prisveksten gradvis synke til om lag 2 1/2 prosent i 1998.

Statsbudsjettet for 1996, som ble fremlagt i september, fikk en noe lunken mottakelse i markedet. De fleste aktører synes ikke å oppfatte innstrammingstiltakene som tilstrekkelige. I midten av november ble imidlertid nye reformforslag for å fjerne underskuddet i trygdebudsjettet innen 1997 presentert. Det legges opp til inntektsskatteskjerpe både i form av høyere satser og utvidet skattegrunnlag. Forslagene har ført til sosial uro med streiker og demonstrasjoner, og det er sådd tvil om regjeringen klarer å stå imot presset og gjennomføre tiltakene. Våre beregninger viser at med de planlagte budsjettinnstrammingene vil Frankrike i 1997 ha et offentlig underskudd på 3,2 prosent av BNP, altså svakt over Maastricht-kravet. Den offentlige

bruttogjelden er ventet å stige svakt frem til 1997, men utgjør gjennom hele perioden mindre enn kravet på 60 prosent av BNP.

De nye innstrammingstiltakene førte nesten umiddelbart til rentenedsettelser fra den franske sentralbanken. Blant annet ble intervensionsrenten senket i november for første gang på over ett år fra 5,0 til 4,8 prosent. For hele perioden legger vi til grunn at differansen mot tyske renter vil holde seg rundt 2 prosentpoeng. Dette tilsier en fortsatt svak nedgang i de korte rentene neste år og en oppgang gjennom 1997 og 1998.

4.3 Storbritannia

I Storbritannia har den økonomiske veksten avtatt betydelig siden i fjor da BNP økte med 3,9 prosent. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at BNP vokste med 0,4 prosent fra 2. til 3. kvartal i år, om lag det samme som kvartalet før. Målt mot 3. kvartal i fjor var oppgangen 2,1 prosent. Den sterke eksportveksten, som var en viktig faktor bak konjunkturoppgangen, har avtatt betydelig, trolig som følge av svakere markedsutvikling i USA. Lavere vekst i offentlig og privat konsumetterspørsel ser også ut til å være viktige faktorer bak konjunkturavmatningen. I vår prognosebane faller BNP-veksten til 2 prosent neste år, men veksten tar seg opp igjen i 1997 og 1998.

Etter at privat konsum i fjor økte betydelig sterkere enn husholdningenes realinntekter, ser oppgangen i år ut til å følge inntektsutviklingen på om lag 2 prosent. Foreslalte skattelettelser for neste år vil i noen grad bedre inntektsutviklingen til husholdningene, mens lavere vekst i overføringene, trekker i motsatt retning. Samlet sett legger vi til grunn om lag samme inntektsutvikling som i år, og heller ingen endring av betydning i konsumveksten.

De totale realinvesteringene har i denne konjunkturoppgangen økt svakere enn i tidligere oppgangsfaser. Dette har imidlertid sammenheng med lavere investeringsvekst i petroleumssektoren og i offentlig sektor. Industriinvesteringene har tiltatt betydelig og det forventes at oppgangen i år vil bli om lag 14 prosent. Neste år kan veksten bli halvert, men økte investeringer i andre deler av privat sektor ventes å bidra til at den samlede investeringsoppgangen blir omrent som i år.

En markert nedgang i eksportveksten i begynnelsen av 1995 var det første tegnet på svakere utvikling for britisk økonomi. Eksportvolumet var om lag uendret i 1. kvartal i år og økte svakt i 2. kvartal; eksporten til andre EU-land økte med 4 prosent, mens leveransene til land utenfor EU falt med om lag samme vekstrate. Det var særlig sterk nedgang i eksporten til USA (11 prosent). Depreseringen av pundet kan gi ny fart i eksporten, men det avgjørende for den videre utviklingen er når den økonomiske aktiviteten tar seg opp igjen i USA og Tyskland. Importveksten ser ut til å bli relativt lav i år, om lag 2,5 prosents økning fra i fjor. Importvolumet er imidlertid i ferd med å ta seg opp og det er registrert en klar økning i innførselen av kapital-

varer, noe som samsvarer godt med den sterke oppgangen i industriinvesteringene. Underskuddet på driftsbalanse ble betydelig redusert fra 1993 til 1994, men vil i år nesten falle tilbake til 1993-nivået.

Etter at nedgangen i arbeidsledigheten så ut til å stoppe opp i sommer, har antall ledige fortsatt å avta betydelig ut over høsten og i oktober var ledighetsraten kommet ned i 8,1 prosent. Tross betydelig nedgang i ledigheten gjennom flere år, ser det ikke ut til at det har oppstått noe press i arbeidsmarkedet. Lønnsveksten ligger stabilt i overkant av 3 prosent og konsumprisveksten har holdt seg på om lag 3,5 prosent gjennom mesteparten av året. Prisveksten nærmest seg den øvre grensen i regjeringens målsone på 1-4 prosent i september, men falt ned til 3,2 prosent i oktober. Fortsatt moderat lønnsvekst trekker i retning av stabil prisvekst fremover. Pengemarkedsrenten har ligget på rundt 6,7 prosent siden februar i år, mens de lange rentene holder seg i overkant av 8 prosent. Det er ingen forventninger om noen snarlige endringer i rentebildet.

I budsjettet for 1996 blir det foreslått å redusere inntektskattene med 3,1 mrd. pund som i sin helhet skal finansieres ved en tilsvarende reduksjon i planlagte offentlige utgifter, hvorav om lag halvparten er investeringer. Statens lånebehov blir for inneværende budsjettår anslått til om lag 4 prosent av BNP, betydelig høyere enn lagt til grunn for et halvt år siden, men 1 prosentpoeng lavere enn i fjor. Det fremlagte budsjettet antyder en fortsatt gradvis nedgang i lånebehovet fremover, og Storbritannia vil med klar margin tilfredsstille Maastricht-kavlene for offentlig gjeld og budsjettunderskudd i 1997, se også tabell 2. Dersom Labour vinner parlamentsvalget (som må holdes senest våren 1997), blir landet høyst sannsynlig medlem av EMU fra den planlagte starten i 1999.

4.4 Italia

Etter økonomisk nedgang i Italia i 1993, tok veksten seg kraftig opp i fjor, med en økning i bruttonasjonalproduktet på 2,2 prosent. Det var i første rekke eksportveksten som fulgte i kjølvannet av depreseringen av lire, som bidro positivt, men også oppgang i investeringene og til dels privat konsum ga økning i BNP. Etter et svakt 2. kvartal i inneværende år, tok veksten seg opp igjen i 3. kvartal. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser en økning på 3,4 prosent fra samme periode i fjor. Det understrekkes imidlertid at tallene trolig vil bli revidert, og korttidsstatistikken fra oktober og november tyder på at veksten har begynt å avta. For 1995 sett under ett ligger det likevel an til en økning i BNP på rundt 3 1/4 prosent. Våre beregninger antyder en avmatning mot en vekst på om lag 2 prosent neste år. Utover mot årtusenskiftet synes imidlertid veksten å ta seg opp igjen, og vi venter en konjunkturtopp i 1998/99 med økning i BNP rundt 3 1/2 prosent.

Av de innenlandske etterspørselskomponentene er det særlig private investeringer som har hatt kraftig vekst, mens privat konsum har utviklet seg svakere. I første halvår i år fremtvang imidlertid uro i valutamarkedet og politisk usta-

bile forhold en strammere pengepolitikk fra sentralbanken. Økningen i rentene har dempet investeringsetterspørsele, spesielt for bygg og anlegg, hvor det nå synes å bli nedgang i investeringene i inneværende år. For at ikke BNP-veksten skal dempes, må det bli oppgang i privat konsum, men dette er lite trolig. Konsumbarometrene som måler forbrukernes tillit til den økonomiske utviklingen, bærer bud om pessimisme og liten kjøpelyst. I tillegg ser den høye arbeidsledigheten ut til å vedvare. Som følge av stadige definisjonsendringer i arbeidsledighetsstatistikken er det vanskelig å få inntrykk av situasjonen, men mye tyder på at det kun har vært liten nedgang i ledigheten i denne oppgangsperioden. Målt i prosent av arbeidsstyrken er det ventet en gjennomsnittlig ledighet på i overkant av 11 prosent i både 1995 og 1996. Dessuten har det vært små impulser fra inntektsutviklingen etter svært moderate lønnstillegg oppnådd ved forhandlingene i 1993.

Lønnsforhandlingene ble basert på forventninger om lavere inflasjon, som imidlertid ikke har gått i oppfyllelse. Etter at konsumprisindeksen økte med 3,9 prosent i 1994, lå vekstraten på 12-månedersbasis på 5,8 prosent i oktober. Det ligger dermed an til press oppover på lønningene, noe som igjen vil føre til ytterligere økning i inflasjonen. Vi regner derfor med at prisstigningen vil fortsette å øke også neste år, før lavere økonomisk aktivitet slår ut i avtakende prispress i 1997. Den forventete prisveksten neste år kan føre sentralbanken inn i et pengepolitisk dilemma. For å stimulere en skrantende økonomi vil det være fordelaktig å senke rentene. Dette vil imidlertid ha en ugunstig effekt på inflasjonen og vil dessuten trolig føre til ytterligere depresering av liren. Vi legger derfor til grunn at det vil føres en stram pengepolitikk i Italia frem mot årtusenskiftet.

Landet befinner seg forøvrig i en spesielt vanskelig politisk situasjon. Statsminister Dini leder en regjering som nærmest er et forretningsministerium, hvis hovedoppgave er å få igjennom et innstrammingsbudsjett for 1996. Etter at statsministeren overlevde et mistillitsforslag i oktober, er det ventet at budsjettet vil bli endelig vedtatt før jul. Den sittende regjering vil da trolig gå av. Budsjettforslaget legger opp til at underskuddet vil reduseres til 5,9 prosent av BNP. Som følge av vansker med å få gjennomslag for nedskjæringene i nasjonalforsamlingen, er det lite trolig at innstrammingene blir av en slik størrelse. Våre beregninger legger til grunn at nedgangen i budsjettunderskuddet vil bli betydelig langsommere og komme ned til rundt 5 prosent i år 2000. Den offentlige bruttogjelden synes å ha stabilisert seg, og vi venter at den vil synke svakt frem mot årtusenskiftet til å utgjøre om lag 105 prosent av BNP. Med den skisserte utviklingen i italiensk økonomi, kan det ligge an til at landet ikke vil oppfylle noen av kravene for å bli med i EMU ved utgangen av 1997.

4.5 Sverige og Danmark

Den økonomiske oppgangen i *Sverige*, som startet for to år siden, har blitt forsterket i år og BNP ser ut til å øke med mellom 3 og 4 prosent i 1995. I fjor var oppgangen 2,2 pro-

sent. Det er fortsatt eksporten som bidrar mest til veksten, men det er også registrert oppgang i realinvesteringene for første gang på flere år. Det avgjørende for utviklingen fremover er om også konsumetterspørsele vil ta seg opp etter å har vært holdt nede av betydelige skatteøkninger og reduserte overføringer de siste årene. Prognosene peker i retning av moderat oppgang i BNP de neste to årene og stabil prisvekst på rundt 3 prosent.

Svensk konkurransesevne ble betydelig forbedret i 1992/93 som følge av en oppbremsing i lønnsveksten, bedret produktivitetsutvikling og depresering av kronen. Sammen med en internasjonal oppgangsfase, bidro dette til å sette i gang en eksportdrevet konjunkturoppgang. Etter at eksportveksten var oppe i 14 prosent i fjor, ser det ut til å har vært en mer dempet utvikling gjennom 1995. Et stort overheng fører imidlertid til at veksttakten også i år kommer til å overstige 10 prosent. Prognosene for de neste to årene indikerer en videre eksportvekst på rundt 5 prosent, men anslagene kan bli nedjustert både pga. utsikter til lavere vekst i viktige samhandelsland og en betydelig styrking av den svenske kronen den siste tiden.

Innenlandske etterspørsel viste en særdeles svak utvikling i begynnelsen av oppgangsfasen, i hovedsak forårsaket av at både finans- og pengepolitikken var stram. Etter at realinvesteringene falt med 30 prosent i perioden 1990-94, bidrar økt lønnsomhet og kapasitetsutnyttelse i industrien til at industriinvesteringene i år vil øke med om lag 40 prosent. Det ventes at boliginvesteringene vil begynne å vokse neste år, men her er det betydelig usikkerhet ettersom en ennå ikke har sett tegn til oppgang. Den samlede investeringsveksten vil trolig havne på mellom 5 og 10 prosent neste år. Privat konsum ser ut til å øke med rundt 0,5 prosent i år, til tross for at husholdningenes realinntekter faller. Med utsikter til fortsatt svak inntektsutvikling, er en sterkere konsumoppgang fremover i stor grad betinget av et fortsatt fall i spareraten, noe som gjør prognosene for konsumveksten spesielt usikre. Utviklingen vil bl.a. avhenge av situasjonen på arbeidsmarkedet og om et lavere rentenivå vil skape mer optimisme blandt husholdningene.

Den økonomiske politikken i Sverige har de siste to årene i stor grad vært rettet inn mot å få til en betydelig reduksjon i den høye offentlige gjelden. Flere innstrammingspakker for perioden 1995-98 på tilsammen 118 mrd. kroner (7,5 prosent av BNP) har blitt vedtatt. Av de totale tiltakene kommer 3,5 prosent av BNP i 1995, 2 prosent neste år og 1 prosent i 1997. Over halvparten av tiltakene innebærer reduserte offentlige utgifter, spesielt reduserte overføringer til husholdningene og lavere offentlig konsum. Tiltakene bidrar til at statsgjelden stabiliseres i år og er utformet med sikte på at budsjettunderskuddet elimineres i 1998. Som det fremgår av tabell 3, tyder prognosene på at den sistnevnte målsettingen kan bli noe ambisiøs. Et positivt resultat av innstrammingene er at de langsiktige rentene har blitt betydelig redusert i høst, og rentemarginen mot Tyskland har avtatt med nesten 1 prosentpoeng. Samtidig har den svenske kronen styrket seg kraftig det siste halvåret. Sverige er imidlertid avhengig av en svært liberal tolkning

Tabell 3. Hovedtall for Sverige og Danmark

	1994	1995	1996	1997
Sverige				
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	2,2	3,4	1,5	1,7
Konsumprisvekst	2,2	2,6	3,1	2,8
Kortsiktig rente (prosent)	7,4	8,8	8,5	8,0
Budsjettunderskudd ²⁾	10,4	7,0	4,5	3,2
Offentlig bruttogjeld ³⁾	79,7	81,4	80,8	79,9
Danmark				
Bruttonasjonalprodukt ¹⁾	4,4	3,7	3,0	3,0
Konsumprisvekst	2,0	2,2	2,5	3,0
Budsjettunderskudd ²⁾	3,8	2,0	1,3	0,5
Offentlig bruttogjeld ³⁾	75,6	73,8	72,7	70,5

1) Volumendring i prosent fra året før

2) Prosent av BNP

3) Prosent av BNP ved slutten av året

Kilder: Konjunkturinstituttet og Industriforbundet (Sverige), Økonomiministeriet og Den Danske Bank (Danmark) og EU-kommisjonen (offentlig gjeld og budsjettunderskudd)

av Maastricht-kravet om offentlig bruttogjeld for at landet skal kunne tre inn i den monetære unionen fra starten. Ifølge EU-kommisjonens prognosenter vil offentlig sektors bruttogjeld fortsatt ligge rundt 80 prosent av BNP ved utgangen av 1997.

Siden 1993 har *dansk* økonomi vært i kraftig oppgang, drevet av sterkt stigning i det private forbruket og eksporten. Fra slutten av fjoråret har også realinvesteringene bidratt vesentlig til den sterke veksten. BNP økte med 4,4 prosent i fjor, mens oppgangen ser ut til å bli i underkant av 4 prosent i år. En forventet nedgang i investeringsveksten vil ifølge prognosene redusere oppgangen i BNP ytterligere til rundt 3 prosent de neste to årene. Vekstanslagene kan imidlertid ligge noe høyt ettersom spesielt den tyske økonomien har utviklet seg svakere enn lagt til grunn for prognosene.

Privat konsumetterspørsel var den viktigste drivkraften bak oppgangen i dansk økonomi i fjor med en økning på hele 7 prosent. Den sterke veksten var bl.a. forårsaket av et sterkt oppsving i nybilsalget, som nådde sitt høyeste nivå siden 1986. Konsumveksten blir atskillig lavere i år (2,5-3 prosent), men er ventet å holde seg rundt 3 prosent de neste to årene. Dette begrunnes bl.a. med stor grad av optimisme blant danske husholdninger, som må ses i lys av en betydelig forbedring av arbeidsmarkedet det siste året og god inntektsutvikling. Det er imidlertid mulig at kjøp av varige forbruksvarer kan falle mer tilbake enn det som er lagt til grunn i prognosene.

Den sterke veksten i private realinvesteringer i år, anslått til 16 prosent når en ser bort fra boliger, kommer bl.a. som en følge av et oppdemmet behov for nytt produksjonsutstyr i industrien. Med høy kapasitetsutnyttelse og god inntjening, gir bedriftenes forventninger inntrykk av fortsatt investeringsvekst, særlig for maskiner og utstyr. Boliginvesteringene har også vist positiv utvikling, med igangsettingstall på linje med nivået fra 1994. Et stabilt rentennivå og forventninger om en viss oppgang i realprisene på

boliger tilsier at boliginvesteringene vil vokse moderat også i årene fremover.

Til tross for to år med spesielt sterkt vekst, er inflasjonen fortsatt lav. Dette må ses i sammenheng med at lønnsveksten har vært moderat og at det har vært lav vekst i importprisene. Spesielt har appresieringen av den danske kronen bidratt til å dempe prisveksten i inneværende år og i oktober var konsumprisveksten så lav som 1,9 prosent. Det ventes en viss oppgang i inflasjonen gjennom de neste to årene. Dette må bl.a. ses på bakgrunn av forventninger om tiltakende lønnsvekst, til 4,5 prosent i 1997.

Det offentlige underskuddet utgjør om lag 2 prosent av BNP i år, men planlegges redusert ned mot 1 prosent neste år. Statsbudsjettet for 1996, som den sosialdemokratisk regjeringen nylig fikk vedtatt med støtte fra det konservative partiet, innebærer derfor en svak finanspolitisk innstramming. Bruttogjelden definert etter Maastricht-kravet, ventes å falle fra rundt 76 prosent av BNP i 1995 til 70 prosent i 1997. Selv om gjelden likevel er for høy, gir den betydelige reduksjonen trolig grunnlag for å akseptere Danmark som medlem av EMU, såfremt landet måtte ønske det.

Referanser

Johansen, Per Richard, Knut A. Magnussen og Mette Rolland (1993): Renteutviklingen og de økonomiske utsiktene for Vest-Europa, *Økonomiske analyser 9/93*, Statistisk sentralbyrå.

Magnussen, Knut A. (1994): Oppgangen i de langsiktige rentene og konjunkturutviklingen i Vest-Europa, *Økonomiske analyser 9/94*, Statistisk sentralbyrå.

Barrell, Ray, Nigel Pain and Julian Morgan (1995): The World Economy. *National Institute Economic Review* 4/95, National Institute of Social and Economic Research.

Skattereformen og progressivitet i skattesystemet

Thor Olav Thoresen og Karl Ove Aarbu

Det norske skattesystemet er konstruert for å skape progresjon i skatteinntbetalingene. Det betyr at skattytere med høye inntekter skal betale en større andel av inntektene i skatt enn skattytere med lav inntekt, noe som gjenspeiler et ønske om at skattytere skal betale skatt etter evne. Denne artikkelen skal se nærmere på om skattereformen har endret progressiviteten i skattesystemet. I sammenligningene legges det vekt på å konstruere inntektsbegrep som er konsistente over tid. Når en bruker disse inntektsbegrepene, finner vi at endringene i skattesystemet fra 1991 til 1993 ikke har medført noen endring i den faktiske progressiviteten.

Innledning

I denne artikkelen skal vi analysere virkningen av skattereformen i 1992 på progressiviteten i skattesystemet. Skattereformen medførte et helt nytt skattesystem for både personer og foretak og det er derfor viktig å vurdere hvordan skatteprogressiviteten påvirkes av reformen, spesielt sett i lys av at et av hovedmålene for skattereformen var å bedre fordelingsvirkningene av skattesystemet, jfr. Finansdepartementet (1991).

Analysene gjøres ved hjelp av data fra 1991, 1992 og 1993, dvs. ett år før og to år etter skattereformen. Det har vært spesielt viktig å inkludere 1993-data i våre analyser, blant annet fordi enkelte skattytere betaler skatt etter skuddsvis. Noen inntekter, som ble oppsjent i 1992, ble dermed beskattet i 1993. Dette gjelder utbytte og beregnet personinntekt fra foretak. Sett i lys av at utbyttebeskatningen og beskatningen av foretak med aktive eiere ble underlagt et nytt skatteregime fra 1992, vil de fulle effekter av denne omleggingen først komme til synne i datamaterialet for 1993. Det bør presiseres at det foregikk en kontinuerlig reformering av personskattesystemet fra 1987 til 1992. Skattereformen i 1992 førte til en reduksjon i marginalskattesatsene og til store endringer i beskatningen av kapital- og næringsinntekt, som også har betydning for personbeskatningen.

Vi definerer inntekt utifra potensielle konsummuligheter (Simons 1938). Dette innebefatter blant annet at inntekt før skatt defineres som konsummulighetene av total inntekt når inntektene ikke beskattes. I denne sammenheng er det viktig å konstruere sammenlignbare inntektsbegrep før og etter skattereformen. Det er imidlertid vanskelig å lage inntektsbegrep som inkorporerer alle inntekter som kan anvendes til konsum. Blant annet er det meget vanskelig å ta hensyn til hvordan avkastning på formue og arv påvirker konsummulighetene, pga. mangelfulle data. I denne analysen er det først og fremst viktig å definere konsistente inntektsbegrep over tid.

En omlegging av skattesystemet medfører både direkte og indirekte effekter. De direkte effektene er endringene i hva

skattyterne betaler i skatt, gitt inntektene før skatt. De indirekte effekter viser til at individene vil endre atferd som følge av endringer i skatteregler, og dermed blir også inntektene før skatt endret.¹ Inntektene før skatt etter skattereformen vil avspeile eventuelle atferdsendringer som følge av det nye regelverket, enten dette er justeringer av arbeidstilbudet eller finansielle tilpasninger. Våre analyser, som bygger på datamateriale fra 1991, 1992 og 1993, vil dermed fange opp både direkte og indirekte effekter. Analysene blir utført ved hjelp av mikrosimuleringsmodellen LOTTE (Arneberg et al. 1995), som beregner skatt for et utvalg av den norske befolkning.

Artikkelen er bygget opp som følger: Først beskrives endringene i skattesystemet fra 1991 til 1993 og hvilke konsekvenser dette har for inntektsbegrepene i de respektive år. Deretter beskrives ulike måter for måling av progressivitet i skattesystemet og beregningsresultater for årene 1991, 1992 og 1993 presenteres.

Personbeskatningen før og etter skattereformen

Før vi starter med en beskrivelse av skattestrukturen før og etter skattereformen, er det viktig å påpeke den eneste vesentlige endring i skattesystemet fra 1992 til 1993 var en økning i den høyeste toppskattesats på 0,7 prosentpoeng. Beskrivelsen av skattesystemet for 1992 vil derfor være gyldig også for 1993, bortsett fra endringen i toppskattesatsen og mindre endringer i bunnfradragsgrensene. Det er viktig å påpeke at det ble foretatt en evaluering av deler av skattereformen høsten 1994 (Finansdepartementet 1995). Denne evalueringen medførte enkelte endringer i skattesystemet for personer, som trer i kraft fra og med inntektsåret 1995. Disse endringene diskuteres imidlertid ikke i denne artikkelen.

Skattegrunnlag

Både før og etter skattereformen eksisterte det to skattemessige inntektsbegreper for personlige skattytere, brutto- og nettoinntekt. Fra og med 1992 ble nettoinntekten beteg-

1 Se blant annet Dagsvik et al. (1986) eller Aaberge et al. (1996) for analyse av arbeidstilbudseffekter av endringer i beskatning.

net som alminnelig inntekt, og bruttoinntekten som personinntekt. Alminnelig inntekt blir beskattet med en flat skattesats, mens personinntekt blir beskattet med en progressiv skattesats.

Alminnelig inntekt kan defineres som summen av lønnsinntekter, kapitalinntekter og næringsinntekter fratrukket gjeldsrenter, avskrivninger og utgifter til inntektservervelse. Som en følge av skattereformen ble dette inntektsbegrepet utvidet og de viktigste endringer ble knyttet til inntekter fra næringsvirksomhet. Avskrivningssatser på driftsmidler ble redusert og gevinstene på salg av driftsmidler ble tatt til inntekt på et tidligere tidspunkt enn før reformen. Adgangen til å nedskrive varelager for ukurans og prisfallsrisiko ble fjernet.² Overskuddsavhengige avsetninger som konsolideringsfond ble også fjernet. Det samme gjaldt avsetninger til klassifikasjonsfond og avsetninger etter god regnskapsskikk.

Personinntekt defineres som brutto inntekt fra arbeid. For lønnstakere vil dette tilsvare brutto lønnsinntekt, mens arbeidsinntekt for næringsdrivende må beregnes sjablonmessig. Skattereformen medførte ingen forandring av personinntektsbegrepet for lønnstakere, mens beregning av personinntekt fra næringsvirksomhet ble vesentlig endret.

Før reformen beregnet en personinntekt fra næringsvirksomhet kun for personlig næringsdrivende. I korthet ble personinnekten beregnet som næringsinntekten minus et standardfradrag. Denne størrelsen, som ble betegnet som «restinntekt», ble fratrukket gjeldsrenter, hvis gjeldsrentene oversteg enn viss andel av næringsinntekten. Det ble ikke beregnet personinntekt for aktive eiere i aksjeselskap før 1992, men skattereformen førte til at det ble beregnet personinntekt også for denne gruppen fra og med 1992.

Etter skattereformen beregnes personinntekt for næringsdrivende og aktive eiere ved at en deler den totale næringsinntekten i en kapitalinntektsdel og en personinntektsdel.³ Er den beregnede personinntekt negativ, går den til fradrag i eventuell positiv personinntekt i etterfølgende år.

Skattesatsstrukturen

Reformen medførte at maksimal skattesats på alminnelig inntekt ble redusert fra 40,5 prosent i 1991 til 28 prosent i 1992, gjennom fjerning av den såkalte statssattesatsen og en økning av fellessattesatsen. Skattesatsen på alminnelig inntekt i 1991 var progressiv, dvs. avhengig av grunnlaget for alminnelig inntekt, og satsen kunne variere fra 26,5 prosent til 40,5 prosent. I 1992 ble skattesatsen satt lik 28 prosent, uavhengig av størrelsen på alminnelig inntekt.

Skatt på personinntekt bestod av trygdeavgift og toppskatt både i 1991 og i 1992. For personlig næringsdrivende uten-

om primærnæringer ble trygdeavgiftssatsen redusert fra 12,8 prosent i 1991 til 10,7 prosent i 1992, mens den for lønnstakere og næringsdrivende i primærnæringer var 7,8 prosent i begge årene. Toppskatten besto i 1991 av en 9,5 prosent skatt på personinntekter over 207 000 kroner (249 000 kroner i skatteklasse 2). I 1992 ble det innført en to-trinns topsskatt, hvor topssattesatsen var 9,5 prosent for personinntekt mellom 200 000 og 225 000 kroner, og 13 prosent (13,7 prosent i 1993) for høyere personinntekt.⁴ Personinntekt fra næring i 1992⁵ ble også spesialbehandlet i forhold til lønnsinntekt da personinntekt over 34G (G = folketrygdens grunnbeløp) ikke skulle beskattes med trygdeavgift og topsskatt.

Forsinkede effekter av skattereformen

Ikke alle endringene i skattereformen av 1992 fikk umiddelbar virkning på den enkelte skattyters ligning. Grunnen til dette er at utbytte og beregnet personinntekt fra aksjeselskaper kommer til beskatning etterskuddsvis. Det betyr at disse inntektene, som ble oppdaget i 1992, først ble synlige i selvangivelsen for 1993. Et datagrunnlag for 1992 vil dermed ikke vise alle effekter av skattereformen. Kun de effekter som har virkning innenfor reformåret, har avleiret seg i 1992-dataene. Da spesielt utbytte er en inntektspost som kan ha endret seg vesentlig som følge av skattereformen, er det viktig å inkludere data for 1993 i vår analyse.

Den skattemessige behandlingen av utbytte ble også endret som følge av skattereformen. Før skattereformen ble utbytte beskattet både hos det utdelende foretak og hos mottaker. Foretaket som delte ut utbytte, betalte 23 prosent skatt (kommuneskatt og fellesskatt) på det utdelt beløp, mens utbyttet var fradagsberettiget i i grunnlaget for foretakets statsskatt (med 27,8 prosent). Mottakeren av utbytte ble beskattet med progressiv stats- og fellesskatt. I 1991 kunne denne skattesatsen variere mellom 0 og 19,5 prosent, avhengig av skattyters alminnelige inntekt. I dagens skattesystem blir aksjonären godt gjort for den skatten foretaket betaler. Det betyr at mottakeren ikke betaler noen skatt på mottatt utbytte. I praksis foregår dette ved at foretaket først betaler 28 prosent skatt på overskuddet, uavhengig av hvordan foretaket disponerer dette overskuddet. Mottakeren av utbyttet blir «godtgjort» skatten som foretaket har betalt, og det betyr i praksis at mottaker ikke betaler skatt på utbyttet.

Det er også verd å drøfte to andre elementer i utbyttebeskatningen som kan ha gitt utslag i disponibel inntekt for 1993 og dermed innvirket på våre analyser. For det første ble det i beskatningen av foretaket innført nye regler for hvor mye utbytte et foretak kunne dele ut. Dette har sin årsak i samspillet mellom skatteregnskapet og finansregn-

2 Dette ble allerede gjort gjeldende fra og med inntektsåret 1991.

3 Detaljene omkring hvordan personinntekten regnes ut kan finnes i Lignings-ABC for 1992. Se også Aarbu (1992) for diskusjon av delingsmodellen.

4 Laveste grense for innslag av topsskatt i klasse 2 var på 242 000 kroner.

5 Med personinntekt fra næring menes beregnet personinntekt, lønn fra delingsforetak hvor mottakeren får beregnet personinntekt og sykepenger som erstatter lønn fra delingsforetak.

skapet til foretaket. Før skattereformen ble den maksimale størrelse på utbytte bestemt ved at foretaket måtte trekke fra skattemessige avskrivninger, andre skattemessige fradrag og skatt i overskuddet. Overskuddet minus fradragene kunne betales ut til aksjonærene. Etter reformen kan et foretak dele ut overskuddet minus skatt. Det mulige utbytte etter reformen vil da være høyere enn det var før reformen, alt annet likt. For det andre ble det innført en rekke overgangsregler for foretakene som følge av skattereformen. Før reformen var det for de fleste foretak lønnsomt å bruke foretaket som «sparebøsse», dvs. overskuddet ble holdt tilbake i foretaket istedet for å bli delt ut. For eksempel ga skatteloven adgang til at foretak med overskudd kunne avsette deler av dette overskuddet til konsolideringsfond. Denne avsetningen ble ikke beskattet og var dermed gunstig for de aller fleste foretak. Hvis foretaket imidlertid ønsket å dele denne avsetningen ut til aksjonærene, måtte det beskattes før utdeling. Et spørsmål i arbeidet med skattereformen ble derfor i hvilken grad en skulle beskatte disse oppsparte midler i overgangen til et nytt skattesystem. De fleste slike fond ble gjort skattefrie så lenge de ble konvertert til egenkapital i foretaket, og det ble laget overgangsregler for dette. Det var imidlertid ikke tatt høyde for at disse fond kunne konverteres til aksjekapital for deretter å nedskrive denne aksjekapitalen. Denne nedskrivningen kunne eierne ta ut som utbytte. Dette «smutthullet» ble tatt fra og med inntektsåret 1994 da reglene om såkalt «korreksjonsinntekt» ble vedtatt, men for 1992 og 1993 var det relativt enkelt for likvide og lønnsomme foretak å ta ut oppsparte midler skattefritt. Det er derfor sannsynlig at utbytteutbetalingene som er registrert i den personlige ligning for 1993 og 1994 vil være høyere enn i normalår.

Endringer i inntektsbegrepet fra 1991 til 1993

I analyser av inntektsfordelinger og progressivitet over tid er det svært viktig at vurderingene baseres på et sammenliknbart inntektsbegrep. Når en analyse baseres på selvangivelsesdata, kan definisjonen av inntekt variere på grunn av endringer i skattesystemet. De enkelte inntektskomponenter blir først synliggjort i våre data når de blir gjenstand for beskatning. For eksempel var en rekke fryssegoder ikke inkludert i inntektsbegrepet tidligere, som fordel av telefon eller firmabil. Viktige inntektskomponenter kan derfor være skjult i enkelte innteksår fordi de ikke er oppført på selvangivelsen. De fleste utvidelser av inntektsbegrepet skjedde imidlertid i årene før 1991, men det er påkrevet med noen justeringer i inntektene i 1991, fordi den skattemessige definisjonen ble endret som en følge av skattereformen. Som beskrevet ovenfor førte skattereformen først og fremst til en endret definisjon av næringsinntekter for personlige næringsdrivende og i listen nedenfor gir vi en oversikt over de justeringene vi har foretatt i inntektsgrunnlaget for 1991.

Det er foretatt justeringer for:

- avskrivninger
- avsetning til konsolideringsfond
- bunnfradrag for kapitalinntekter

Avskrivningsjusteringen er foretatt ved at en trekker ut 1991-avskrivninger og legger til 1992-avskrivninger. Grunnen til at vi ikke trekker ut alle avskrivninger er at den næringsdrivende har et reellt økonomisk verdifall på investeringene som han/hun ikke kan konsumere uten at deler av formuen konsumeres. I arbeidet med skattereformen ble det lagt vekt på å finne skattemessige avskrivningssatser som tilsvarte det økonomiske verdifallet i kapitalen. Hvis en antar at disse avskrivningssatsene tilsvarer det faktiske økonomiske verdifallet, vil korrigeringen av 1991-næringsinntekt gi et tilnærmet riktig bilde av den faktiske inntekt. Antakelsen om at de skattemessige avskrivninger tilsvarer det faktiske verditap medfører også at næringsinntektene i 1992 og 1993 ikke behøver å korrigeres for avskrivninger. Det er videre foretatt justering for netto avsetninger til konsolideringsfond. Konsolideringsfondet var et fond som den næringsdrivende kunne benytte til å utsette skatteinlastningen. En slik avsetning reduserte dermed den rapporterte inntekt, men den endret ikke konsumulighetene, da det ikke var stilt krav til hvordan dette fondet skulle anvendes.

Justeringen for konsolideringsfondet og avskrivningene favner de mest vesentlige endringer i inntektsbegrepet fra 1991 til 1992. Vi har også tatt hensyn til at det var endringer i bunnfradrag for kapitalinntekter fra 1991 til 1992. I 1991 var det et bunnfradrag på 3 000 kroner (6 000 i skatteklasse 2) i renteinntekter og utbytte. For personer som har benyttet dette, legges bunnfradraget til den disponibele inntekten.⁶ Vi har ikke trukket renteutgifter fra disponibel inntekt og hovedårsaken til dette er at avkastningen på boligkapital er undervurdert i selvangivelsesdataene.⁷ Dette er spesielt problematisk når det gjelder personlig næringsdrivende. Næringsdrivende har normalt både lån til næringsvirksomhet og til egen bolig, men det er generelt meget vanskelig å skille ut næringsrenter og boligrenter. Siden avkastningen av næringsvirksomhet er avspeilet i inntektene, vil det være korrekt å trekke næringsrenter fra inntektsbegrepet.

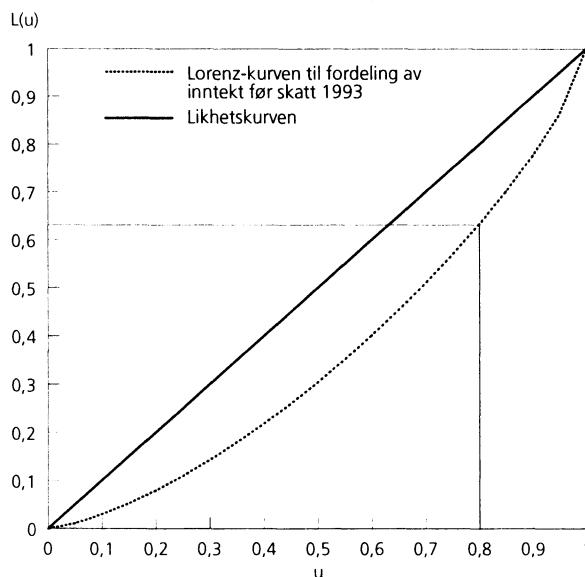
Måling av progressivitet

Progresjon i skattesystemet betyr at gjennomsnittskatten øker med inntekten. En måte å karakterisere progressiviten i skattesystemet på er derfor å presentere marginalskattesatser for ulike inntektsnivåer. En slik tilnærming gir en beskrivelse av skattesystemets formelle progressivitet. I det følgende skal vi imidlertid gi en beskrivelse av skattesystemets faktiske progressivitet ved indekser som summerer opp forholdet mellom inntekt og skatt over hele

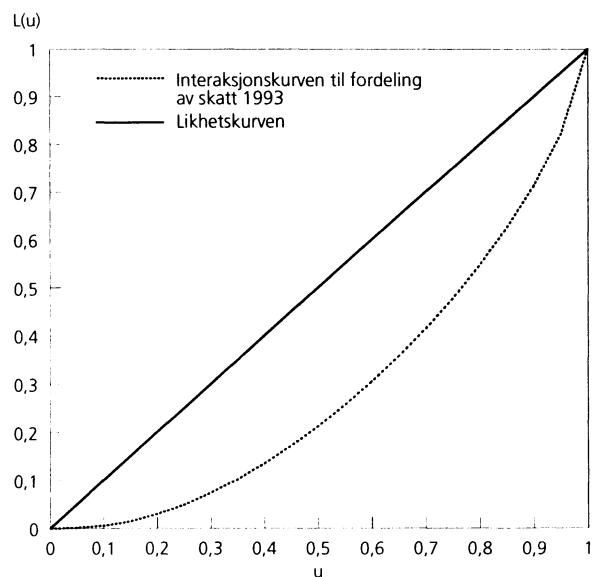
⁶ Det kan naturligvis reises andre innvendinger mot det inntektsbegrepet som benyttes, som at verdien av subsidierte offentlige tjenester, verdien av hjemmearbeid, etc., ikke er inkludert.

⁷ Se Andersen et al. (1993) for hvordan en kan tilordne en mer realistisk avkastning på boligkapitalen og dermed trekke renteutgiftene fra disponibel inntekt.

Figur 1. Lorenz-kurven til fordeling av inntekt før skatt 1993

Figur 2. Interaksjonskurven til fordeling av skatt 1993

populasjonen. En slik beskrivelse utelukker ikke at skattesystemet kan inneholde regressive deler, selv om våre summariske mål viser progressivitet.

De summariske målene på skatteprogressivitet bygger på mål for inntektsulikhet og kan forklares ved hjelp av figurbetrakninger omkring Lorenz-kurver for ulikhet. Lorenz-kurven er det mest vanlige redskap for å representer og analysere fordelingen av inntekt. Lorenz-kurven viser grafisk for hver u mellom 0 og 1 hvor stor andel av inntekten som tilfaller de $100u$ prosent av befolkningen med de laveste inntektene. Ulike fordelinger rangeres ved avstanden til likhetskurven (diagonalen), dvs. den Lorenz-kurven som avbildes når alle enheter har samme inntekt. I figur 1 vises Lorenz-kurven til fordelingen av inntekt før skatt i 1993. I figuren kan en se at de 80 prosent av befolkningen med lavest inntekt, har i overkant av 60 prosent av den totale inntekten.

Men rangeringen er ikke fullstendig i den forstand at når to Lorenz-kurver krysser hverandre kan det ikke avgjøres hvilken fordeling som har minst grad av ulikhet. Det er derfor blitt utviklet ulikhetsmål for å gi komplette rangeringer av fordelinger. Det mest brukte ulikhetsmålet er Gini koeffisienten, som er et summarisk mål på ulikhetsinformasjonen i Lorenz-kurven. Gini koeffisienten til en fordeling tilsvarer 2 ganger arealet mellom likhetskurven og Lorenz-kurven. Således varierer den mellom 0 og 1. Den er lik 1 dersom en person har all inntekt i en populasjon og lik 0 dersom inntekten er likt fordelt mellom alle individer.⁸

For å studere sammenspillet mellom inntekter og skatt benyttes Lorenz-kurven og Gini-koeffisientens dekomponeringsegenskaper (Rao 1969, Kakwani 1977a, Aaberge 1986). Hvordan er skattelebelastningen fordelt når individene er rangert etter inntekt før skatt? Dette beskrives ved hjelp av

interaksjonskurven og interaksjonskoeffisienten, hvor interaksjonskoeffisienten blir bestemt av forløpet til interaksjonskurven på samme måte som Gini koeffisienten bestemmes av forløpet til Lorenz-kurven. Interaksjonskurven for skatt viser for hver u mellom 0 og 1 hvor stor andel av skatten som betales av de $100u$ prosent som har lavest inntekt før skatt. Populasjonen er med andre ord rangert etter inntekt før skatt. I figur 2 vises forløpet til interaksjonskurven for skatt. Så lenge interaksjonskurven ligger under likhetskurven, så vil de med lavest inntekt betale minst skatt i absolute kroner. Når interaksjonskurven for skatt i tillegg ligger under Lorenz-kurven for inntekt før skatt, er skattene mer skjevfordelt enn bruttoinntekten og vi har et progressivt skattesystem.

Vi definerer disponibel inntekt (inntekt etter skatt) som bruttoinntekt (inntekt før skatt) minus skatt og ser hvordan skatt og disponibel inntekt samvarierer med bruttoinntekten. Et teorem av Jakobsson (1976) og Fellman (1976) har formalisert sammenhengen mellom ulikhetsmål for bruttoinntekt, disponibel inntekt og skatt i et progressivt skattesystem:

$$L_Y > L_X > L_T$$

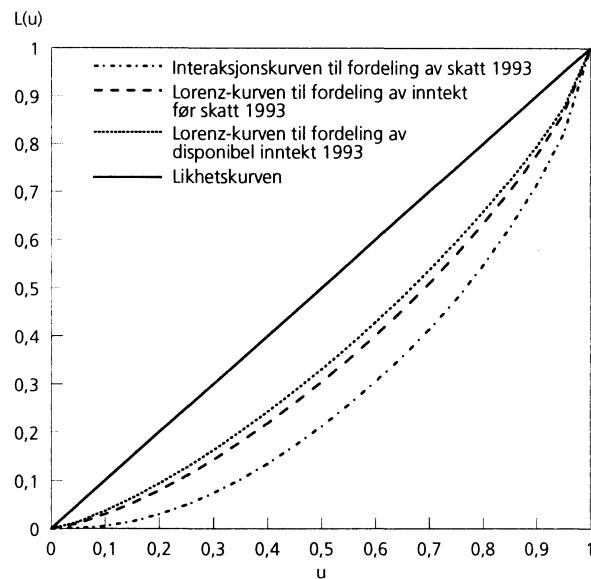
hvor L_Y er Lorenz-kurven for disponibel inntekt, L_X er Lorenz-kurven for bruttoinntekt og L_T er Lorenz-kurven for skatt. Dette kan også på tilsvarende måte uttrykkes ved hjelp av Gini-koeffisienter

$$G_T > G_X > G_Y$$

Teoremet sier at dersom skattene er mer ulikt fordelt enn bruttoinntekten, vil disponibel inntekt ha en jevnere fordeling enn bruttoinntekten. Dette teoremet er basert på en antakelse om at populasjonen består av en homogen

8 Det er utviklet en hel rekke ulikhetsmål, med forskjellige statistiske og normative egenskaper, se for eksempel Sen (1973).

Figur 3. Interaksjonskurven til fordeling av skatt, Lorenz-kurven til fordeling av inntekt før skatt og Lorenz-kurven til fordeling av disponibel inntekt. 1993

gruppe mennesker, dvs. en gruppe mennesker som er «like» med hensyn til alle andre statistiske kjennetegn enn inntekt.⁹ Figur 3 viser denne sammenhengen i en figur.

De to målene på progressivitet som vi skal benytte i denne analysen er basert på disse sammenhengene mellom inntekt før skatt, inntekt etter skatt og skattebelastningen. Den kanskje mest nærliggende måten å beskrive progressiviteten i skattesystemet på er å sammenlikne ulikheten i bruttoinntekten med ulikheten i disponibel inntekt (Musgrave og Thin 1948)¹⁰.

$$R = G_x - G_y$$

Dette progressivitetsmålet betegnes også som den omfordelende effekt. Se blant annet Aaberge og Strøm (1989) for tidligere analyse av progressivitet i det norske skattesystemet ved hjelp av den omfordelende effekt. R beskriver progressiviteten i skattesystemets ved en sammenlikning av ulikheten i fordelingen av bruttoinntekt og fordelingen av disponibel inntekt, målt ved Gini koeffisienten. Vi skal også presentere resultater for et alternativt mål på progressivitet, disproporsjonalitet eller avvik fra et proporsjonalt skattesystem (Kakwani 1977b):

$$D = \gamma_{T,x} - G_x$$

hvor $\gamma_{T,x}$ er interaksjonskoeffisienten for skatt når personene er rangert etter bruttoinntekt.¹¹ En proporsjonal skatt vil gi $D=0$. Kakwani (1984) viser forbindelsen mellom de to målene på progressivitet, R og D

$$R = \frac{\mu_T}{\mu_Y} D - P$$

der μ_T er gjennomsnittlig skattebelastning, μ_Y er gjennomsnittlig disponibel inntekt. D er definert ovenfor og $P=G_y - \gamma_{Y,x}$, hvor $\gamma_{Y,x}$ er interaksjonskoeffisienten til disponibel inntekt når individene er rangert etter bruttoinntekt, og måler graden av omrangering av personer i overgangen fra fordeling av inntekt før skatt til en fordeling av inntekt etter skatt (Plotnick 1981). Omrangering betyr med andre ord at individene bytter plass i inntektsrangeringene når en beveger seg fra en rangering basert på inntekt før skatt til en rangering basert på inntekt etter skatt. Progressivitet målt ved den omfordelende effekt er en sammenlikning av to ulike rangeringer av inntekt, som krever at det tas hensyn til at det i praksis foregår en omrangering i overgangen fra ett inntektsbegrep til ett annet. Disproporsjonalitet er, på den annen side, et mål på progressivitet som kun tar utgangspunkt i én rangering av inntekt.¹²

Vi har dermed følgende to mål på progressivitet i skattesystemet til å vurdere effekter av skattereformen:

A) $R = G_x - G_y$

B) $D = \gamma_{T,x} - G_x$

Progressivitetsindeksene er sammensatt av ulikhetsmål for ulike rangeringer og det kan synes paradokslig at G_x innngår så forskjellig i uttrykkene for R og D . Men det er viktig å merke seg at G_x inngår sammen med henholdsvis G_y i R og $\gamma_{T,x}$ i D . Høy progressivitet kjennetegnes henholdsvis av liten ulikhet i disponibel inntekt (G_y liten) i forhold til G_x og høy ulikhet i skattebelastningen ($\gamma_{T,x}$ stor) i forhold til G_x . I det følgende vil vi undersøke hvordan skatteprogressiviteten har blitt påvirket av den norske skattereformen i 1992 ved å sammenlikne regelverkssimuleringer for 1991 med regelverkssimuleringer for 1992 og 1993.¹³

- 9 Det tas utgangspunkt i en homogen gruppe av individer fordi utledningen av dette resultatet ikke tar hensyn til at skattesystemet i praksis kan føre til en omrangering av individene i overgangen mellom inntekt før skatt til inntekt etter skatt. Når rangeringen av personene hele tiden er den samme, er det for eksempel sammenfall mellom interaksjonskurven for skatt og Lorenz-kurven for skatt.
- 10 I fortsettelsen benytter vi Gini koeffisienter og interaksjonskoeffisienter i framstillingen. Alternativt kunne vi ha benyttet Lorenz-kurver og interaksjonskurver.
- 11 Thoresen (1995) er det redegjort for en metode som kan identifisere hvordan ulike komponenter i skattesystemet bidrar til progressivitet med utgangspunkt i målet for disproporsjonalitet. Ved hjelp av denne metoden kan en finne fram til hvordan ulike deler av skattesystemet kan endre sitt bidrag til progressivitet over tid. Plassen tillater imidlertid ikke noen gjennomgang av disse resultatene.
- 12 Viser til Thoresen og Aarbu (1996) for mer utførlig diskusjon.
- 13 Våre resultater er framkommet ved hjelp av en mikrosimuleringsmodell med simuleringer basert på regelverket innefor skattesystemet, som betyr at de vil avvike fra data fra Innteks- og formuesundersøkelsen. Disse avvikene er imidlertid relativt små.

Resultater

Ved bruk av inntektsbegrepene presentert ovenfor, har vi beregnet den totale ulikheten i disponibel inntekt for 1991, 1992 og 1993. Ulikheten i disponibel inntekt har, som vist i tabell 1, økt med 3,3 prosent fra 1991 til 1993.¹⁴ Når vi tar hensyn til den statistiske usikkerheten i materialet, er forskjellen mellom 1991 og 1993 ikke signifikant.

Resultatene i tabell 1 kan imidlertid både skyldes at inntektene før skatt er mer ujevnt fordelt i 1993 enn i 1991 og endringer i selve skattesystemet som kan ha tilgodesett personer med høye inntekter i sterkest grad. Som diskutert ovenfor er også inntektene før skatt påvirket av endringer i skattesystemet. Da er det relevant å spørre seg hvilken effekt en vekst i inntektene før skatt vil ha for progressiviteten i skattesystemet. Musgrave og Thin (1948) spekulerte i at progressivitet vil virke sterkere dersom inntektene før skatt er ulikt fordelt – «jo mer ulikhet i fordelingen av inntekt før skatt, desto større potensiale for et progressivt skattesystem til å omfordеле inntekt» (s. 510). Det er imidlertid vanskelig å predikere effekter på progressivitet som følge av separate endringer i inntekter før skatt og endringer i skatt (Moyes 1989, Lambert og Pfähler 1992). Når både skattesystem og inntektene før skatt endres simultant, er resultatene særskilt vanskelig å predikere.

Som et utgangspunkt for måling av progressivitet viser vi hvordan skattebelastningen varierer over inntektsnivåene, når populasjonen rangeres etter inntekt før skatt. I tabell 2 vises utviklingen i den gjennomsnittlige skattebelastningen for ulike inntektsnivåer målt i gjennomsnittlig skatt over

Tabell 1. Utviklingen i ulikhet i fordelingen av disponibel inntekt fra 1991 til 1993, målt ved Gini koeffisienten. Standardavvik i parentes

	1991	1992	1993	Prosentvis økning i ulikhet 1991-1993
Ulikhet målt ved Gini koeffisienten	0,241 (0,004)	0,242 (0,003)	0,249 (0,003)	3,3

Tabell 2. Gjennomsnittlig skattebelastning (skatt delt på inntekt før skatt) i desiler for 1991, 1992 og 1993

Desil	1991	1992	1993
1	4,9	5,0	4,5
2	12,5	11,2	11,3
3	16,2	15,9	16,2
4	18,9	17,5	18,7
5	20,3	20,0	21,1
6	22,0	21,8	22,2
7	23,7	22,6	23,5
8	25,2	24,1	25,1
9	26,9	26,2	27,0
10	30,1	29,6	29,8

14 Vi har brukt person som analyseenhet (Danziger og Taussig 1979) og husholdningsinntektene er veid med kvadratroten av antall husholdningsmedlemmer for å lage ekvivalente inntekter (Buhmann et al. 1988).

Tabell 3. Utviklingen i progressivitet i skattesystemet fra 1991 til 1993 målt ved to ulike mål for progressivitet

Progressivitetsmål	1991	1992	1993	Prosentvis økning i progressivitet 1991-1993
R = G _x - G _y	0,0375	0,0379	0,0383	2,1
D = γ _{r,x} - G _x	0,1350	0,1387	0,1339	-0,8

Tabell 4. Graden av omrangering av inntektstakere i overgangen fra inntekt før skatt til inntekt etter skatt. 1991 og 1993

Mål for omrangering	1991	1993
P = G _y - γ _{r,x}	0,0046	0,0022

gjennomsnittlig inntekt før skatt for desiler. I første desil befinner de 10 prosent fattigste i befolkningen, i desil 10 befinner de 10 rikeste i befolkningen, målt etter inntekt før skatt. Vi ser av figuren at den gjennomsnittlige skatteinntekten øker med inntekten. Tabellen indikerer relativt små endringer i progressiviteten fra 1991 til 1993, men det er vanskelig, på basis av tabell 2, å gi noen entydig konklusjon.

I tabell 3 oppsummeres mønsteret i tabell 2 ved hjelp av de to progressivitetsindeksene som ble presentert ovenfor.

Tabell 3 viser at de to målene for progressivitet ikke gir en entydig konklusjon når det gjelder utviklingen i progressiviteten i skattesystemet fra 1991 til 1993. Tar en også hensyn til den statistiske usikkerheten i materialet må en konkludere med at progressiviteten i skattesystemet er uforandret mellom 1991 og 1993. Forskjellen mellom de to målene på progressivitet kan forklares ved at graden av omrangering har endret seg i perioden. I tabell 4 vises utviklingen i omrangering fra 1991 til 1993. Nedgangen i omrangeringen i overgangen fra bruttoinntekt til disponibel inntekt gjør at målene, R og D, beskriver utviklingen i progressivitet fra 1991 til 1993 noe ulikt.

Skattesystemet har gjennomgått store endringer fra 1991 til 1993 og spesielt gjelder dette den skattemessige behandlingen av næringsinntekt og utbytte. Gjennom summariske mål på progressivitet, som mäter den faktiske progressivitet, finner vi at progressiviteten er tilnærmet uforandret mellom 1991 og 1993.

Referanser

- Andersen, C., K.P. Hagen og J.G. Sannarnes (1993): Inntektsfordeling, kapitalinntekt og skatt, *Norsk Økonomisk Tidsskrift* 107, 1-21.

- Arneberg, M.W., H. Gravningsmyhr, K. Hansen, N. Langbraaten, B. Lian og T.O. Thoresen (1995): *LOTTE – en mikrosimuleringsmodell for beregning av skatter og trygder*, Rapporter 95/19, Statistisk sentralbyrå.
- Buhmann, B., L. Rainwater, G. Schmaus og T. Smeeding (1988): Equivalence-scales, Well-being, Inequality, and Poverty: Sensitivity Estimates across Ten Countries Using the Luxembourg Income Study (LIS) Database, *Review of Income and Wealth* **34**, 114-142.
- Dagsvik, J., O. Ljones, S. Strøm og R. Aaberge (1986): *Gifte kvinners arbeidstilbud, skatter og fordelingsvirkninger*, Rapporter 86/14, Statistisk sentralbyrå.
- Danziger, S. og M.K. Taussig (1979): The Income Unit and the Anatomy of Income Distribution, *Review of Income and Wealth* **25**, 365-375.
- Fellman, J. (1976): The Effect of Transformations of Lorenz Curves, *Econometrica* **44**, 823-824.
- Finansdepartementet (1991): Ot.prp.nr. 35 1990-91, Skattemodellen 1992.
- Finansdepartementet (1995): Ot.prp.nr. 19 1994-95, Evaluering av deler av skattereformen.
- Jakobsson, U. (1976): On the Measurement of the Degree of Progression, *Journal of Public Economics* **5**, 161-168.
- Kakwani, N.C. (1977a): Application of Lorenz Curves in Economic Analysis, *Econometrica* **45**, 719-727.
- Kakwani, N.C. (1977b): Measurement of Tax Progressivity: an International Comparison, *The Economic Journal* **87**, 71-80.
- Kakwani, N.C. (1984): On the Measurement of Tax Progressivity and Redistributive Effect with Applications to Horizontal and Vertical Equity, *Advances in Econometrics* **3**, 149-168.
- Lambert, P. and W. Pfähler (1992): Income Tax Progression and Redistributive Effect: The Influence of Changes in the Pre-Tax Income Distribution, *Public Finance* **47**, 1-16.
- Lignings-ABC 1991, 1992, 1993, Skattedirektoratet.
- Moyes P. (1989): Eqiuproportionate Growth of Incomes and After-tax Inequality, *Bulletin of Economic Research* **41**, 287-294.
- Musgrave, R.A. og T. Thin (1948): Income Tax Progression 1929-48, *Journal of Political Economy* **56**, 498-514.
- Plotnick, R. (1981): A Measure of Horizontal Inequity, - *Review of Economics and Statistics* **63**, 283-288.
- Rao, V.M. (1969): Two Decompositions of Concentration Ratio, *Journal of the Royal Statistical Society* **132**, 418-425.
- Sen, A. (1973): *On Economic Inequality*, Oxford: Clarendon Press.
- Simons, H.C. (1938): *Personal Income Taxation*, Chicago: University of Chicago Press.
- Thoresen, T.O. (1995): The Distributional Impact of the Norwegian Tax Reform Measured by Disproportionality, Discussion Papers 146, Statistisk sentralbyrå.
- Thoresen, T.O og K.O. Aarbu (1996): Measures of Tax Progressivity, under utarbeidelse, Statistisk sentralbyrå.
- Aaberge, R. (1986): On the Problem of Measuring Inequality, Discussion Papers 14, Statistisk sentralbyrå.
- Aaberge, R. og S. Strøm (1989): Fordelingsvirkninger av personbeskatningen, *Økonomiske analyser* 1989, 2, Statistisk sentralbyrå.
- Aaberge, R., J.K. Dagsvik og S. Strøm (1996): Labor supply responses and Welfare Effects of Tax Reforms, Kommer i *Scandinavian Journal of Economics*.
- Aarbu, K.O. (1992): Gjennomsnitts- og marginalskatter for personlig næringsdrivende før og etter skattereformen i 1992, *Økonomiske analyser* 1992, 7, Statistisk sentralbyrå.

Økonomisk-politisk kalender 1995

September

1. Aker Verdal får kontrakter for om lag 500 millioner kroner med Phillips Petroleum i forbindelse med Ekofisk II utbyggingen.
8. Oljeselskapet Conoco må betale Akers datterselskap Norwegian Contractors 330 millioner kroner som kompensasjon for kostnadsøkninger i forbindelse med arbeidet på Heidrunplattformen. Aker krevde i utgangspunktet mellom 500 og 800 millioner kroner.
9. Den amerikanske bildelprodusenten A-CMI etablerer en bildelfabrikk på Lista. Anlegget, som innebærer investeringer for 260 millioner kroner, vil gi 250 nye arbeidsplasser. Elkem Aluminium blir medeier og underleverandør.
18. Oceanor undertegner en tre-årig kontrakt med BPPT, det sentrale direktoratet for teknologi og industriutvikling i Indonesia, verdt om lag 100 millioner kroner. Prosjektet innebærer etablering av et maritimt miljøovervåkings-system, Seawatch.
19. Statoil inngår en avtale med Conoco om overtakelse av 257 bensinstasjoner i Irland. Avtalen koster Statoil om lag 500 millioner kroner og gjelder fra årsskiftet.
20. Europakommisjonen godkjenner joint venture mellom matvaredivisjonene i Orkla og Volvo under betingelse av at Orkla selger Hansa Bryggeri i Bergen slik at det nye selskapet ikke blir for dominerende i det norske ølmarkedet.
21. Statoil tildeler Aker en tilleggsordre på over 130 millioner kroner. Ordren med Aker Offshore Partner gjelder arbeider i forbindelse med gassrørledningen Norfra.
22. Selmer tildeles en kontrakt med Oslo Hovedflyplass til en verdi av 221 millioner kroner. Selmer skal være hovedentreprenør for oppdraget med utvendige fasader, solavskjerming og adkomstsystemer.
22. Larsen Oil & Gas i Bergen får bore- og testproduksjonsoppdrag for 140 millioner kroner på britisk sokkel neste år.
29. Etter omfattende lekkasjer legger finansminister Sigmund Johnsen frem forslag til Nasjonalbudsjett for 1996. Budsjettet viser et overskudd på 10,6 milliarder kroner.

Oktober

4. Norway Seafood/RGI inngår en avtale om å bygge 16 fiskefartøyer for russiske rederier til en verdi av minst 1,4 milliarder kroner. Båtene som skal bygges på Brattvåg Skipsverft, skal fiske på russiske kvoter.

5. Alcatel Kabel Norge inngår en kontrakt med Telenor om leveranser av kabler verdt 270 millioner kroner.
7. Brattvåg Skipsverft inngår en kontrakt med et russiske rederi som driver fiske på Stillehavskysten, om bygging av fem fartøyer. Kontrakten er verdt 508 millioner kroner.
17. Statoil melder seg på i kampen om det irske oljeselskapet Aran med et bud på 2 milliarder kroner.
18. Kværner Pulping AB får en kontrakt med Stora Cell i Sverige verdt om lag 185 millioner svenske kroner.
19. Eeg-Henriksen Anlegg får en kontrakt på 268 millioner kroner for bygging av 13 kilometer av stamveitunnelen mellom Aurland og Lærdal.
23. Langsten Slip & Båtbyggeri i Romsdal får bygge en fabrikkråler for Norway Seafood AS. Kontrakten er på 400 millioner kroner. Skroget skal bygges ved Tangen Verft i Kragerø.
24. Esso Norge inngår en avtale med Smedvig om kjøp av spesialskipet SPU 380 til 1,82 milliarder kroner i forbindelse med den foreslalte utbyggingen av Balderfeltet.
24. Norsk Hydro inngår en langsiktig kontrakt om boring av produksjonsbrønner for Hydro-opererte felt med selskapet Odfjell Drilling and Consulting Company. Kontrakten forventes å bli verdt rundt 700 millioner kroner.
31. Raufoss Technology får to storkontrakter. Den ene er til Canada og gjelder salg av M72 for 150 millioner kroner. Den andre er en utviklingskontrakt for 30 mm ammunisjon med den norske hær for om lag 75 millioner kroner.

November

1. PLM Moss Glassverk AS er den første bedriften som nektes statsstøtte som følge av EØS avtalen. Den svenske ledelsen vurderer å legge ned bedriften etter at EFTAs overvåkingsorgan ESA sa nei til unntak fra grunnavgift for emballasje til drikkevarer.
1. Det er politisk flertall på Stortinget for privatisering av Ofotbanen. NSB og SJ går inn med 24,5 prosent hver av aksjene i det nye selskapet Malmtrafikk AS. De resterende 51 prosent av aksjene eies av det svenske selskapet LKAB.
2. Veidekke AS inngår en kontrakt om byggingen av Amanda Storsenter i Haugesund. Kontrakten er en totalentreprise til om lag 210 millioner kroner.
2. Alcatel Telecom Norway får to kontrakter med det norske forsvaret på til sammen 185 millioner kroner. Den

ene kontrakten gjelder forsvarets digitale nett, mens den andre gjelder et sambandskontrollsysten til Luftforsvaret.

2. Russiske og norske myndigheter undertegner, ved Eksportfinans og den russiske utenlandsbanken Vnjesekonombank, en avtale om finansiering av eksport av kapitalvarer og skip til Russland. Avtalen åpner for bygging av russiske fiskebåter ved norske skipsverft.

3. Ugland-gruppen inngår en betydelig avtale om frakt av olje fra oljefeltet Hibernian utenfor Canada. Kontrakten innebærer at Ugland og deres canadiske partner bygger et isforsterket tankskip ved Samsung i Sør Korea til 750 millioner kroner.

3. Carnival Cruise går inn med i overkant av 50 millioner amerikanske dollar i Kloster Cruise, og vil dermed eie to tredjedeler av selskapet. Pengene redder Kloster fra konkurs.

4. NSB får fullmakt til å selge eiendeler for å frigjøre kapital. NSB skal selge aksjer i Narvesen for 500 millioner kroner i tillegg til eiendommer for 300 millioner kroner. Pengene skal investeres i nytt materiell.

4. Veidekke inngår en kontrakt i forbindelse med byggingen av Norsk Bransjesenter på Skøyen i Oslo. Kontrakten er verdt 170 millioner kroner.

8. Norsk Hydro får en kontrakt på salg av norskprodusert gjødsel til Kina. Kontrakten er verdt om lag 200 millioner kroner. Solberg & Andersen inngår en kontrakt verdt om lag 170 millioner kroner om leveranser og opplæring i forbindelse med fem drikkevannsanlegg.

10. Regjeringen beslutter å forlenge verftsstøtten på flere hundre millioner kroner inn i 1996, som følge av at OECD-avtalen om avvikling av verftsstøtten fra 1. januar sprakk.

15. Ullsteinkonsernet får en kontrakt på byggingen av et kombinert offshorefartøy til 290 millioner kroner. Oppdragsgiver er det sveitsiske rederiet Care Offshore.

17. Stortinget vedtar ny verdipapirhandellov som skal tre i kraft fra nyttår. Den nye loven innebærer bl.a. endringer i kapitaldekningsregler for verdipapirforetak og regler for short-salg.

17. Russland, som overtok utenlandslånene til det tidligere Sovjetunionen, inngår en avtale med kreditorene etter fire års forhandlinger om nedbetaling av gjelden.

18. Haugesund Mekaniske Verksted inngår en kontrakt med Norsk Hydro om bygging av Visund-plattformen. Kontrakten er verdt 3,1 milliarder kroner.

19. Torstein Moland trekker seg fra stillingen som sentralbanksjef etter at han ble ilagt en straffeskatt på 45 prosent av Oslo ligningsnemnd på grunn av grov uaktsomhet i den

såkalte "Airbussaken". Moland har klaget saken inn for overligningsnemnden.

21. Presidentene i Bosnia, Kroatia og Serbia underskriver en omfattende fredsavtale, som kan innebære slutten på nesten fire års krig.

21. Konkurransetslyset godkjener ikke bransjeavtalen som regulerer norsk bokomsetning. Tilsynet krever at omsetningen av skole- og lærebøker blir unntatt fra avtalen.

21. Stortinget vedtar å forlenge Norsk Hydros kraftavtale for aluminiumsverket i Årdal.

22. Som ventet vedtar OPECs ministerråd å videreføre dagens produksjonskvote på 24,52 millioner fat pr. dag inn i 1996.

23. Det blir brudd i forhandlingene mellom Norges Fiskarlag og staten om fiskeriavtalen for 1996.

24. Sammen med NCC sikrer Eeg-Henriksen seg en kontrakt på 510 millioner kroner for innredningsarbeider på ekspedisjonsbygget på Gardermoen. Med sideentreiser omfatter oppdraget arbeider for omlag 1,1 milliarder kroner.

30. Odfjell Drilling inngår en intensjonsavtale om en tre-års kontrakt med Statoil for oppgradering av en eldre borerigg. Kontrakten er verdt vel 500 millioner kroner.

Desember

1. Regeringen legger frem salderingsproposisjonen. Til tross for at utgiftene er økt med 3,5 milliarder kroner i forhold til Nasjonalbudsjettet, øker overskuddet og oversporringene til oljefondet fra 10,6 til 12,6 milliarder kroner.

1. Spanias utenriksminister Javier Solana utnevnes til ny generalsekretær i NATO.

3. Fiskeriminister Jan Henry T. Olsen beordrer stans i all foring av laks over to kilo for å hindre ytterligere overproduksjon. Forbudet gjelder frem til 15. januar 1996.

Reiserapporter

Nordisk Konjunkturseminar

**23.-24. oktober 1995,
København**

Leo Andreas Grünfeld

Nordisk konjunkturseminar ble denne gang lagt til det danske økonomiminstreets lokaler i København. Den første dagen ble hovedsakelig viet studier av arbeidsmarkedet i de nordiske landene. Kyrr Omdal fra det norske finansdepartementet innledet med en generell gjennomgang av teorier knyttet til strukturarbeidsledighet. Presentasjonen var nært knyttet til nasjonalbudsjetts kapittel om arbeidsmarkedet der Professor Steinar Holden var hovedfatter. Det finske bidraget skilte seg ut i lys av de store reformene finnene har sett seg tvunget til å gjennomføre. Med en arbeidsledighet på ca. 17 prosent og betydelige underskudd på offentlige budsjetter, har myndighetene valgt å redusere rettigheten til arbeidstakerne. Eksempelvis har man redusert oppsigelsestiden fra 8 til 4 uker i tillegg til å innføre et høyt antall karensdager. Til sammen 55 reformtiltak skal bidra til å halvere ledigheten innen 1997. For at dette skal slå til er man avhengig av en meget høy vekstakt i privat tjenesteyting. Det er særlig på dette punktet at mange står seg tvilende til muligheten for å oppnå det nevnte målet.

Den andre dagen ble satt av til gjennomgang av de enkelte lands konjunktursituasjon. Norge fremsto som et "positivt" særtilfelle og deltakerne viste betydelig interesse for oljefondets forvaltning og virkningspåverkanter på valutakurs og renter. De svenske representantene valgte å fokusere på rente-problematikken og hevdet at det store gapet mellom tyske og svenske renter sannsynligvis ikke hviler på realøkonomiske forhold, men at det er et resultat av imperfeksjoner i de internasjonale valuta og kapitalmarkedene.

Neste seminar legges til Reykjavik i begynnelsen av juni 1996.

Nordisk skattevitenskaplig forskningsråd høstseminar

**25. og 26. oktober 1995,
Göteborg**

Julie Aslaksen og Karl Ove Aarbu

Nordisk skattevitenskaplig forskningsråd er et tverrfaglig diskusjonsforum for Sverige, Finland, Danmark og Norge, hvor både skattejurister og økonomer deltar. Det sentrale tema på dette seminaret var de nordiske lands skattereformer med fokus på endringene i bedrifts- og kapitalbeskatningen. Seminaret ble åpnet med en juridisk og økonomisk generalrapport som sammenliknet endringene i bedrifts- og kapitalbeskatningen mellom de nordiske land. I disse rapporter kom det klart fram at reformene i Norge har gått lengst i å tilstrebe et såkalt *nøytralt* skattesystem, den berømte delingsmodellen og RISK-metoden for skattlegging av aksjevinster er eksempler på enkellementer i det norske skattesystemet som ingen av de andre nordiske land har våget å innføre. Sverige og Finland skattereformer har også gått langt i å tilstrebe et nøytralt skattesystem, men disse lands skattesystem bærer preg av flere praktiske løsninger. Felles for skattesystemene etter reformene i Norge, Sverige og Finland, er spennet mellom høyeste skatt på arbeidsinntekt og skattesats på kapitalinntekt. Danmark har på den annen side ikke har reformert skattesystemet nevneværdig, og skilte seg dermed klart ut fra de andre nordiske land. I diskusjonene ble Danmark kritisert for dette, spesielt av delegatene fra Sverige og Norge, mens finnene holdt seg mer på sidelinjen. I tillegg til dette var det invitert en rekke foredragsholdere som holdt foredrag innen forskjellige deler av fagfeltet. Av foredrag å merke seg var det Kåre Petter Hagens foredrag om kapitalbeskatning i små åpne økonomier og Gøran Grasskops foredrag om store foretaks skatteplanlegging. Den førstnevnte foredragsholder la vekt på at skattereformer vil ha ulik effekt avhengig om man forutsetter en lukket eller åpen økonomi. I arbeidet med den norske skattereformen ble prinsippene sagt på grunnlag av modeller som forutsatte en lukket økonomi. Hvis en imidlertid hadde lagt en åpen økonomi til grunn (en åpenbart mer korrekt forutsetning for de nordiske land) ville sannsynligvis enkelte prinsipper blitt endret. Essensen i Grasskops innlegg var at store bedrifter i liten grad brydde seg om skatt, det overordnede prinsipp var langsiktig lønn-

somhet, og gitt at skattesystemet ikke var konfiskerende var skatt ikke noe vesentlig element i de store foretaks skatteplanlegging. Disse uttalelsens skapte naturlig nok en engasjert diskusjon, skatteforskere ønsker selvfølgelig at skatt skal bety mye. Seminaret var etter vår mening meget nyttig, og det ble brukt en del tid på å knytte kontakter med forskere fra andre land.

Competition or Harmonization?- Fiscal Policy, Regulation, and Standards-, Evangelische Akademie Tutzing

**30. oktober- 2 november 1995,
Lake Starnberg, München**

Rolf Aaberge

Konferansen ble arrangert av Center for Economic Studies, Universitetet i München i samarbeid med Sosialøkonomisk institutt ved Universitetet i Oslo.

Det ble presentert i alt 14 inviterte arbeider. Kun ett av disse beskjeftiget seg med data (Possible Losers and Winners of Tax Competition and Tax Harmonization av Aaberge, Colombino og Strøm). Hvert av arbeidene ble kritisk gjennomgått av to diskutanter og dette bidro til å kaste lys over kontroversielle forutsetninger og svakheter ved de enkelte analysene. Et velkjent trekk ved mange teoretiske analyser er at de støtter seg på sterke forutsetninger som ikke har empirisk ryggdekning.. Det er vanskelig å vurdere verdien av slike eksersiser utover det at de introduserer nye problemstillinger og begreper. Selv om de fleste av deltagerne på konferansen var teoretikere, bar diskusjonene likevel preg av dette dilemmaat.

To av de mest interessante arbeidene som ble presentert drøftet hhv. alternative strategier for harmonisering av indirekte skatter (VAT) og forholdet mellom indirekte og direkte skatter i lys av det indre markedet i Europa.

Det førstnevnte arbeidet (Keen og Smith) peker på hvilke utfordringer EU (EØS) står overfor når det gjelder den endelige utforming av VAT, der målet er å unngå forstyrrelser av funksjoneringen til det indre markedet samtidig som medlemslandene sikres størst mulig grad av autonomi i fastsettelsen av skattesatser. Forfatterne

foreslo en alternativ strategi til EU-kommisjonens foreløbige opplegg for VAT-system i det indre markedet, basert på en felles standard skattesats (gulv) på 15 prosent som kunne anvendes på alle transaksjoner mellom medlemslandene. Beskatning utover 15 prosent kunne bestemmes av det

enkelte medlemsland og i praksis dermed variere fra land til land.

Det andre arbeidet (Gordon og Nielsen) drøftet hvordan ulike former for direkte og indirekte beskatning kunne påvirke muligheten for skatteunngåelse. Hovedformålet

med arbeidet var å gi en teoretisk vurdering av incentivene til skatteunngåelse som følger av ulik direkte og indirekte beskatning mellom landene i EØS-området.

Forskningspublikasjoner

Nye utgivelser

Rapporter

Tor Arnt Johnsen og Bodil M. Larsen:
Kraftmarkedsmodell med energi- og effektdimensjon

Rapport 95/33, 1995. Sidetall 54.
ISBN 82-537-4212-6

Rapporten beskriver en modell for det norske kraftmarkedet, hvor året er delt inn i tre sesonger. Hver sesong er igjen delt i en høy- og lavlastperiode etter etterspørselsforholdene. Høylast er dagtid på ukedager, mens lavlast er natt og helger. Hensikten med å lage modellen er å ha et verktøy som kan brukes til å studere variasjoner i priser, produksjon, etterspørsel og handel gjennom året. Modellen beskriver et norsk kraftmarked der det hersker frikonkurranse. Løsning av modellen etablerer likevektspriser på elektrisk kraft i Norge i de nevnte periodene. Likevektspriser tillagt transporttariffer og avgifter gir etterspørrene i modellen signal om kostnaden ved å bruke elektrisitet. Likeledes gir likevektsprisene signaler til kraftprodusentene om verdien av ytterligere energi eller effektkapasitet. Eksport og import av kraft bestemmes ut fra forholdene mellom norsk pris og verdensmarkedspris, gitt transmisjonskapasiteten til og fra utlandet. Beregningseksemplene utført med modellen viser at utvidet eksport og import mellom Norge og utlandet påvirker kraftpriser og kraftproduksjon i Norge. I beregningseksemplene stiller kraftintensiv industri og treforedling overfor markedspriser på kraft. Verdensmarkedspriser som gir ensidig eksport av kraft i høylastperiodene gir en kraftig økning av norske kraftpriser. Dersom eksport fra Norge i høylastperiodene motsvarer av import i lavlastperiodene, blir priset sett i kraftmarkedet betydelig mindre. Mer omfattende kraftutveksling medfører at utenlandske kraftprodusenter kan benytte det norske kraftsystemet for å unngå store svingninger i sin varmekraftproduksjon. Norsk kraftproduksjon vris i dette tilfellet kraftig i retning av høylastperiodene.

Annegrete Bruvoll og Karin Ibenholt:
Norske avfallsmengder etter årstusenskifte

Rapport 95/31, 1995. Sidetall 41.
ISBN 82-537-4208-8

For å få best mulig rustet i planleggingen av framtidig avfalls politikk, er det nødven-

dig å anslå hvordan avfallsmengdene vil kunne utvikle seg. Denne analysen presenterer prognosør for utviklingen i kommunalt avfall, innlevert spesialavfall og avfall generert i industrien fram mot 2010, basert på dagens kunnskaper om økonomisk utvikling. Analysen tilslirer at kommunale avfallsmengder og innlevert spesialavfall vil øke med henholdsvis 44 og 36 prosent fra 1994 til 2010. Tilsvarende tall for genererte mengder spesialavfall og produksjons- og forbruksavfall i industrien er henholdsvis 49 og 58 prosent. Disse resultatene gir et bilde av framtidige avfallsmengder der som det ikke blir innført ytterligere avfallsreduserende tiltak.

distribution function and also yield essential information about the shape of the income distribution. The paper also demonstrates that this type of inequality measures have an explicit normative foundation as well as an attractive statistical/geometrical interpretation. Furthermore, it is shown that the measures' sensitivity to transfers depend on the shape of the income distribution.

Documents

Discussion Papers

Bjørn E. Naug og Ragnar Nymoen:
Import Price Formation and Pricing to Market: A Test on Norwegian Data
DP no. 157, 1995. Sidetall 23.

This paper investigates the determinants of Norwegian import prices of manufactures over the period 1970(1) - 1991(4). Multivariate cointegration analysis establishes a long-run relationship between import prices, foreign prices, the exchange rate and domestic unit labour costs. Normalized on import prices, the long-run elasticities are 0.63 (foreign prices and the exchange rate) and 0.37 (domestic costs). Deviations from this relationship are highly significant in a structural import price equation, which also contains positive effects of growth in domestic demand and inflation, as well as a negative effect from the Norwegian unemployment rate. The estimated parameters appear reasonably stable within the sample.

Rolf Aaberge:
Choosing Measures of Inequality for Empirical Applications
DP no. 158, 1995. Sidetall 23.

This paper is concerned with the distribution of income and the problem of choosing summary measures of inequality for empirical applications. By introducing a simple transformation of the Lorenz curve one is led to three measures of inequality, which jointly prove to represent a fairly good approximation of the inequality in a

Petter Jakob Bjerve:
The Influence of Ragnar Frisch on Macroeconomic Planning and Policy in Norway
Documents 95/10, 1995. Sidetall 39.

Notater

Bjørn E. Naug:
Estimering av eksportrelasjoner på disaggregerte kvartalsdata
Notater 95/46, 1995. Sidetall 16.

Knut Moug:
Beregning av bruttoproduksjon og eierinntekt i boligsektoren i nasjonalregnskapet - noen metodiske synspunkter
Notater 95/47, 1995. Sidetall 20.

Tom Kornstad:
Simulering av konsum og arbeidstilbud i et livsløsperspektiv
Notater 95/52, 1995. Sidetall 32.

Audun Langørgen:
Faktorer bak kommunale variasjoner i utgifter til sosialhjelp og barnevern
Notater 95/56, 1995. Sidetall 17.

Tidligere utgivelser

Sosiale og økonomiske studier

Bjørn E. Naug:

En økonometrisk analyse av utviklingen i importandelene for industrivarer 1968-1990. **SØS 84, 1994.**

Einar Bowitz og Ådne Cappelen:

Prisdannelsen og faktoretterspørsel i norske næringer. **SØS 85, 1994.**

Klaus Mohn:

Modelling Regional Producer Behaviour - A Survey. **SØS 86, 1994.**

Knut A. Magnussen:

Old-Age Pensions, Retirement Behaviour and Personal Saving. A Discussion of the Literature. **SØS 87, 1994.**

Klaus Mohn, Lasse Stambøl og Knut Ø. Sørensen:

Regional analyse av arbeidsmarkedet og demografi. Drivkrefter og utviklingstrekk belyst ved modellsystemet REGARD. **SØS 88, 1994.**

Nils Martin Stølen:

Wage Formation and the Macroeconomic Functioning of the Norwegian Labour Market. **SØS 89, 1995.**

Tom Kornstad:

Empirical Life Cycle Models of Labour Supply and Consumption. **SØS 91, 1995.**

Rapporter

Haakon Vennemo:

A Growth Model of Norway with a Two-way Link to the Environment. **Rapporter 94/5, 1994.**

Leif Brubakk:

Estimering av en makrokonsumfunksjon for ikke-varige varer 1968-1991. **Rapporter 94/9, 1994.**

Marie W. Arneberg og Thor Olav

Thoresen: Syke- og fødselspenger i mikrosimuleringsmodellen LOTTE. **Rapporter 94/10, 1994.**

Klaus Mohn:

Monetarism and Structural Adjustment – The Case of Mozambique. **Rapporter 94/11, 1994.**

Tom Andersen, Ole Tom Djupskås og

Tor Arnt Johnsen:

Kraftkontrakter til alminnelig forsyning i 1993. Priser, kvantum og leveringsbetingelser. **Rapporter 94/12, 1994.**

Asbjørn Aaheim:

Inntekter fra utvinning av norske naturressurser. Noen teoretiske betrakninger. **Rapporter 94/14, 1994.**

Tom-André Johansson:

En økonometrisk analyse av lagertilpassingen i norske industrisektorer. **Rapporter 94/16, 1994.**

Lasse S. Stambøl:

Flytting, utdanning og arbeidsmarked 1986-1990. En interaktiv analyse av sammenhengen mellom endringer i flyttetilbøyelighet og arbeidsmarked. **Rapporter 94/17, 1994.**

Anne Brendemoen, Mona I. Hansen og

Bodil Larsen:

Framskrivning av utslip til luft i Norge. En modell dokumentasjon. **Rapporter 94/18, 1994.**

Erling Holmøy, Gunnar Nordén og

Birger Strøm:

MSG-5. A Complete Description of the System of Equations. **Rapporter 94/19, 1994.**

Ragnhild Balsvik og Anne Brendemoen:

A Computable General Equilibrium Model for Tanzania. Documentation of the Model, the 1990 – Social Accounting Matrix and Calibration. **Rapporter 94/20, 1994.**

Audun Langørgen:

Framskrivning av sysselsettingen i kommuneforvaltningen. **Rapporter 94/24, 1994.**

Mette Rolland:

Militærutgifter i utviklingsland. Metodeproblemer knyttet til måling av militærutgifter i norske programland. **Rapporter 94/26, 1994.**

Petter Jakob Bjerve:

Utviklingsoppdrag i Sri Lanka. **Rapporter 94/28, 1994.**

Marie W. Arneberg:

Dokumentasjon av prosjektet LOTTE-TRYGD. **Rapporter 94/29, 1994.**

Kirsten Hansen:

Skatter og overføringer til private. Historisk oversikt over satser mv. Årene 1975-1994. **Rapporter 94/21, 1994.**

Einar Bowitz, Taran Fæhn, Leo Andreas

Grünenfeld og Knut Moun:

Norsk medlemskap i EU - en makroøkonomisk analyse. **Rapporter 94/25, 1994.**

Helge Brunborg og Svenn-Erik Mamalund:

Kohort- og periodefruktbarhet i Norge 1820-1993. **Rapporter 94/27, 1994.**

Elin Berg:

Estimering av investeringsrelasjoner med installasjonskostander. **Rapporter 94/30, 1994.**

Torbjørn Hægeland:

En indikator for effekter av næringsspolitiske tiltak i en økonomi karakterisert ved monopolistisk konkurranse. **Rapporter 94/31, 1994.**

Bjørn E. Naug:

En økonometrisk modell for norsk eksport av industrielle råvarer. **Rapporter 95/2, 1995.**

Annegrete Bruvoll og Gina Spurkland:

Avfall i Noreg fram til 2010. **Rapport 95/8, 1995.**

Taran Fæhn, Leo Andreas Grünenfeld,

Erling Holmøy, Torbjørn Hægeland og

Birger Strøm:

Sammensetningen av den effektive støtten til norske næringer i 1989 og 1991. **Rapporter 95/9, 1995.**

Ole Tom Djupskås og Runa Nesbakken:

Energibruk i husholdningene 1993. Data fra forbruksundersøkelsen. **Rapport 95/10, 1995.**

Bodil M. Larsen og Runa Nesbakken:

Norske CO₂ utslipps 1987-1993. En studie av CO₂ avgiftens effekt. **Rapporter 95/14, 1995.**

Torstein Bye, Tor Arnt Johnsen og Mona

I. Hansen:

Tilbud og etterspørsel av elektrisk kraft til 2020. Nasjonale og regionale fremskrivninger. **Rapporter 95/18, 1995.**

Marie W. Arneberg, Hanne A. Gravning-myhr, Kirsten Hansen, Nina Langbraaten, Bård Lian og Thor Olav Thoresen:
LOTTE en mikrosimuleringsmodell for beregning av skatter og trygder. **Rapporter 95/19, 1995.**

Nico Keilman og Helge Brunborg:
Household Projections for Norway, 1990-2020. Part I: Macrosimulations. **Rapport 95/21, 1995.**

Leif Brubakk, Morten Aaserud, Wilma Pel-lekaan og Fritz von Ostvoorn:
SEEM - An Energy Demand Model for Western Europe. **Rapport 95/24, 1995.**

Hilde Lurås:
Framskrivning av miljøindikatorer. **Rapport 95/25, 1995.**

Knut H. Alfsen, Bodil Larsen og Haakon Vennemo:
Bærekraftig økonomi? Noen alternative modellsценarier for Norge mot år 2030.
Rapport 95/27, 1995.

Lasse S. Stambøl:
Flytting og arbeidsstyrken. Flyttetilbøyelighet og flyttemønster hos arbeidsledige og sysselsatte i perioden 1988-1993.
Rapport 95/28, 1995.

Terje Skjerpen:
Seasonal Adjustment of First Time Registered New Passenger Cars in Norway by Structural Time Series Analysis. **Rapport 95/30, 1995.**

Discussion Papers

Anne Brendemoen:
Car Ownership Decisions in Norwegian Households. **DP no. 116, 1994.**

Audun Langørsgen:
A MACromodel of Local Government Spending Behaviour in Norway. **DP no. 117, 1994.**

Kjell Arne Brekke:
Utilitarism, Equivalence Scales and Logarithmic Utility. **DP no. 118, 1994.**

Kjell Arne Brekke, Hilde Lurås og Karine Nyborg:
Sufficient Welfare Indicators, Allowing Disagreement in Evaluations of Social Welfare. **DP no. 119, 1994.**

Tor Jakob Klette:
R&D, Scope Economies and Company Structure: A "Not-so-Fixed Effect" Model of Plant Performance. **DP no. 120, 1994.**

Yngve Willassen:
A Generalization of Hall's Specification of the Consumption Function. **DP no. 121, 1994.**

Erling Holmøy, Torbjørn Hægeland og Øystein Olsen:
Effective Rates of Assistance for Norwegian Industries. **DP no. 122, 1994.**

Klaus Mohn:
On Equity and Public Pricing in Developing Countries. **DP no. 123, 1994.**

Jørgen Aasness, Erling Eide og Terje Skjerpen:
Criminometrics, Latent Variables, Panel Data, and Different Types of Crime. **DP no. 124, 1994.**

Erik Biørn og Tor Jakob Klette:
Errors in Variables and Panel Data: The Labour Demand Response to Permanent Changes in Output. **DP no. 125, 1994.**

Ingvild Svendsen:
Do Norwegian Firms Form Extrapolative Expectations? **DP no. 126, 1994.**

Tor Jakob Klette og Zvi Griliches:
The Inconsistency of Common Scales Estimators when Output Prices are Unobserved and Endogenous. **DP no. 127, 1994.**

Knut Einar Rosendahl:
Carbon Taxes and the Petroleum Wealth. **DP no. 128, 1994.**

Søren Johansen og Anders Rygh Swensen:
Testing Rational Expectations in Vector Autoregressive Models. **DP no. 129, 1994.**

Tor Jakob Klette:
Estimating Price-Cost Margins and Scale Economies from a Panel of Microdata. **DP no. 130, 1994.**

Leo Andreas Grünfeld:
Monetary Aspects of Business Cycles in Norway. An Exploratory Study Based on Historical Data. **DP no. 131, 1994.**

Kjersti-Gro Lindquist:
Testing for Market Power in the Norwegian Primary Aluminium Industry. **DP no. 132, 1994.**

Tor Jakob Klette:
R&D, Spillovers and Performance among Heterogenous Firms. An Empirical Study Using Microdata. **DP no. 133, 1994.**

Kjell Arne Brekke og Hanne A. Gravningmyhr:
Adjusting NNP for instrumental or defensive expenditures. An analytical approach. **DP no. 134, 1994.**

Thor Olav Thoresen:
Distributional and Behavioural Effects of Child Care Subsidies. **DP no. 135, 1995.**

Tor Jakob Klette og Astrid Mathiassen:
Job Creation, Job Destruction and Plant Turnover in Norwegian Manufacturing. **DP no. 136, 1995.**

Karine Nyborg:
Project Evaluations and Decision Processes. **DP no. 137, 1995.**

Leif Andreassen:
A Framework for Estimating Disequilibrium Models with Many Markets. **DP no. 138, 1995.**

Leif Andreassen:
Aggregation when Markets do not Clear. **DP no. 139, 1995.**

Terje Skjerpen:
Is there a Business Cycle Component in Norwegian Macroeconomic Quarterly Time Series? **DP no. 140, 1995.**

John K. Dagsvik:
Probabilistic Choice Models for Uncertain Outcomes. **DP no. 141, 1995.**

Marit Rønsen:
Maternal Employment in Norway, a Parity-Specific analysis of the Return to Full-Time and Part-Time Work after Birth. **DP no. 142.**

Annegrete Bruvoll, Solveig Glomsrød og Haakon Vennemo:
The Environmental Drag on Longterm Economic Performance. Evidence from Norway. **DP no. 143, 1995.**

Torstein Bye og Tor Arnt Johnsen:
Prospects for a Common, Deregulated Nordic Electricity Market. **DP no. 144, 1995.**

Brita Bye:
A Dynamic Equilibrium Analysis of a Carbon Tax. **DP no. 145, 1995.**

Thor Olav Thoresen:
The Distributional Impact of the Norwegian Tax Reform Measured by Disproportionality. **DP no. 146, 1995.**

Erling Holmøy og Torbjørn Hægeland:
Effective Rates of Assistance for Norwegian Industries. **DP no. 147, 1995.**

Jørgen Aasness, Torstein Bye og Hans Terje Mysen:
Welfare Effects of Emission Taxes in Norway. **DP no. 148, 1995.**

Einar Bowitz, Taran Fæhn, Leo Andreas Grünfeld og Knut Moun:
Transitory Adjustment Costs and Long Term Welfare Effects of an EU-membership The Norwegian Case. **DP no. 150, 1995.**

Ingvild Svendsen:
Dynamic Modelling of Domestic Prices with Time-varying Elasticities and Rational Expectations. **DP no. 151, 1995.**

Ingvild Svendsen:
Forward- and Backward Looking Models for Norwegian Export Prices. **DP no. 152, 1995.**

Audun Langørgen:
On the Simultaneous Determination of Current Expenditure, Real Capital, Fee Income, and Public Debt in Norwegian Local Government. **DP no. 153, 1995.**

Alexandra Katz og Torstein Bye:
Returns to Publicly Owned Transport Infrastructure Investment. A Cost Function/Cost Share Approach for Norway, 1971-1991. **DP no. 154, 1995.**

Karl Ove Aarbu:
Some Issues About the Norwegian Capital Income Imputation Model. **DP no. 155, 1995.**

Pål Boug, Knut Anton Mork og Trond Tjemsland:
Financial Deregulation and Consumer Behavior: the Norwegian Experience. **DP no. 156, 1995.**

Reprints

Snorre Kverndokk:
Coalitions and Side Payments in International CO₂ Treaties. **Reprints no. 72, 1995.**
Reprint from Ekko C. Van Ierland (ed.): *International Environmental Economics, Theories, Models and Applications to Climate Change, International Trade and Acidification*. Developments in Environmental Economics 4, 1994, 45-76. Elsevier Science Publishers B.V. Amsterdam.

Knut Anton Mork, Øystein Olsen og Hans Terje Mysen:
Macroeconomic Responses to Oil Price Increases and Decreases in Seven OECD Countries. **Reprints no. 73, 1995.** Reprint from *The Energy Journal* 15, 4, 1994, 19-35.

John K. Dagsvik:
How Large is the Class of Generalized Extreme Value Random Utility Models? **Reprints no. 74, 1995.** Reprint from *Journal of Mathematical Psychology* 39, 1, 1995, 90-98

Knut Alfsen, Hugo Birkelund Morten Aaserud:
Impacts of an EC Carbon/Energy Tax and Deregulation Thermal Power Supply on CO₂, SO₂ and NO_x Emissions. **Reprints no. 76, 1995.** Reprint from *Environmental and Resource Economics*, Vol. 5, 1995, 165-189.

Odd Aukrust:
The Scandinavian Contribution to National Accounting. **Reprints no. 77, 1995.**
Reprint from Z. Kenessey (ed.): *The Accounts of Nations Amsterdam*, IOS Press, 1994. ISBN 90-51-5199-156-8.

Olav Bjerkholt:
Introduction: Ragnar Frisch, the originator of Econometrics. **Reprints no. 78, 1995.**
Reprint from O. Bjerkholt (ed.): *Foundations of Modern Econometrics. The Selected Essays of Ragnar Frisch*, Volume I. Aldershot, UK: Edward Elgar, pp. xiii-iii, 1995.

Documents

Knut H. Alfsen:
Natural Resource Accounting and Analysis in Norway. **Documents 94/2, 1994.**

Olav Bjerkholt:
Ragnar Frisch 1895-1995. **Documents 94/3, 1994.**

Anders Rygh Swensen:
Simple examples on smoothing macroeconomic time series. **Documents 95/1, 1995.**

Chunping Zhao, Olav Bjerkholt, Tore Halvorsen and Yu Zhu:
The Flow of Funds Accounts in China. **Documents 95/3, 1995.**

Hanne A. Gravningmyhr:
Analysing Effects of Removing Survivors' Pensions, Using the Microsimulation Model LOTTE. **Documents 95/5, 1995.**

Pål Boug:
User's Guide. The SEEMmodel Version 2.0. **Documents 95/6, 1995.**

Einar Bowitz, Nils Øyvind Mæhle, Virza S. Sasmitawidjaja og Sentot B. Widoyono:
MEMLI An Environmental Model for Indonesia. Technical Documentation of Data

Programs and Procedures. **Documents 95/7, 1995.**

Knut H. Alfsen, Torstein Bye, Solveig Glomsrød og Henrik Wiig:
Integrated Assessment of Soil Degradation and Economic Growth in Ghana. **Documents 95/8, 1995.**

Olav Bjerkholt:
Ragnar Frisch and the Foundation of the Econometric Society and Econometrica. **Documents 95/9, 1995.**

Notater

Dennis Fredriksen:
MOSART. Teknisk dokumentasjon **Notater 95/5, 1995.**

Kjetil Olsen:
Nytte- og kostnadsvirkninger av en norsk oppfyllelse av nasjonale utslippsmålettinger. **Notater 95/7, 1995.**

Ådne Cappelen, Terje Skjerpen og Jørgen Aasness: Konsumetterspørsel, tjenesteproduksjon og sysselsetting. En mikro til makro analyse. **Notater 95/17, 1995.**

Hans Terje Mysen:
Nordisk energimarkedsmodell. Dokumentasjon av delmodell for energietterspørsel i industrien. **Notater 95/24, 1995.**

Bjørn E. Naug:
Eksport og importlikninger i KVARTS. **Notater 95/29, 1995.**

Bjørn E. Naug:
Etterspørsel etter arbeidskraft en litteraturoversikt. **Notater 95/31, 1995.**

Tor Jakob Klette:
Vekst og produktivitet i norsk industri. Hovedrapport fra et NFR-prosjekt. **Notater 95/35, 1995.**

Lisbeth Lerskau:
Oversikt over konjunkturindikatorer i databasen NORMAP på FAME. **Notater 95/40, 1995.**

Innholdsfortegnelse for ØKONOMISKE ANALYSER og ECONOMIC SURVEY de siste 12 måneder

Innholdsfortegnelse for tidligere utgivelser av Økonomiske analyser og Economic Survey kan fås ved henvendelse til Eva Ivås, Statistisk sentralbyrå, telefon: 22 86 45 70, telefax: 22 11 12 38, E-mail: eiv@ssb.no

ES 4/94

Economic trends

Ådne Cappelen and Nils Martin Stølen: Forecasting labour market imbalances

ES 1/95

Economic survey 1994

Hilde Lurås: Rent from Norwegian natural resources

ES 2/95

Economic trends

Torstein Bye and Tor Arnt Johnsen: Norway - the Nordic power house.

Mette Rolland: Prospects for the world economy.

ES 3/95

Economic trends

Article: Revised Norwegian national accounts

ØA 9/94

Konjunkturtendensene.

Thor Olav Thoresen: Fordelingseffekten av barnehagesubsidiene.

Knut A. Magnussen: Oppgangen i de lang-siktige rentene og konjunkturutviklingen i Vest-Europa.

Liv Hobbelstad Simpson og Tor Skoglund: Gjennomføringen av hovedrevisjon av nasjonalregnskapet.

Stein Inge Hove og Torbjørn Eika: KVARTS: Modellen bak prognosene.

ØA 1/95

Konjunkturtendensene.

Dennis Fredriksen: MOSART - en modell for framskrivinger av befolkningen.

Snorre Kverndokk og Knut Einar Rosendahl: CO₂-avgifter og petroleums-formue.

Helge Næsheim og Ståle Drevdal: Utvikling i sysselsetting, ledighet og yrkespassivitet i de nordiske land.

Kjersti-Gro Lindquist: Konkurranseevnen i norsk industri.

Ådne Cappelen og Mette Rolland: Makroøkonomisk utvikling på mellomlang sikt.

ØA 2/95

Økonomisk utsyn over året 1994.

ØA 3/95

Hanne A. Gravningmyhr: Pensjonister, pensjon og skattlegging

Nils Marting Stølen og Turid Åvitsland: Regional arbeidsmarkedsutvikling 1990-2000

Einar Bowitz: Hva er MODAG?

Hanne A. Gravningmyhr: LOTTE - en modell for beregning av skatt og trygd

Godkjente doktoravhandlinger:

Leif Andreassen: Econometric analysis of disequilibrium

Kjersti-Gro Lindquist: The market power of Norwegian exporters

ØA 4/95

Elin Berg: Utviklingen på det europeiske gassmarked.

Bodil M. Larsen og Runa Nesbakken: Norske CO₂-utslipp 1987-1993.

Audun Langørgen: Kommunenes økonomiske tilpasning over tid.

ØA 5/95

Konjunkturtendensene.

Einar Bowitz: MODAG-modellenes prognoseegenskaper 1991-1994.

Audun Langørgen: Virkninger av politiske reformer på antall tilsynsplasser og sysselsettingen i barnehager.

ØA 6/95

Konjunkturtendensene.

Håkon Vennemo: Økt levestandard, men dårligere miljø?

Jon Petter Nossen og Lars Sundell: Revisjon av finansstatistikken for offentlig forvaltning

ØA 7/95

Finn Roar Aune, Torstein Bye og Tor Arnt Johnsen: Kostnader ved nedleggelse av svenske atomkraftverk.

Karine Nyborg: Nutte-kostnadsanalyser og politiske vurderinger.

Britt Justad og Kjersti Halvorsrud: Finansielle sektorbalanser 1988-1993. Hovedresultater og metoder.

Bjørn E. Naug: Importandeler, relative priser og konkurranseevne. En analyse basert på importandelsmodellen i MODAG.

ØA 8/95

Julie Aslaksen, Hanne A. Gravningmyhr og Jørgen Aasness: Fordelingseffektivitet av ulike typer direkte beskatning - en analyse av "barnerellevante" ordninger.

Karl Ove Aarbu: Skattereformens betydning for endringen i skatt for aksjeselskap fra 1991 til 1992.

Inger Texmon: På egne ben. Om ungdomsflytting fra foreldrehjemmet.

Lasse Sighjørn Stambøl: Flytting i ulike grupper på arbeidsmarkedet.

Annegrete Bruvoll og Karin Ibenhold: Framskrivning av avfallsmengder i Norge.

Erling Joar Fløttum: Publiseringen av reviserte nasjonalregnskapstall - hvorfor Statistisk sentralbyrå ikke ventet på de andre landene.

Tabell- og diagramvedlegg

Innhold

Side

A. Nasjonalregnskap for Norge¹⁾

Tabell A1	Bruttonasjonalprodukt etter sluttanvendelse. Løpende priser. Mill. kr	1*
Tabell A2	Bruttonasjonalprodukt etter sluttanvendelse. Faste 1992-priser. Mill. kr.....	1*
Tabell A3	Bruttonasjonalprodukt etter sluttanvendelse. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	2*
Tabell A4	Bruttonasjonalprodukt etter sluttanvendelse. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	2*
Tabell A5	Produksjon. Løpende priser. Mill. kr	3*
Tabell A6	Produksjon. Faste 1992-priser. Mill. kr.....	4*
Tabell A7	Produksjon. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	5*
Tabell A8	Produksjon. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	6*
Tabell A9	Produktinnsats. Løpende priser. Mill. kr.....	7*
Tabell A10	Produktinnsats. Faste 1992-priser. Mill. kr.....	8*
Tabell A11	Produktinnsats. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	9*
Tabell A12	Produktinnsats. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	10*
Tabell A13	Bruttoprodukt. Løpende priser. Mill. kr.....	11*
Tabell A14	Bruttoprodukt. Faste 1992-priser. Mill. kr.....	12*
Tabell A15	Bruttoprodukt. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	13*
Tabell A16	Bruttoprodukt. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	14*
Tabell A17	Hovedtall for konsum. Løpende priser. Mill. kr	15*
Tabell A18	Hovedtall for konsum. Faste 1992-priser. Mill. kr.....	15*
Tabell A19	Hovedtall for konsum. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	16*
Tabell A20	Hovedtall for konsum. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	16*
Tabell A21	Konsum i husholdninger. Løpende priser. Mill. kr	17*
Tabell A22	Konsum i husholdninger. Faste 1992-priser. Mill. kr.....	17*
Tabell A23	Konsum i husholdninger. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	18*
Tabell A24	Konsum i husholdninger. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	18*
Tabell A25	Bruttoinvestering i fast realkapital. Løpende priser. Mill. kr	19*
Tabell A26	Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 1992-priser. Mill. kr	20*
Tabell A27	Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	21*
Tabell A28	Bruttoinvestering i fast realkapital. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	22*
Tabell A29	Eksport. Løpende priser. Mill. kr	23*
Tabell A30	Eksport. Faste 1992-priser. Mill. kr	24*
Tabell A31	Eksport. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	25*
Tabell A32	Eksport. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	26*
Tabell A33	Import. Løpende priser. Mill. kr	27*
Tabell A34	Import. Faste 1992-priser. Mill. kr	28*
Tabell A35	Import. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	29*
Tabell A36	Import. Prisindeks. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	30*
Tabell A37	Driftsregnskapet overfor utlandet. Løpende priser. Mill. kr.....	31*

B. Konjunkturindikatorer for Norge

Tabell B1:	Olje- og gassproduksjon	32*
Tabell B2:	Produksjonsindeksen etter næring og anvendelse	32*
Tabell B3:	Industriproduksjon - produksjonsindeksen.....	32*
Tabell B4:	Ordretilgang - industri	33*
Tabell B5:	Ordrereserver - industri	33*
Tabell B6:	Påløpte investeringskostnader for oljeutvinning	34*
Tabell B7:	Industriinvesteringer i verdi - investeringsundersøkelsen	34*
Tabell B8:	Boligbygging	34*
Tabell B9:	Detaljomsetningsvolum - sesongjustert indeks.....	35*
Tabell B10:	Detaljomsetningsvolum mv. - endring fra foregående år	35*
Tabell B11:	Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen	35*
Tabell B12:	Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer.....	35*
Tabell B13:	Timefortjeneste.....	36*
Tabell B14:	Konsumprisindeksen.....	36*
Tabell B15:	Engrospriser.....	36*
Tabell B16:	Utenrikshandel - verditall	37*
Tabell B17:	Utenrikshandel - indeks	37*

Diagrammer

Olje- og gassproduksjon	38*
Produksjonsindeksen	38*
Ordreindeksen - industri	39*
Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	40*
Ordreindeksen - bygge- og anleggsvirksomhet	40*
Arbeidsledighet og sysselsetting	41*
Antatte og utførte investeringer i industrien	41*
Detaljomsetning mv	41*
Lønninger	41*
Konsum- og engrospriser	42*
Nominell rente på tre-måneders plasseringer	42*
Utenrikshandel	42*

C. Nasjonalregnskapstall for utvalgte OECD-land

Tabell C1: Bruttonasjonalprodukt	43*
Tabell C2: Privat konsum	43*
Tabell C3: Offentlig konsum	43*
Tabell C4: Bruttoinvesteringer i fast realkapital	44*
Tabell C5: Eksport av varer og tjenester	44*
Tabell C6: Import av varer og tjenester	44*
Tabell C7: Privat konsum	45*
Tabell C8: Arbeidsledighet	45*

D. Konjunkturindikatorer for utlandet

Tabell D1: Sverige	46*
Tabell D2: Danmark	46*
Tabell D3: Storbritannia	46*
Tabell D4: Tyskland (vest)	46*
Tabell D5: Frankrike	47*
Tabell D6: USA	47*
Tabell D7: Japan	47*

1*

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A1. Bruttonasjonalprodukt etter sluttanvendelse. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttonasjonalprodukt	821352	870330	208970	211956	216837	232567	227353	224388	227702
Innenlandsk anvendelse.	768007	818020	197210	200195	204456	216158	209730	211788	215216
Konsum i alt.	591732	622555	148291	149706	157761	166798	153553	156633	164668
Konsum i husholdninger	390401	414160	97175	98113	105183	113689	101221	103379	111245
Konsum i statsforvaltningen	74101	75094	18435	18594	18937	19129	18180	18725	18455
Konsum i kommuneforvaltningen	105383	110391	27048	27317	27872	28155	28326	28652	28994
Konsum i ideelle organisasjoner	21846	22910	5633	5682	5769	5825	5826	5877	5974
Bruttoinvesteringer i alt	176276	195465	48920	50489	46695	49360	56177	55155	50547
Bruttoinvestering i fast kapital.	163124	175969	39083	45164	44462	47259	43398	46365	45157
Boligtjenester	17919	23191	4822	5251	6142	6976	6697	6611	6695
Bruttoinvestering, markedsrettet	115629	122378	28065	33471	30956	29887	29719	32532	30721
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	13935	13693	2784	2770	2984	5155	2799	2817	2923
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	13429	14008	2835	3072	3624	4477	3068	3368	3892
Bruttoinvestering, ideelle organisasjoner.	2213	2698	577	600	756	764	1115	1037	925
Lager.	13151	19496	9836	5325	2234	2101	12779	8790	5390
Eksport i alt	315545	334746	78934	81978	83946	89888	88622	85885	87228
Import i alt	262200	282436	67174	70218	71565	73479	70999	73285	74742

Tabell A2. Bruttonasjonalprodukt etter sluttanvendelse. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttonasjonalprodukt	800581	846193	206515	205516	209626	224536	216516	212097	218336
Innenlandsk anvendelse.	750083	786598	191050	192827	196487	206235	198704	199766	203048
Konsum i alt.	578103	598739	143773	144337	151394	159235	145274	147507	154737
Konsum i husholdninger	382068	400287	94468	94989	101538	109292	96234	98039	105519
Konsum i statsforvaltningen.	71758	71303	17733	17743	17919	17908	17060	17402	17115
Konsum i kommuneforvaltningen	102976	105372	26148	26181	26477	26566	26545	26621	26639
Konsum i ideelle organisasjoner	21300	21777	5424	5424	5459	5469	5435	5445	5463
Bruttoinvesteringer i alt	171979	187860	47277	48490	45093	47000	53430	52259	48312
Bruttoinvestering i fast kapital.	158616	167394	37464	42883	42498	44549	40710	43332	41836
Boligtjenester	17784	22386	4753	5109	5888	6636	6314	6169	6223
Bruttoinvestering, markedsrettet	111795	115765	26682	31566	29507	28011	27775	30363	28331
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	13621	13093	2689	2638	2874	4892	2659	2662	2754
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	13239	13546	2776	2988	3501	4281	2908	3167	3663
Bruttoinvestering, ideelle organisasjoner.	2178	2604	564	582	729	729	1054	971	865
Lager.	13363	20466	9813	5607	2595	2451	12720	8926	6475
Eksport i alt	306159	332230	80392	81008	82300	88530	85574	83194	86650
Import i alt	255660	272635	64927	68318	69160	70230	67762	70863	71363

2*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A3. Bruttonasjonalprodukt etter sluttanvendelse. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttonasjonalprodukt	2,1	5,7	6,2	7,1	4,4	5,2	4,8	3,2	4,2
Innenlandsk anvendelse	2,7	4,9	4,6	9,8	3,1	2,5	4,0	3,6	3,3
Konsum i alt	1,8	3,6	4,3	3,8	3,2	3,1	1,0	2,2	2,2
Konsum i husholdninger	2,3	4,8	5,8	5,1	4,3	4,1	1,9	3,2	3,9
Konsum i statsforvaltningen	1,1	-0,6	-0,3	-0,4	-1,0	-0,8	-3,8	-1,9	-4,5
Konsum i kommuneforvaltningen	1,0	2,3	2,4	2,5	2,2	2,2	1,5	1,7	0,6
Konsum i ideelle organisasjoner	0,0	2,2	2,3	2,3	2,0	2,3	0,2	0,4	0,1
Bruttoinvesteringer i alt	6,1	9,2	5,5	32,6	3,0	0,3	13,0	7,8	7,1
Bruttoinvestering i fast kapital	1,5	5,5	7,9	14,7	6,6	-4,5	8,7	1,0	-1,6
Boligjenester	-1,4	25,9	17,2	26,5	30,7	28,0	32,8	20,8	5,7
Bruttoinvestering, markedsrettet	5,3	3,6	8,3	17,6	3,9	-12,3	4,1	-3,8	-4,0
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	-15,9	-3,9	4,5	-15,1	-9,3	2,5	-1,1	0,9	-4,2
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	-4,0	2,3	-4,3	5,2	6,6	1,7	4,8	6,0	4,6
Bruttoinvestering, ideelle organisasjoner	-0,3	19,6	5,8	4,3	37,4	31,1	86,8	66,9	18,7
Lager	131,4	53,2	-2,7	-775,5	-33,3		29,6	59,2	149,5
Eksport i alt	2,0	8,5	11,4	4,2	7,8	10,7	6,4	2,7	5,3
Import i alt	4,0	6,6	7,6	11,1	4,7	3,6	4,4	3,7	3,2

Tabell A4. Bruttonasjonalprodukt etter sluttanvendelse. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttonasjonalprodukt	2,6	0,3	-1,3	-0,2	0,5	1,9	3,8	2,6	0,8
Innenlandsk anvendelse	2,4	1,6	1,6	1,6	1,5	1,6	2,3	2,1	1,9
Konsum i alt	2,4	1,6	1,6	1,4	1,8	1,6	2,5	2,4	2,1
Konsum i husholdninger	2,2	1,3	1,3	1,0	1,5	1,3	2,3	2,1	1,8
Konsum i statsforvaltningen	3,3	2,0	1,8	1,8	2,3	2,0	2,5	2,7	2,0
Konsum i kommuneforvaltningen	2,3	2,4	2,3	2,2	2,5	2,5	3,2	3,2	3,4
Konsum i ideelle organisasjoner	2,6	2,6	2,5	2,6	2,8	2,4	3,2	3,0	3,5
Bruttoinvesteringer i alt	2,5	1,5	1,6	2,6	0,4	1,6	1,6	1,4	1,0
Bruttoinvestering i fast kapital	2,8	2,2	2,2	3,1	1,4	2,2	2,2	1,6	3,2
Boligjenester	0,8	2,8	1,2	2,1	3,4	3,9	4,5	4,3	3,1
Bruttoinvestering, markedsrettet	3,4	2,2	2,5	3,5	1,1	2,0	1,7	1,0	3,4
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	2,3	2,2	2,4	3,1	1,3	2,2	1,7	0,8	2,2
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	1,4	1,9	1,4	1,4	2,0	2,6	3,3	3,4	2,7
Bruttoinvestering, ideelle organisasjoner	1,6	2,0	1,5	1,5	2,0	2,5	3,4	3,6	3,0
Lager	-1,6	-3,2	-0,8	-27,7	-16,5	415,1	0,2	3,7	-3,3
Eksport i alt	3,1	-2,2	-6,1	-2,9	-1,5	1,4	5,5	2,0	-1,3
Import i alt	2,6	1,0	1,4	1,8	0,8	0,3	1,3	0,6	1,2

3*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A5. Produksjon. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
I alt	1389900	1469062	350861	362135	364404	391661	381694	379752	379108
Jordbruk	26352	25604	5191	5611	9105	5697	5048	5224	8450
Skogbruk	3015	3041	918	846	333	944	1588	1455	445
Fiske og fiskeoppdrett	10837	12928	3418	2945	3064	3501	3849	3423	3071
Olje og gassutvinning	127600	133408	31805	34143	31019	36442	33729	34161	32552
Utv. av råolje og naturgass	121449	127014	29756	32582	29727	34950	32321	32949	31204
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning.	6150	6394	2049	1561	1292	1492	1408	1212	1348
Bergverksdrift	4412	4674	987	1215	1201	1272	1128	1268	1183
Industri.	311926	335188	80398	85373	79935	89483	91973	90319	84144
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri . . .	77978	81492	18757	21590	19875	21269	19589	21490	19494
Tekstil, bekledning og skotøy	5314	5748	1440	1486	1229	1593	1651	1449	1187
Treforedling	15699	17570	4193	4174	4301	4902	5500	5549	5724
Grafisk produksjon	24057	25608	6470	6320	6051	6766	6981	6636	6461
Raffinering.	15906	15719	3868	3908	4016	3927	3520	3563	3500
Kjemiske råvarer	16706	17799	4402	4336	4372	4689	5316	4993	4836
Kjemiske og mineralske prod.	21922	24001	5849	6194	5456	6501	7006	6665	6177
Metaller	25354	30165	6924	7530	7580	8131	8904	8356	8224
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv. . . .	89138	94340	23230	24300	21765	25045	27116	25856	23355
Trevare-, møbelindustri og annen industri	19852	22745	5265	5534	5289	6658	6391	5761	5185
Kraftforsyning	29597	27839	8310	6040	5731	7758	8955	6915	6592
Bygg og anlegg	79342	87989	18310	20395	23748	25536	23172	24757	24817
Varehandel	129625	140126	31951	33528	34188	40459	35796	35419	35605
Hotell og restaurant	24898	28206	6387	6597	7530	7692	6046	6324	7318
Rørtransport.	12924	14692	3606	3673	3420	3993	3948	3826	3910
Samferdsel	98329	103887	23262	25956	27184	27485	25612	28314	29822
Sjøfart	59214	57733	13675	14554	15198	14306	14587	15014	15128
Utenriks sjøfart	54546	52548	12610	13139	13662	13137	13490	13470	13537
Innenriks sjøfart.	4668	5185	1065	1416	1535	1169	1097	1544	1591
Bank og forsikring	52088	55652	13574	13415	13926	14737	14176	12196	14249
Boligtjenester	72181	73383	18145	18205	18415	18618	18500	18634	18893
Forretningsmessig tjenesteyting	74372	79572	20378	19670	17769	21755	21004	20043	18526
Privat tjenesteyting	75148	79460	20157	19064	20704	19535	21237	20046	21905
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	198040	205681	50391	50906	51936	52450	51347	52416	52500
Statsforvaltningen	73615	74871	18342	18531	18906	19092	17623	18297	17968
Sivilt	52181	53321	13062	13198	13464	13597	12855	13354	13085
Forsvar.	21434	21550	5280	5333	5442	5495	4768	4943	4883
Kommuneforvaltningen	124425	130810	32049	32375	33030	33358	33724	34119	34532
Fastlands-næringer.	1194830	1268413	302840	311180	316304	338089	330527	328294	329110
Markedsrettet	1087331	1155744	274162	284707	285154	311721	303088	299835	298515
Ikke markedsrettet	302569	313318	76699	77429	79250	79940	78606	79917	80593

4*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A6. Produksjon. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
I alt	1358960	1428285	345911	353261	352391	376721	363074	362404	361494
Jordbruk	26560	25608	5196	5563	9050	5798	5186	5362	9372
Skogbruk	3320	3370	1100	1010	328	932	1439	1311	420
Fiske og fiskeoppdrett	11178	12791	3481	2911	2965	3435	3630	3372	2997
Olje og gassutvinning	125456	140683	34916	35007	32280	38480	36091	35903	36806
Utv. av råolje og naturgass	120125	135388	33259	33722	31183	37223	34871	34827	35621
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	5331	5295	1657	1284	1098	1257	1220	1076	1185
Bergverksdrift	4399	4640	981	1210	1191	1258	1094	1259	1171
Industri	309996	327138	79541	83937	77620	86041	86057	84639	78146
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri . . .	79687	82881	19192	21950	20179	21560	20043	22197	20121
Tekstil, beklædning og skotøy	5304	5803	1425	1483	1262	1633	1622	1432	1175
Treforedling	16549	18109	4502	4409	4410	4788	4931	4732	4573
Grafisk produksjon	23147	23887	6052	5902	5639	6295	6321	5990	5812
Raffinering	15356	15862	3860	3983	3949	4069	3721	3661	3650
Kjemiske råvarer	16690	17184	4364	4231	4241	4348	4614	4277	4131
Kjemiske og mineralske prod.	21600	23455	5674	6153	5416	6212	6584	6256	5752
Metaller	25517	27795	6734	7063	6936	7061	7025	6724	6545
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv. . .	86376	90775	22632	23487	20667	23989	25426	24128	21605
Trevare-, møbelindustri og annen industri	19769	21387	5105	5276	4921	6086	5770	5242	4783
Kraftforsyning	29674	28052	8395	6158	5794	7706	8553	6664	6274
Bygg og anlegg	78719	84932	18044	19835	22762	24291	21808	23051	23045
Varehandel	127054	137629	31926	33149	33273	39282	33878	33812	33724
Hotell og restaurant	24493	27397	6150	6334	7684	7229	5858	6252	7776
Rørtransport	12529	13829	3407	3470	3188	3764	3760	3671	3724
Samferdsel	98753	106142	23899	26553	27705	27984	26102	28710	29925
Sjøfart	51877	50203	11983	12771	13145	12305	12705	12823	12972
Utenriks sjøfart	47370	45218	10951	11407	11676	11183	11657	11363	11469
Innenriks sjøfart	4507	4986	1032	1364	1468	1122	1048	1460	1503
Bank og forsikring	50663	53045	13101	13192	13376	13376	13192	13192	13559
Boligtjenester	70135	70836	17564	17593	17757	17922	17739	17769	17952
Forretningsmessig tjenesteyting	71939	75247	19543	18721	16722	20260	19587	18581	16813
Privat tjenesteyting	69534	71677	18306	17387	18498	17487	18588	17624	18812
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	192681	195067	48381	48461	49054	49171	47806	48407	48006
Statsforvaltningen	71397	70778	17603	17606	17791	17778	16395	16948	16395
Sivilt	50787	50685	12601	12639	12721	12725	12026	12447	11965
Forsvar	20610	20093	5002	4968	5070	5053	4369	4501	4430
Kommuneforvaltningen	121284	124289	30778	30855	31263	31394	31412	31459	31611
Fastlands-næringer	1173604	1228556	296638	303378	305246	323294	311565	311466	309496
Markedsrettet	1064445	1129660	272069	279221	277121	301249	289331	287974	287027
Ikke markedsrettet	294515	298626	73843	74040	75270	75473	73743	74429	74467

5*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A7. Produksjon. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
I alt	1,7	5,1	4,7	6,1	4,6	5,0	5,0	2,6	2,6
Jordbruk	3,7	-3,6	-5,5	4,9	-8,5	-1,1	-0,2	-3,6	3,6
Skogbruk	-10,4	1,5	-15,9	10,9	9,4	16,4	30,8	29,8	27,9
Fiske og fiskeoppdrett	5,5	14,4	12,3	15,9	17,8	12,6	4,3	15,9	1,1
Olje og gassutvinning	5,8	12,1	17,9	16,3	4,7	10,2	3,4	2,6	14,0
Utv. av råolje og naturgass	6,3	12,7	17,5	17,2	5,3	11,4	4,8	3,3	14,2
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	-4,9	-0,7	27,1	-2,6	-9,0	-16,4	-26,3	-16,2	8,0
Bergverksdrift	1,4	5,5	-6,8	6,2	6,4	15,7	11,5	4,1	-1,7
Industri	2,0	5,5	3,1	7,6	5,8	5,6	8,2	0,8	0,7
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	0,7	4,0	1,2	6,2	6,8	1,8	4,4	1,1	-0,3
Tekstil, bekledning og skoøy	-2,5	9,4	0,5	14,9	10,0	12,7	13,8	-3,4	-6,9
Treforedling	6,4	9,4	6,3	6,3	14,4	11,1	9,5	7,3	3,7
Grafisk produksjon	0,4	3,2	1,9	5,7	3,0	2,3	4,5	1,5	3,1
Raffinering	-0,0	3,3	4,5	-1,4	-0,0	10,7	-3,6	-8,1	-7,6
Kjemiske råvarer	7,6	3,0	2,8	-0,4	5,4	4,1	5,7	1,1	-2,6
Kjemiske og mineralske prod.	0,7	8,6	3,1	13,4	7,2	10,5	16,0	1,7	6,2
Metaller	1,8	8,9	12,9	12,6	6,9	4,0	4,3	-4,8	-5,6
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	3,1	5,1	1,9	8,3	3,7	6,3	12,3	2,7	4,5
Trevare-, møbelindustri og annen industri	1,0	8,2	3,1	13,0	8,0	8,9	13,0	-0,6	-2,8
Kraftforsyning	2,0	-5,5	0,6	-4,2	-6,1	-11,7	1,9	8,2	8,3
Bygg og anlegg	-5,3	7,9	3,2	2,7	16,9	8,2	20,9	16,2	1,2
Varehandel	0,4	8,3	9,1	7,9	8,5	7,9	6,1	2,0	1,4
Hotell og restaurant	5,7	11,9	16,9	12,1	8,5	11,2	-4,8	-1,3	1,2
Rørtransport	5,6	10,4	15,7	15,6	2,3	8,6	10,3	5,8	16,8
Samferdsel	9,6	7,5	5,2	8,4	4,2	12,1	9,2	8,1	8,0
Sjøfart	-4,6	-3,2	-6,8	-2,6	-0,5	-3,0	6,0	0,4	-1,3
Utenriks sjøfart	-5,3	-4,5	-8,0	-4,2	-1,6	-4,3	6,5	-0,4	-1,8
Innenriks sjøfart.	2,8	10,6	8,5	12,8	9,0	12,2	1,6	7,0	2,4
Bank og forsikring	-0,7	4,7	5,1	4,3	5,8	3,5	0,7	-	1,4
Boligtjenester	1,1	1,0	1,4	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
Forretningsmessig tjenesteyting	1,1	4,6	5,1	6,1	5,7	1,9	0,2	-0,7	0,5
Privat tjenesteyting	2,1	3,1	3,3	3,6	2,9	2,5	1,5	1,4	1,7
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	0,5	1,2	1,3	1,4	1,1	1,1	-1,2	-0,1	-2,1
Statsforvaltningen	-0,2	-0,9	-0,6	-0,6	-1,2	-1,0	-6,9	-3,7	-7,8
Sivilt	3,7	-0,2	0,1	0,3	-0,8	-0,4	-4,6	-1,5	-5,9
Forsvar.	-8,5	-2,5	-2,4	-2,9	-2,2	-2,5	-12,7	-9,4	-12,6
Kommuneforvaltningen	0,9	2,5	2,5	2,6	2,6	2,3	2,1	2,0	1,1
Fastlands-næringer.	1,5	4,7	3,7	5,3	4,9	4,8	5,0	2,7	1,4
Markedsrettet	2,0	6,1	5,6	7,4	5,5	6,0	6,3	3,1	3,6
Ikke markedsrettet	0,5	1,4	1,5	1,4	1,4	1,3	-0,1	0,5	-1,1

6*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A8. Produksjon. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
I alt	2,3	0,6	-0,2	0,2	1,3	0,9	3,6	2,2	1,4
Jordbruk	-0,8	0,8	8,6	6,2	-1,1	-6,9	-2,6	-3,4	-10,4
Skogbruk	-9,2	-0,6	-7,9	-8,2	13,1	11,4	32,2	32,4	4,5
Fiske og fiskeoppdrett	-3,1	4,2	2,1	-0,3	5,6	9,3	8,0	0,3	-0,8
Olje og gassutvinning	1,7	-6,8	-13,5	-6,9	-5,6	-1,2	2,6	-2,4	-8,0
Utv. av råolje og naturgass	1,1	-7,2	-14,8	-7,6	-5,8	-1,0	3,6	-2,1	-8,1
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	15,4	4,7	9,5	9,3	-0,2	-0,3	-6,7	-7,4	-3,4
Bergverksdrift	0,3	0,4	-1,4	0,8	0,2	2,0	2,5	0,3	0,2
Industri	0,6	1,8	0,7	1,1	2,1	3,3	5,7	4,9	4,6
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	-2,1	0,5	0,2	0,5	1,0	0,3	0,0	-1,6	-1,6
Tekstil, bekledning og skotøy	0,2	-1,1	1,0	1,2	-2,9	-3,7	0,7	1,0	3,7
Treforedling	-5,1	2,3	-3,9	0,1	2,4	10,4	19,8	23,9	28,3
Grafisk produksjon	3,9	3,1	2,9	3,2	3,2	3,3	3,3	3,5	3,6
Raffinering	3,6	-4,3	-3,3	-6,6	-1,0	-6,2	-5,6	-0,8	-5,7
Kjemiske råvarer	0,1	3,5	3,0	2,2	1,4	7,2	14,2	13,9	13,5
Kjemiske og mineralske prod.	1,5	0,8	1,5	-0,5	-0,7	2,9	3,2	5,8	6,6
Metaller	-0,6	9,2	2,4	7,5	9,2	17,6	23,3	16,6	15,0
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	3,2	0,7	0,4	0,1	1,4	0,9	3,9	3,6	2,6
Trevare-, møbelindustri og annen industri	0,4	5,9	3,4	5,4	7,2	7,3	7,4	4,8	0,9
Kraftforsyning	-0,3	-0,5	-0,7	-0,7	1,0	-1,1	5,8	5,8	6,2
Bygg og anlegg	0,8	2,8	1,2	2,0	3,4	4,0	4,7	4,5	3,2
Varehandel	2,0	-0,2	-0,5	-0,8	1,5	-0,8	5,6	3,6	2,8
Hotell og restaurant	1,7	1,3	2,2	1,2	1,0	0,7	-0,6	-2,9	-4,0
Rørtransport	3,1	3,0	4,4	3,7	7,0	-2,0	-0,8	-1,5	-2,1
Samferdsel	-0,4	-1,7	-2,1	-2,6	-0,9	-1,3	0,8	0,9	1,6
Sjøfart	14,1	0,7	0,4	0,4	-1,9	4,3	0,6	2,7	0,9
Utenriks sjøfart	15,1	0,9	0,6	0,6	-2,0	4,7	0,5	2,9	0,9
Innenriks sjøfart	3,6	0,4	0,4	0,3	0,1	1,0	1,4	1,9	1,2
Bank og forsikring	2,8	2,0	8,4	3,3	10,6	-10,1	3,7	-9,1	0,9
Boligtjenester	2,9	0,7	1,4	0,5	0,4	0,5	1,0	1,3	1,5
Forretningsmessig tjenesteyting	3,4	2,3	2,3	1,9	2,9	2,2	2,8	2,7	3,7
Privat tjenesteyting	8,1	2,6	2,4	2,4	2,7	2,7	3,8	3,7	4,0
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	2,8	2,6	2,5	2,4	2,7	2,7	3,1	3,1	3,3
Statsforvaltningen	3,1	2,6	2,3	2,4	3,0	2,7	3,2	2,6	3,1
Sivilt	2,7	2,4	2,1	1,9	3,0	2,6	3,1	2,7	3,3
Forsvar	4,0	3,1	3,0	3,6	2,8	3,1	3,4	2,3	2,7
Kommuneforvaltningen	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,8	3,1	3,4	3,4
Fastlands-næringer	1,8	1,4	1,4	1,0	2,1	1,1	3,9	2,8	2,6
Markedsrettet	2,2	0,2	-0,9	-0,3	1,1	0,6	4,0	2,1	1,1
Ikke markedsrettet	2,7	2,1	2,2	2,0	2,1	2,2	2,6	2,7	2,8

7*

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A9. Produktinnsats. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
I alt	667899	710588	168410	177778	175288	189112	181195	184182	179858
Jordbruk	12885	12572	2256	4942	3190	2183	2177	4833	3161
Skogbruk	560	588	190	173	59	166	252	232	73
Fiske og fiskeoppdrett	5901	6986	1733	1576	1676	2001	1831	1777	1679
Olje og gassutvinning	27596	31043	7731	7674	7098	8541	8022	7928	8317
Utv. av råolje og naturgass	24907	28322	6891	7020	6528	7883	7386	7370	7686
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning.	2689	2721	840	653	570	658	635	558	631
Bergverksdrift	2583	2784	584	719	714	766	659	757	714
Industri	220213	235252	56062	59917	56384	62890	62653	61814	57174
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	62177	66092	15146	17466	16148	17332	15933	17718	15818
Tekstil, beklæding og skotøy	3215	3540	864	889	776	1011	998	871	731
Treforedling	12272	13648	3282	3257	3370	3739	3970	3884	3810
Grafisk produksjon	13214	13893	3476	3393	3292	3732	3802	3605	3609
Raffinering	14446	14096	3275	3622	3570	3629	3252	3282	3014
Kjemiske råvarer	12190	12780	3217	3122	3163	3279	3525	3237	3148
Kjemiske og mineralske prod.	13757	15233	3650	3961	3524	4099	4393	4139	3864
Metaller	19710	21919	5111	5456	5576	5777	5694	5370	5255
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	56437	59817	14751	15328	13632	16106	17044	16075	14584
Trevare-, møbelindustri og annen industri	12794	14232	3289	3423	3334	4186	4042	3632	3339
Kraftforsyning	7308	6982	2065	1510	1444	1963	2168	1662	1627
Bygg og anlegg	53158	58741	12353	13592	15773	17023	15387	16308	16430
Varehandel	50775	56280	12890	13359	13651	16380	14091	13915	14361
Hotell og restaurant	13661	15611	3504	3586	4374	4147	3354	3575	4478
Rørtransport	1013	1143	277	286	265	315	314	312	320
Samferdsel	49212	52799	11623	13065	13756	14355	12404	14031	14882
Sjøfart	38202	37904	8875	9862	9720	9447	9796	10027	9912
Utenriks sjøfart	35675	34904	8260	9049	8830	8766	9206	9196	9047
Innenriks sjøfart	2528	2999	615	813	890	681	590	830	864
Bank og forsikring	14723	15653	3785	3808	3969	4092	3953	3809	4192
Boligtjenester	10695	11173	2721	2747	2821	2884	2911	2916	2965
Forretningsmessig tjenesteyting	33623	35936	9212	8826	8016	9882	9515	8907	8365
Privat tjenesteyting	28603	29770	7550	7164	7663	7393	7773	7347	8000
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	65055	66557	16306	16472	16806	16973	15714	16111	15888
Statsforvaltningen	33360	33712	8259	8343	8513	8597	7314	7614	7291
Sivilt	22732	22942	5620	5678	5793	5851	5227	5442	5108
Forsvar	10628	10770	2639	2665	2720	2746	2087	2172	2183
Kommuneforvaltningen	31695	32845	8047	8129	8293	8376	8400	8497	8597
Ind. målte bank- og finanstjen.	32132	32813	8693	8499	7908	7714	8219	7923	7323
Fastlands-næringer	571482	610684	143449	152271	151187	163777	155434	158822	154851
Markedsrettet	544673	583892	136842	146124	143625	157301	150242	153064	149435
Ikke markedsrettet	91094	93883	22875	23155	23755	24098	22733	23194	23100

8*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A10. Produktinnsats. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
I alt	654050	684332	163440	172438	168488	179966	171881	175900	170068
Jordbruk	12894	12152	2196	4799	3072	2086	2131	4730	3093
Skogbruk	557	566	185	169	55	156	241	220	70
Fiske og fiskeoppdrett	5882	6642	1633	1487	1589	1932	1792	1720	1641
Olje og gassutvinning	26601	29631	7453	7363	6765	8049	7561	7482	7694
Utv. av råolje og naturgass	23987	27034	6641	6734	6227	7433	6963	6954	7113
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning.	2614	2596	812	630	538	616	598	528	581
Bergverksdrift	2534	2674	565	697	686	725	630	725	675
Industri.	219799	231887	56249	59549	55201	60888	60584	59935	55398
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	62698	65204	15105	17281	15843	16975	15751	17482	15806
Tekstil, bekledning og skotøy	3196	3497	859	894	760	984	977	863	708
Treforedling	12676	13871	3448	3377	3378	3668	3777	3624	3502
Grafisk produksjon	13065	13484	3416	3331	3183	3553	3568	3381	3281
Raffinering.	14335	14807	3604	3719	3687	3798	3474	3418	3408
Kjemiske råvarer	12192	12553	3188	3091	3098	3176	3371	3125	3018
Kjemiske og mineralske prod.	13715	14892	3603	3907	3439	3944	4181	3972	3652
Metaller	19784	21550	5221	5477	5378	5475	5447	5214	5074
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	55119	57937	14453	14989	13186	15308	16238	15395	13795
Trevare-, møbelindustri og annen industri	13018	14092	3353	3484	3249	4007	3801	3462	3154
Kraftforsyning	7158	6779	2024	1490	1404	1861	2063	1611	1518
Bygg og anlegg	52235	56358	11974	13162	15104	16119	14471	15296	15292
Varehandel	48409	52438	12164	12630	12677	14967	12908	12883	12849
Hotell og restaurant	13633	15249	3423	3526	4277	4024	3261	3480	4328
Rørtransport.	981	1083	267	272	250	295	294	287	292
Samferdsel	48180	50418	11209	12570	13069	13569	11926	13432	13919
Sjøfart	35137	33719	7834	8844	8618	8423	8481	8846	8613
Utenriks sjøfart	32654	30972	7265	8093	7809	7805	7903	8041	7785
Innenriks sjøfart.	2483	2747	569	751	809	618	578	804	828
Bank og forsikring	14023	14682	3626	3651	3702	3702	3651	3651	3753
Boligtjenester	10522	10627	2635	2639	2664	2689	2661	2666	2693
Forretningsmessig tjenesteyting	32213	33694	8751	8383	7488	9072	8771	8320	7529
Privat tjenesteyting	27774	28620	7283	6972	7364	7001	7367	7044	7458
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	63197	63275	15611	15817	15971	15876	14672	15155	14604
Statsforvaltningen	32266	31875	7880	7960	8043	7992	6789	7104	6656
Sivilt	22018	21687	5380	5430	5457	5420	4828	5074	4625
Forsvar.	10248	10188	2500	2531	2586	2571	1961	2030	2032
Kommuneforvaltningen	30931	31399	7731	7857	7928	7884	7883	8051	7948
Ind. målte bank- og finanstjen.	32320	33840	8358	8416	8533	8533	8416	8416	8650
Fastlands-næringer.	561494	588807	140097	148294	145132	155285	147706	151673	145648
Markedsrettet	533073	561079	133120	141742	137362	148855	142250	145690	140157
Ikke markedsrettet	88656	89413	21962	22279	22594	22578	21215	21794	21261

9*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A11. Produktinnsats. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
I alt	1,1	4,6	3,4	5,1	5,1	5,0	5,2	2,0	0,9
Jordbruk	-3,4	-5,8	-6,3	-5,2	-6,2	-5,8	-2,9	-1,4	0,7
Skogbruk	-10,4	1,5	-15,9	10,9	9,4	16,4	30,8	29,8	27,9
Fiske og fiskeoppdrett	6,2	12,9	12,4	14,7	17,4	8,6	9,7	15,6	3,2
Olje og gassutvinning	5,1	11,4	18,4	15,2	4,0	8,6	1,4	1,6	13,7
Utv. av råolje og naturgass	6,3	12,7	17,5	17,2	5,3	11,4	4,8	3,3	14,2
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	-4,9	-0,7	27,1	-2,6	-9,0	-16,4	-26,3	-16,2	8,0
Bergverksdrift	1,4	5,5	-6,8	6,2	6,4	15,7	11,5	4,1	-1,7
Industri	1,9	5,5	3,2	7,4	5,9	5,5	7,7	0,6	0,4
Næringsmiddel-, drikkevarer- og tobakksindustri	0,8	4,0	1,2	6,3	6,8	1,8	4,3	1,2	-0,2
Tekstil, bekledning og skotøy	-2,5	9,4	0,5	14,9	10,0	12,7	13,8	-3,4	-6,9
Treforedling	6,4	9,4	6,3	6,3	14,4	11,1	9,5	7,3	3,7
Grafisk produksjon	0,4	3,2	1,9	5,7	3,0	2,3	4,5	1,5	3,1
Raffinering	-0,0	3,3	4,5	-1,4	-0,0	10,7	-3,6	-8,1	-7,6
Kjemiske råvarer	7,6	3,0	2,8	-0,4	5,4	4,1	5,7	1,1	-2,6
Kjemiske og mineralske prod.	0,7	8,6	3,1	13,4	7,2	10,5	16,0	1,7	6,2
Metaller	1,8	8,9	12,9	12,6	6,9	4,0	4,3	-4,8	-5,6
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	2,8	5,1	1,8	8,4	3,8	6,4	12,3	2,7	4,6
Trevare-, møbelindustri og annen industri	1,1	8,2	2,9	13,0	8,1	9,1	13,4	-0,6	-2,9
Kraftforsyning	2,0	-5,3	0,7	-4,1	-5,9	-11,5	1,9	8,1	8,1
Bygg og anlegg	-5,3	7,9	3,2	2,7	16,9	8,2	20,9	16,2	1,2
Varehandel	0,4	8,3	9,1	7,9	8,5	7,9	6,1	2,0	1,4
Hotell og restaurant	5,7	11,9	16,9	12,1	8,5	11,2	-4,8	-1,3	1,2
Rørtransport	5,6	10,4	15,7	15,6	2,3	8,6	10,3	5,8	16,8
Samferdsel	13,0	4,6	2,5	4,1	1,0	10,9	6,4	6,9	6,5
Sjøfart	-3,9	-4,0	-11,9	-2,0	-0,1	-2,0	8,3	0,0	-0,1
Utenriks sjøfart	-4,4	-5,2	-13,2	-3,2	-1,0	-3,0	8,8	-0,6	-0,3
Innenriks sjøfart	2,8	10,6	8,5	12,8	9,0	12,2	1,6	7,0	2,4
Bank og forsikring	-0,7	4,7	5,1	4,3	5,8	3,5	0,7	-	1,4
Boligtjenester	1,1	1,0	1,4	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
Forretningsmessig tjenesteyting	1,1	4,6	5,1	6,1	5,7	1,9	0,2	-0,7	0,5
Privat tjenesteyting	1,7	3,0	3,2	3,5	2,9	2,6	1,2	1,0	1,3
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	0,5	0,1	0,1	0,5	-0,6	0,5	-6,0	-4,2	-8,6
Statsforvaltningen	1,1	-1,2	-1,2	-0,8	-1,9	-0,9	-13,8	-10,8	-17,2
Sivilt	10,0	-1,5	-1,1	-1,0	-2,7	-1,2	-10,3	-6,5	-15,2
Forsvar	-13,8	-0,6	-1,5	-0,4	-0,3	-0,2	-21,5	-19,8	-21,4
Kommuneforvaltningen	-0,1	1,5	1,4	1,9	0,9	1,9	2,0	2,5	0,3
Ind. målte bank- og finanstjen.	-4,5	4,7	5,1	4,3	5,8	3,5	0,7	-	1,4
Fastlands-næringer.	1,6	4,9	3,6	5,1	5,4	5,3	5,4	2,3	0,4
Markedsrettet	1,6	5,3	3,7	5,8	5,8	5,6	6,9	2,8	2,0
Ikke markedsrettet	0,3	0,9	0,7	0,9	0,7	1,2	-3,4	-2,2	-5,9

10*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A12. Produktinnsats. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
I alt	2,1	1,7	2,1	1,4	2,3	1,0	2,3	1,6	1,7
Jordbruk	-0,1	3,5	3,5	3,3	4,3	3,0	-0,6	-0,8	-1,6
Skogbruk	0,5	3,5	3,9	1,9	5,5	3,2	1,6	2,9	-3,1
Fiske og fiskeoppdrett	0,3	4,8	5,6	3,7	5,4	4,5	-3,7	-2,5	-3,0
Olje og gassutvinning	3,7	1,0	1,4	0,7	1,5	0,6	2,3	1,7	3,0
Utv. av råolje og naturgass	3,8	0,9	1,3	0,6	1,3	0,5	2,2	1,6	3,1
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning.	2,9	1,9	1,8	1,7	4,1	1,1	2,7	1,9	2,6
Bergverksdrift	1,9	2,2	2,4	1,7	2,9	1,6	1,1	1,1	1,7
Industri.	0,2	1,3	0,4	0,8	2,0	1,7	3,8	2,5	1,0
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri . . .	-0,8	2,2	4,4	3,2	2,5	-0,8	0,9	0,3	-1,8
Tekstil, bekledning og skotøy	0,6	0,7	0,7	1,6	0,4	-0,0	1,5	1,4	1,1
Treforedling	-3,2	1,6	-2,2	-0,4	3,1	5,8	10,4	11,1	9,0
Grafisk produksjon	1,1	1,9	0,6	1,1	3,0	2,8	4,7	4,7	6,4
Raffinering.	0,8	-5,5	-12,5	-5,3	-3,8	0,0	3,0	-1,4	-8,6
Kjemiske råvarer	-0,0	1,8	1,6	1,2	2,0	2,4	3,6	2,6	2,2
Kjemiske og mineralske prod.	0,3	2,0	1,8	1,7	2,1	2,3	3,7	2,8	3,2
Metaller	-0,4	2,1	-1,7	-0,6	4,0	6,5	6,8	3,4	-0,1
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	2,4	0,8	0,6	0,1	1,3	1,4	2,8	2,1	2,3
Trevare-, møbelindustri og annen industri	-1,7	2,8	0,4	1,0	4,6	4,7	8,4	6,8	3,1
Kraftforsyning	2,1	0,9	1,0	0,5	2,7	0,1	3,0	1,8	4,2
Bygg og anlegg	1,8	2,4	2,1	1,9	2,8	2,7	3,1	3,2	2,9
Varehandel	4,9	2,3	2,2	1,5	3,6	2,1	3,0	2,1	3,8
Hotell og restaurant	0,2	2,2	1,7	2,1	2,7	2,0	0,5	1,0	1,2
Rørtransport.	3,3	2,2	2,3	1,9	2,4	2,5	2,6	3,3	3,3
Samferdsel	2,1	2,5	2,5	1,8	3,7	2,0	0,3	0,5	1,6
Sjøfart	8,7	3,4	6,0	4,0	2,0	1,6	2,0	1,7	2,0
Utenriks sjøfart	9,3	3,2	6,0	3,9	1,3	1,4	2,5	2,3	2,8
Innenriks sjøfart.	1,8	7,3	7,2	6,8	9,8	4,7	-5,6	-4,6	-5,1
Bank og forsikring	5,0	1,5	1,5	0,6	4,7	-0,3	3,7	0,0	4,2
Boligjenester	1,6	3,4	2,1	2,9	4,3	4,4	5,9	5,1	3,9
Forretningsmessig tjenesteyting	4,4	2,2	2,3	1,7	3,7	1,5	3,1	1,7	3,8
Privat tjenesteyting	3,0	1,0	1,3	0,5	1,6	0,6	1,8	1,5	3,1
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	2,9	2,2	2,2	1,8	2,9	1,8	2,5	2,1	3,4
Statsforvaltningen	3,4	2,3	2,3	1,9	3,0	1,9	2,8	2,3	3,5
Sivilt	3,2	2,5	2,0	1,9	3,7	2,2	3,7	2,6	4,0
Forsvar.	3,7	1,9	2,9	1,8	1,6	1,5	0,8	1,6	2,2
Kommuneforvaltningen	2,5	2,1	2,2	1,7	2,8	1,7	2,4	2,0	3,4
Ind. målte bank- og finanstjen.	-0,6	-2,5	9,2	0,7	-4,7	-13,6	-6,1	-6,8	-8,6
Fastlands-næringer.	1,8	1,9	1,5	1,4	2,8	1,9	2,8	2,0	2,1
Markedsrettet	2,2	1,8	1,6	1,4	2,6	1,7	2,7	1,9	2,0
Ikke markedsrettet	2,7	2,2	2,1	1,8	2,9	2,0	2,9	2,4	3,3

11*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A13. Bruttoprodukt. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttonasjonalprodukt	821352	870330	208970	211956	216837	232567	227353	224388	227702
Jordbruk	13467	13032	2935	669	5915	3514	2871	391	5289
Skogbruk	2455	2453	728	673	274	778	1336	1223	372
Fiske og fiskeoppdrett	4936	5941	1685	1368	1388	1501	2019	1646	1392
Olje og gassutvinning	100003	102366	24074	26469	23921	27901	25708	26233	24235
Utv. av råolje og naturgass	96542	98692	22865	25562	23199	27067	24935	25579	23518
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning.	3462	3673	1210	908	722	834	773	654	717
Bergverksdrift	1829	1890	402	495	486	506	469	511	468
Industri	91713	99935	24336	25456	23550	26593	29319	28505	26970
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	15801	15400	3611	4124	3727	3937	3656	3772	3676
Tekstil, bekledning og skoøy	2099	2208	576	597	453	582	653	579	456
Treforedling	3427	3922	910	917	931	1163	1530	1665	1913
Grafisk produksjon	10843	11715	2993	2928	2760	3034	3179	3031	2852
Raffinering	1460	1623	593	286	446	299	267	280	486
Kjemiske råvarer	4516	5019	1185	1214	1210	1410	1791	1756	1688
Kjemiske og mineralske prod..	8165	8768	2200	2233	1932	2403	2612	2526	2314
Metaller	5643	8245	1813	2075	2003	2354	3209	2987	2968
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	32701	34523	8479	8972	8133	8939	10072	9780	8771
Trevare-, møbelindustri og annen industri	7058	8513	1975	2111	1955	2472	2350	2129	1846
Kraftforsyning	22289	20857	6245	4530	4287	5795	6786	5253	4965
Bygg og anlegg	26184	29248	5957	6803	7975	8513	7784	8449	8387
Varehandel	78850	83846	19061	20169	20537	24079	21705	21504	21244
Hotell og restaurant	11238	12594	2883	3011	3156	3545	2692	2750	2840
Rørtransport.	11910	13549	3329	3388	3154	3677	3635	3514	3589
Samferdsel	49117	51088	11639	12890	13428	13130	13207	14283	14940
Sjøfart	21012	19830	4800	4692	5478	4860	4791	4988	5216
Utenriks sjøfart	18872	17644	4350	4090	4833	4371	4284	4274	4490
Innenriks sjøfart.	2140	2186	450	602	645	488	507	714	727
Bank og forsikring	37365	39998	9789	9607	9958	10644	10222	8387	10058
Boligtjenester	61486	62210	15423	15458	15594	15734	15589	15718	15928
Forretningsmessig tjenesteyting	40749	43636	11167	10843	9753	11873	11490	11136	10162
Privat tjenesteyting	46545	49690	12607	11900	13041	12142	13463	12699	13905
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	132985	139124	34085	34434	35130	35477	35633	36305	36612
Statsforvaltningen	40255	41159	10083	10188	10393	10495	10309	10683	10677
Sivilt	29449	30379	7442	7520	7671	7746	7628	7912	7977
Forsvar.	10806	10780	2641	2668	2722	2749	2681	2771	2700
Kommuneforvaltningen	92730	97965	24002	24246	24737	24982	25324	25622	25935
Ind. målte bank- og finanstjen.	-32132	-32813	-8693	-8499	-7908	-7714	-8219	-7923	-7323
Merverdi- og investeringsavgift	74712	80787	18899	19291	20106	22491	20438	21010	21599
Andre produktkatter, netto	27626	35140	8284	9246	8638	8972	7408	8490	8050
Statistiske avvik.	-2987	-4070	-664	-939	-1023	-1445	-992	-681	-1197
Fastlands-næringer.	623348	657729	159391	158909	165116	174312	175093	169472	174258
Markedsrettet	542634	571832	137289	138779	141397	154366	152807	146969	148971
Ikke markedsrettet	211500	219455	53855	54077	55627	55896	55913	56524	57602

12*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A14. Bruttoprodukt. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttonasjonalprodukt	800581	846193	206515	205516	209626	224536	216516	212097	218336
Jordbruk	13665	13455	3000	764	5979	3712	3055	632	6279
Skogbruk	2763	2804	915	840	273	776	1197	1091	349
Fiske og fiskeoppdrett	5296	6149	1847	1423	1376	1503	1839	1652	1356
Olje og gassutvinning	98856	111052	27462	27643	25516	30431	28530	28421	29112
Utv. av råolje og naturgass	96138	108353	26618	26989	24956	29791	27908	27873	28508
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning.	2718	2699	844	655	559	641	622	549	604
Bergverksdrift	1864	1966	416	513	505	533	463	533	496
Industri.	90197	95251	23291	24388	22419	25153	25473	24704	22748
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	16989	17677	4087	4669	4335	4586	4291	4715	4315
Tekstil, beklædning og skotøy	2108	2307	567	589	502	649	645	569	467
Treforedling	3873	4238	1054	1032	1032	1121	1154	1107	1070
Grafisk produksjon	10081	10404	2636	2570	2456	2742	2753	2609	2531
Raffinering	1021	1054	257	265	262	270	247	243	
Kjemiske råvarer	4498	4631	1176	1140	1143	1172	1244	1153	1113
Kjemiske og mineralske prod.	7885	8562	2071	2246	1977	2268	2404	2284	2100
Metaller	5733	6244	1513	1587	1558	1586	1578	1511	1470
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	31257	32838	8179	8498	7481	8681	9188	8733	7810
Trevare-, møbelindustri og annen industri	6751	7295	1752	1792	1672	2079	1969	1780	1628
Kraftforsyning	22517	21274	6371	4668	4390	5845	6490	5053	4757
Bygg og anlegg	26483	28574	6071	6673	7658	8172	7337	7755	7753
Varehandel	78645	85191	19762	20519	20595	24315	20970	20930	20875
Hotell og restaurant	10860	12147	2727	2808	3407	3205	2597	2772	3448
Rørtransport.	11548	12746	3141	3198	2938	3469	3466	3383	3432
Samferdsel	50573	55724	12689	13984	14636	14415	14176	15278	16007
Sjøfart	16740	16484	4149	3926	4527	3882	4225	3978	4359
Utenriks sjøfart	14716	14246	3685	3314	3868	3379	3754	3322	3684
Innenriks sjøfart.	2024	2239	463	612	659	504	471	655	675
Bank og forsikring	36640	38363	9475	9541	9673	9673	9541	9541	9806
Boligtjenester	59613	60209	14929	14954	15093	15233	15078	15103	15259
Forretningsmessig tjenesteyting	39726	41553	10792	10338	9234	11188	10816	10261	9285
Privat tjenesteyting	41761	43057	11023	10414	11134	10486	11221	10580	11355
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	129483	131792	32770	32644	33083	33296	33135	33252	33402
Statsforvaltningen	39131	38903	9723	9646	9748	9786	9606	9843	9738
Sivilt	28770	28999	7221	7209	7265	7305	7198	7372	7341
Forsvar.	10361	9904	2502	2437	2483	2482	2407	2471	2398
Kommuneforvaltningen	90352	92890	23047	22998	23335	23510	23529	23408	23663
Ind. målte bank- og finanstjen.	-32320	-33840	-8358	-8416	-8533	-8533	-8416	-8416	-8650
Merverdi- og investeringsavgift	68375	72554	16941	17301	18149	20163	17753	18078	18724
Andre produktkatter, netto	28574	30612	7330	7621	7808	7852	7746	7779	8258
Statistiske avvik.	-1278	-924	-227	-229	-234	-234	-174	-264	-73
Fastlands-næringer.	612111	639748	156541	155084	160114	168009	163859	159793	163848
Markedsrettet	531326	568516	138911	137660	139623	152322	147041	142471	146721
Ikke markedsrettet	205904	209276	51918	51579	52813	52966	52568	52449	53356

13*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A15. Bruttoprodukt. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttonasjonalprodukt	2,1	5,7	6,2	7,1	4,4	5,2	4,8	3,2	4,2
Jordbruk	11,6	-1,5	-5,0	217,2	-9,6	1,7	1,8	-17,2	5,0
Skogbruk	-10,4	1,5	-15,9	10,9	9,4	16,4	30,8	29,8	27,9
Fiske og fiskeoppdrett	4,8	16,1	12,2	17,2	18,2	18,2	-0,5	16,1	-1,4
Olje og gassutvinning	6,0	12,3	17,7	16,6	4,9	10,6	3,9	2,8	14,1
Utv. av råolje og naturgass	6,3	12,7	17,5	17,2	5,3	11,4	4,8	3,3	14,2
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning.	-4,9	-0,7	27,1	-2,6	-9,0	-16,4	-26,3	-16,2	8,0
Bergverksdrift	1,4	5,5	-6,8	6,2	6,4	15,7	11,5	4,1	-1,7
Industri	2,1	5,6	3,0	8,1	5,7	5,7	9,4	1,3	1,5
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri . .	0,3	4,0	1,2	6,0	7,1	1,9	5,0	1,0	-0,5
Tekstil, beklædning og skotøy	-2,5	9,4	0,5	14,9	10,0	12,7	13,8	-3,4	-6,9
Treforedling	6,4	9,4	6,3	6,3	14,4	11,1	9,5	7,3	3,7
Grafisk produksjon	0,4	3,2	1,9	5,7	3,0	2,3	4,5	1,5	3,1
Raffinering	-0,0	3,3	4,5	-1,4	-0,0	10,7	-3,6	-8,1	-7,6
Kjemiske råvarer	7,6	3,0	2,8	-0,4	5,4	4,1	5,7	1,1	-2,6
Kjemiske og mineralske prod.	0,7	8,6	3,1	13,4	7,2	10,5	16,0	1,7	6,2
Metaller	1,8	8,9	12,9	12,6	6,9	4,0	4,3	-4,8	-5,6
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv. . .	3,5	5,1	2,2	8,2	3,6	6,1	12,3	2,8	4,4
Trevare-, møbelindustri og annen industri	1,0	8,1	3,3	12,9	7,8	8,5	12,3	-0,7	-2,6
Kraftforsyning	2,0	-5,5	0,5	-4,2	-6,1	-11,8	1,9	8,2	8,4
Bygg og anlegg	-5,3	7,9	3,2	2,7	16,9	8,2	20,9	16,2	1,2
Varehandel	0,4	8,3	9,1	7,9	8,5	7,9	6,1	2,0	1,4
Hotell og restaurant	5,7	11,9	16,9	12,1	8,5	11,2	-4,8	-1,3	1,2
Rørtransport.	5,6	10,4	15,7	15,6	2,3	8,6	10,3	5,8	16,8
Samferdsel	6,6	10,2	7,7	12,6	7,2	13,2	11,7	9,3	9,4
Sjøfart	-6,0	-1,5	4,5	-4,0	-1,3	-5,1	1,8	1,3	-3,7
Utenriks sjøfart	-7,1	-3,2	4,0	-6,6	-2,9	-7,2	1,9	0,2	-4,8
Innenriks sjøfart.	2,8	10,6	8,5	12,8	9,0	12,2	1,6	7,0	2,4
Bank og forsikring	-0,7	4,7	5,1	4,3	5,8	3,5	0,7	-	1,4
Boligtjenester	1,1	1,0	1,4	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
Forretningsmessig tjenesteyting	1,1	4,6	5,1	6,1	5,7	1,9	0,2	-0,7	0,5
Privat tjenesteyting	2,4	3,1	3,3	3,7	3,0	2,5	1,8	1,6	2,0
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	0,5	1,8	1,9	1,8	2,0	1,4	1,1	1,9	1,0
Statsforvaltningen	-1,2	-0,6	-0,1	-0,5	-0,7	-1,1	-1,2	2,0	-0,1
Sivilt	-0,7	0,8	1,1	1,3	0,6	0,2	-0,3	2,3	1,0
Forsvar.	-2,5	-4,4	-3,2	-5,4	-4,2	-4,8	-3,8	1,4	-3,4
Kommuneforvaltningen	1,3	2,8	2,8	2,8	3,1	2,4	2,1	1,8	1,4
Ind. målte bank- og finanstjen.	-4,5	4,7	5,1	4,3	5,8	3,5	0,7	-	1,4
Merverdi- og investeringsavgift	2,2	6,1	7,0	6,0	5,8	5,7	4,8	4,5	3,2
Andre produktskatter, netto	2,7	7,1	9,2	9,4	5,1	5,2	5,7	2,1	5,8
Statistiske avvik.	-27,7	-27,7	-28,1	-26,7	-28,2	-23,2	15,3	-68,6	
Fastlands-næringer.	1,5	4,5	3,9	5,5	4,4	4,3	4,7	3,0	2,3
Markedsrettet	2,4	7,0	7,5	9,1	5,3	6,4	5,9	3,5	5,1
Ikke markedsrettet	0,7	1,6	1,8	1,7	1,7	1,4	1,3	1,7	1,0

14*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A16. Bruttoprodukt. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttonasjonalprodukt	2,6	0,3	-1,3	-0,2	0,5	1,9	3,8	2,6	0,8
Jordbruk	-1,5	-1,7	13,0	.	-3,8	-12,3	-3,9	-29,4	-14,9
Skogbruk	-11,1	-1,6	-10,6	-10,5	14,8	13,3	40,2	40,0	6,1
Fiske og fiskeoppdrett	-6,8	3,7	-1,3	-4,6	5,9	17,4	20,4	3,6	1,8
Olje og gassutvinning	1,2	-8,9	-17,4	-9,0	-7,6	-1,7	2,8	-3,6	-11,2
Utv. av råolje og naturgass	0,4	-9,3	-18,7	-9,6	-7,6	-1,4	4,0	-3,1	-11,3
Tjenester tilknyttet olje og gassutvinning	27,4	6,8	15,6	15,5	-3,3	-1,3	-13,3	-14,0	-8,0
Bergverksdrift	-1,9	-2,1	-6,4	-0,5	-3,5	2,8	4,5	-0,8	-2,0
Industri	1,7	3,2	1,4	1,8	2,4	7,0	10,2	10,5	12,9
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	-7,0	-6,3	-14,4	-9,5	-5,3	5,5	-3,6	-9,4	-0,9
Tekstil, bekledning og skotøy	-0,4	-3,9	1,4	0,5	-7,9	-9,4	-0,4	0,4	8,0
Treforedling	-11,5	4,6	-9,7	1,9	0,0	28,0	53,5	69,1	98,3
Grafisk produksjon	7,6	4,7	5,7	5,6	3,5	3,9	1,7	2,0	0,3
Raffinering	43,1	7,6	132,9	-20,5	28,7	-46,7	-53,2	6,7	18,0
Kjemiske råvarer	0,4	7,9	7,3	4,7	-0,2	20,1	42,9	43,1	43,2
Kjemiske og mineralske prod.	3,5	-1,1	1,1	-4,3	-5,4	4,0	2,3	11,3	12,7
Metaller	-1,6	34,1	16,1	36,8	26,6	58,1	69,7	51,2	57,0
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	4,6	0,5	0,2	0,2	1,6	0,0	5,7	6,1	3,3
Trevare-, møbelindustri og annen industri	4,5	11,6	8,9	13,5	12,0	11,9	5,9	1,5	-3,0
Kraftforsyning	-1,0	-1,0	-1,3	-1,0	0,4	-1,5	6,7	7,1	6,9
Bygg og anlegg	-1,1	3,5	-0,8	2,4	4,6	6,7	8,1	6,9	3,9
Varehandel	0,3	-1,8	-2,3	-2,3	0,1	-2,6	7,3	4,5	2,1
Hotell og restaurant	3,5	0,2	2,7	0,2	-1,3	-0,7	-2,0	-7,5	-11,1
Rørtransport	3,1	3,1	4,6	3,9	7,4	-2,4	-1,0	-1,9	-2,6
Samferdsel	-2,9	-5,6	-6,2	-6,6	-5,0	-4,6	1,6	1,4	1,7
Sjøfart	25,5	-4,2	-10,2	-6,2	-7,9	10,0	-2,0	4,9	-1,1
Utenriks sjøfart	28,2	-3,4	-10,3	-5,6	-7,3	12,1	-3,3	4,3	-2,4
Innenriks sjøfart	5,8	-7,7	-7,7	-7,2	-10,8	-3,7	11,0	10,7	9,9
Bank og forsikring	2,0	2,2	11,3	4,4	13,1	-13,3	3,7	-12,7	-0,4
Boligtjenester	3,1	0,2	1,2	0,0	-0,3	-0,2	0,1	0,7	1,0
Forretningsmessig tjenesteyting	2,6	2,4	2,4	2,1	2,3	2,7	2,7	3,5	3,6
Privat tjenesteyting	11,5	3,5	3,1	3,6	3,4	4,1	4,9	5,0	4,6
Tjenesteproduksjon i offentlig forvaltning	2,7	2,8	2,6	2,7	2,6	3,2	3,4	3,5	3,2
Statsforvaltningen	2,9	2,8	2,3	2,8	2,9	3,4	3,5	2,8	2,8
Sivilt	2,4	2,3	2,1	1,9	2,5	2,9	2,8	2,9	2,9
Forsvar	4,3	4,4	3,1	5,5	4,1	4,8	5,5	2,4	2,7
Kommuneforvaltningen	2,6	2,8	2,7	2,7	2,4	3,1	3,3	3,8	3,4
Ind. målte bank- og finanstjen.	-0,6	-2,5	9,2	0,7	-4,7	-13,6	-6,1	-6,8	-8,6
Merverdi- og investeringsavgift	9,3	1,9	2,0	2,1	1,0	2,5	3,2	4,2	4,1
Andre produktskatter, netto	-3,3	18,7	16,5	17,1	11,2	31,2	-15,4	-10,0	-11,9
Statistiske avvik	133,7	88,4	98,3	104,3	201,4	41,5	94,6	-37,0	272,9
Fastlands-næringer.	1,8	1,0	1,2	0,7	1,5	0,4	4,9	3,5	3,1
Markedsrettet	2,1	-1,5	-3,2	-2,0	-0,5	-0,5	5,1	2,3	0,3
Ikke markedsrettet	2,7	2,1	2,3	2,1	1,8	2,2	2,5	2,8	2,5

15*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A17. Hovedtall for konsum. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Konsum i alt	591732	622555	148291	149706	157761	166798	153553	156633	164668
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner .	412248	437070	102809	103795	110952	119514	107046	109256	117219
Konsum i husholdninger	390401	414160	97175	98113	105183	113689	101221	103379	111245
Konsum i ideelle organisasjoner	21846	22910	5633	5682	5769	5825	5826	5877	5974
Konsum i offentlig forvaltning	179484	185485	45482	45911	46809	47284	46506	47377	47449
Konsum i statsforvaltningen	74101	75094	18435	18594	18937	19129	18180	18725	18455
Konsum i statsforvaltningen, individuelt	24851	25507	6285	6322	6415	6486	6596	6705	6707
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	21065	21325	5225	5277	5385	5437	4694	4870	4795
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt ellers	28184	28263	6925	6995	7137	7206	6890	7150	6953
Konsum i kommuneforvaltningen	105383	110391	27048	27317	27872	28155	28326	28652	28994
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt	88954	93468	22902	23128	23599	23838	23956	24230	24517
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	16429	16923	4146	4188	4273	4316	4370	4422	4477
Personlig konsum	526053	556045	131995	133245	140966	149838	137599	140191	148442
Kollektivt konsum	65678	66510	16296	16461	16795	16959	15954	16442	16226

Tabell A18. Hovedtall for konsum. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Konsum i alt	578103	598739	143773	144337	151394	159235	145274	147507	154737
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner .	403369	422064	99892	100413	106998	114761	101669	103483	110982
Konsum i husholdninger	382068	400287	94468	94989	101538	109292	96234	98039	105519
Konsum i ideelle organisasjoner	21300	21777	5424	5424	5459	5469	5435	5445	5463
Konsum i offentlig forvaltning	174735	176675	43881	43924	44396	44474	43605	44024	43754
Konsum i statsforvaltningen	71758	71303	17733	17743	17919	17908	17060	17402	17115
Konsum i statsforvaltningen, individuelt	24077	24581	6099	6131	6170	6179	6328	6317	6429
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	20255	19882	4950	4916	5017	5000	4301	4434	4350
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt ellers	27426	26840	6684	6696	6732	6728	6430	6651	6337
Konsum i kommuneforvaltningen	102976	105372	26148	26181	26477	26566	26545	26621	26639
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt	86975	89308	22151	22182	22441	22535	22478	22527	22561
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	16001	16064	3997	4000	4036	4032	4067	4095	4078
Personlig konsum	514421	535952	128142	128726	135609	143475	130476	132327	139972
Kollektivt konsum	63682	62787	15631	15611	15785	15760	14798	15180	14764

16*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A19. Hovedtall for konsum. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Konsum i alt	1,8	3,6	4,3	3,8	3,2	3,1	1,0	2,2	2,2
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner .	2,1	4,6	5,6	4,9	4,2	4,0	1,8	3,1	3,7
Konsum i husholdninger	2,3	4,8	5,8	5,1	4,3	4,1	1,9	3,2	3,9
Konsum i ideelle organisasjoner	0,0	2,2	2,3	2,3	2,0	2,3	0,2	0,4	0,1
Konsum i offentlig forvaltning	1,0	1,1	1,3	1,3	0,9	1,0	-0,6	0,2	-1,4
Konsum i statsforvaltningen	1,1	-0,6	-0,3	-0,4	-1,0	-0,8	-3,8	-1,9	-4,5
Konsum i statsforvaltningen, individuelt	6,7	2,1	2,3	2,7	1,5	1,9	3,8	3,0	4,2
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	-10,4	-1,8	-1,7	-2,3	-1,6	-1,8	-13,1	-9,8	-13,3
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt ellers	6,2	-2,1	-1,7	-1,6	-2,9	-2,3	-3,8	-0,7	-5,9
Konsum i kommuneforvaltningen	1,0	2,3	2,4	2,5	2,2	2,2	1,5	1,7	0,6
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt	1,0	2,7	2,7	2,8	2,6	2,6	1,5	1,6	0,5
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	0,9	0,4	0,7	0,6	-0,0	0,3	1,8	2,4	1,0
Personlig konsum	2,1	4,2	4,9	4,4	3,8	3,7	1,8	2,8	3,2
Kollektivt konsum.	-0,9	-1,4	-1,1	-1,3	-1,8	-1,5	-5,3	-2,8	-6,5

Tabell A20. Hovedtall for konsum. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Konsum i alt	2,4	1,6	1,6	1,4	1,8	1,6	2,5	2,4	2,1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner .	2,2	1,3	1,4	1,0	1,5	1,3	2,3	2,1	1,9
Konsum i husholdninger	2,2	1,3	1,3	1,0	1,5	1,3	2,3	2,1	1,8
Konsum i ideelle organisasjoner	2,6	2,6	2,5	2,6	2,8	2,4	3,2	3,0	3,5
Konsum i offentlig forvaltning	2,7	2,2	2,1	2,1	2,4	2,3	2,9	3,0	2,9
Konsum i statsforvaltningen	3,3	2,0	1,8	1,8	2,3	2,0	2,5	2,7	2,0
Konsum i statsforvaltningen, individuelt	3,2	0,5	0,7	0,3	0,7	0,5	1,2	2,9	0,3
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	4,0	3,1	3,0	3,6	2,8	3,1	3,4	2,3	2,7
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt ellers	2,8	2,5	2,0	1,9	3,3	2,7	3,4	2,9	3,5
Konsum i kommuneforvaltningen	2,3	2,4	2,3	2,2	2,5	2,5	3,2	3,2	3,4
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt	2,3	2,3	2,3	2,2	2,4	2,5	3,1	3,2	3,3
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	2,7	2,6	2,3	2,3	3,0	2,7	3,6	3,1	3,7
Personlig konsum	2,3	1,5	1,5	1,2	1,6	1,5	2,4	2,3	2,0
Kollektivt konsum.	3,1	2,7	2,4	2,6	3,1	2,8	3,4	2,7	3,3

17*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A21. Konsum i husholdninger. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Konsum i husholdninger	390401	414160	97175	98113	105183	113689	101221	103379	111245
Matvarer, drikkevarer og tobakk	84158	89087	20249	21934	22804	24099	21005	23700	24524
Klær og skotøy	25978	27120	5563	6569	6444	8544	5618	6506	6321
Bolig, lys og brensel	95479	97520	25842	23294	22942	25442	26392	24221	23669
Møbler og husholdningsartikler	23927	25745	5684	5419	6264	8378	6035	5829	6774
Helsepleie	10223	10563	2523	2603	2652	2786	2679	2737	2751
Transport	58168	64973	14467	16799	17753	15954	16150	17992	19093
Fritidssyssler og underholdning	34880	37396	9021	7619	10361	10394	9669	7860	10892
Utdanning	2044	2153	501	453	600	600	533	470	611
Hotell- og restauranttjenester	21243	22923	5098	5344	6460	6020	4786	5141	6314
Andre varer og tjenester	32295	34857	8436	7983	8450	9987	8759	8194	8790
Nordmenns konsum i utlandet	15755	17540	2933	3868	6739	4000	2843	3950	7143
Utlendingers konsum i Norge	-13750	-15716	-3143	-3772	-6286	-2515	-3249	-3220	-5637
Varekonsum	220717	236196	54503	55626	58333	67734	57324	59340	61891
Tjenester	167679	176140	42883	42391	46397	44470	44303	43309	47848
Tjenestekonsum, bolig	77328	79272	19492	19693	19975	20112	20123	20255	20522
Tjenester, annet	90351	96869	23390	22698	26422	24358	24180	23054	27326

Tabell A22. Konsum i husholdninger. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Konsum i husholdninger	382068	400287	94468	94989	101538	109292	96234	98039	105519
Matvarer, drikkevarer og tobakk	83691	86666	19940	21430	21970	23325	20065	22511	23190
Klær og skotøy	25209	25955	5445	6193	6233	8084	5441	6109	6073
Bolig, lys og brensel	92599	93933	24977	22458	22069	24428	24851	22825	22304
Møbler og husholdningsartikler	23516	25084	5582	5287	6101	8114	5859	5618	6513
Helsepleie	9791	9911	2406	2473	2474	2558	2428	2438	2449
Transport	55825	61472	13755	16010	16763	14944	14816	16411	17425
Fritidssyssler og underholdning	33892	35970	8659	7348	9925	10038	9133	7516	10234
Utdanning	1976	2017	471	425	561	560	493	434	553
Hotell- og restauranttjenester	20650	21999	4839	5059	6500	5601	4542	4968	6574
Andre varer og tjenester	32845	35671	8610	8192	8656	10213	8980	8438	9014
Nordmenns konsum i utlandet	15568	16900	2826	3748	6504	3823	2739	3863	6800
Utlendingers konsum i Norge	-13493	-15289	-3042	-3636	-6215	-2396	-3112	-3093	-5610
Varekonsum	216116	227528	53050	53676	55884	64918	54040	55612	58049
Tjenester	163877	171148	41635	41201	45366	42947	42567	41656	46280
Tjenestekonsum, bolig	74952	76152	18765	18940	19177	19271	19143	19167	19392
Tjenester, annet	88925	94996	22870	22261	26189	23676	23424	22490	26888

18*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A23. Konsum i husholdninger. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Konsum i husholdninger	2,3	4,8	5,8	5,1	4,3	4,1	1,9	3,2	3,9
Matvarer, drikkevarer og tobakk	2,0	3,6	7,7	0,4	4,4	2,4	0,6	5,0	5,6
Klær og skotøy	1,6	3,0	4,0	5,2	0,3	2,7	-0,1	-1,4	-2,6
Bolig, lys og brensel	1,6	1,4	4,4	1,6	0,7	-0,9	-0,5	1,6	1,1
Møbler og husholdningsartikler	0,6	6,7	9,9	8,1	3,2	6,3	4,9	6,3	6,8
Helsepleie	1,7	1,2	2,0	2,1	1,3	-0,4	0,9	-1,4	-1,0
Transport	2,5	10,1	9,1	13,4	8,5	9,5	7,7	2,5	4,0
Fritidssyssler og underholdning	-0,1	6,1	2,7	9,2	6,4	6,7	5,5	2,3	3,1
Utdanning	-5,0	2,1	-1,0	1,9	4,3	2,8	4,7	2,0	-1,5
Hotell- og restauranttjenester	6,3	6,5	12,8	6,7	3,5	4,9	-6,1	-1,8	1,1
Andre varer og tjenester	9,7	8,6	9,2	9,5	9,8	6,4	4,3	3,0	4,1
Nordmenns konsum i utlandet	0,9	8,6	1,8	8,8	11,1	9,4	-3,1	3,1	4,6
Utlendingers konsum i Norge	6,7	13,3	32,6	13,5	13,2	-4,5	2,3	-14,9	-9,7
Varekonsum	2,0	5,3	8,1	5,5	4,3	3,8	1,9	3,6	3,9
Tjenester	3,1	4,4	4,8	4,9	4,5	3,6	2,2	1,1	2,0
Tjenestekonsum, bolig	0,8	1,6	1,6	1,2	1,9	1,7	2,0	1,2	1,1
Tjenester, annet	5,1	6,8	7,6	8,3	6,5	5,2	2,4	1,0	2,7

Tabell A24. Konsum i husholdninger. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Konsum i husholdninger	2,2	1,3	1,3	1,0	1,5	1,3	2,3	2,1	1,8
Matvarer, drikkevarer og tobakk	0,6	2,2	1,4	2,0	2,8	2,7	3,1	2,9	1,9
Klær og skotøy	3,1	1,4	3,0	1,5	1,4	0,3	1,1	0,4	0,7
Bolig, lys og brensel	3,1	0,7	1,2	0,4	0,5	0,7	2,7	2,3	2,1
Møbler og husholdningsartikler	1,7	0,9	0,7	0,6	0,8	1,2	1,2	1,2	1,3
Helsepleie	4,4	2,1	0,6	0,6	2,6	4,2	5,2	6,7	4,8
Transport	4,2	1,4	1,6	0,9	1,4	2,0	3,6	4,5	3,5
Fritidssyssler og underholdning	2,9	1,0	1,8	0,8	1,1	0,4	1,6	0,9	1,9
Utdanning	3,5	3,1	4,1	4,3	3,1	1,5	1,6	1,6	3,4
Hotell- og restauranttjenester	2,9	1,3	2,1	1,3	1,0	0,8	0,0	-2,0	-3,4
Andre varer og tjenester	-1,7	-0,6	-0,4	-1,3	-0,2	-0,6	-0,5	-0,3	-0,1
Nordmenns konsum i utlandet	1,2	2,6	1,7	2,2	3,6	1,9	-0,0	-0,9	1,4
Utlendingers konsum i Norge	1,9	0,9	1,4	0,7	0,9	0,7	1,1	0,3	-0,7
Varekonsum	2,1	1,6	1,5	1,4	2,0	1,7	3,2	3,0	2,1
Tjenester	2,3	0,6	1,1	0,2	0,5	0,6	1,1	1,0	1,1
Tjenestekonsum, bolig	3,2	0,9	1,6	0,7	0,6	0,7	1,2	1,6	1,6
Tjenester, annet	1,6	0,4	0,7	-0,2	0,4	0,5	0,9	0,5	0,7

19*

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A25. Bruttoinvestering i fast realkapital. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttoinvestering i fast kapital	163124	175969	39083	45164	44462	47259	43398	46365	45157
Bygg og anlegg	58288	66526	13050	14717	18385	20373	18726	19880	20113
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledn.	19867	21457	5021	6960	5131	4345	3548	4467	5339
Bore-rigger og moduler	32378	26292	5718	8236	6293	6046	5811	6500	5894
Skip og båter	4774	4701	2608	1432	1026	-365	1210	1497	-500
Transportmidler	8972	15287	3838	3948	3475	4026	4149	3822	3765
Maskiner og utstyr	38846	41705	8848	9870	10152	12835	9954	10199	10546
Jordbruk	4044	4414	763	1339	1240	1072	763	1314	1231
Skogbruk	604	617	153	154	154	157	159	160	158
Fiske og fiskeoppdrett	1269	1217	412	352	202	251	385	334	162
Olje og gassutvinning	49491	45187	10194	13346	11235	10412	9665	10487	9814
Utvinning av råolje og naturgass	50285	45580	10802	13444	10975	10359	9636	10447	10015
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	-794	-393	-608	-98	260	53	29	40	-201
Bergverksdrift	333	341	48	66	91	136	119	129	123
Industri	10906	11748	2088	2567	3192	3901	2955	3903	4262
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	3123	3101	642	687	841	931	649	995	875
Tekstil, beklædning og skoøy	241	217	41	60	46	71	61	51	38
Treforedling	714	444	42	76	116	210	171	316	450
Grafisk produksjon	919	1003	191	210	263	340	194	164	170
Raffinering	478	157	16	29	31	81	48	67	32
Kjemiske råvarer	811	1411	226	291	328	566	564	914	930
Kjemiske og mineralskeprodukter	697	661	105	163	136	257	163	199	284
Metaller	552	954	146	181	286	340	308	283	360
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	2898	2891	546	679	850	816	605	648	839
Trevare-, møbelindustri og annen industri	473	909	132	192	295	289	192	266	283
Kraftforsyning	4985	4138	577	1166	1134	1261	742	1121	1135
Bygg og anlegg	890	1000	233	246	251	270	268	278	272
Varehandel	12046	15443	3391	3675	3864	4514	4267	4284	4213
Hotell og restaurant	1808	2026	477	471	553	524	598	634	552
Rørtransport	6693	8609	1582	3425	2350	1252	766	1549	2299
Samferdsel	9715	12713	3364	2857	2832	3660	4582	3555	3723
Sjøfart	3483	3356	2190	1074	790	-699	921	1249	-597
Utenriks sjøfart	2719	2697	1976	890	670	-840	754	1106	-686
Innenriks sjøfart	764	659	214	184	120	141	168	143	88
Bank og forsikring	1951	2603	540	586	729	747	742	777	739
Boligtjenester	17919	23191	4822	5251	6142	6976	6697	6611	6695
Forretningsmessig tjenesteyting	3919	4843	1097	1183	1230	1334	1471	1508	1407
Privat tjenesteyting	5705	6821	1534	1563	1866	1859	2432	2287	2154
Offentlig forvaltning	27364	27701	5619	5842	6608	9632	5867	6185	6815
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	13935	13693	2784	2770	2984	5155	2799	2817	2923
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	13429	14008	2835	3072	3624	4477	3068	3368	3892
Fastlands-næringer	104221	119476	25331	27503	30206	36435	32214	33224	33730

20*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A26. Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttoinvestering i fast kapital	158616	167394	37464	42883	42498	44549	40710	43332	41836
Bygg og anlegg	57840	64175	12861	14315	17620	19379	17629	18519	18683
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledn.	18751	19779	4608	6504	4743	3924	3227	4091	4844
Bore-rigger og moduler	32000	25111	5546	7901	5959	5705	5469	6073	5432
Skip og båter	3921	4250	2489	1297	931	-468	996	1440	-815
Transportmidler	8651	13551	3451	3252	3250	3599	3760	3343	3495
Maskiner og utstyr	37454	40528	8510	9614	9995	12409	9630	9867	10197
Jordbruk	3954	4244	733	1287	1201	1023	723	1238	1162
Skogbruk	596	596	150	149	148	149	150	150	148
Fiske og fiskeoppdrett	1189	1170	396	340	194	239	360	327	143
Olje og gassutvinning	48067	42563	9630	12664	10584	9686	8998	9730	8987
Utvinning av råolje og naturgass	48869	42967	10239	12763	10329	9635	8970	9691	9189
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	-801	-403	-609	-99	254	51	28	38	-202
Bergverksdrift	327	329	46	64	88	130	114	123	117
Industri	10616	11321	2010	2475	3105	3731	2821	3700	4041
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri . . .	3041	2992	618	661	820	893	621	948	837
Tekstil, bekledning og skotøy	234	210	39	57	45	68	59	48	36
Treforedling	700	425	41	72	112	200	161	297	424
Grafisk produksjon	894	967	183	202	257	326	187	157	163
Raffinering	473	151	16	28	30	77	46	64	30
Kjemiske råvarer	789	1365	218	283	320	544	541	862	872
Kjemiske og mineralskeprodukter	670	619	98	153	128	240	149	183	264
Metaller	536	924	142	176	280	327	296	271	344
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	2821	2792	528	657	826	781	579	618	802
Trevare-, møbelindustri og annen industri	459	876	127	185	288	276	182	252	269
Kraftforsyning	4868	4001	561	1131	1100	1209	708	1060	1076
Bygg og anlegg	871	958	224	234	243	257	253	261	257
Varehandel	11734	14596	3217	3401	3728	4250	4028	3978	3993
Hotell og restaurant	1784	1943	464	449	533	498	565	591	519
Rørtransport	6517	8182	1530	3275	2211	1166	715	1438	2113
Samferdsel	9370	11831	3131	2557	2702	3441	4265	3269	3483
Sjøfart	2722	2956	2087	951	705	-786	728	1193	-898
Utenriks sjøfart	2001	2322	1880	773	590	-921	565	1047	-982
Innenriks sjøfart	722	634	207	178	115	134	163	146	85
Bank og forsikring	1919	2504	524	562	705	713	706	730	698
Boligtjenester	17784	22386	4753	5109	5888	6636	6314	6169	6223
Forretningsmessig tjenesteyting	3850	4613	1056	1109	1185	1263	1390	1402	1325
Privat tjenesteyting	5589	6561	1486	1500	1804	1771	2304	2146	2029
Offentlig forvaltning	26860	26639	5465	5626	6375	9173	5567	5829	6417
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	13621	13093	2689	2638	2874	4892	2659	2662	2754
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	13239	13546	2776	2988	3501	4281	2908	3167	3663
Fastlands-næringer	102032	114326	24423	26172	29114	34617	30432	31118	31718

21*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A27. Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttoinvestering i fast kapital	1,5	5,5	7,9	14,7	6,6	-4,5	8,7	1,0	-1,6
Bygg og anlegg	-7,7	11,0	2,6	2,9	21,9	14,3	37,1	29,4	6,0
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledn.	4,6	5,5	22,7	39,2	-3,0	-27,7	-30,0	-37,1	2,1
Bore-rigger og moduler	13,4	-21,5	-27,1	-5,7	-19,3	-33,9	-1,4	-23,1	-8,8
Skip og båter	80,9	8,4	58,7	-442,0	-31,8	-134,3	-60,0	11,0	-187,5
Transportmidler	-7,7	56,6	156,3	84,1	37,0	13,7	9,0	2,8	7,6
Maskiner og utstyr	4,1	8,2	7,8	6,4	6,2	11,7	13,2	2,6	2,0
Jordbruk	13,8	7,3	10,6	5,8	1,7	14,4	-1,3	-3,8	-3,2
Skogbruk	-0,1	0,0	-0,3	0,1	0,0	0,2	0,5	0,4	0,1
Fiske og fiskeoppdrett	40,1	-1,7	-9,8	178,5	-41,4	-19,4	-9,1	-4,0	-26,2
Olje og gassutvinning	7,7	-11,4	-10,1	1,9	-6,7	-28,7	-6,6	-23,2	-15,1
Utvinnning av råolje og naturgass	9,9	-12,1	-4,4	3,2	-16,2	-28,4	-12,4	-24,1	-11,0
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	-538,0	-49,7	.	-272,4	-125,9	-55,2	-104,6	-138,6	-179,4
Bergverksdrift	16,3	0,6	-10,5	-16,8	-22,4	54,3	147,1	92,6	32,4
Industri	-12,0	6,6	-3,9	-3,2	8,9	19,8	40,4	49,5	30,2
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri	17,1	-1,6	-12,1	-16,1	12,4	8,8	0,5	43,3	2,2
Tekstil, bekledning og skotøy	110,4	-10,3	57,2	76,5	-68,3	94,8	49,1	-16,5	-18,7
Treforedling	-76,5	-39,3	-78,6	-58,8	-43,5	47,2	295,9	312,0	277,7
Grafisk produksjon	38,8	8,3	9,0	-32,6	34,7	38,1	1,9	-22,3	-36,8
Raffinering	115,8	-68,0	-34,8	-61,1	-81,2	-64,4	187,9	128,3	1,9
Kjemiske råvarer	1,0	73,0	33,1	32,4	86,3	126,8	148,6	204,5	172,7
Kjemiske og mineralskeprodukter	10,1	-7,5	-15,7	43,1	-32,0	-6,9	53,0	19,6	105,6
Metaller	-41,0	72,4	46,3	54,1	115,1	67,6	108,6	54,0	23,1
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	9,6	-1,0	10,6	-1,2	-1,0	-7,5	9,6	-5,9	-2,9
Trevare-, møbelindustri og annen industri	-29,3	90,7	0,4	104,3	165,0	106,7	43,4	36,2	-6,5
Kraftforsyning	-5,6	-17,8	-32,4	-13,8	-23,4	-6,3	26,1	-6,3	-2,2
Bygg og anlegg	-0,6	10,0	8,1	8,1	11,9	11,9	12,9	11,4	5,7
Varehandel	-2,3	24,4	18,4	24,7	28,3	25,6	25,2	17,0	7,1
Hotell og restaurant	38,7	8,9	8,6	4,6	20,8	2,3	21,8	31,7	-2,5
Rørtransport	37,8	25,6	21,9	89,3	26,6	-34,6	-53,3	-56,1	-4,4
Samferdsel	-4,5	26,3	92,7	18,6	15,4	5,9	36,2	27,9	28,9
Sjøfart	80,3	8,6	81,5	-279,7	-31,8	-173,6	-65,1	25,4	-227,4
Utenriks sjøfart	119,8	16,1	102,8	-218,7	-32,2	-207,8	-70,0	35,4	-266,6
Innenriks sjøfart	20,3	-12,1	-7,2	46,1	-29,7	-37,1	-21,1	-18,1	-26,4
Bank og forsikring	-15,5	30,5	8,4	16,4	45,3	52,6	34,6	29,9	-1,0
Boligtjenester	-1,4	25,9	17,2	26,5	30,7	28,0	32,8	20,8	5,7
Forretningsmessig tjenesteyting	23,1	19,8	8,4	17,7	26,6	26,7	31,6	26,4	11,8
Privat tjenesteyting	-0,6	17,4	6,7	8,4	28,6	25,7	55,0	43,1	12,5
Offentlig forvaltning	-10,5	-0,8	-0,2	-5,4	-1,2	2,1	1,9	3,6	0,7
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	-15,9	-3,9	4,5	-15,1	-9,3	2,5	-1,1	0,9	-4,2
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	-4,0	2,3	-4,3	5,2	6,6	1,7	4,8	6,0	4,6
Fastlands-næringer	-3,8	12,0	12,0	9,6	12,4	13,8	24,6	18,9	8,9

22*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A28. Bruttoinvestering i fast realkapital. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Bruttoinvestering i fast kapital	2,8	2,2	2,2	3,1	1,4	2,2	2,2	1,6	3,2
Bygg og anlegg	0,8	2,9	1,2	2,1	3,4	3,9	4,7	4,4	3,2
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledn.	6,0	2,4	3,7	2,5	1,5	3,1	0,9	2,0	1,9
Bore-rigger og moduler	1,2	3,5	1,6	5,4	3,7	3,3	3,1	2,7	2,7
Skip og båter	21,8	-9,1	-10,5	131,2	-1,2	-33,3	16,0	-5,8	-44,3
Transportmidler	3,7	8,8	18,8	17,7	-0,8	6,3	-0,8	-5,8	0,7
Maskiner og utstyr	3,7	-0,8	1,4	-0,9	-1,8	-1,5	-0,6	0,7	1,8
Jordbruk	2,3	1,7	2,9	1,9	1,2	1,3	1,3	2,0	2,5
Skogbruk	1,3	2,2	1,4	1,7	2,5	3,0	3,7	3,7	2,9
Fiske og fiskeoppdrett	6,7	-2,5	-0,7	-6,2	-1,0	-4,6	3,0	-1,3	8,7
Olje og gassutvinning	3,0	3,1	3,1	4,5	2,3	2,9	1,5	2,3	2,9
Utvinning av råolje og naturgass	2,9	3,1	2,7	4,5	2,7	2,9	1,8	2,3	2,6
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	-0,9	-1,6	-1,5	-3,6	2,4	-0,4	4,0	5,8	-2,6
Bergverksdrift	2,0	1,7	1,7	1,5	1,1	1,9	1,0	1,4	1,6
Industri	2,7	1,0	2,4	1,0	0,0	0,9	0,8	1,7	2,6
Næringsmiddel-, drikkevare- og tobakksindustri . . .	2,7	0,9	2,4	1,1	-0,2	0,7	0,5	1,1	1,9
Tekstil, bekledning og skotøy	3,3	0,3	1,5	1,0	-1,0	-0,1	1,3	1,3	2,2
Treforedling	2,1	2,3	2,5	2,7	1,3	1,5	2,2	1,5	2,6
Grafisk produksjon	2,8	0,9	2,9	1,8	-1,1	0,2	0,1	0,6	2,3
Raffinering	1,2	2,7	2,8	1,8	2,1	3,3	1,1	1,8	2,3
Kjemiske råvarer	2,8	0,6	2,2	0,5	-0,3	0,1	0,6	3,1	3,9
Kjemiske og mineralskeprodukter	4,2	2,5	5,4	0,9	1,4	2,5	0,8	2,2	1,8
Metaller	3,0	0,3	1,3	-0,2	-0,3	0,6	0,8	1,5	2,1
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	2,7	0,8	1,9	0,8	0,3	0,8	1,2	1,5	1,7
Trevare-, møbelindustri og annen industri	2,9	0,8	2,6	0,6	-0,4	0,6	1,2	1,9	2,6
Kraftforsyning	2,4	1,0	1,5	0,7	0,7	1,1	1,9	2,6	2,4
Bygg og anlegg	2,2	2,1	2,8	2,7	0,8	2,1	1,8	1,6	2,4
Varehandel	2,7	3,1	4,8	5,1	0,1	2,7	0,5	-0,3	1,8
Hotell og restaurant	1,3	2,9	2,5	3,6	1,9	3,5	3,0	2,2	2,5
Rørtransport	2,7	2,4	1,7	2,5	3,0	3,6	3,6	3,0	2,4
Samferdsel	3,7	3,6	8,4	8,6	-0,3	0,8	0,0	-2,7	2,0
Sjøfart	27,9	-11,3	-13,4	71,6	-1,2	-25,0	20,6	-7,3	-40,6
Utenriks sjøfart	35,9	-14,6	-15,9	56,7	-1,1	-25,0	27,0	-8,3	-38,6
Innenriks sjøfart	5,8	-1,8	-1,9	-3,2	-1,3	-0,9	-0,7	-5,3	0,2
Bank og forsikring	1,7	2,2	2,4	2,6	1,4	2,3	2,0	1,9	2,3
Boligtjenester	0,8	2,8	1,2	2,1	3,4	3,9	4,5	4,3	3,1
Forretningsmessig tjenesteyting	1,8	3,1	3,6	4,6	1,3	3,1	1,8	0,9	2,4
Privat tjenesteyting	2,1	1,9	2,1	2,1	1,1	2,1	2,3	2,3	2,6
Offentlig forvaltning	1,9	2,1	1,9	2,2	1,6	2,4	2,5	2,2	2,5
Bruttoinvestering, statsforvaltningen	2,3	2,2	2,4	3,1	1,3	2,2	1,7	0,8	2,2
Bruttoinvestering, kommuneforvaltningen	1,4	1,9	1,4	1,4	2,0	2,6	3,3	3,4	2,7
Fastlands-næringer	2,1	2,3	2,9	3,0	1,3	2,2	2,1	1,6	2,5

23*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A29. Eksport. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Eksport i alt	315545	334746	78934	81978	83946	89888	88622	85885	87228
Varer	228334	245572	57496	59851	59286	68940	67575	64855	63192
Råolje og naturgass	104071	106440	25624	27131	24756	28929	27576	27546	25734
Skip, nybygde	3484	4860	879	449	1706	1826	644	2914	787
Skip, eldre	6730	5247	618	1328	767	2534	1358	666	1803
Borerigger og moduler	810	11	7	3	1	-	12	-	46
Oljeboring og oljeleting	69	61	19	19	11	12	23	25	25
Oljplattformer, eldre	1063	850	648	171	14	17	27	37	254
Andre varer	112107	128103	29700	30751	32031	35621	37935	33667	34543
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	5748	6647	1416	1590	1557	2083	1695	1658	1586
Bergverksprodukter	2244	2331	511	585	640	595	540	534	545
Industriprodukter	103230	118433	27619	28452	29603	32759	35456	31284	32144
Nærings- og nyttelsesmidler	13862	16482	3987	3721	3925	4849	4538	3486	4237
Tekstiler, bekledningsvarer og skoøy	1711	2206	451	462	604	689	616	505	491
Trevarer	2593	2952	646	742	705	859	860	737	677
Treforedlingsprodukter	7838	9290	2089	2199	2428	2574	3244	2997	3290
Grafiske produkter	354	377	76	83	99	119	98	91	98
Raffinerte oljeprodukter	11723	13490	3263	3305	3310	3612	3676	3568	3129
Kjemiske råvarer mv.	9645	10828	2455	2858	2574	2941	3363	2890	3190
Kjemiske og mineralske produkter	6967	7834	1767	1970	2051	2046	2247	2267	2111
Metaller	21512	26241	6148	6436	6761	6896	8309	7205	7061
Verkstedprodukter	24713	26142	6110	6068	6514	7450	7802	6928	7189
Møbler og andre industriprodukter	2312	2591	627	608	632	724	703	610	671
Elektrisk kraft	885	692	154	124	230	184	244	191	268
Tjenester	87211	89174	21438	22127	24660	20948	21047	21030	24036
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	46115	44419	10661	11105	11549	11105	11394	11386	11435
Korr. utenl. andel, oljeutvinning	500	582	151	151	134	146	155	158	153
Olje og gasstransport med rør	1655	2065	558	537	475	496	572	494	491
Utlendingers konsum i Norge	13750	15716	3143	3772	6286	2515	3249	3220	5637
Tjen. i tilkn. til olje og gassutv.	1766	1799	576	378	450	396	347	269	283
Andre tjenester	23425	24593	6350	6185	5766	6292	5330	5503	6037

24*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A30. Eksport. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Eksport i alt	306159	332230	80392	81008	82300	88530	85574	83194	86650
Varer	226710	252144	61049	60990	60053	70052	66728	64344	65102
Råolje og naturgass	102834	114741	28974	28264	26267	31236	30096	29525	30080
Skip, nybygde	3367	4646	851	433	1631	1731	612	2788	739
Skip, eldre	6951	5327	627	1372	791	2536	1502	769	2064
Borerigger og moduler	787	11	7	3	1	-	11	-	42
Oljeboring og oljeleting	64	55	17	17	10	11	21	23	22
Oljeplassformer, eldre	1063	850	648	171	14	17	27	37	254
Andre varer	111643	126514	29925	30730	31338	34520	34460	31201	31900
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	6010	6685	1442	1479	1587	2177	1681	1701	1841
Bergverksprodukter	2262	2342	519	592	640	591	517	544	554
Industriprodukter	102797	117147	27887	28593	29004	31662	32151	28859	29361
Nærings- og nytelsesmidler	14236	16872	4139	3803	4028	4902	4492	3563	4319
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	1759	2404	452	486	673	792	646	549	532
Trevarer	2682	2764	643	719	656	746	716	639	630
Treforedlingsprodukter	8518	9770	2301	2397	2532	2540	2828	2487	2476
Grafiske produkter	317	401	77	92	101	131	77	83	97
Raffinerte oljeprodukter	11377	14531	3458	3622	3467	3984	4120	3995	3648
Kjemiske råvarer mv	9646	10256	2414	2761	2451	2629	2728	2301	2585
Kjemiske og mineralske produkter	6656	7636	1623	2015	2108	1891	2042	2147	1979
Metaller	21780	23875	5972	6119	5810	6368	5547	5373	
Verkstedprodukter	23659	26262	6230	6175	6266	7590	7514	6976	7061
Møbler og andre industriprodukter	2167	2377	576	550	602	649	621	571	663
Elektrisk kraft	574	341	77	67	107	90	110	98	144
Tjenester	79449	80086	19342	20018	22247	18478	18846	18851	21548
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	39879	38067	9219	9603	9830	9415	9814	9567	9655
Korr. utenl. andel, oljeutvinning	487	553	146	145	126	136	146	148	141
Olje og gasstransport med rør	1470	1402	356	364	319	363	561	487	483
Utlendingers konsum i Norge	13493	15289	3042	3636	6215	2396	3112	3093	5610
Tjen. i tilkn. til olje og gassutv.	1529	1492	465	311	382	333	301	239	249
Andre tjenester	22590	23283	6114	5959	5375	5835	4913	5317	5410

25*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A31. Eksport. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Eksport i alt	2,0	8,5	11,4	4,2	7,8	10,7	6,4	2,7	5,3
Varer	3,1	11,2	13,5	5,1	12,3	14,2	9,3	5,5	8,4
Råolje og naturgass	5,8	11,6	18,9	10,2	8,4	9,3	3,9	4,5	14,5
Skip, nybygde	-55,9	38,0	23,2	-79,0	680,7	325,0	-28,1	543,9	-54,7
Skip, eldre	7,2	-23,4	-64,1	-37,3	-28,4	32,7	139,5	-43,9	160,8
Borerigger og moduler	. . .	-98,7	585,6	-90,9	-99,9	-100,0	66,8	-100,0	.
Oljeboring og oljeleting	-43,0	-14,5	-34,6	-1,9	-31,7	72,1	22,7	31,6	124,6
Oljeplassformer, eldre	. . .	-20,0	. . .	. . .	-98,7	108,1	-95,8	-78,3	.
Andre varer	2,9	13,3	11,0	9,3	19,8	13,5	15,2	1,5	1,8
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	8,2	11,2	19,7	6,3	13,1	8,3	16,6	15,0	16,0
Bergverksprodukter	-2,0	3,5	15,6	-4,1	3,3	2,5	-0,3	-8,1	-13,5
Industriprodukter	2,8	14,0	10,7	10,2	21,0	14,4	15,3	0,9	1,2
Nærings- og nytelsesmidler	9,8	18,5	19,4	12,3	26,6	16,6	8,5	-6,3	7,2
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	1,0	36,6	7,2	10,8	62,7	63,6	42,8	12,9	-21,0
Trevarer	7,7	3,0	6,3	7,9	-2,7	1,2	11,3	-11,0	-3,9
Treforedlingsprodukter	11,6	14,7	14,7	12,1	26,8	6,8	22,9	3,7	-2,2
Grafiske produkter	-7,3	26,6	20,3	31,8	11,2	42,1	-0,5	-10,0	-4,3
Raffinerte oljeprodukter	2,6	27,7	40,8	2,3	40,7	36,5	19,1	10,3	5,2
Kjemiske råvarer mv.	7,0	6,3	-10,5	17,7	7,7	13,1	13,0	-16,7	5,5
Kjemiske og mineralske produkter	-5,4	14,7	-1,4	20,6	31,4	9,0	25,8	6,6	-6,1
Metaller	2,6	9,6	17,0	8,5	14,2	-0,0	6,6	-7,1	-12,2
Verkstedprodukter	-2,7	11,0	0,2	8,5	15,7	19,9	20,6	13,0	12,7
Møbler og andre industriprodukter	3,0	9,7	11,9	9,4	20,6	-0,2	7,7	3,7	10,2
Elektrisk kraft	-15,6	-40,6	-24,3	-51,9	-36,7	-45,0	43,1	46,9	35,0
Tjenester	-0,8	0,8	5,3	1,8	-2,5	-0,7	-2,6	-5,8	-3,1
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	-5,3	-4,5	-8,0	-4,2	-1,6	-4,3	6,5	-0,4	-1,8
Korr. utenl. andel, oljeutvinning	7,7	13,6	23,5	22,9	3,7	5,5	-0,3	2,1	11,7
Olje og gasstransport med rør	-2,5	-4,7	0,4	-1,1	-10,8	-7,0	57,6	33,8	51,5
Utlendingers konsum i Norge	6,7	13,3	32,6	13,5	13,2	-4,5	2,3	-14,9	-9,7
Tjen. i tilkn. til olje og gassutv.	-8,3	-2,5	75,1	-27,5	-8,9	-19,7	-35,4	-23,1	-34,9
Andre tjenester	3,9	3,1	15,3	7,9	-16,5	9,7	-19,6	-10,8	0,7

26*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A32. Eksport. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Eksport i alt	3,1	-2,2	-6,1	-2,9	-1,5	1,4	5,5	2,0	-1,3
Varer	0,7	-3,3	-8,5	-4,3	-2,4	1,8	7,5	2,7	-1,7
Råolje og naturgass	1,2	-8,3	-16,2	-8,5	-6,8	-1,8	3,6	-2,8	-9,2
Skip, nybygde	3,5	1,1	0,7	0,1	1,2	0,9	1,9	0,8	1,9
Skip, eldre	-3,2	1,7	3,6	0,2	-1,0	1,9	-8,2	-10,6	-9,9
Borerigger og moduler	2,9	1,2	2,1	2,6	3,2	.	2,8	.	2,3
Oljeboring og oljeleting	7,1	3,4	4,7	3,5	1,2	2,7	-0,9	0,5	1,4
Andre varer	0,4	0,8	-1,9	-0,6	0,9	4,5	10,9	7,8	5,9
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	-4,4	4,0	0,2	3,5	0,8	9,6	2,7	-9,3	-12,2
Bergverksprodukter	-0,8	0,3	-6,4	1,3	0,1	5,3	6,0	-0,6	-1,5
Industriprodukter	0,4	0,7	-1,9	-0,9	0,7	4,3	11,3	8,9	7,3
Nærings- og nytelsesmidler	-2,6	0,3	-1,6	2,5	0,8	-0,1	4,9	-0,0	0,7
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	-2,7	-5,6	2,4	2,5	-8,1	-13,9	-4,4	-3,2	3,0
Trevarer	-3,3	10,5	3,1	8,1	13,0	16,8	19,6	11,7	-0,1
Treforedlingsprodukter	-8,0	3,3	-3,8	1,3	3,1	11,9	26,3	31,4	38,6
Grafiske produkter	11,7	-15,8	-21,1	-17,1	-8,2	-17,1	29,6	21,8	3,4
Raffinerte oljeprodukter	3,0	-9,9	-10,0	-13,9	-7,2	-7,6	-5,4	-2,1	-10,1
Kjemiske råvare mv.	-0,0	5,6	5,4	3,2	2,1	10,8	21,2	21,4	17,5
Kjemiske og mineralske produkter	4,7	-2,0	2,5	-6,0	-6,5	3,7	1,1	8,0	9,6
Metaller	-1,2	11,3	2,8	9,3	10,8	22,5	26,8	20,5	19,0
Verkstedprodukter	4,5	-4,7	-6,2	-6,5	-2,5	-3,7	5,9	1,1	-2,1
Møbler og andre industriprodukter	6,7	2,2	4,9	5,3	-5,2	4,1	4,1	-3,3	-3,7
Elektrisk kraft	54,2	31,6	10,0	36,5	68,9	13,1	10,7	4,9	-13,7
Tjenester	9,8	1,4	1,4	1,3	1,4	1,8	0,8	0,9	0,6
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	15,6	0,9	0,6	0,6	-2,1	4,8	0,4	2,9	0,8
Korr. utenl. andel, oljeutvinning	2,7	2,4	2,1	2,6	3,2	2,2	2,8	2,2	2,3
Olje og gasstransport med rør	12,5	30,9	45,9	42,7	60,9	-5,3	-34,9	-31,2	-31,8
Utlendingers konsum i Norge	1,9	0,9	1,4	0,7	0,9	0,7	1,1	0,3	-0,7
Tjen. i tilkn. til olje og gassutv.	15,5	4,4	9,5	9,3	-0,2	-0,3	-6,7	-7,4	-3,4
Andre tjenester	3,7	1,9	1,8	1,3	6,2	-1,9	4,5	-0,3	4,0

27*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A33. Import. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Import i alt	262200	282436	67174	70218	71565	73479	70999	73285	74742
Varer	179661	197848	48078	48875	48025	52870	52261	52602	51414
Skip, nybygde og eldre	11030	8259	3276	2506	1131	1346	1860	1552	277
Oljeplassformer og moduler, nybygde og eldre	1997	253	107	60	-	86	52	50	78
Oljevirksomhet, div. vareimport	5970	4108	1072	1247	819	970	813	940	1574
Andre varer	160664	185228	43623	45062	46075	50468	49536	50060	49485
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	4877	6998	1539	1646	1760	2053	2168	2100	1660
Råolje	1143	867	221	207	232	207	326	356	263
Bergverksprodukter	2505	2769	700	768	654	647	660	733	631
Industriprodukter	152082	173812	40840	42244	43360	47368	46290	46766	46904
Nærings- og nytelsesmidler	7964	8374	1849	2140	2120	2265	1874	2312	2465
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	14093	15219	3949	2893	4545	3832	4382	2902	4472
Trevarer	2618	3519	685	881	911	1042	994	987	880
Treforedlingsprodukter	4646	5263	1285	1280	1284	1414	1608	1575	1594
Grafiske produkter	2498	2529	625	553	649	702	676	623	688
Raffinerte oljeprodukter	7736	8427	1804	2382	2159	2082	2008	2306	2205
Kjemiske råvarer mv	7163	8397	1892	2261	2142	2102	2432	2457	2350
Kjemiske og mineralske produkter	16957	18781	4455	4805	4618	4903	4930	5200	4969
Metaller	16611	19703	4642	4628	5409	5024	4964	5359	5030
Verkstedprodukter	59026	67005	15587	16452	15432	19534	18370	18654	18256
Møbler og andre industriprodukter	5648	6092	1433	1417	1422	1820	1595	1451	1515
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	7122	10503	2634	2552	2669	2648	2457	2940	2480
Elektrisk kraft	57	782	323	197	69	193	92	105	27
Tjenester	82539	84588	19096	21343	23540	20609	18738	20683	23328
Skipsfartens driftsutg. i utlandet	19551	19282	4628	5013	4821	4821	5248	5051	5117
Oljeboring, driftsutg. i utlandet	1572	1049	241	262	262	283	263	320	408
Direkte import ved annen oljevirksomhet	5427	6813	1244	2191	2249	1129	684	1564	1323
Nordmenns konsum i utlandet	23855	26223	4982	6031	8916	6294	4993	6150	9403
Andre tjenester	32134	31221	8001	7845	7292	8083	7550	7598	7077

28*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A34. Import. Faste 1992-priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Import i alt	255660	272635	64927	68318	69160	70230	67762	70863	71363
Varer	176841	193846	47128	48242	47257	51218	50864	51473	50261
Skip, nybygde og eldre	10235	8114	3182	2488	1129	1316	1841	1626	303
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	2567	328	140	70	-	118	79	83	115
Oljeverksomhet, div. vareimport	5812	3906	1035	1192	771	908	764	879	1449
Andre varer	158227	181497	42771	44493	45357	48877	48180	48885	48394
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	4971	6728	1500	1553	1677	1998	2011	1963	1537
Råolje	1187	976	243	238	260	236	361	396	332
Bergverksprodukter	2608	2486	678	695	568	545	576	701	592
Industriprodukter	149396	170783	40156	41836	42804	45987	45170	45699	45903
Nærings- og nytelsesmidler	7894	7888	1725	2026	2007	2130	1736	2127	2329
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	14101	15658	4046	3133	4581	3898	4653	3217	4576
Trevarer	2821	3582	708	923	926	1025	936	984	846
Treforedlingsprodukter	5063	5671	1416	1396	1380	1480	1568	1457	1434
Grafiske produkter	2522	2600	630	562	679	728	656	612	681
Raffinerte oljeprodukter	7479	7934	1724	2255	1951	2005	1986	2139	2315
Kjemiske råvarer mv..	7420	8547	1950	2320	2163	2114	2248	2372	2280
Kjemiske og mineralske produkter	16883	18673	4351	4793	4636	4894	4999	5289	4898
Metaller	16807	19644	4970	4822	5191	4661	4669	5142	4829
Verkstedprodukter	56397	65752	14922	16187	15493	19149	18137	18544	18131
Møbler og andre industriprodukter	5638	6084	1438	1425	1460	1760	1577	1446	1546
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	6371	8749	2276	1992	2338	2142	2004	2371	2039
Elektrisk kraft	65	525	194	171	49	111	62	126	30
Tjenester	78820	78789	17798	20076	21903	19012	16898	19390	21102
Skipsfartens driftsutg. i utlandet	17592	16672	3895	4375	4191	4211	4249	4346	4186
Oljeboring, driftsutg. i utlandet	1532	1002	234	254	249	266	248	304	375
Direkte import ved annen oljeverksomhet	5200	6403	1183	2077	2102	1041	632	1438	1211
Nordmenns konsum i utlandet	23552	25263	4799	5844	8605	6015	4810	6015	8951
Andre tjenester	30944	29449	7687	7527	6757	7479	6959	7287	6379

29*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A35. Import. Faste 1992-priser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Import i alt	4,0	6,6	7,6	11,1	4,7	3,6	4,4	3,7	3,2
Varer	5,0	9,6	11,4	14,9	8,8	4,3	7,9	6,7	6,4
Skip, nybygde og eldre	47,6	-20,7	-2,6	111,3	-51,9	-61,8	-42,1	-34,6	-73,2
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	454,5	-87,2	. .	-95,6	-100,0	-69,6	-43,5	18,7	.
Oljeverksomhet, div. vareimport	64,0	-32,8	-28,5	-16,5	-46,6	-39,2	-26,2	-26,3	87,8
Andre varer	0,4	14,7	13,9	17,7	16,0	11,6	12,6	9,9	6,7
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	-8,5	35,4	19,9	14,7	67,5	46,4	34,0	26,4	-8,4
Råolje	20,4	-17,8	-16,5	-6,1	-21,1	-25,0	48,5	66,8	28,0
Bergverksprodukter	7,6	-4,7	20,6	-1,6	-14,1	-19,7	-15,0	0,9	4,3
Industriprodukter	0,6	14,3	13,3	18,0	15,4	11,1	12,5	9,2	7,2
Nærings- og nytelsesmidler	13,5	-0,1	-4,9	5,2	-0,6	-0,3	0,6	5,0	16,0
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	1,0	11,0	5,4	9,6	13,4	15,8	15,0	2,7	-0,1
Trevarer	16,6	27,0	14,2	35,6	35,3	22,6	32,3	6,6	-8,6
Treforedlingsprodukter	8,9	12,0	17,7	16,1	12,1	3,7	10,8	4,4	4,0
Grafiske produkter	-2,4	3,1	7,0	12,5	0,5	-3,8	4,1	8,8	0,2
Raffinerte oljeprodukter	-4,9	6,1	11,0	15,2	3,6	-3,9	15,2	-5,1	18,7
Kjemiske råvarer mv	12,7	15,2	11,3	18,3	15,9	14,8	15,3	2,2	5,4
Kjemiske og mineralske produkter	5,1	10,6	9,7	13,5	12,3	7,2	14,9	10,4	5,7
Metaller	9,3	16,9	28,5	12,8	26,4	2,3	-6,1	6,6	-7,0
Verkstedprodukter	-1,4	16,6	11,7	21,4	13,6	19,2	21,5	14,6	17,0
Møbler og andre industriprodukter	3,3	7,9	7,3	15,9	8,2	2,5	9,6	1,5	5,9
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	32,6	37,3	48,3	51,2	58,2	5,0	-12,0	19,0	-12,8
Elektrisk kraft	-55,8	707,0	. .	. .	717,3	245,7	-68,2	-26,3	-39,8
Tjenester	1,9	-0,0	-1,6	3,1	-3,0	1,8	-5,1	-3,4	-3,7
Skipsfartens driftsutg. i utlandet	-4,3	-5,2	-13,8	-3,1	-0,9	-2,8	9,1	-0,7	-0,1
Oljeboring, driftsutg. i utlandet	26,7	-34,6	-28,0	-36,7	-46,2	-22,7	5,9	19,9	50,6
Direkte import ved annen oljeverksomhet	10,6	23,1	26,6	23,5	19,2	26,8	-46,6	-30,8	-42,4
Nordmenns konsum i utlandet	2,1	7,3	2,7	7,6	9,3	7,9	0,2	2,9	4,0
Andre tjenester	3,3	-4,8	0,7	1,0	-18,1	-1,7	-9,5	-3,2	-5,6

30*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A36. Import. Prisindeks. 1992=100. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Import i alt	2,6	1,0	1,4	1,8	0,8	0,3	1,3	0,6	1,2
Varer	1,6	0,5	0,6	1,5	-0,3	0,2	0,7	0,9	0,7
Skip, nybygde og eldre	7,8	-5,6	-4,9	-6,7	-7,6	-4,2	-1,9	-5,3	-8,7
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	-22,2	-0,9	-7,9	14,9	.	-4,8	-14,0	-29,8	.
Oljeverksomhet, div. vareimport	2,7	2,4	2,1	2,6	3,2	2,2	2,8	2,2	2,3
Andre varer	1,5	0,5	1,2	0,7	-0,1	0,3	0,8	1,1	0,7
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	-1,9	6,0	4,9	9,7	6,0	3,6	5,1	0,9	2,9
Råolje	-3,7	-7,7	-5,2	-7,0	-11,2	-6,8	-0,7	3,1	-11,4
Bergverksprodukter	-3,9	16,0	12,4	11,3	17,3	26,1	10,9	-5,4	-7,5
Industriprodukter	1,8	-0,0	0,6	0,2	-0,5	-0,2	0,8	1,3	0,9
Nærings- og nytelsesmidler	0,9	5,2	6,7	6,3	4,9	3,4	0,7	2,9	0,2
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	-0,1	-2,7	-3,0	0,2	-3,7	-3,7	-3,5	-2,3	-1,5
Trevarer	-7,2	5,9	5,4	3,3	4,2	9,8	9,7	5,1	5,7
Treforedlingsprodukter	-8,2	1,1	-3,6	-1,3	1,7	7,4	13,0	17,9	19,4
Grafiske produkter	-1,0	-1,8	-2,3	-6,3	-4,5	4,4	3,9	3,6	5,8
Raffinerte oljeprodukter	3,4	2,7	1,1	1,5	12,8	-3,4	-3,4	2,0	-13,9
Kjemiske råvarer mv	-3,5	1,8	0,9	2,7	-0,0	3,5	11,5	6,3	4,1
Kjemiske og mineralske produkter	0,4	0,1	2,2	2,2	-0,6	-2,8	-3,7	-1,9	1,8
Metaller	-1,2	1,5	-6,0	-4,4	4,7	11,9	13,8	8,6	-0,0
Verkstedprodukter	4,7	-2,6	1,1	-2,9	-4,3	-4,0	-3,0	-1,0	1,1
Møbler og andre industriprodukter	0,2	-0,0	0,3	-1,6	-1,1	1,8	1,5	0,9	0,6
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	1,8	7,4	10,7	21,0	-0,4	3,8	5,9	-3,2	6,6
Elektrisk kraft	-12,3	70,0	112,1	113,9	40,7	69,2	-10,5	-27,7	-35,0
Tjenester	4,7	2,5	3,5	2,6	3,2	0,7	3,4	0,3	2,9
Skipfartens driftsutg. i utlandet	11,1	4,1	9,8	5,8	-0,5	1,5	4,0	1,4	6,3
Oljeboring, driftsutg. i utlandet	2,6	2,0	1,5	1,3	3,4	1,4	2,9	1,8	3,3
Direkte import ved annen oljeverksomhet	4,4	1,9	1,1	2,1	2,3	1,8	2,9	3,1	2,1
Nordmenns konsum i utlandet	1,3	2,5	1,7	2,2	3,6	1,9	-0,0	-0,9	1,4
Andre tjenester	3,8	2,1	2,2	1,4	5,6	-0,4	4,2	0,0	2,8

31*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A37. Driftsregnskapet overfor utlandet. Løpende priser. Millioner kroner

	1993	1994	94:1	94:2	94:3	94:4	95:1	95:2	95:3
Eksport i alt	315545	334746	78934	81978	83946	89888	88622	85885	87228
Varer	228334	245572	57496	59851	59286	68940	67575	64855	63192
Tjenester	87211	89174	21438	22127	24660	20948	21047	21030	24036
Import i alt	262200	282436	67174	70218	71565	73479	70999	73285	74742
Varer	179661	197848	48078	48875	48025	52870	52261	52602	51414
Tjenester	82539	84588	19096	21343	23540	20609	18738	20683	23328
Eksportoverskudd	53345	52310	11760	11760	12381	16409	17623	12600	12486
Inntekter	27738	28730	9409	6399	5790	7132	7880	7141	8283
Renteinntekter	15988	19030	6090	4377	3996	4567	5689	5123	5502
Aksjeutbytte m.v. til Norge	2340	1868	1009	355	280	224	526	941	1079
Reinvestert fortjeneste	-1468	-1419	-280	-461	-336	-342	-413	-788	-550
Andre løpende overføringer til Norge	10878	9251	2590	2128	1850	2683	2078	1865	2252
Utgifter	55955	59990	15153	14043	12794	18000	14692	14396	13458
Renteutgifter	25003	24846	6957	6211	4721	6957	6894	6512	5301
Aksjeutbytte m.v. fra Norge	17848	10256	3487	4615	1026	1128	3686	4408	1374
Reinvestert fortjeneste	-7304	4170	358	-1134	2489	2457	-710	-1110	1956
Andre løpende overføringer fra Norge	20408	20718	4351	4351	4558	7458	4822	4586	4827
Overskudd på rente og stønadsbalanse	-28217	-31260	-5744	-7644	-7004	-10868	-6812	-7255	-5175
Overskudd på driftsbalansen	25128	21050	6016	4116	5377	5541	10811	5345	7311
Omvurderinger, netto	-9978	2470	-2144	2563	3255	-1204	11715	259	196
Kapitaloverføringer, netto	-896	-1084	-271	-271	-271	-271	-75	-61	-61
Nedgang i Norges nettogjeld	14254	22436	3601	6408	8361	4066	22451	5543	7446

Omvurderinger hovedsaklig som følge av valutakursendringer

32*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B1: Olje- og gassproduksjon

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995				
	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt				
Råolje	6,8	7,8	8,9	9,5	10,8	11,7	10,4	12,3	10,8	11,4
Naturgass	2,3	2,3	2,4	2,4	2,6	2,6	2,5	2,4	2,2	2,5

Tabell B2: Produksjonsindeks etter næring og anvendelse

Sesongjusterte indekser. 1990=100.

Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995				
	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt				
Produksjon etter næring:										
Oljeutv., bergv.dr., ind. og kraftf. . .	100	102	109	113	121	127	124	130	127	127
Oljeutv. og bergverksdrift.	100	111	123	131	147	155	152	161	158	162
Industri	100	99	100	102	109	112	110	111	111	110
Kraftforsyning	101	91	97	99	93	100	99	107	101	98
Produksjon etter konkurranstype:..										
Skjermet industri.	100	97	99	101	108	117	109	109	110	111
Utekonk. industri og bergv.	100	97	95	98	105	113	106	108	108	104
Hjemmekonkurrerende i alt.	100	96	100	102	108	117	109	109	110	113

Tabell B3: Industriproduksjonen - produksjonsindeksen

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1990	1991	1992	1993	1994	1995				
	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep				
Industri ialt	0,1	-1,6	1,5	2,0	6,7	4,8	-0,4	1,6	0,9	1,6
Næringsmidler, drikkev. og tobakk .	-1,9	3,2	0,7	0,4	8,7	8,1	1,3	-2,4	-2,9	-2,1
Tekstilvarer, bekledn.v., lær mv....	1,3	-0,5	-3,7	-2,7	9,5	9,3	-0,9	4,2	2,2	0,7
Trevarer	-4,8	-7,7	-0,9	-1,2	8,8	9,1	-0,7	1,2	-2,2	-0,5
Treforedling	-1,3	-1,1	-2,1	6,9	9,2	8,3	4,9	8,5	5,6	3,2
Grafisk produksjon og forlagsv. . .	-1,0	0,3	-0,4	0,6	3,2	3,1	1,8	3,6	3,3	3,7
Kjemiske prod., mineraloljep. mv...	6,6	-5,0	-1,1	4,7	4,6	0,5	-2,8	1,4	3,4	0,3
Mineralske produkter	-2,8	-12,0	4,2	-1,2	14,4	18,2	10,2	17,1	14,0	13,5
Jern, stål og ferrolegeringer.	-1,4	-5,2	3,4	1,0	10,5	3,9	-0,5	2,0	5,2	9,5
Ikke-jernholdige metaller	1,1	0,8	-1,3	1,2	9,1	-1,2	-3,5	-3,8	-4,6	-6,0
Metallvarer	-1,3	-1,6	2,1	3,8	5,7	7,7	1,4	5,4	3,6	6,6
Maskiner	0,1	-2,8	11,2	4,8	3,0	-5,1	-9,9	-6,9	-7,3	-4,1
Elektriske apparater og materiell. . .	-0,3	-5,9	1,7	6,3	6,8	10,5	3,4	10,6	6,6	8,0
Transportmidler	2,4	3,8	1,8	-4,3	7,4	9,0	3,6	9,0	8,7	10,3
Tekn. og vitensk. instr. mv.	6,9	4,9	1,8	5,9	8,5	10,1	5,3	12,0	11,3	13,6
Industriproduksjon ellers	3,8	4,5	0,3	10,9	6,3	10,6	-0,7	-2,3	-6,8	-4,5

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

33*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B4: Ordretilgang - industri

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindeks. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1990	1991	1992	1993	1994	1994			1995		
						2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Produksjon av kjemiske råvarer:											
Ordretilgang i alt	230	245	228	253	272	270	279	280	288	302	305
For eksport	260	249	253	296	319	312	327	338	339	347	362
Fra hjemmemarkedet	187	239	192	169	178	203	180	159	180	232	194
Produksjon av metaller:											
Ordretilgang i alt	318	287	267	279	321	314	310	355	344	345	364
For eksport	352	321	297	312	355	348	342	394	382	385	404
Fra hjemmemarkedet	204	172	169	170	206	204	208	212	222	212	233
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:											
Ordretilgang i alt	225	211	208	219	250	233	269	253	268	251	260
For eksport	339	330	315	373	431	406	438	418	373	445	434
Fra hjemmemarkedet	179	163	165	156	177	161	202	182	229	174	186

Tabell B5: Ordrereserver - industri

Ordrereserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindeks. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1990	1991	1992	1993	1994	1994			1995		
						2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Produksjon av kjemiske råvarer:											
Ordrereserver i alt	165	176	150	166	147	142	135	151	144	141	157
For eksport	175	174	174	206	179	166	166	190	162	160	190
Fra hjemmemarkedet	153	179	120	96	89	98	78	81	112	108	99
Produksjon av metaller:											
Ordrereserver i alt	249	242	211	215	240	244	221	257	267	251	254
For eksport	292	285	251	261	285	290	260	306	320	296	297
Fra hjemmemarkedet	138	128	106	95	121	124	122	129	129	132	142
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:											
Ordrereserver i alt	246	257	278	283	324	324	331	311	335	334	327
For eksport	466	427	442	476	664	655	692	658	647	655	642
Fra hjemmemarkedet	153	184	208	200	179	182	176	163	202	197	191

34*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B6: Påløpte investeringskostnader for oljeutvinning

Løpende priser, mill. kroner. Tallene for årene viser gjennomsnitt av kvartalene.

	1990	1991	1992	1993	1994	1994		1994		1995	
						1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Leting:											
I alt	1285	2034	1920	1358	1253	1671	1277	1015	1047	1209	988
Undersøkelsesboringer	904	1326	1288	717	432	671	482	211	362	384	458
Generelle undersøkelser	93	256	251	284	384	252	418	524	343	119	189
Felt eval. og - undersøk	129	212	91	146	164	170	184	121	179	163	195
Adm. og andre kostnader	159	240	290	211	273	579	192	159	163	543	146
Feltutbygging:											
I alt	4878	5566	7216	8802	7146	6807	8726	6616	6435	5876	6622
Varer	3141	3023	3668	4608	3956	4071	4666	3613	3472	2383	2509
Tjenester	1390	2251	3021	3442	2511	1965	3422	2361	2294	3047	3587
Produksjonsboring	347	292	532	752	680	770	638	643	670	446	526
Felt i drift:											
I alt	994	1274	1269	1576	1688	1658	1962	1448	1685	1870	1838
Varer	203	201	166	150	164	171	165	169	150	143	180
Tjenester	188	256	179	137	132	143	137	122	124	237	225
Produksjonsboring	603	817	925	1290	1393	1345	1660	1157	1411	1490	1434

Tabell B7: Industriinvesteringer i verdi - Investeringsundersøkelsen

Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.

Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1991	1992	1993	1994	1995	1994		1995			
						3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Utførte	2649	2625	2432	2391	..	2450	2597	3139	3603	..	..
Antatte	3104	2708	2823	2748	3684	2791	3006	3548	3690	3895	3603

Tabell B8: Boligbygging

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995		1995			
						Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt
Boliger satt igang	1,8	1,5	1,3	1,3	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,8
Boliger under arbeid	25,2	19,0	16,2	13,6	15,4	16,5	16,6	16,4	16,6	16,7	16,7
Boliger fullført	2,2	1,7	1,5	1,3	1,5	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5	1,7

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

35*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B9: Detaljomsetningsvolum

Sesongjustert indeks. 1992=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995					
	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep					
Omsetning ialt	99	97	99	101	109	112	115	116	117	115	115

Tabell B10: Detaljomsetningsvolum mv.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995					
						Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt
Omsetning i alt	1,8	-1,9	3,3	1,6	7,5	6,5	6,9	6,3	5,4	..	..
Detaljomsetning etter næring:											
Nærings- og nytelsesmidler	1,3	0,4	4,3	3,1	4,5	7,3	5,3	6,3	5,5	..	..
Bekledning og tekstilvarer	13,4	5,3	-1,1	-4,3	2,7	-2,0	2,6	-0,1	-3,1	..	..
Møbler og innbo	2,5	0,7	1,7	-0,0	8,7	10,4	12,6	10,8	9,8	..	..
Jern, farge, glass, stent. og sport	-4,6	1,6	-6,1	7,1	9,5	4,8	5,3	5,1	5,3	..	..
Ur, opt., musikk, gull og sølv	17,4	2,3	3,3	-2,0	0,4	-0,5	1,8	0,6	2,1	..	..
Motorkjøretøyer og bensin	-2,4	-10,0	6,0	0,5	14,7	8,0	10,0	9,1	8,8	..	..
Reg. nye personbiler	11,9	-13,4	11,8	3,8	42,7	5,9	11,9	11,6	10,2	10,1	2,2

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av omsetningsvolumet for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

Tabell B11: Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte.

1000 personer.

	1990	1991	1992	1993	1994	1994			1995		
						2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:											
Kvinner	46	48	50	50	47	49	52	41	53	50	48
Menn	66	68	76	77	70	75	64	61	72	64	59
Totalt	112	116	126	127	116	124	117	102	124	115	106
Tallet på sysselsatte	2030	2010	2004	2004	2035	2022	2074	2052	2040	2066	2113

Tabell B12: Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995					
						Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov
Sesongjusterte tall:											
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.. .	92	101	115	118	110	104	102	102	102	100	..
Ujusterte tall:											
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.. .	92,7	100,8	114,4	118,1	110,3	109,4	115,2	111,3	96,0	88,7	86,6
Herav: Permitterte 1000 pers.. .	15,7	9,9	8,7	9,2	7,5	5,0	4,6	4,7	6,8	4,9	6,1
Ledige plasser 1000 pers.. .	6,6	6,5	6,4	7,4	7,7	9,5	6,8	9,2	7,4	7,5	8,8
Arbeidsløshetsprosenten 1)	4,3	4,7	5,4	5,5	5,2	5,1	5,4	5,2	4,5	4,1	4,0
Arb.løse/led.plasser	14,6	17,0	19,5	17,0	15,0	11,5	16,9	12,1	12,9	11,8	9,9

1) Registrerte ledige i prosent av arbeidsstyrken ifølge AKU.

36*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B13: Timefortjeneste

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
Kroner.

	1990	1991	1992	1993	1994	1994				1995	
						1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Industri, kvinner	81,8	86,7	89,2	91,8	94,5	93,0	93,9	95,3	95,9	95,9	98,0
Industri, menn	94,7	99,5	102,7	105,4	108,5	106,6	108,8	108,9	109,6	109,8	113,2
Bygge- og anl., menn	101,4	107,0	110,6	113,3	112,7	111,8	114,1	112,1	112,8	111,3	115,1

Tabell B14: Konsumprisindeksen

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1990	1991	1992	1993	1994	1994		1995			
						Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt
Ialt	4,1	3,4	2,3	2,3	1,4	2,7	2,7	2,4	2,2	2,3	2,3
Varer og tjenester etter konsumgruppe:											
Matvarer ialt	3,2	1,7	1,4	-1,1	1,5	2,1	1,8	2,0	0,9	0,4	1,0
Drikkevarer og tobakk.	7,0	7,1	9,1	3,1	3,9	6,1	6,1	2,8	2,6	2,5	2,6
Klær og skotøy	2,1	1,8	1,7	2,7	1,5	0,5	0,5	0,3	1,6	1,0	0,9
Bolig, lys og brensel	6,4	4,5	2,3	2,8	0,9	2,9	2,6	2,7	2,6	3,0	2,7
Møbler og husholdningsartikler	2,6	2,2	0,4	1,9	1,4	1,8	2,2	2,2	2,1	2,0	1,3
Helsepleie	8,5	6,9	6,0	4,3	2,3	5,6	5,6	5,6	4,5	3,8	3,8
Reiser og transport	2,9	3,0	2,0	3,4	1,5	4,1	4,2	3,0	2,5	2,6	2,7
Fritidssyssler og utdanning	4,6	4,4	3,3	3,4	2,1	1,8	1,8	2,1	2,2	2,8	2,4
Andre varer og tjenester	3,3	3,4	2,2	1,6	0,2	1,4	2,6	2,5	2,8	3,0	3,1
Varer og tjenester etter leveringssektor:											
Jordbruksvarer	4,8	1,5	1,3	-2,0	0,1	0,2	-0,2	0,2	-0,5	-0,5	0,2
Andre norskproduserte konsumvarer	5,3	5,3	2,5	2,7	1,9	4,8	4,4	3,4	3,1	3,2	3,0
Importerte konsumvarer	1,7	2,0	1,8	3,3	2,3	2,5	2,5	2,3	2,3	1,7	1,6
Husleie	6,5	4,9	3,7	2,8	0,6	1,2	1,3	1,3	1,3	2,0	2,0
Andre tjenester	3,7	2,4	2,3	2,0	1,1	2,3	3,1	3,1	2,9	3,2	2,9

Tabell B15: Engrospriser

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1990	1991	1992	1993	1994	1994		1995			
						Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt
Ialt	3,7	2,5	0,1	-0,0	1,4	2,0	2,0	1,8	1,5	1,8	1,5
Matvarer og levende dyr	4,5	4,4	1,1	-2,4	0,8	-1,8	-1,2	-0,5	-1,6	-1,4	-1,2
Drikkevarer og tobakk.	4,9	4,9	6,5	1,1	4,6	6,8	6,8	3,6	3,6	3,9	2,8
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.	-0,2	-1,0	-3,1	-4,1	3,7	2,0	0,9	0,8	0,7	1,3	-0,2
Brenselstoffer, -olje og el.kraft.	10,2	1,9	-3,5	-2,3	-1,8	-0,4	-1,3	-3,2	-2,6	-0,6	-1,2
Dyre- og plantefett, voks	1,9	3,1	5,4	0,2	5,0	2,7	0,4	0,9	0,1	-0,1	-2,3
Kjemikalier	-1,4	1,8	0,2	2,5	2,8	5,1	5,5	5,6	4,7	4,9	4,1
Bearbeidde varer etter materiale	1,5	1,1	0,1	0,3	2,5	5,0	5,1	5,0	4,9	5,0	4,6
Maskiner og transportmidler	2,6	2,6	1,4	4,2	2,1	4,3	4,1	4,1	3,3	2,5	2,6
Forskjellige ferdigvarer	2,6	3,6	2,0	2,7	1,6	2,3	2,8	3,1	3,2	3,6	3,2

37*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Tabell B16: Utenrikshandel - verditall

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. Milliarder kroner. Sesongjustert.
Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995					
						Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt
Eksport 1)	9,4	9,2	9,0	9,4	10,8	12,4	10,3	12,1	12,1	12,1	11,9
Import 2)	12,7	12,7	12,9	13,2	15,5	18,2	16,7	16,7	17,1	17,1	17,6
Import 3)	12,6	12,6	12,9	13,1	15,4	17,8	16,7	16,6	17,0	17,1	17,6

1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

2)Uten skip og oljeplattformer,

3)Uten skip, oljeplattformer og råolje.

Tabell B17: Utenrikshandel - indekser

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport i flg. handelsstatistikken. 1988=100.

Årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1990	1991	1992	1993	1994	1994			1995		
						2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Sesongjusterte tall:	120	119	126	131	148	145	153	157	158	150	153
Eksportvolum 1)	105	107	111	111	130	126	138	133	137	143	139
Importvolum 2)	102	100	93	93	94	93	95	96	103	101	101
Ujusterte tall:	107	105	103	104	104	104	104	106	106	104	106

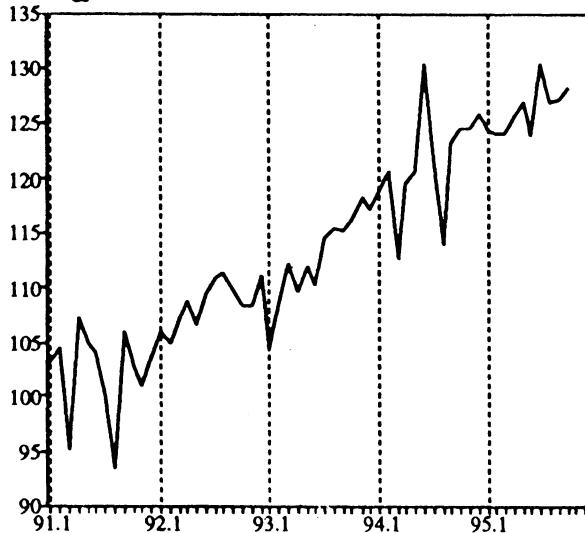
1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

2)Uten skip og oljeplattformer.

38*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

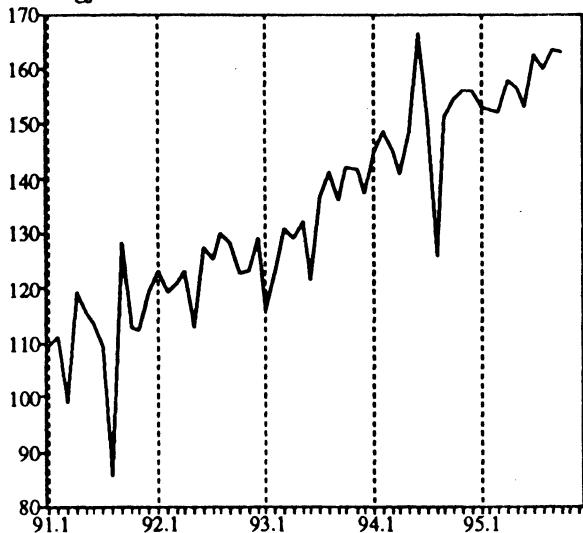
Produksjonsindeks

Oljeutvinning, bergverksdrift, industri og kraftforsyning.
Sesongjustert. 1990=100

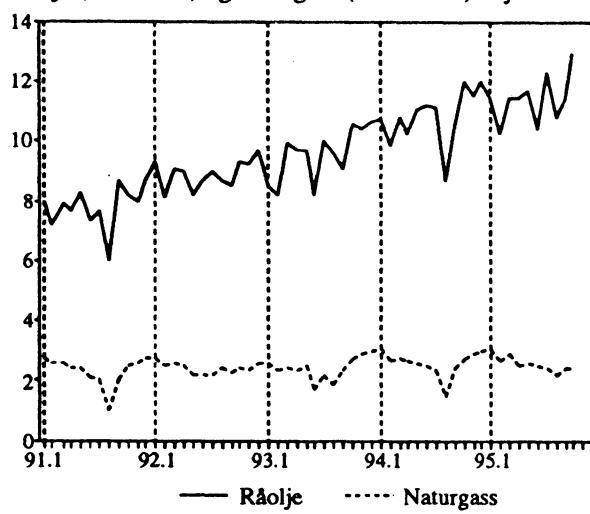
Produksjonsindeks

Utvinning av råolje og naturgass.
Sesongjustert. 1990=100

Olje- og gassproduksjon

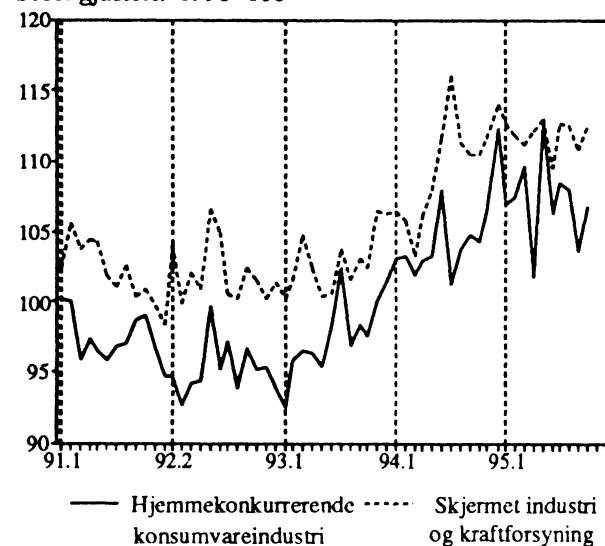
Råolje (mill. tonn) og naturgass (mrd. S m³). Ujusterte tall

Kilde: Oljedirektoratet

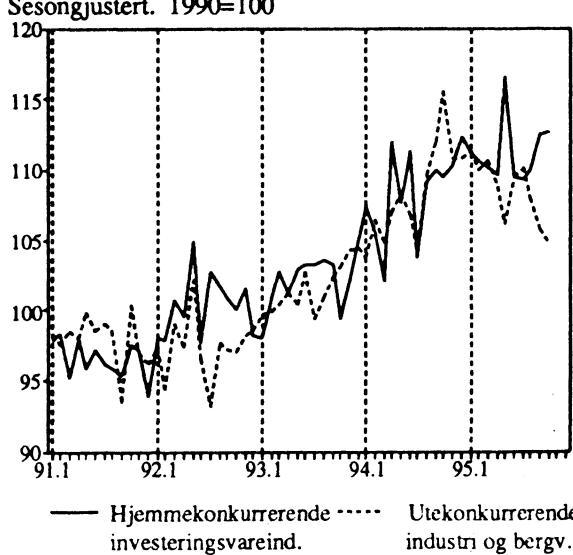
Produksjonsindeks etter konkurransetype

Bergverksdrift, industri og kraftforsyning.
Sesongjustert. 1990=100

Produksjonsindeks etter konkurransetype

Bergverksdrift, industri og kraftforsyning .
Sesongjustert. 1990=100

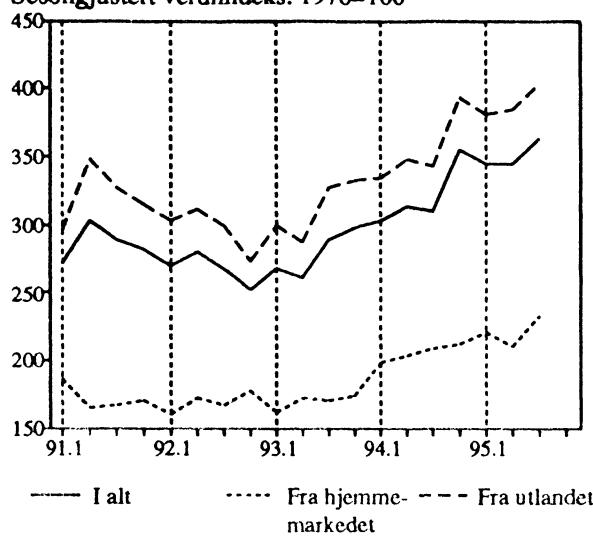

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Ordretilgang

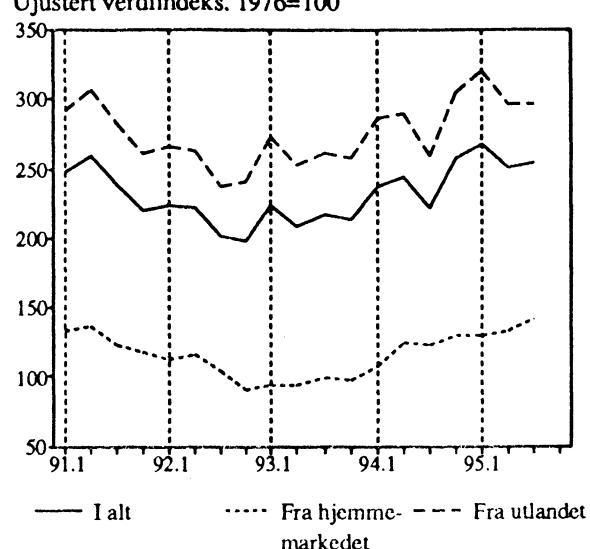
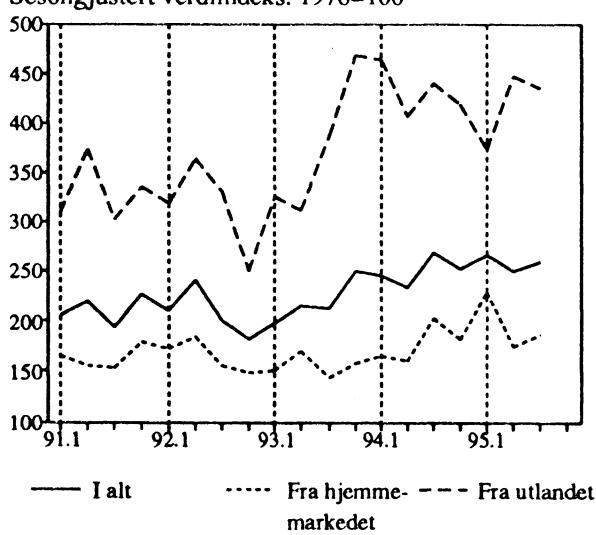
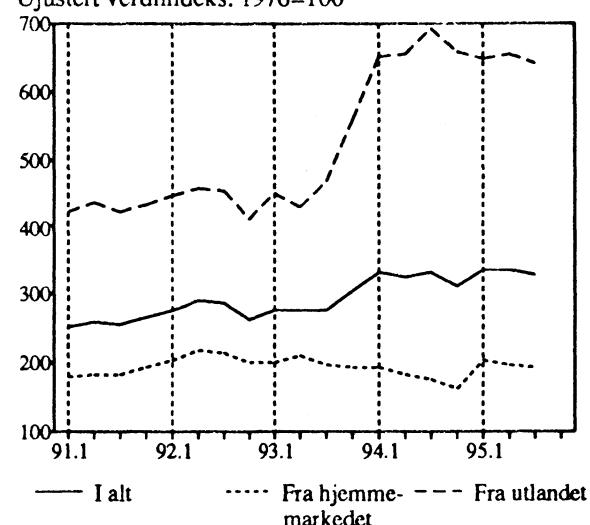
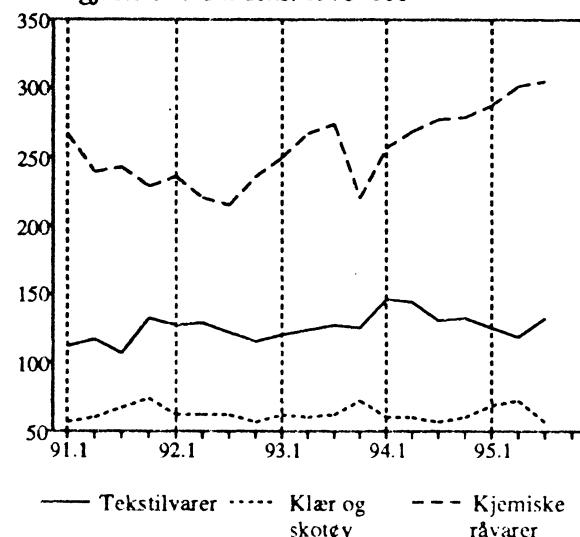
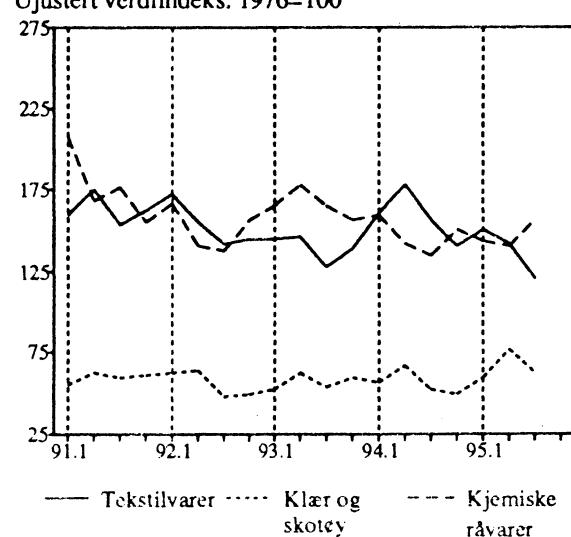
Metaller

Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

Ordrereserver

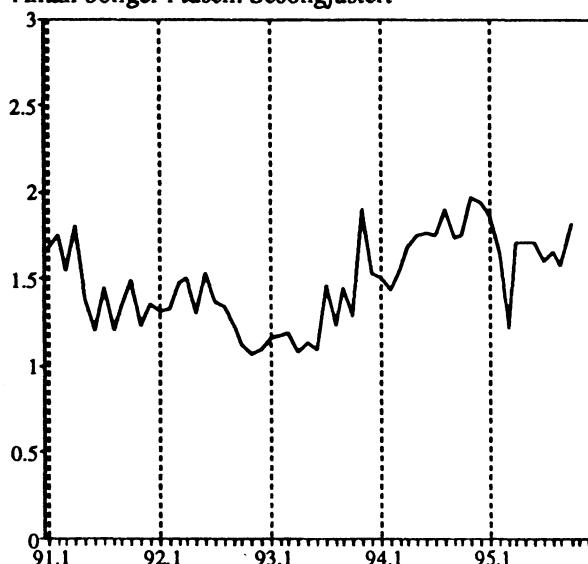
Metaller

Ujustert verdiindeks. 1976=100

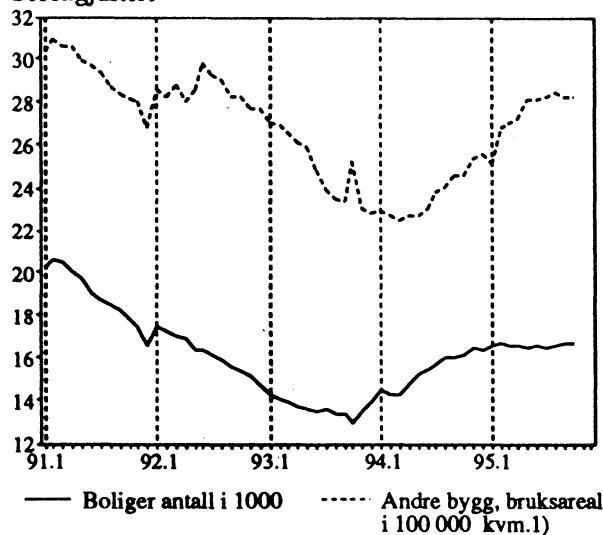
OrdretilgangVerkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100**Ordrereserver**Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer
Ujustert verdiindeks. 1976=100**Ordretilgang**Tekstilvarer, klær og skotøy og kjemiske råvarer.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100**Ordrereserver**Tekstilvarer, klær og skotøy og kjemiske råvarer
Ujustert verdiindeks. 1976=100

Bygg satt i gang

Antall boliger i tusen. Sesongjustert

Bygg under arbeid

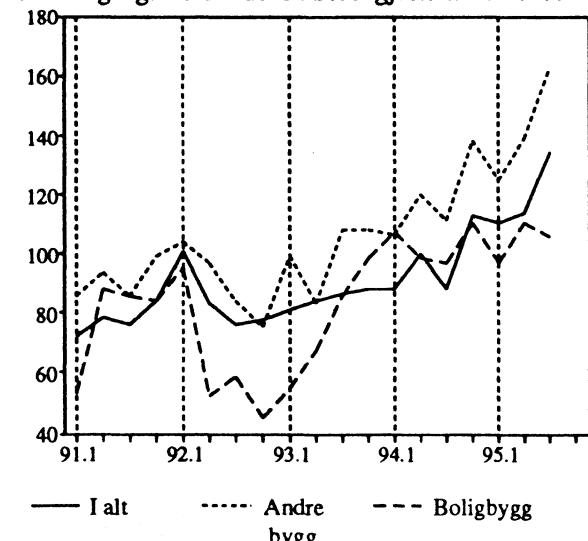
Sesongjustert

1) Utenom jordbr., skogbr. og fiske. Over 30 kvm bruksareal

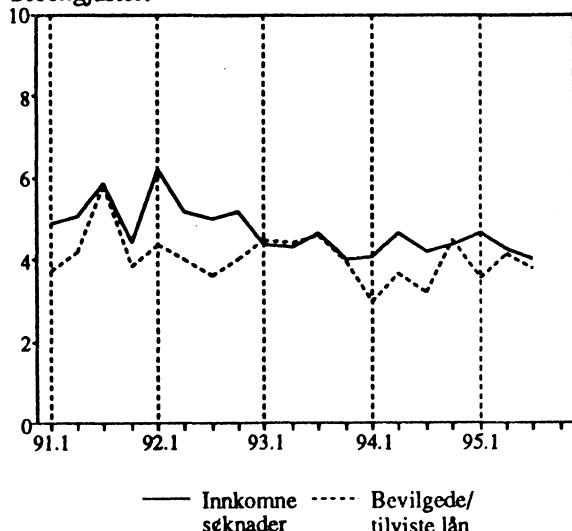
Bygge- og anleggsvirksomhet

Ordretilgang. Verdiindeks . Sesongjustert. 1.kv. 1992=100

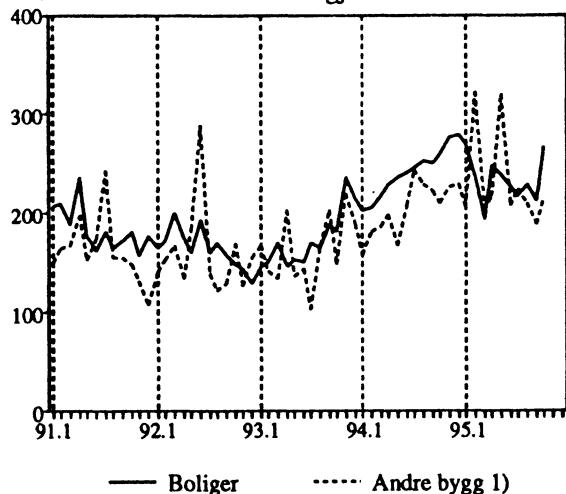
Boliglån nye boliger

Antall oppføringslån fra Husbanken i 1000.

Sesongjustert

Bygg satt i gang

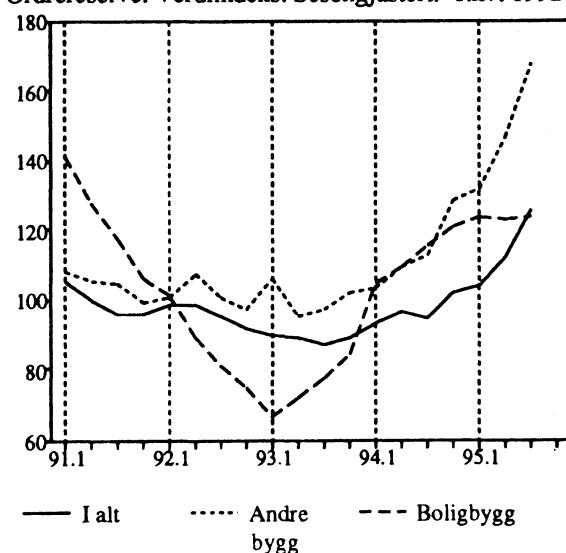
Bruksareal i tusen kvm. Sesongjustert.

1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 30 kvm. bruksareal.

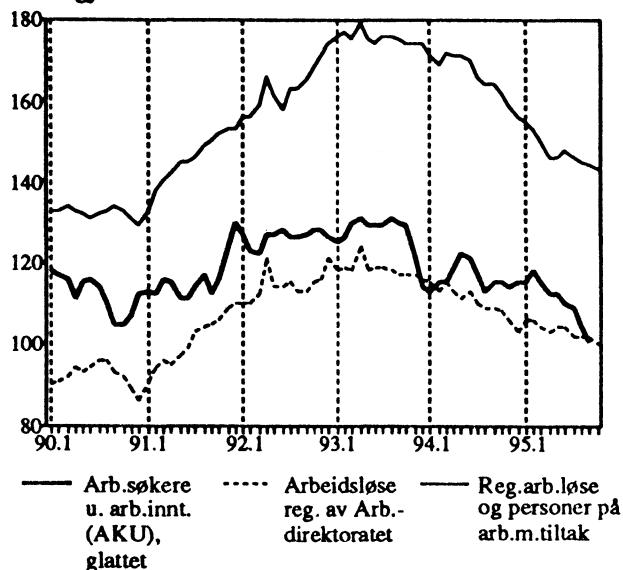
Bygge- og anleggsvirksomhet

Ordrereserve. Verdiindeks. Sesongjustert. 1.kv. 1992=100

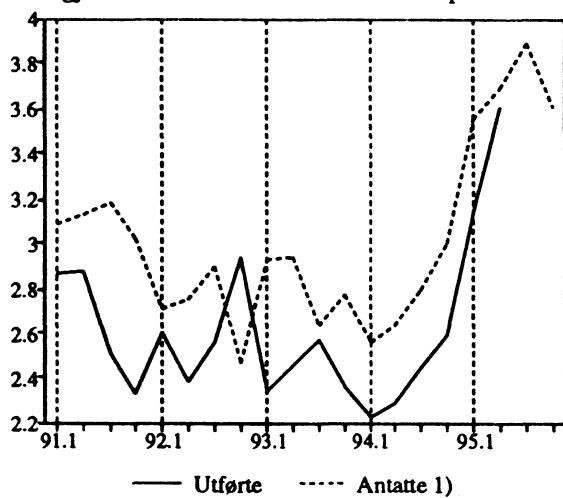

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

Arbeidsledige, 1000 personer
Sesongjusterte månedstall

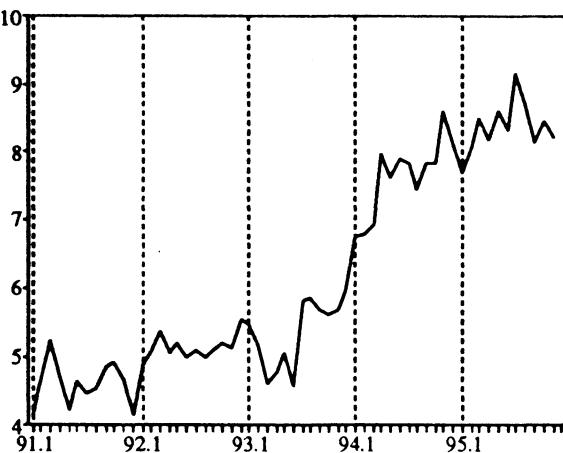

Antatte og utførte investeringer i industri
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

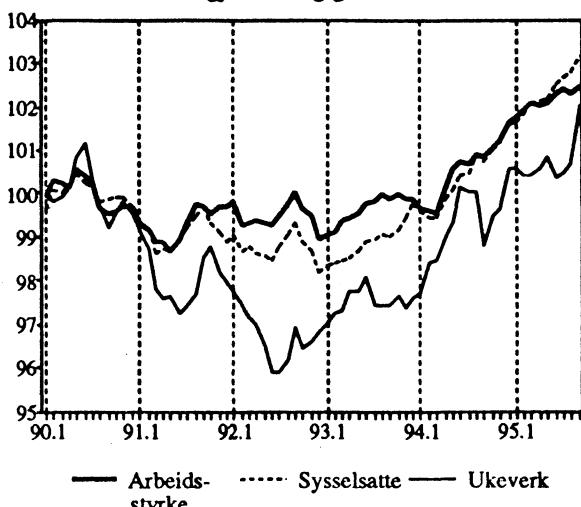

1) Anslag gitt i samme kvartal.

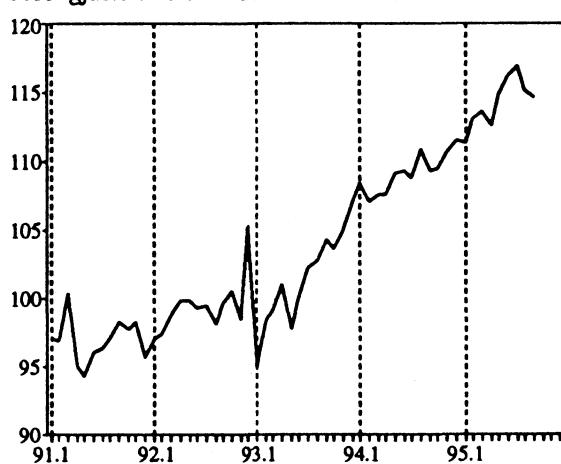
Registrerte nye personbiler
1000 stk. Sesongjustert.

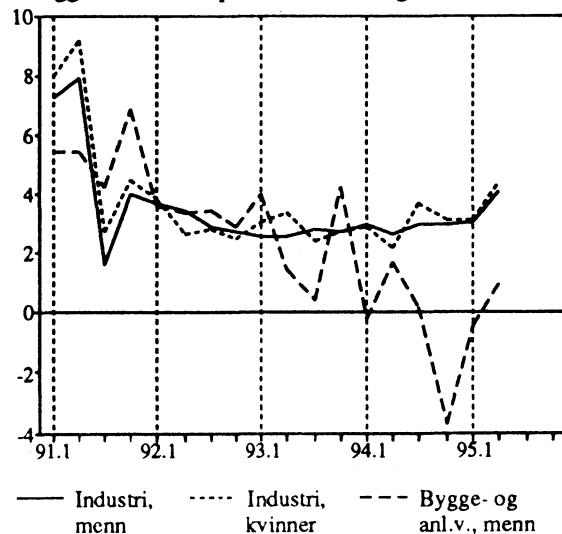
Arbeidsstyrke, sysselsetting og utførte ukeverk i alt iflg. Arbeidskraftundersøkelsen
1990 = 100. Sesongjusterte og glattede månedstall

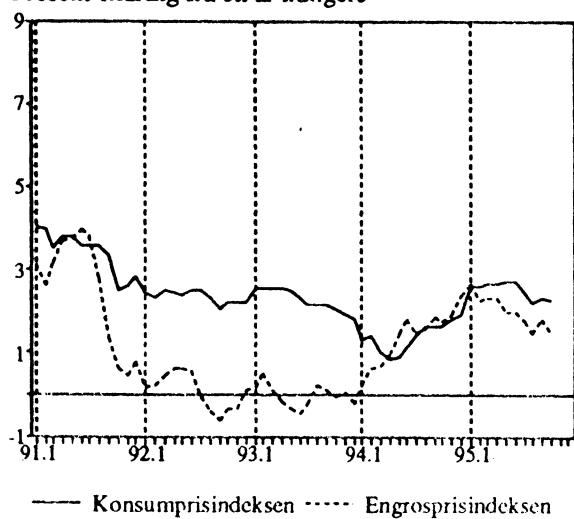
Detaljomsetning
Sesongjustert volumindeks. 1990=100

Lønninger

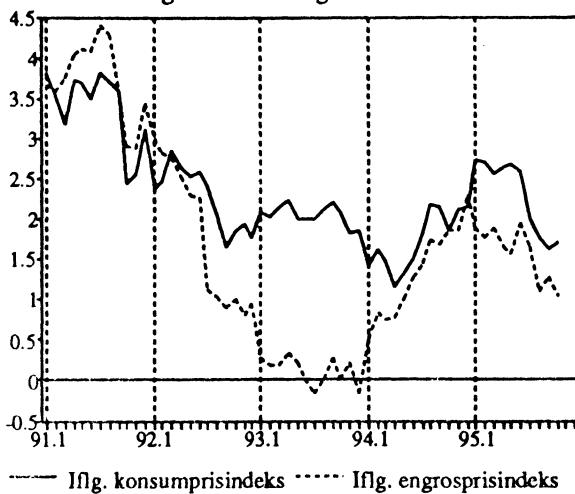
Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og bygge- og anleggsvirksomhet, prosentvis endring fra ett år før.

Innenlandske priser
Prosent endring fra ett år tidligere

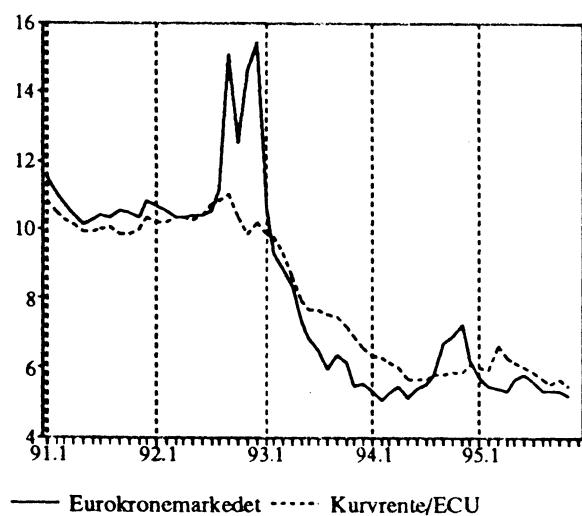

Prisstigning for konsumvarer 1)
Prosent endring fra ett år tidligere.

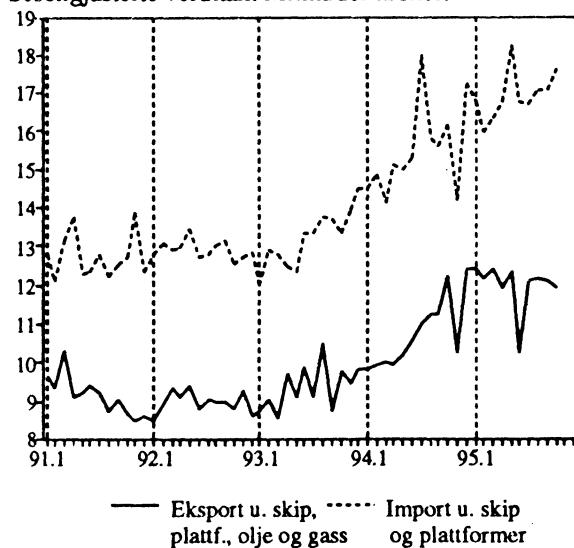

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer til konsum.

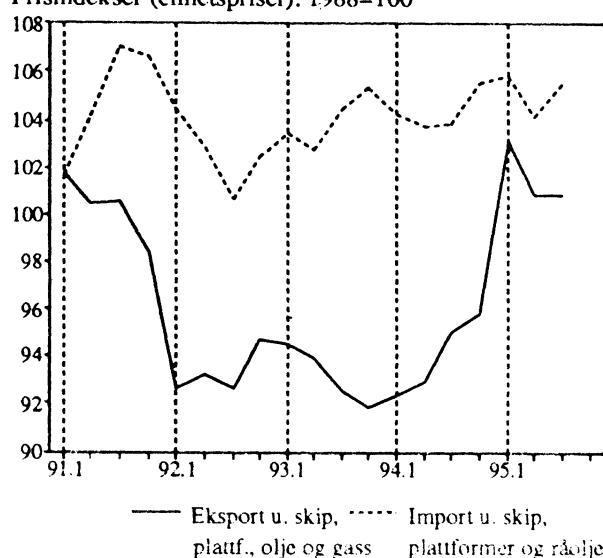
Nominell rente på tre-måneders plasseringer
Prosent

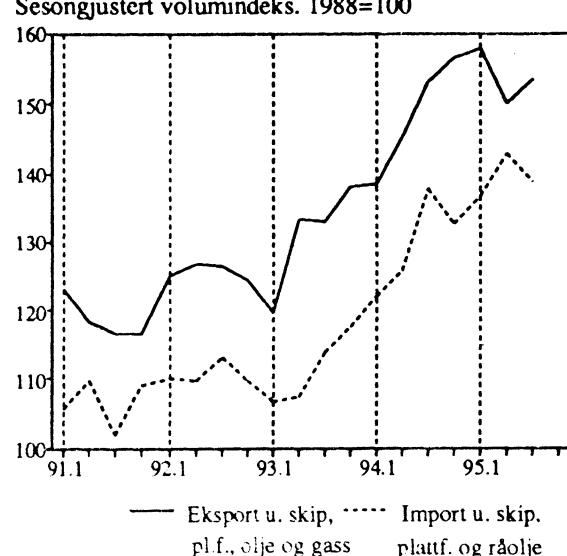
Utenrikshandel med tradisjonelle varer
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

Utenrikshandel med tradisjonelle varer
Prisindeks (enhetspriser). 1988=100

Utenrikshandel med tradisjonelle varer
Sesongjustert volumindeks. 1988=100

43*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR OECD-LAND

Tabell C1: Bruttonasjonalprodukt

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 anslag	1996 prognose
Danmark	0,6	1,4	1,3	0,8	1,5	4,4	3,4	3,0
Frankrike	4,3	2,5	0,8	1,3	-1,5	2,7	3,0	3,2
Italia	2,9	2,1	1,2	0,7	-1,2	2,2	3,0	2,9
Japan	4,7	4,8	4,3	1,1	-0,2	0,6	1,3	2,3
USA	2,5	1,2	-0,6	2,3	3,1	4,1	3,2	2,3
Storbritannia	2,2	0,4	-2,0	-0,5	2,2	3,8	3,4	3,0
Sverige	2,4	1,4	-1,1	-1,4	-2,6	2,2	2,5	2,4
Tyskland ¹⁾	3,6	5,7	5,0	2,2	-1,1	2,9	2,9	2,7
Norge	0,3	1,6	2,9	3,3	2,1	5,7	4,8	3,5

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C2: Privat konsum

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 anslag	1996 prognose
Danmark	-0,4	0	1,1	1,1	2,4	7,1	4,2	3,0
Frankrike	3,1	2,7	1,4	1,4	0,2	1,5	2,2	3,4
Italia	3,5	2,5	2,7	1,1	-2,5	1,6	1,7	2,2
Japan	4,3	3,9	2,2	1,7	1,0	2,2	2,3	3,1
USA	1,9	1,5	-0,4	2,8	3,3	3,5	2,7	1,9
Storbritannia	3,2	0,6	-2,2	0	2,7	2,6	2,4	2,8
Sverige	1,2	-0,4	0,9	-1,4	-3,7	0,5	-0,8	0,7
Tyskland ¹⁾	2,8	5,4	5,7	3,0	0,5	1,3	1,0	3,0
Norge	-0,7	0,6	1,3	2,2	2,3	4,8	2,9	2,5

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C3: Offentlig konsum

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 anslag	1996 prognose
Danmark	-0,6	-0,4	-0,1	1,4	2,8	0,6	0,7	0,4
Frankrike	0,5	2,1	2,8	3,4	3,3	1,0	0,9	1,1
Italia	0,8	1,2	1,6	1,0	0,7	0	0,4	0,3
Japan	2,0	1,9	1,6	2,7	1,7	2,8	3,3	2,4
USA	2,0	3,1	1,2	-0,7	-0,8	-0,7	-0,3	0,3
Storbritannia	1,4	2,5	2,6	0	1,0	1,6	1,1	1,2
Sverige	2,1	2,6	2,8	0	-0,6	-1,0	-0,2	-0,7
Tyskland ¹⁾	-1,6	2,2	0,3	4,5	-1,2	1,2	1,8	1,3
Norge	2,2	4,1	3,9	5,5	1,0	1,1	1,2	1,0

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹⁾ Samlet Tyskland fra 1992.

44*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR OECD-LAND

Tabell C4: Bruttoinvesteringer i fast realkapital

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 anslag	1996 prognose
Danmark	1,0	-1,7	-5,7	-7,2	-2,3	3,6	6,3	5,8
Frankrike	7,9	2,8	0	-3,1	-5,8	1,1	5,8	5,8
Italia	4,3	3,8	0,6	-1,7	-13,1	-0,1	5,4	7,1
Japan	9,3	8,8	3,7	-1,1	-1,8	-2,3	1,9	3,2
USA ¹⁾	0,1	-1,8	-7,6	5,5	11,3	12,3	10,5	4,9
Storbritannia	6,0	-3,5	-9,5	-1,2	0,3	3,2	4,2	4,6
Sverige	11,3	1,3	-8,9	-10,8	-17,6	-0,4	9,8	9,3
Tyskland ²⁾	6,3	8,5	5,8	4,2	-4,5	4,3	6,5	5,9
Norge ³⁾	-8,8	-11,9	-1,3	-3,3	1,5	5,5	10,1	-3,1

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹ Private bruttoinvesteringer. ² Samlet Tyskland fra 1992. ³⁾ 1994-1995 inneholder oljeplattformer under arbeid.

Tabell C5: Eksport av varer og tjenester

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 anslag	1996 prognose
Danmark	4,2	6,9	7,7	2,7	-2,0	6,9	5,6	5,3
Frankrike	10,2	5,4	4,1	4,9	-0,4	5,8	6,8	6,3
Italia	8,8	7,0	0,5	5,0	9,4	10,9	11,0	8,2
Japan	9,0	7,3	5,2	5,2	1,3	5,0	3,5	4,9
USA	11,9	8,2	6,3	6,7	4,1	9,0	9,0	10,0
Storbritannia	4,7	5,0	-0,7	3,1	3,3	8,9	9,1	7,7
Sverige	3,1	1,6	-2,3	2,3	7,6	13,8	11,2	7,8
Tyskland ¹⁾	10,2	11,0	10,9	0,2	-6,2	7,2	7,6	5,5
Norge	10,7	8,6	6,1	5,2	2,0	8,5	8,2	6,1

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C6: Import av varer og tjenester

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 anslag	1996 prognose
Danmark	4,5	1,2	4,1	-0,2	-4,1	10,5	7,2	5,6
Frankrike	8,1	6,1	3,0	1,1	-3,4	6,6	7,5	7,7
Italia	7,6	.8,0	3,4	4,6	-7,8	9,8	9,4	7,4
Japan	17,6	8,6	-4,1	-0,4	2,7	8,3	10,8	9,9
USA	3,8	3,6	-0,5	8,7	10,7	13,4	8,8	5,2
Storbritannia	7,4	0,5	-5,3	6,2	2,8	5,9	6,6	7,0
Sverige	7,4	0,7	-4,9	1,1	-2,8	13,2	7,3	6,4
Tyskland ¹⁾	8,3	10,3	11,6	3,3	-6,1	6,1	6,0	7,9
Norge	2,2	2,5	0,2	0,7	4,0	6,6	7,3	0

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹ Samlet Tyskland fra 1992.

45*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR OECD-LAND

Tabell C7: Privat konsumdeflator

Prosentvis endring fra foregående år

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 anslag	1996 prognose
Danmark	4,3	2,7	2,4	1,9	1,0	1,7	2,5	3,0
Frankrike.....	3,4	2,9	3,2	2,4	2,2	1,8	1,6	1,7
Italia	6,4	6,2	6,8	5,4	4,8	4,7	5,4	4,7
Japan	1,8	2,6	2,5	2,1	1,3	0,3	-0,6	0
USA	4,9	5,1	4,2	3,2	2,5	2,1	2,8	3,4
Storbritannia	5,9	5,5	7,4	4,7	3,5	2,5	2,9	3,1
Sverige	7,0	9,9	10,3	2,2	5,8	3,0	3,3	2,8
Tyskland ¹⁾	2,9	2,6	3,7	4,6	3,9	2,7	2,3	2,1
Norge	4,9	4,7	3,9	2,7	2,2	1,3	2,8	2,6

Kilde:Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹ Samlet Tyskland fra 1992.

Tabell C8: Arbeidsledighet

I prosent av den totale arbeidsstyrken¹

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995 anslag	1996 prognose
Danmark	9,3	9,6	10,5	11,2	12,2	12,1	10,6	9,7
Frankrike.....	9,4	8,9	9,4	10,3	11,7	12,4	12,0	11,5
Italia	12,1	11,5	11,0	11,6	10,7	11,3	11,1	10,5
Japan	2,3	2,1	2,1	2,2	2,5	2,9	3,1	3,1
USA ²	5,3	5,5	6,7	7,4	6,8	6,1	5,6	5,7
Storbritannia	6,1	5,9	8,2	9,9	10,2	9,2	8,2	7,6
Sverige	1,5	1,7	2,9	5,3	8,2	8,0	7,5	6,7
Tyskland ²⁾³⁾	6,9	6,2	6,7	7,7	8,9	9,6	9,2	8,7
Norge	4,9	5,2	5,5	5,9	6,0	5,4	4,9	4,5

Kilde:Historiske tall for Norge: AKU-tall fra Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹ Alle land unntatt Danmark følger ILO-definisjon av ledighet. ² Unntatt militære styrker. ³ Samlet Tyskland fra 1992.

46*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR OECD-LAND

Tabell D1: Sverige

	1992	1993	1994	1995					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon	1990=100	93,4	93,3	103,1	113,5	115,5	113,5	112,0	..
Arbeidsløshetsprosent		5,3	8,2	8,0	6,8	8,2	8,3	8,0	7,9
Ujusterte tall:									
Ordretilgang ¹	1990=100	95	102	121	145	154	98	134	..
Konsumprisindeks	1990=100	111,8	117,0	119,6	122,9	122,8	122,6	122,5	123,3
Arbeidsløshetsprosent									123,6

¹ Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

Tabell D2: Danmark

	1992	1993	1994	1995					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Sesongjusterte tall:									
Salgsvolum, industrien	1990=100	103	101	111	114	116	112	114	..
Detaljomsetningsvolum	1990=100	101	102	107	109	109	106	106	..
Arbeidsløshetsprosent		11,2	12,3	12,0	10,1	10,2	10,5	10,3	9,8
Ujusterte tall:									
Ordretilgang ¹	1990=100	107	102	122	132	136	96	123	..
Konsumprisindeks	1990=100	104,5	105,9	108,0	110,6	110,4	109,9	110,1	110,7
Arbeidsløshetsprosent									110,7

¹ Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

Tabell D3: Storbritannia

	1992	1993	1994	1995					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon	1990=100	96,2	98,1	103,1	105,3	104,9	105,5	105,4	105,9
Ordretilgang ¹	1990=100	93	100	113	106	120	100	88	..
Detaljomsetningsvolum	1990=100	99,4	102,4	106,2	107,1	107,5	107,8	106,9	107,0
Arbeidsløshetsprosent		9,7	10,3	9,3	8,3	8,3	8,3	8,2	8,1
Ujusterte tall:									
Konsumprisindeks	1990=100	110,0	111,9	114,6	118,7	119,0	118,6	118,9	119,5
Arbeidsløshetsprosent									118,8

¹ Volumet av tilgangen på nye ordrer til verstedindustrien fra innenlandske kunder.

Tabell D4: Tyskland

	1992	1993	1994	1995					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon	1991=100	98,2	90,9	94,2	97,0	96,2	97,8	94,6	92,8
Detaljomsetningsvolum ¹	1990=100	103,4	99,1	97,5	..	..	..	..	..
Ujusterte tall:									
Arbeidsløshetsprosent		8,5	9,8	10,6	10,0	10,0	10,4	10,3	10,2
Konsumprisindeks	1991=100	105,1	109,8	112,8	114,6	115,1	115,2	115,3	115,2
Arbeidsløshetsprosent									115,1

¹ Vest-Tyskland.

47*

KONJUNKTURINDIKATORER FOR OECD-LAND

Tabell D5: Frankrike

	1992	1993	1994	1995					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon	1990=100	100,3	97,6	101,4	105,6	105,3	105,5	105,5	..
Arbeidsløshetsprosent		10,4	11,7	12,3	11,6	11,5	11,4	11,4	11,5
Ujusterte tall:									
Konsumprisindeks	1990=100	105,7	107,9	109,7	111,5	111,5	111,3	111,8	112,2
									112,3

Tabell D6: USA

	1992	1993	1994	1995					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon	1990=100	101,6	105,7	111,4	114,5	114,5	114,6	115,9	115,6
Ordretilgang ¹	Mrd. dollar	122,5	133,1	151,7	159,5	159,0	156,1	164,1	168,9
Detaljomsetningsvolum ²	Mrd. dollar	138,7	146,0	155,3	160,6	162,2	161,5	162,6	..
Arbeidsløshetsprosent ³⁾		7,3	6,7	6,1	5,7	5,6	5,7	5,6	5,6
Ujusterte tall:									
Konsumprisindeks	1990=100	107,1	110,1	112,9	115,9	116,2	116,2	116,4	116,7
									..

¹ Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.

² I 1987-priser.

³ Tallene for 1994 er ikke sammenlignbare med tidligere år.

Tabell D7: Japan

	1992	1993	1994	1995					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Sesongjusterte tall:									
Industripoduksjon ¹	1990=100	95,5	91,2	91,9	95,6	94,9	92,3	94,6	93,0
Ordretilgang ²	Mrd. yen	1548	1440	1441	1421	1493	1548	1546	..
Arbeidsløshetsprosent		2,2	2,5	2,9	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2
Ujusterte tall:									
Konsumprisindeks	1990=100	105,0	106,4	107,1	107,4	107,3	106,6	106,8	107,5
									107,2

¹ Industripoduksjon og gruvedrift.

² Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

A-blad

Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Publikasjonen kan bestilles fra:

Statistisk sentralbyrå
Salg- og abonnementsservice
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 00 44 80
Telefaks: 22 86 49 76

eller:
Akademika - avdeling for
offentlige publikasjoner
Møllergrt. 17
Postboks 8134 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 11 67 70
Telefaks: 22 42 05 51

ISBN 82-537-4123-5
ISSN 0800-4110

Pris:
Økonomiske analyser kr 440,00 pr. år
Economic Survey kr 130,00 pr. år
Enkelnummer ØA: kr 60,00; ES: kr 40,00

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

9 788253 741239